



Universitat d'Alacant Universidad de Alicante

Esta tesis doctoral contiene un índice que enlaza a cada uno de los capítulos de la misma.

Existen asimismo botones de retorno al índice al principio y final de cada uno de los capítulos.

[Ir directamente al índice](#)

Para una correcta visualización del texto es necesaria la versión de [Adobe Acrobat Reader 7.0](#) o posteriores

Aquesta tesi doctoral conté un índex que enllaça a cadascun dels capítols. Existeixen així mateix botons de retorn a l'índex al principi i final de cadascun dels capítols .

[Anar directament a l'índex](#)

Per a una correcta visualització del text és necessària la versió d' [Adobe Acrobat Reader 7.0](#) o posteriors.



Universitat d'Alacant
Universidad de Alicante

LA LLENGUA CATALANA A ELX AL SEGLE XVII.

**Edició i estudi lingüístic dels manuscrits dels Llibre del
Mostassaf i de processos notarials de 1617, 1622, 1635 i 1697.**

I

**TESI DOCTORAL DE
M^a Antònia Cano i Ivorra
DIRIGIDA PEL
Dr Jordi Colomina i Castanyer**

Curs 1991-92

FACULTAT DE FILOSOFIA I LLETRES

DEPARTAMENT DE FILOLOGIA CATALANA

UNIVERSITAT D'ALACANT



Universitat d'Alacant INDEX Universidad de Alicante

I. INTRODUCCIÓ

I.1. Justificació.....	1
I.2. El marc polític-social	
2.1. El context històric.....	4
2.2. Els documents i el marc polític-social....	10
2.3. El Mostassaf.....	11
2.4. Els Llibres del Mostassaf.....	16
2.5. Situació de la llengua.....	18
I.3. Descripció dels documents estudiats	
3.1. El Llibre del Mostassaf.....	20
3.2. Els processos judiciais.....	23
3.3. Sistema de transcripció.....	24

II. TRANSCRIPCIÓ DELS DOCUMENTS

II.1. Document 17.....	25
II.2. Document 22.....	50
II.3. Document 35.....	94
II.4. El Llibre del Mostassaf	
4.1. Documents 1-10.....	125
4.2. Document 11.....	157
4.3. Documents 12-13.....	158
4.4. Document 14.....	161
4.5. Document 15.....	244
II.5. Document 97.....	275

III. ESTUDI LINGÜÍSTIC

III.0. INTRODUCCIÓ.....	292
III.1. GRAFIES.....	294
1.1. Grafia de /ʃ/.....	294
1.2. Grafia de /μ/.....	312

1.3. Grafia de /tʃ/.....	316
1.4. Grafia de /dz/.....	318
1.5. Ús de la <u>l</u>	322
1.6. Ús de la <u>h</u>	323
1.7. Grafies llatinitzants.....	324
1.8. Conclusions.....	326

III.2. FONÈTICA.

Vocalisme

2.1. Vocalisme tònic.....	327
2.2. Vocalisme àton.....	328
2.3. Velarització.....	336
2.4. Consonantització.....	337
2.5. Pròtesi.....	338
2.6. Reducció.....	338
2.7. Metàtesi.....	339

Consonantisme

2.8. Formes llatinitzants.....	339
2.9. Metàtesi.....	339
2.10. Geminacions.....	340
2.11. Simplificacions.....	341
2.12. Conservació.....	342
2.13. L'emmudiment de la <u>-d-</u>	343
2.14. Grups finals.....	343
2.15. Epèntesi.....	347
2.16. Palatalització.....	348
2.17. Assimilació de palatals.....	348
2.18. Sonorització vs. ensordiment.....	348
2.19. Líquides.....	349
2.20. Labials.....	350
2.21. Interferència.....	351
2.22. Fonètica sintàctica.....	351
2.23. Conclusions.....	352

III.3. MORFOSINTAXI.

3.1. Restes del cas recte.....	353
3.2. El gènere d'alguns substantius.....	353
3.3. El nombre.....	357
3.4. El diminutiu.....	360

3.5.	El sufix <u>-esa</u>	360
3.6.	Els numerals.....	361
3.7.	Els pronoms forts.....	363
3.8.	Estudi dels pronoms febles.....	364
3.9.	Els demostratius.....	411
3.10.	Els possessius.....	416
3.11.	El relatiu.....	419
3.12.	Els indefinitis.....	448
3.13.	El comparatiu.....	456
3.14.	El superlatiu.....	457
3.15.	Els adverbis.....	458
3.16.	Les preposicions.....	466
3.17.	El complement directe amb preposició.....	469
3.18.	Verbs que regeixen preposició + infinitiu	470
3.19.	Expressions de temps en infinitiu.....	472
3.20.	La finalitat.....	474
3.21.	Les conjuncions.....	475
3.22.	El sistema verbal	
22.1.	Pervivència de formes antigues.....	476
22.2.	El participi.....	476
22.3.	El Gerundi.....	477
22.4.	El present dels verbs en <u>-ar</u>	477
22.5.	El present dels verbs en <u>-re</u> i <u>-er</u> ..	478
22.6.	El present dels verbs en <u>-ir</u>	478
22.7.	L'imperfet.....	482
22.8.	El futur i el condicional.....	482
22.9.	El perfet.....	485
22.10.	L'imperfet de subjuntiu.....	485
22.11.	L'ús del verb <u>venir</u>	487
22.12.	Alguns usos del verb <u>ésser</u>	488
3.23.	Expressions d'obligació.....	490
3.24.	Concordança del participi	492
3.25.	Les oracions condicionals.....	493
3.26.	Conclusions.....	503

III.4. LèXIC.....	505
4.1. Els diferents camps semàntics.....	506
4.2. El llenguatge jurídic-administratiu.....	527
4.3. Comentaris a alguns mots d'interés lexicogràfic.....	601
4.4. La interferència lingüística.....	648
4.5. Els prenoms.....	654
4.6. Els cognoms.....	656
4.7. Els topònims.....	667
4.8. Conclusions.....	688
III.5. CONCLUSIONS FINALS.....	689
IV. BIBLIOGRAFIA.....	692



Universitat d'Alacant
Universidad de Alicante

I. INTRODUCCIÓ



I.1. JUSTIFICACIÓ

El present treball es va iniciar com a fruit de diverses reflexions sobre la llengua actual, particularment sobre les variants més pròximes, que ens va suggerir la lectura d'alguns treballs com el d'Els Parlars de Joan Veny i en particular el llibre de Jordi Colomina L'Alacantí, que ens van encorajar a l'estudi de la nostra llengua en el moment actual i en el passat. Afortunadament el professor Jordi Colomina va acceptar de dirigir aquest treball que presentem com a Tesi de doctorat, treball que sense la seuva apreciada i valuosa ajuda no haguérem pogut dur a terme. De primera hora ens va orientar a l'estudi de la llengua de la Decadència, de la qual la llengua actual és la directa hereua i de la qual manquen estudis parcials que contribuesquen a la seuva caracterització general. Si la llengua actual presenta gran variació, aquesta, en gran mesura, s'ha anat formant al llarg d'aquell període. Per la qual cosa ens vam proposar de tractar d'esbrinar fins a on les característiques definides pel professor Colomina, i abans d'ell per altres dialectòlegs (Alcover, Barnils, Sanchis, Veny,...) per a la variant de la llengua a l'hora d'ara més meridional, l'alacantí, s'havien ja iniciat tot just en la vesprada del Decret de Nova Planta. Vam pensar que l'estudi de la llengua en el segle XVII també podria ser una eina per a conéixer millor la llengua actual.

A l'hora de cercar documentació del segle XVII que ens apropara més fidelment a la llengua parlada llavors, els estudis de Veny (1985), Miralles(1984), Montoya(1986), Casanova(1985), Sastre(1984),... ens marcaven que els processos judicials i la documentació de l'administració local eren les fonts adequades. Iniciarem l'escorcoll per l'Arxiu Municipal d'Alacant i pel de

l'Ajuntament d'aquesta ciutat i ens confirmaren que la documentació d'aquesta època era minsa, a causa dels incendis que ha sofrit la ciutat; tot seguit ens posaren en contacte amb Rafael Navarro Mallebrera, director de l'Arxiu Municipal d'Elx, que ens va confirmar la valuosa documentació que existeix a l'Arxiu i ens oferí tota mena de facilitats i orientacions per tal de dur a terme la fase de consulta i tria dels documents.

Decidírem doncs iniciar l'estudi dels textos il·licitans. Aquests consisteixen en el recull més meridional de textos d'una zona on la llengua encara perviu; per tant podíem estudiar-la amb el referent de la parla actual, ja que Oriola, capital de la Governació, va sofrir el procés de substitució lingüística en aquest mateix segle XVII, com molt bé ha demostrat Montoya.

A partir de l'esmentat estudi sobre la llengua actual d'aquesta zona realitzat per J. Colomina, del de la variació i la interferència lingüística en la Governació d'Oriola realitzat per B. Montoya i del realitzat per A. Ferrando sobre les consueta del Misteri d'Elx, ens vam proposar de fer un estudi lingüístic de la llengua del XVII a Elx. La primera hipòtesi de treball que vam establir fou la tria d'alguns trets característics del valencià alacantí, particularment d'Elx i del seu voltant, i el seu estudi en la llengua del XVII en aquesta mateixa localitat, per a demostrar de quina manera ja eren presents o s'iniciaven. I una segona hipòtesi d'abast més general: la relació dels trets de la llengua del XVII a Oriola i Elda definits per Montoya amb els de la llengua d'Elx en aquest mateix període, per a comprovar fins a quin punt la llengua de l'antiga Governació d'Oriola presenta trets característics comuns, com ja han apuntat Colomina i Montoya.

Vam triar documents de principi de segle, meitat i finals, per apreciar dins un mateix segle els canvis en determinats trets que poden indicar la direcció de l'evolució que ha donat com a resultat l'estat actual de la llengua, això, però, amb tot el que suposa els dos segles i mig que ens separen.

Prompte vam comprovar que els documents escrits ens apropen a la llengua d'una època però tenen moltes limitacions, la no clara correspondència d'una grafia determinada amb una fonètica concreta; la interpretació de les fluctuacions o vacil·lacions gràfiques, morfològiques o sintàctiques i inclús lèxiques; els factors que determinen la variant de llengua segons l'estil, tradició, formació dels escrivans, interferència d'altres llengües, etc. I sempre ens quedem amb la hipòtesi i el desig de conéixer la realització oral i comuna de la llengua en un passat més o menys llunyà, encara que els texts de la declaració dels testimonis en els processos ens hi apropen.

Com explica Casanova (1989:343) tot estudi diacrònic de la llengua ha de contemplar-se des de la gramàtica històrica que estudia els canvis interns de la llengua al llarg del temps i des de la història de la llengua que estudia els canvis sociopolítics que afecten el sistema lingüístic. En l'estudi hem emprat fonamentalment el mètode filològic descrit per Veny (1986:145), el qual ens ha ajudat a analitzar i caracteritzar l'estructura interna de la llengua del XVII a Elx. No hem pretés fer un estudi extern de la llengua, ja que el de Montoya (1986a) sobre la variació lingüística a la Governació d'Oriola acompleix sobradament aquest objectiu. Això no obstant, hem tingut en compte l'ús de la llengua i així al llarg de l'estudi ens referirem a tres estils: a) el més formal constituït pel llenguatge administratiu i jurídic dels processos; b) el més apropat al comú constituït pel de l'administració local del Llibre del Mostassaf i dels arrendaments; c) i el més apropat al col·loquial constituït per la llengua en què es transcriuen les declaracions dels testimonis.

Per a dur a terme aquest treball he comptat, a més de la direcció del professor Jordi Colomina i de l'orientació en la tria dels texts i bibliografia històrica de Rafael Navarro, abans esmentats, amb els suggeriments dels professors Emili Casanova, Brauli Montoya, Francisco Gimeno i especialment amb l'ajuda i el constant suport del company Josep Martínez que han contribuït a enriquir el resultat final.



I.2. EL MARC POLÍTICO-SOCIAL

Universitat d'Alacant
Universidad de Alicante

2.1. EL CONTEXT HISTÒRIC

Elx al segle XVII presenta unes característiques de població, de possessió de les terres, de distribució de la riquesa i d'estructura social i política que tenen els antecedents al segle XIII, amb la conquesta cristiana, i al segle XV, amb la transformació d'Elx en marquesat. En iniciar el sis-cents, la nova repoblació després de l'expulsió dels moriscs establí un orde social nou i al llarg del segle es perfilà una dualitat d'interessos amb dos models d'economia, per una part l'interés dels cada vegada més grans propietaris agrícoles i per l'altra el dels industrial saboners. Encara que en una i altra dominava la petita noblesa local, l'activitat industrial comportava un equilibri, heretat de l'època foral, en el qual l'explotació dels dominis comunals, sobretot en la recollida de la sosa, per part de la gent més pobra i l'aprofitament directe de l'oli donava una economia autosuficient i afavoria l'aparició d'un incipient capital industrial entre els petits productors que alhora podria haver desenvolupat una classe mitjana industrial. A finals de segle amb l'alça de preus agrícoles es perfilà el conflicte entre dues vies de creixement econòmic: el model català, a partir de la petita producció o el triomf dels grans propietaris agrícoles, model castellà.

"La contraposición de intereses, unidos unos y otros a dos vias de crecimiento económico entre el feudalismo y el capitalismo, coincide con la lucha interna entre botiflers i maulets; es decir,

partidarios de un centralismo que suponía la eliminación de una serie de obstáculos legales contrarios a propietarios y comerciantes de productos agrícolas, insertándose entonces el País Valenciano en lo que llamaríamos la vía castellana de transición, y, por otro lado, defensores del antiguo sistema legal de la Corona de Aragón, que posibilitaba otro camino de transición al capitalismo como lo mostraba Cataluña". (Ruiz 1981:145-46)

Elx fou conquerida pels castellans en 1241 i després del Tractat d'Almisra passà a formar part del Regne de Múrcia. En 1265, després de la sublevació dels mudèjars, va ser de bell nou conquerida per Jaume I, que en féu donació al rei de Castella Alfons X.

La distribució de les terres es va fer de la manera següent (Ibarra 1895:68-69):

- El Franc, la gran horta, posseïda pels cristians des de la conquesta, era, com diu el seu nom, lliure d'impost.
- El Donatiu, que era la partida de les Alqueries, és on foren establerts els cristians que portà Jaume I, tots cavallers, que pagaven un petit tribut denominat delme del donatiu.
- El Magram, o horta assignada als mudèjars, per la possessió de la qual pagaven el magram¹. Abraçava les terres a la dreta del Vinalopó i comprenia part de les partides actuals de Puçol, Algorós, el Pla, el Derramador, l'Algoda, Daimés i Matola (Serrano 1990: 242 nota 9).

Al Franc i al Donatiu, se'ls donà l'aigua de la séquia Major que també regava les terres de l'Infant; i les aigües de la séquia de Marxena eren destinades a regar el Magram.

¹ Segons Burns (1987:144) ve de l'àrab gharam''pagar'; a València era un impost que gravava la terra sola i només dins les comunitats de regants. Vegeu Ferrer (1988:133).

Els cristians van ocupar la vila murada i als mudèjars, se'ls apartà a un lloc al sud de la vila, on construïren la moreria o raval.

L'infant Manuel en 1270 atorgà als frares de santa Eulalia de Barcelona els vells banys de la vila musulmana que hi havia enfront de la Calaforra en el camí d'Alacant, per tal que sobre aquests banys es fes una capella i que el cementeri dels cristians s'establís en aquell lloc. Aqueix serà el convent de santa Llúcia de l'orde de la Mercé (Ramos 1970:105).

En 1296 Jaume II s'apoderà del Regne de Múrcia i don Juan Manuel manà al Consell d'Elx que reconegués el rei d'Aragó com a senyor, al qual rendiren homenatge i reconegueren des de llavors. Finalment, en 1305 es ratifica el tractat entre Castella i Aragó que fixa la frontera sud del Regne de València per Guardamar i Oriola, el qual va quedar dividit en dues Governacions, la de València des del Sènia fins a Xixona i la Governació d'Oriola al sud.

La vila i terme d'Elx quedà sota el domini reial, encara que prompte passà a ser senyoriu dels fills de Jaume II, de la mateixa forma que ho havia estat dels membres de la família reial castellana, excepte un breu període (1392-1458) en què es vengué a la ciutat de Barcelona. En 1470 Gutiérrez de Cárdenas, comanador de León, va rebre, en recompensa per la seu activitat a favor del casament de la seu princesa Isabel de Castella amb el príncep Ferran d'Aragó, les viles d'Elx i Crevillent amb els respectius termes (Ruiz 1981: 47 i ss).

Els Càrdenes són un exemple de la nova noblesa castellana vinculada a la Cort i de l'interés que aquesta tenia pel Regne de València. Aquesta influent noblesa consolidà el "mayorazgo", institucionalitzant el patrimoni nobiliari i la percepció de rendes.

El document de donació era contrari als interessos d'Elx, ja

que el rei en perdé el domini directe i es va convertir en un senyoriu laic. El rei, però, limitava el poder de la noblesa de dues formes: reservant-se el caràcter de senyor suprem i confirmant els furs i privilegis locals, privilegis que retallaven, en part, les atribucions senyoriais.

Així ens trobem amb una jurisdicció compartida entre el senyor i la Corona. La situació era més complicada, ja que cal afegir l'existència dels mudèjars, als quals es respectava diferents formes d'organització social pròpies de l'Islam i tenien un estatus semblant als serfs.

Amb independència de les intencions de la monarquia, el factor decisiu que impedi l'aplicació de la cessió fou la resistència que de primera hora oposà la vila, ja que la donació anava en perjuí del Patrimoni de la Corona d'Aragó. Davant la protesta de la vila, Isabel jurà guardar i observar els furs i privilegis d'Elx. Però la vila, sospitant-ne les conseqüències, per dues vegades s'alçà en armes (1481 i 1519), la segona vegada al temps de les Germanies, i en ambdues fou reduïda.

Això no obstant, en 1577 inicia el plet de Reversió a la Corona que "emmarca la llarga història per l'exercici ple de la jurisdicció i que faria del duc un rival aferrissat d'aquells que fins aleshores pretenien ésser depositaris naturals de les llibertats de la pàtria elxana, els petits nobles locals" (Serrano 1990:125).

A finals del segle XVI la noblesa va endeutant-se cada vegada més, ja que la renda senyorial era en la major part renda fixa i van començar a contraure censos. Pel contrari, l'expulsió dels moriscs va detenir aquesta tendència, fet que mostra l'interés de Jorge de Cárdenas, duc de Maqueda i Nájera i marqués d'Elx, que inclús va acompanyar personalment els moriscs a Orà (Ruiz 1981:60 i ss.). A canvi de l'expulsió, Jorge de Cárdenas rebé les terres, cases i aigua que posseïen els moriscs, tant les del raval i del Magram com en la vila i en la zona del Franc que aquells havien

comprat als cristians vells, i va passar de tenir un dret a les rendes a convertir-se en propietari de quasi la meitat de les cases, terres cultivades i de l'aigua. D'aquesta manera podia establir millors condicions amb els nous repobladors.

Les condicions dels repobladors del Raval, constituïts en la universitat de Sant Joan, foren tals que quedà dependent i dominada pel senyor i submissa i obedient al seu poder jurisdiccional. El duc, en expulsar els moriscs, nomenà un nou Consell format per: Jaume Sepulcre, justícia, Joan Ripoll, jurat, Melcior Martínez, jurat, Pere Manresa, mostassaf, i Miquel Esteve, sobresequier.

Segons Serrano (1990:428): "Els 346 pobladors cristians que anaren a ocupar les cases i camps de l'antic terme del Raval morisc, el Magram, no pogueren suplir la forta i cohesionada comunitat morisca formada per uns 400 veïns".

Es creava així una divisió al si dels cristians vells d'Elx: una universitat on l'explotació del senyor era directa i el Consell hi estava sotmés, format per gent pobra; i l'altra, la vila, on la jurisdicció del senyor era limitada i les autoritats municipals tenien certa autonomia i mai no s'havien resignat a ser vassalls del duc, entre els quals s'hi comptava la petita noblesa local.²

Els censos continuaren sent fixos durant el segle XVII, però el senyor obtingué grans beneficis dels drets jurisdiccionals, regalies, monopolis i d'altres privilegis. Va imposar que tots els elxans pagassen el dret de Duana, que abans solament gravava el comerç que realitzava la població mudèjar i després els nou convertits. Un altre dret que intentà controlar fou l'arrendament de l'herbatge del terme, que tradicionalment mai no havia estat un dret senyorial efectiu, sinó que era arrendat habitualment per la

²Al respecte Ibarra (1914:229) diu "el Arrabal ha sido durante cuatro siglos, la fortaleza desde la cual el señor de Elche, ha sostenido un terrible y continuado bloqueo contra nosotros, contra nuestras rentas y contra todo lo que en este infortunado pueblo diera señales de independencia y libertad".

vila a aragonesos³.

L'interés senyorial va passar de l'agricultura a la ramaderia, recollida de la barrella, fàbrica de sabons i intercanvis comercials, activitats sota els drets jurisdiccionals del senyor que constituïen una font de les rendes.

A mitjan segle es presenta una crisi per una sèrie de causes:

1. L'endeutament del camperolat provocat per la pesta i les sequeres, que es manifesta per un retrocés de l'àrea de cultius comercials i augment de la de cereal.
2. Manteniment de les taxes baixes demogràfiques.
3. Lluita per l'extensió de la jurisdicció, mentre continua el plet de Reversió. S'inicia una crisi municipal.

En el període de 1655 a 1663, temps que el marquesat quedà vacant a causa de no haver-hi successió masculina, la vila llevà els escuts senyoriais, símbols del senyor, i quan s'assabentaren de la ocupació imminent del marquesat per la duquessa d'Aveiro, els elxans saquejaren el palau senyorial, però foren seguidament reduïts.

La resistència d'Elx pogué contenir en part la pressió senyorial: les pastures seguiran en mans de la vila i el dret de Duana deixà d'arrendar-se durant certs períodes al llarg de la segona meitat del segle.

Però a finals de segle els senyors, decidits a concloure el plet de Reversió a la Corona, pressionaren la universitat de Sant Joan i la de Crevillent per tal d'aïllar la vila d'Elx, i en aquesta tractaren de dividir la voluntat de les autoritats locals, fet que provocà la reacció de la noblesa local il·licitana que mogueren motí. Finalment en 1696 i 97 es dictava i confirmava la sentència favorable al senyor que marca el triomf del centralisme

³Segons Serrano (1990:816) en 1682 fou arrendat l'herbatge dels termes d'Elx i Crevillent a Miquel Asensi de Terriente d'Albarracín.

i l'aristocràcia sobre les ciutats.

2.2. ELS DOCUMENTS I EL MARC POLÍTICO-SOCIAL

Els documents estudiats contribueixen al coneixement de la vida a Elx al segle XVII. En tots s'esmenten personatges de l'administració local, de la justícia, de la vida social i econòmica, així com càrrecs i oficis. Cal destacar els noms que apareixen en el Llibre del Mostassaf de 1610 que són els que designà el marqués per a formar el govern de la universitat de Sant Joan, en aquest mateix any; o la sèrie de tots els que exerciren el càrrec de mostassaf a la segona meitat de segle en aqueixa universitat. Com veurem en l'apartat de la toponímia, en el relat d'alguns testimonis sobre fets que ocorregueren a la vila, hi trobem una descripció detallada dels principals carrers, edificis singulars i portes; en altres, ho fan de diferents partides rurals. També contenen una relació i situació de les eres i dels mollons que determinen les fites del terme. El contingut del document de 1617 ens mostra la llei que protegia la producció d'oli local, controlant i limitant-ne la introducció de foraster, no debades era la principal producció i la base de la indústria sabonera. A aquesta indústria també contribueix la recollida de sosa i barrella que apareix al document 3. Els documents de 1622 i 1635 demostren d'una manera exemplar quina era la difícil coexistència de dues autoritats en un mateix territori, el poder municipal representat pel justícia, jurats i síndic, i el poder senyorial representat en la persona del batle i procurador general, en el temps que el plet de Reversió a la Corona era en peu. I no solament a títol individual sinó que les autoritats municipal comptaven amb el suport de la noblesa local, "la gent més granada" (22,20), i de gran part de la població, com ho demostra la seu presència al carrer "amotinats", descrita al procés de 1622; l'oposició era tal que fa dir a un dels testimonis:

"a l'endemà de matí en presència de altres personnes

(Jaume Escamella li digué) que si lo dit general procurador y bal·le haguera llançat mà del dit justícia per a capturar-lo, lo hagueren mort...ho creu així perquè véu la poca obediència y temor que tenen als officials del duch" (22,18v)

Finalment el Llibre del Mostassaf és el document fonamental si volem apropar-nos a la vida quotidiana de la vila d'Elx o a la del Raval, car hi podem seguir totes les activitats econòmiques, descrites al detall, amb tots els productes que es fabricaven, de la manera que eren fets, quan, com i a quin preu es venien aquests, així com els que s'importaven. També trobem la preocupació constant per la higene dels productes en venda i per la higene pública. Aquesta mateixa visió és la que ens ofereixen els documents d'arrendament dels serveis o imposts, sobretot el del sobresequier que descriu el funcionament del reg per tandes, o el del bastiment de la carn, que descriu des del tipus d'animal que mataven en cada època de l'any fins al diferent horari que tenien els escorxadors a l'hivern o a l'estiu, o el de la tenda, on coneixem els productes que s'hi venien, etc.

Realment els documents són tant suggerents que ens sentim temptats a aventurar-nos pel camí de la Història, camí que desafortunadament no ens és propi ni és el fi d'aquest treball, sinó en la parcel·la d'Història de la Llengua. Això no obstant, hem cregut oportú aprofundir una mica en l'estudi del mostassaf i els Llibres del Mostassaf, per esbrinar fins a on podem considerar original el que s'utilitzà a Elx.

2.3. EL MOSTASSAF

El sahib al-suq és l'hereu de l'antic agoranomos hel·lènic adoptat per la civilització hel·lenística-oriental i que els musulmans van assumir, era el recaptador dels impostos del mercat. Aquella denominació perdura fins a l'època dels omeies i també, per

tant, en el califat andalusí; ja en època abasí apareix el terme muhtasib, el qual representa la islamització d'una funció administrativa no musulmana, i d'ací ha derivat el nostre mostassaf; aquest terme s'introduí a al-Andalus durant les taifes i apareix per primera vegada en la forma castellana d'almotacén l'any 1076 en els Fueros de Sepúlveda⁴.

Era un càrrec administrativo-econòmic i la seu activitat estava centrada en la prevenció i repressió de frauds, enganys i minva en les peses i mesures del mercat. D'ací va anar ampliant les competències. Amb les conquestes cristianes la població mudèjar degué contribuir a la supervivència de dita institució.

El rei Jaume I establí tribunals presidits pel batle, el justícia, el mostassaf i el sequier (Sevillano Colom 1957:19). Això degué ser després de la presa de la ciutat de València en 1238, ja que consta que concedí a Raymundo Dezluch, de Saragossa, les retrubucions de l'ofici de la "mudaçafia" de dita ciutat, de per vida, en recompensa dels serveis prestats⁵.

D'aquesta manera quedà establert el conjunt d'activitats dels mostassafs, això no obstant, van anar sorgint modificacions posteriors.

En novembre de 1270 el rei requereix als mercaders, als prohòmens dels oficis i arts de la ciutat de València que trien entre ells dos prohòmens de llur col·legi, art o mestre per tal que assessoren el mostassaf⁶. Aquests anomenats veedors podien intervenir tant a descobrir els frauds com en els judicis contra els artesans i mercaders. Quan els veedors descobrien un frau, en

⁴Vegeu Chalmeta 1973:498-99. Aquest autor ha estudiat d'una manera global els textos àrabs i els romànics sobre el mostassaf i la mostassafia, coneguts fins aleshores. Ha classificat els diferents textos i n'ha destacat les interrelacions i característiques específiques.

⁵Vegeu Chalmeta 1973:23.

⁶Vegeu Chalmeta 1973:176.

donaven compte al mostassaf i aquest era l'encarregat de fer complir el castic.

No sempre fou respectada la jurisdicció del mostassaf, així el rei Jaume I, en 1301, ordena que el batle no dificulte l'acció del mostassaf de la ciutat, com tampoc el d'altres ciutats del Regne, d'entrar i veure l'almodí, el pes de la carnisseria i de la pescateria, o intervenir en la jueria, o veure les mesures de sal i d'altres coses que són pròpies del mostassaf⁷.

En una altra disposició reial de 1316, Jaume II escriu a les autoritats de València i els recorda els usos i privilegis fundats en el costum que atorga al mostassaf de la ciutat el poder de jutjar i determinar les penes sense escrits i tan sols oint les parts interessades i amb el consell, en cas de dubte, dels jurats i prohòmens, així com d'antics mostassafs.

Les atribucions del mostassaf segons Sevillano són:

1. Inspecció de la higene.
2. Guardià de l'orde en la conservació dels carrers i places desocupats i nets, de tal manera que les construccions no envaesquen l'espai públic.
3. Oficial de les peses i mesures, àrbitre de les vendes en el mercat, en els preus de tot allò que es produïa, es fabricava o es venia en la ciutat, i vigilant dels fraus.
4. Servia de jutge i tenia cura de la producció dels artesans dels gremis, vigilància que exercia ell mateix o ajudat pels dos veedors de cada ofici, els qual l'assessoraven en els fraus i abusos en la fabricació o venda.
5. Aportava fons a l'erari municipal amb les multes que percebia en l'exercici de les funcions sense que el seu càrrec fos cap gravamen per a la ciutat, ja que els seus honoraris eren pagats amb una part de les multes que pagaven els infractors.

Aquestes característiques s'avenen amb el que es descriu en

⁷Vegeu Chalmeta 1973:41.

els Llibres de Mostassaf que es conserven d'Elx i de la universitat de Sant Joan.

Chalmeta insisteix en les semblances existents entre les atribucions del mostassaf de València i les que es troben a l'obra d'al-Saqati per raons de proximitat en el temps i l'espai, fins i tot creu en la possibilitat d'alguns contactes. Jaume I crea el càrrec de mostassaf en 1238 i al-Saqati dicta la seu obra entre 1225-30, un a València i l'altre a Màlaga.

A continuació copiem les característiques del bon govern del mercat segons al-Saqati (Chalmeta 1967:I,140) per tal de comparar-les amb les que Sevillano ens dóna del mostassaf de València i amb les que apareixen en el llibre del Mostassaf d'Elx.

- "1-el encargado del zoco ha de ser alfaquí, equitativo, vigilante y atento, inflexible e insobornable, y obrará con dureza;
- 2-comprobará personalmente por sorpresa sin fiarse de sus auxiliares;
- 3-no hace ninguna referencia a quien lo nombró ni al sueldo que cobra, aunque parece ser un funcionario autónomo;
- 4-el autor considera su cargo superior al del cadí e inferior al del sahib al-mazalim o justicia mayor;
- 5-su misión estriba en velar especialmente para evitar tretas y engaños de los vendedores, motivo por el cual escribe su libro;
- 6-controlará a los artesanos y su producción, concretamente a los panaderos, harineros, garbeladores, medidores, pesadores, vendedores de frutas secas y frescas, tahoneros, horneros, amasadores, sacrificadores de reses, carníceros, pescadores, cocineros, salchicheros buñoleros, fabricantes de harisa, almojabaneros, fabricantes de roscos, y de roskos, y de balaya, asadores, perfumistas-drogueros, corredores de esclavos, comisionistas, pregoneros, jelices, bordadores de seda,

fabricantes de alquimales y turbantes, alfayates, tintoreros, bataneros, remendadores, curtidores, alcorqueros, cardadores, estereros-alpargateros, caleros-yeseros, vendedores de cañas, herreros, cerrajeros, braceros, aserradores, tratantes de ganado, alfareros, vidrieros, poceros, cargadores, narradores de cuentos, prestidigitadores, decididores de buena ventura y hechiceros callejeros, escribanos, sepultureros, fabricantes de garbillos, pintores fieltreros.

7-nombra alamines al frente de cada gremio;

8-hace responsable a los patronos de los fraude cometidos por sus operarios y vendedores;

9-fija los precios;

10-ha de conocer las necesidades y existencias del lugar para poder garantizar su abastecimiento;

11-vela por el urbanismo, cuidando de la limpieza de la mezquita y vigilando la pulcritud e higiene de los baños;

12-dispone de ayudantes que, a juzgar por el encomio con el que se les recomienda no dejarse sobornar, debían ser de escasa moralidad; la remuneración de estos ayudantes corria a cargo de los delincuentes;

13-impone diversos castigos, según una determinada gradación: reprimenda, amenaza, expulsión del zoco, azotes, cárcel, paseo infamante, pérdida del género fraudulento, especialmente el pan que se troceaba y la leche que se derramaba;

14-ejerce una vigilancia de tipo moral sobre los maestros de las escuelas primarias, afeminados, plañideras y salmodiadores del Alcorán;

15-prohibe determinado tipo de ventas que implican cierta imprecisión y riesgo."

Si les comparem amb les del text d'Elx coincideixen amb els apartats 2, 5, 6 (encara que alguns oficis canvien, com era d'esperar), 8, 9, 10, 11 (però no fa referència a cap edifici públic), 11 (però no diu res del seu comportament), 12 (el castic era normalment la multa i de vegades la pèrdua del gènere, si era

reincident augmentava la multa i podia ser destituït del seu ofici) i 14. Com podem veure la semblança no pot ser casual, sinó el fruit d'una tradició.

Universitat d'Alacant Universidad de Alicante

2.4. ELS LLIBRES DEL MOSTASSAF

Mentre que en la zona castellana penetra el càrrec de mostassaf en els Furs des del segle XI i en els Llibres d'Ordenances al segle XV, en la corona d'Aragó apareix en els Llibres del Mostassaf. Aquests se solen redactar a finals del XIII i començaments del XIV, seguint el model del de València, que arriba fins a Perpinyà. Es desenvolupen independents i formen obres de considerable volum. L'origen és municipal i no estatal, no es formen amb disposicions reials ni concessions sinó que van sorgint com a resultat de les deliberacions del Consell, és a dir d'un organisme urbà representatiu de diversos estaments de la ciutat que pren les decisions comunitàriament. D'ací es desprenen les similituds i les diferències entre els diversos llibres. Aquest tipus de llibre té com a característiques fonamentals:

1. Surt d'una zona fortament islamitzada.
2. No se'n coneixen precedents ni models sinó que prompte actua com a model.
3. Des de València s'estén a la resta de territoris de la corona d'Aragó (Chalmeta 1973:571-72). Precisament per ser València una zona molt islamitzada. Un exemple d'aquesta difusió és el text llatí de 1339 en el qual Pere IV atorga a Barcelona l'ofici de mostassaf i diu que li "concedeix de conéixer, decidir, executar i receptar...tot quant feia el mostassaf en la ciutat de València". També es conserva la carta dels jurats de València als consellers de Barcelona de 1371, on aquells responen a la petició que els barcelonins els havien fet, instant-los que els lliurassen còpia i explicació de l'ofici de mostassaf, així com els textos que els lliuraren.

El Llibre del Mostassaf de Sant Joan d'Elx presenta unes característiques pròpies que el diferencien d'altres Llibres del Mostassaf. Si el comparem amb el d'Alacant⁸, que s'assembla molt al de València⁹, hi apreciem dues diferències principals:

La primera és que el d'Alacant fa referència en cada capítol al Privilegi atorgat pels reis Jaume I i Pere I o pel Consell de València o a les diferents Ordinacions posteriors, tots ells datats; mentre que el d'Elx només excepcionalment fa referència als Privilegis i presenta una estructura més homogènia en la mesura que tracta de cada assumpte o ofici d'una manera ordenada i monogràfica.

En segon lloc es diferencien quant als temes que tracten: molts d'ells comuns a ambdós tractats, però hi ha temes o oficis que no es troben inclosos en un dels Llibres; així el d'Alacant esmenta l'ofici de blanquers y assaonadors, el de palers y obradors d'exàrcies, l'elaboració de cabasos i el tractament del tema del urbanisme és més minuciós. Mentre que el d'Elx presenta l'ofici de polvoriste, d'espaser, de calderer, de sombrerer, de fuster, els peraires i el tema de l'elaboració de l'oli.

El Llibre del Mostassaf d'Elx inclou una sèrie de Taules que indiquen quina quantitat de pa cuit, oli, carn, arròs, etc. s'havia de donar per un diner o dos¹⁰. Aquesta part està relacionada amb el contingut d'un quart tipus de llibres anomenats per Chalmeta "Libros de Almutaçaf" que s'imprimeixen entre els segles XVI i XIX dels quals se'n conserven sis de la zona catalano-aragonesa i un de la zona castellana. Aquests són simples formularis semblants a les

⁸ El "Llibre del mustaçaf" de la ciutat d' Alacant, edició i estudi de M^a Luisa Cabanes, Alacant, 1989.

⁹ Al començament d'aquell diu "Libro de las ordenaciones y privilegios del tribunal del Amo[tacen] de la ciudad de Valencia, que de orden del justicia, jurados, amotacen y proombres consejeros de la ciudad de Alicante, se publicaron en la misma".

¹⁰També s'inclouen aquestes taules en el text de València (Sevillano 1957:179-84).

taules descrites.

2.5. SITUACIÓ DE LA LLENGUA.

El segle XVII constitueix un segle decisiu en el procés de castellanització de les comarques frontereres del nostre País, especialment en les del sud. Una vegada expulsats els moriscs, ve la urgent necessitat de repoblar els territoris desocupats, i és llavors quan un gran nombre de viles i llogarets ho són amb repobladors procedents de territoris veïns i també de zones immediates castellanes com era Múrcia¹¹. Segons la proporció entre els antics pobladors catalans i els repobladors castellans, el procés de castellanització serà més o menys important i més o menys ràpid. De vegades la pressió del castellà, pel nombre dels nous pobladors d'aquest origen, es fa tan gran que es dóna la castellanització accelerada com és el cas d'algunes poblacions com Elda o Asp. Aquest nou contacte entre les dues llengües donarà com a resultat una mútua influència i un trasbals per les dues parts, que en el cas del català dels territoris veïns es manifestarà per una introducció progressiva de lèxic i més tard d'estructures castellanes¹².

En els texts del segle XVII d'Elx que estudiem, apareix una llengua prou genuïna i la proporció de castellanismes és baixa, és clar que la llengua escrita és més conservadora que no la oral. Però en aquest sentit no hem vist cap senyal que indique que la llengua que usen els testimonis en les seues declaracions o en què s'escriu el Llibre del Mustassaf siga més castellanitzada que en la

¹¹ Segons Montoya (1989:28) referint-se al Vinalopó Mitjà "Aquesta repoblació, que dura fins a la primera meitat del segle XVII, és molt heterogènia quant a procedència, però a llocs com Elda, Asp o l'horta d'Oriola predomina l'element castellà i, amb més abundància, murcià, pel veïnatge."

¹² Vegeu B. Montoya (1986:218).

resta de documents de caire més formal. El que sí que percebem, encara que molt lleument, és que certs castellanismes apareixen o augmenta el seu ús quan els texts són de finals de segle, fenomen que degué ser el resultat immediat d'un procés d'interferència del castellà portat pels nouvinguts.

Universitat d'Alacant
Universidad de Alicante

I.3. DESCRIPCIÓ DELS DOCUMENTS ESTUDIATS

3.1. EL LLIBRE DEL MOSTASSAF

Quan hem fet referència al Llibre del Mostassaf d'Elx, ens referíem al "Llibre primitiu" que a l' hora d'ara coneixem a través de quatre manuscrits, tots ells possiblement còpia d'un altre d'anterior, el qual pogué no ser l'original. Els manuscrits conservats a l'Arxiu Municipal d'Elx són dos de la vila d'Elx i dos de la universitat de Sant Joan.

Un datat, segons consta a la portada, en 1580 i titulat Llibre y Capitols del Magnifich Amutasaf de la vila de Elx (Lligall H-59 nº1). En el foli 6, al final de l' "Orde de llogar los puestos de la fira" diu: "segons Consell celebrat en 26 de setembre 1666", a continuació, afegit, un últim apartat fa referència al "Concell celebrat en 21 de Deembre de 1690". A la fi dels capitols hi ha una còpia, ja que és la mateixa lletra del text i no hi ha cap signatura, de la relació de la crida que es féu el 30 d'octubre de 1591 pel ministre Jaume Lillo a instància del mostassaf Balthasar de Malla, membre de la noblesa local i els testimonis de la qual foren els honorables Joan Balaguer i Joan Castellani. En un quadernet adjunt hi ha la "Tabla", com veiem en castellà, sobre el preu de la farina i d'altres productes; un document signat a València per a Elx de 1708, i la relació de publicació dels "Capítulos y Ordenanzas" de 1731, també en castellà, la qual cosa podria indicar que usaren el Llibre fins aquesta data i que per les dades que abans breument hem comentat, començà a fer-se servir després de 1666.

L'altre llibre d'Elx, que es conserva molt incomplet, porta la data de 1690 i el títol és Llibre del Magnifich Almustasaf de la

vila de Eliq (Lligall H-59 nº55). Després del primer foli, la contraportada, segueix pel foli sis amb part de l'index, a la Crida segueixen els capítols fins el 93 (f.22v), continua al foli 36 on hi ha una relació d'una crida sobre el capítol de l' "alfalfa" de 1661, en els últims folis (37-59) hi ha la Taula de les fleques, les pedres del pa i els pesals dels diferents productes. Per tant sembla anterior al primer ja que s'ha fet servir en 1661.

El primer llibre de la universitat de Sant Joan, du la data 1610 i el títol és Llibre del Almustasaf de la Universitat de Sant Joan de Eliq (Lligall H-26 nº 16). Com hem dit abans, en la introducció porta la relació del que fou el primer govern municipal de la universitat de Sant Joan i al foli 5v hi ha una nota amb una altra lletra al marge on es diu "en el añ 1613 foren gurats primerament: Andreu Navarro y Diego Soler y almustasaf: Juan Cassanova y sobresequier: Fransés Vañon". Al final del llibre i amb distintes cal·ligrafies conté una Relació d'una "Visita General" de 1657, la nominació, jurament, enantament i relació de la crida de "boller", també les relacions de 1686 i 1691; les relacions de les crides dels anys entre 1658 a 1695; i el nomenament i inventari dels béns del mostassaf dels anys entre 1662 i 1695. El text pròpiament dit va precedit d'uns documents dels arrendaments de diferents serveis públics de la universitat dels quals se'n conserven deu, el primer porta el número 5, la qual cosa evidencia que n'eran catorze. Alguns d'aquests texts porten la data i van de 1638 a 1653, però l'arrendament del càrrec de sobresequier du les Relacions de la crida d'aquest dels anys entre 1664 a 1695; també hi ha un petit full que conté la "Pocessió de les heres" datat en 1616. Aquesta data i la dels arrendaments són copiades en el text posterior, però no ho són les Relacions ni la nota al marge de 1613, per la qual cosa sembla que el manuscrit puga ser l'original de 1610, però amb seguretat s'usà en la segona meitat del dèsset. Aquest Llibre es formaria a partir del de la vila d'Elx en 1610, que fou quan es repoblà amb cristians el raval o moreria d'Elx després de l'expulsió dels moriscs. També cal afegir que és el manuscrit que es conserva amb "l'aparença" d'haver-se usat més.

L'altre text de la universitat de Sant Joan també du en la coberta la data de 1610 amb el títol Llibre y capitols de totes les coses que pertañen al offici de Almustasaf de la Universitat de San Joan i a l'interior diu que es manà copiar en 1701, segons creem de l'anterior, amb algunes variants que en l'estudi comentarem; al final hi ha unes relacions de les crides, un inventari dels béns del mostassaf i les visites generals de 1704 i 1707. Tant al començament com a la meitat i al final està intercalat per còpia d'alguns documents en castellà i d'altres documents, també en castellà, datats a partir de 1717 fins a 1739. Un de 1728 es titula Capitulos con los cuales los señores Francisco Macia de Torres, Juan Martinez de Macia y Pedro Anton, Regidores, y Joseph Agullo de Miralles, Sindico Procurador General de esta Universidad arriendan el derecho de pessel y medida de los frutos y generos de ella segun Decreto del Duque mi Señor (que Dios guarde) de 27 de marzo del corriente año mil setezientos veynte y ocho; amb aquest decret sembla que el mostassaf i la institució que representava, com tantes altres, s'acaba.

La diferència de contingut entre els Llibres de la vila d'Elx i els de la universitat de Sant Joan pràcticament es redueix a substituir la vila de Elx per la universitat de Sant Joan del marquesat d'Elx, a la distinta descripció del lloc on es feia la fira i a les contínues mencions que fan respecte al beneficiari de part de les multes, en els primers a l'obra de murs i valls o de l'Hospital i en els segons al gloriós Sant Joan o a la llumenària del Santíssim Sagrament i algunes poques modificacions més de canvi, supressió o inclusió d'algun apartat; però això és l'excepció.

Nosaltres hem triat el text de 1610 com a text base perquè, com es pot deduir de la descripció, és el que presenta més documentació de la utilització, fins i tot en l'inventari dels béns del mostassaf de 1675 es diu en compte d' "un llibre del ofici de almoustasaf" o "dos llibres", com era habitual, "el present llibre".

En el nostre estudi citem el manuscrit de 1610 com a document

14, la còpia de 1701 com a document 14c i el Llibre del Mostassaf d'Elx datat en 1580 com a LME. Els documents dels arrendaments, la "Possessió de eres" i les "Taules", els citem independents sota els números de 1'1 al 13, així com el conjunt de crides, inventaris del béns del mostassaf i visites que denominem document 15.

3.2. ELS PROCESSOS JUDICIALS

El primer, cronològicament, és de 1617 i conté el Proces de acussació possada per lo sindich de la vila de Eliq contra Frances Selva per haver venut oli foraster, i consta fonamentalment de la informació de testimonis. El citem com a document 17.

El segon és de 1622, és el més extens, i conté una còpia del Proces de Melchior Ortiz, justícia de la vila de Eliq, a causa d'haver posat pres l' alguasil del batle i procurador general del marqués, per haver-li dit que no tenia competència de posar presos als que, segons l' alguasil, jugaven a jocs prohibits. Aquest procés pel caràcter de la persona acusada es dugué a l'Audiència Reial de València, per tant hem de tenir en compte que els implicats i els seus representants, així com els testimonis són d'Elx, però el notari i l'escrivà que redactà la resta del document residien a València, per la qual cosa notem alguns dels trets que demostren aquesta situació: és el document que presenta una ortografia més "correcta" i és el que presenta més formes dels verbs incoatius amb i, com més avant veurem. El citem com a document 22.

El tercer és de 1635 i conté el Proces del sindich de la vila de Eliq contra lo procurador general y bal·le de dita vila per haver tret de la presó a Josep Ripoll que havia estat empresonat pel justícia de la vila per no haver volgut declarar sobre la mort de Juan Palomares, a qui mataren de dues escopetades. El citem com a document 35.

El quart és de 1697 i conté el Procés posat per Lo procurador

fiscal de la present vila y marquesat de Elx a Alonso Sais, Carlos y Visent Pomares y altres sobre una tala de pins que havien fet il·legalment. El citem com a document 97.

3.3. SISTEMA DE TRANSCRIPCIÓ

Les modificacions que hem introduït en els manuscrits s'han limitat a la regularització de les majúscules; de la separació de les paraules excepte en els casos de les contraccions que l'hem respectada; puntuació i accentuació com en els texts moderns; hem afegit l'ús de l'apòstrof i del guionet i hem fet servir el punt volat per indicar els casos d'elisió que hui no tenen representació gràfica. Posem entre parèntesis els mots o grafemes afegits i entre claudàtors les correccions a l'original; subratllem els desplegaments d'abreviatures i marquem amb el signe / la fi d'una cara del foli.



Universitat d'Alacant
Universidad de Alicante

II. TRANSCRIPCIÓ DELS DOCUMENTS



Universitat d'Alacant

II.1. DOCUMENT 17

- f1 SELVA , Num. 449 // PROCÉS DE ACUSSAÇIÓ POSSADA // PER LO SÍNDICH DE LA VILA D'ELIG // CONTRA // FRANCÉS SELVA // - SOBRE HAVERLE PROVADO HAVER VENDI//DO ASEYTE FORASTERO EN CONTRAVENCION A LOS // CAPITULOS Y BANDOS PUBLICADOS POR EL // CONSEJO DE ESTA VILLA DE ELCHE- // ARXIU MUNICIPAL D'ELX, LLIGALL H-13, nº 13/
- f2 Informació de testimonis rebuda per los Justícia y Jurats de la present vila d'Eliç contra Francés Selva.
- Die XIII mensis mai anno a Nativitate Domini MDCXVI
- Thomàs Vahillo de Llanos, cavaller, de hidat de vint-y-huit anys, poch més o meñys, qui jura, etc., virtute cuius, etc., promissit, etc.
- Interrogat, etc.
- E deix que a oït públicament per la present vila qu'entraven oli foraster y que an venut moltes partides de aquell y que, medint aquell cassa Francés Selva, es sospitava qu'era foraster y que, axí matix, a oït dir públicament que l'entraven casa/
- f2v Francés Selva y que aquell lo venia. Y que sap ell, testimoni, que dit Francés Selva, lo oli que féu en la almàsera de Juan Tarí en companya de Cassanova, axí de les olives dels delmes com dels olivars de aquells, lo an venut de test y davall la biga a diversos particulars de la present vila, sens aver-ne engerrat ningú. Lo qual dix saber ell, testimoni, axí per aver-ne comprat aquell (alguna) partida com per aver-o entés dels demés

particulars que·n compraven. Y, axí matix, sab que no avent engerrat dit Selva oli nengú, com té dit, a venut moltes y diverses partides de oli clar, axí del seller de dita almàsera com del selleret que té en/

f3 sa casa. Y, señyaladament, sap que a venut oli clar a Tomàs Tarí per dos o tres vegades y a Pau Roís y a·ltres, que so¹³ se'n recorda y que asò o sap ell, testimoni, de pública veu y fama.

Interrogat de lloch, temps y presents. E deix que ja u té dit tot desús, y o ferma de sa mà y llettra.

Tomàs Vaijollo de Llanos.

In iunctum, etc.

Dictis die et anno.

Thomàs Tarí, de la vila de Elig, de hedat que dix ser de¹⁴, testimoni ex officio, qui jura y promissit veritatem dicere, etc.

Interrogat, etc.

E dix/

f3v E dix que lo que sap e pot dir és que Francés Selva li vené huit camins de oli tantost que·s comensà a fer oli y havia de ser de test y solisitan-lo per a què li donàs dit oli, li dix que no prengués pena que lo i daria tot en un dia y dient-li que hon lo tenia per a havizar a Martínez, que volia possar caldera, li dix qu·ell havisaria a Martínez y que·l tenia en sa cassa y que li fes plaer de què com havia de ser cap y coa que fos clar y que lo fiel faria la refació. Y ell, testimoni, fonch content y dit Martínez portà dit oli de cassa de dit Selva a la caldera y, demanant-li ell, testimoni, a dit fiel que quin oli hera el que havia donat Selva, li dix aquell que paria que hera/ oli de lluna y dient-li que què hera oli de lluna, li dix que li paria que era oli que havia entrat de nit de fora vila. Y en après ha vengut dit Francés Selva a ell, testimoni, diverses vegades: si li volia comprar oli, y, per sospitar que hera oli

¹³ També cap la possibilitat de fer una altra lectura: " y a·ltres que no se'n recorda".

¹⁴ Incomplet a l'original.

- foraster, no volgué aderir encara que lo y donava ab comoditat. Y que sab que Pau Ruiz a comprat una partida de oli de dit Francés Selva encara que digüen que dit oli a comprat dit Pau Ruiz del vicari y l'a donat Selva de la part del delme que li pervé al senyor bisbe. Y que no sab que n'aja venut a altra persona y que ell, testimoni, no a comprat/
- f4v solages ninguns de dit Francés Selva, reduïts a oli clar ni en altra manera, sí sols el oli que alt té dit. E dix que no sab ell, testimoni, de certa sciència que dit Selva aja entrat oli foraster més de les sospites que té dit y que en après gu a oït¹⁵ dir a diverses persones: que n'an entrat, y que no's recorda qui són dites personnes, sí que en diversos roglos en les plases gu a oït¹⁶ dir públicament.
- Generaliter, etc. E dix a tot que no, de lloch, temps y present, que ja u té dit. Firmavit.
- In iunctum, etc.
- Thomàs Tarí
- f5 Dictis die et anno
- Andreu Martínez, vehí de la present vila d'Eliç, fiel de medir y acarrejar oli, qui jura in forma juris, etc., virtute cuius, etc., promissit, etc.
- Interrogat, etc.
- E dix que lo que sab e pot dir sobre lo interrogat és que tantost que comensaren a fer oli del passat, vengué Thomàs Tarí y li dix que li rebés uns camins de oli de cassa de Francés Selva, que no's recorda quans serien, y, així, hanà ell, testimoni, y els rebé comensant de un seller del almàsera de Juan Tarí, en la qual almàsera feien oli/
- f5v y tenien arrendada Francés Selva y Joan Cassanova, y lo demés, a compliment de lo que li havia de donar, li donà de cassa dit Francés Selva. Y que el de dita almàsera, el oli que's sacà, agué de rrefacció tres arroves de oli per a refer-lo clar y perquè y avia en aquell algun poch solage, y el que rebé de

¹⁵ Al text "guaoit".

¹⁶ ídem.

- cassa dit Francés Selva hera tot clar. Y que demanant-li dit Tomàs Tarí que quin oli havia rebut, li respongué ell, relant y testimoni, que li parexia oli foraster per so qu'ell no l'avia possat allí ni sabia qui l'avia llevat, y ab tot no's determina per so que per la aspecçió y visura del oli no's pot conéixer. Y que el oli que dit Francés Selva y Juan Cassanova/
- f6 feren, així de les olives del delme com de les demés, ell, relant y testimoni, lo rebé y el llevà a diversos particulars de la present vila, als quals tenien consignats dit oli dit Selva y Cassanova. Y que no engerrà ningun oli ni possà camí ningú dels que's feren en dita almàsera, en lo seller de aquella ni cassa dit Francés Selva, y que del seller de dita almàsera a tret oli una vegada per a Thomàs Tarí, segons té dit alt, so és, que'l passà de/
- f6v una gerra en altra per conte del dit Thomàs Tarí, y altres vegades ne a tret per a les tendes y que no's recorda si fonch una o dos vegades, y que del seller del dit Francés Selva ne a tret per dos o tres voltes y és estat oli clar, y que sempre, cada una vegada, lo buidava tot, lo que havia en lo seller y que ja mai y agué solages ninguns sinó oli clar. Y qu'ell, testimoni, no acarrejat dit oli a dit seller ni sab qui l'aja acarregat y, que per dita caussa, sempre /
- f7 a sospitat mal en què seria oli foraster per no aver altre fiel que acarrejàs y medís sinó ell, testimoni y relant. Y, encara recordan-se millor, diu que són pus de tres vegades les voltes que a buidat lo seller de dit Francés Selva del oli que havia en aquell, que pot cambre¹⁷ en lo dit seller de trenta-sis a quaranta mochons poch més o meñys, y que les voltes que l'a buidat mai estava ple. Y que de dit seller a llevat oli per a dit Thomàs Tarí,/
- f7v segons té dit alt, y per a Pau Ruiz per conte del vicari, per la part del delme que li pertany al senyor bisbe, lo qual vicari li dix: lo rebés, y los entregà a Pau Ruiz que lo i havia comprat, y que no's recorda quant oli serà. Y que no sab ell, testimoni, de certa sçìència que dit Selva aja entrat oli més de lo que té

¹⁷ Sic.

dit desús. E açò etc.

Generaliter, etc. E dix a tot que no.

Feçit crucem.

In iunctum, etc. /

f8

Confeçions de Francés Selva ex officio.

Die XIII mensis maii anno a Nativitate Domini MDCXVI

Francés Selva de la vila d'Elix habitador, confessant y responent, qui jura, etc., virtute cuius,etc., promissit, etc.

Primo fonch interrogat: Diga com se diu y de hon és natural y de què viu y quin offici té.

E dix que·s diu Francés Selva y és natural de la present vila d'Elix y en aquella habita y qu·és llaurador y tractant.

Interrogat: Diga si en lo any passat tengué arrendat lo delme del oli franch de la present vila y quina part tengué arrendat de dit arrendament y en quina almàsera a fet dit oli.

E dix que en lo any passat fonch/

f8v ell y Juan Cassanova arrendador de dit oli y en prengueren per sa part cent mochons de dit arrendament y les olives que·ls cabé per sa part de dit arrendament, les feren oli en l'almàsera que solia ser de Juan Tarí y tengueren per almaserers a Miquel Martínez y a Berthomeu Maçià.

Interrogat: Diga que·l oli que proseí de dites olives si·l vené en lo test davall la biga o si l'engerrà o què·l féu o en quin seller lo possà.

E dix que·l oli que proseí de dites olives que n'a venut de test a Thomàs Tarí y que no·s recorda quant fonch el oli que li havia venut, y que també n'a venut a Thomàs Llanos, no sab quant perquè féu la venda Juan Cassanova y que·l demés oli que a proseït de dites olives, l'a possat en lo seller que·stà en dita almàsera/

f9 y en lo seller que té en sa cassa y que·l llevà Andreu Martínez, fiel del oli, y que no està en recort quant seria.

Interrogat: Diga que·l oli que possà en lo seller del almàsera y en lo seller de sa cassa a qui l'a venut y què n'a fet, d'ell .

E dix que lo oli que possà en sa cassa y en lo seller de

l'almàsera a pagat a conte del delme al vicari y a Tomàs Tarí y, per dit vicari, a Pau Ruiz que l'a comprat de aquell. Y no és (en) recort quant és estat que·s refir al conte y no és en recort haver venut a altres persones oli, de les que té declarades.

Interrogat: Diga que havent donat dit oli, que los solatges a qui·ls a donat/

f9v y venut y qui·ls a llevat.

E dix que·ls ha venut a Thomàs Tarí reduïts per oli clar, així los solatges del seller de sa cassa com del seller del almàsera y que·ls a llevat Andreu Martínez, fiel, a cassa de dit Tarí.

Interrogat: Diga si, buidat una vegada lo seller de sa cassa quant donà dit oli y solatges als desús declarats, si tornà a possar oli en aquell y qui·l portà y si fonch clar o cap y coa y a qui·l vené.

E dix que aprés que buidà dites gerres, que no a tornat a possar oli en aquelles.

Interrogat: Diga quines vendes a fet de oli ademés de les declarades.

E dix que no a fet vendes més de/

f10 [de] les declarades, sols és hanat a Oriola y dels capitulars, los a comprat la part del oli que·ls venia de sa part y els a pagat ad aquells dita part de oli en diners y que el que axí a comprat, l'a venut a Pau Ruiz y no està en recort quant oli és.

Foren-li llestes e repetides les presentes sues respostes e dix que aquelles són les sues respostes y està y persevera en elles.

Testimonis foren presens : Martí Micó y Nicolau Verdeguer.

Dictis die et anno.

Catalina Solera, muller de Francés Selva, de la vila d'Elig habitadora, testimoni ex officio, qui jura, etc., virtute/
f10v cuius, etc., promissit, etc.

Interrogada, etc.

E dix que lo que pot dir a cerca de les cosses qu·és estada interrogada, és que ha vist que Andreu Martínez, fiel del oli,

a portat oli moltes voltes a sa cassa y se l'a tornat a llevar
e que asò e no altra cossa sab.

Die X^{IIII} mensis mai anno a Nativitate Domini MDCXVI

Bertolomeu Masià, de la vila d'Elig de edad que dix ser de
quaranta anys poch més o meñs, testimoni, qui jura, etc., in
forma juris, etc., promissit, etc./

f11 Interrogat, etc.

E dix qu'ell, testimoni, a fet oli en l'almàsera de Juan Tarí de les olives passades, a on (han) fet les olives del delme Juan Cassanova y Françés Selva, y les demés olives que aquells han tengut an fet en dita almàsera. Y lo oli que a proseït en dita almàsera, tot lo han venut a diversos particulars de la present vila de test y davall la biga, lo qual a llevat Andreu Martínez, fiel del oli, y que no engerraren oli ningú y que ha vist traure del seller de dita almàsera oli, y que n lo àls no i sab res.

Generaliter, etc. E dix a tot que no.

In iunctum, etc./

f11v Dictis die et anno.

Pau Roís, de la vila d'Elig habitador, testimoni ex officio, qui jura, etc., virtute cuius, etc., promissit, etc.

Interrogat, etc.

E dix qu'ell, testimoni, en lo present any a comprat de mosén Andreu Macià, prevere vicari de la present vila, çent sinquanta mochons de oli clar a for y preu de çent y dèset rreals lo camí, a conte dels quals lo dit vicari li'n consignà quaranta mochons en Françés Selva, los quals a rrebut de aquell per lo fiel Andrez¹⁸ Martínez, y que, axí mateix, a comprat del capítol de la sancta esgléssia de Oriola trenta mochons, los quals li a lliurat y entregat dit Françés Selva/

¹⁸Sembla una ultracorrecció, ja que la major part de vegades escriuen Martines que seria com ho pronunciaven, i per tant en aquest cas, el canvi de la grafia s a z afecta tant a Martinez com a Andrez.

f12 per medi de dit fiel. Y asò passà en veritat.

Ferma-u de son nom.

In iunctun, etc.

Dictis die et anno

Ses merçés dels dits justícia y jurats manen al dit Pau Ruiz, qui és present, que sots pena de xixanta sous y pagar lo valor dels dits setanta mochons de oli que aquells tinga per enparats y no·ls distribueixca ni done a persona ninguna, sots la dita pena, fins al hemanament tinga de ses merçés. E així u proveheixen e manen present aquell. Actum Elig.

Testimonis: Nicolau Mena, cavaller, y Thomàs Tarí d'Elig habitadors./

f12v Dictis die et anno.

E ses merçés de dits justícia y jurats proveheixen e manen a Thomàs Tarí, qui és present, que sots pena de xixanta sous y de pagar lo valor dels huit camins de oli que testifica haver comprat de Françés Selva, que aquells tinga per enparats sots la dita pena y no·ls distribuemexca ni done a persona alguna sots la dita pena fins altre orde tinga de ses merçés. Lo qual respost que lo dit oli, el comprà per lo temps de la fira per oli collit e fet en la present vila y de continent que'l rebé lo cogué y que no consentia en res que/

f13 perjudicial li fos. Actum Elig.

Testimonis: Nicolau Mena, cavaller, y Pau Roís d'Elig habitadors.

Dictis die et anno.

Miquel Martínez, de la vila d'Elig habitador y de edad, segons dix, de més de trenta anys, testimoni ex officio qui jura, etc., virtute cuius, etc., promissit, etc.

Interrogat, etc.

E dix qu·ell, testimoni, en companyia de Berthomeu Macià en la almàsera que solia ser de Juan Tarí, en lo any passat y en lo present han fet totes les olives/

f13v que han pervengut de part a Françés Selva y a Juan Cassanova com a altres dels arrendadors del arrendament del oli franch del any

passat, y tot oli que a proseït de dites olives, davall la biga y del test se l'a llevat Andreu Martínez, fiel del oli de la present vila, del qual entengué que n' llevà a Juan Quirant deu camins y nou camins a altra persona de aquesta vila, que al present no s' recorda el nom, y alguns camins li n' a vist llevar, de dit oli, per a Thomàs Tarí y un dia véu que per a dit Thomàs Tarí ne llevà dos o tres camins y dits camins de oli sacà del seller /

- f14 de dita almàsera, y no sab ni a oït dir qui havia possat en dit seller dit oli perquè del oli que a proseït de dites olives, no n' a vist engerrar ningú en dit seller ni en altra part, sí que tot se l'a llevat y tret de dita almàsera de davall la biga y test lo dit Andrez Martínez per a uns y per a altres. Y també ha vist que lo dit Andrez Martínez a llevat de dit oli de test a Miquel Sempere, y està en recort que n' la Quaresma passada, a mijant de aquella, estant en dita almàsera ell, testimoni, en companyia de Berthomeu Maçià a les deu hores de una nit, que /
- f14v no és en recort quina nit hera, vengueren a dita almàsera dos hòmens ab dos rosins y portaven cada hu de aquells dos cùrios plens, y no sab si estaven plens de vi o oli ni de què gu estaven, los quals hòmens ab los rosins carregats entraren en dita almàsera y demanaren per Francés Selva y descarregaren en aquella dits quatre cùrios y estigueren allí una estona y, vist que no venia Francés Selva, aquells tornaren a carregar dits cùrios en dits rosins y se'n anaren ab dits rosins y cùrios, y no sab hon se'n hanaren ni què s' feren ni sab qui són dits hò[gl]mens perquè heren /
- f15 forasters. E que asò e no àls dix saber açerca de les cosses qu'és estat interrogat, ni açerca de aquelles sab altra cossa més del que té dit.

Generaliter, etc. E dix a tot que no.

In iunctum, etc.

Provició.¹⁹

Die XVII mensis julii anno a Nativitate Domini MDCXVII. Ses

¹⁹Amb una altra lletra.

mercés los justícia jurats de la present vila proveexen y manen a Francés Ferer y a Joan Casanova com a capllevadors y fiansés de la persona de Francés Selva que dins dos dies aprés intimasió de la present y fets les penes proposades en lo acte de la caplleuta, restituheix en mans e poder de ses mercés y cort sua la persona del dit Francés Selva, no guiat ni asegurat sí al for e jurisdictió de ses mercés, et intimatur.

(...)

Dicta die retulit Miquel Lugriñà aver intimat la damunt dita provició a Francés Ferer y a Joan Casanova en aquella declarats personalment atrobats. /

f16v Requesta.

Die XXV mensis julii anno a Nativitate Domini MDCXVII.
Joan Casanova de la vila d'Elig comparent davant la presèntia de ses mercés los justícia jurats de la present vila, e diu que per ses mercés li és stat manat ad aquell y a Francés Ferer com a fiansés de Francés Selva que dins dos dies restituïsen la persona de Francés Selva a mans y poder de ses mercés, sots les penes aposades en dit acte de caplleuta, y per moltes diligènsies que an fet no l'an pogut trobar, per so requerix a ses mercés li fos donada nova dilació per a sercar al dit Francés Selva y entregar a ses mercés com (...). E ses mercés, vista dita requesta si et in quantum manaren continuar aquella e provehexen per segona delació que lo dits Joan Casanova y Francés Ferer desapte primer vinent per tot lo dia, sots les penes aposades en dita caplleuta, porten y entreguen en poder de ses mercés y cort sua la persona del dit Francés Selva, no guiat ni asegurat sí al for de ses mercés y cort. La qual provició fon feta present lo dit Casanova.

Die XX mensis julii anno a Nativitate /

f17 Domini XDCXVII.

Retulit Roque Peres, ministre, aver intimat la damunt dita provició a Francés Ferer personalment atrobat.

Die XXVIII, mensis julii, anno a Nativitate Domini MDCXVII.

Llorens Atsuar, de la vila d'Elig habitador y de edat,

segons dix, de vint-y-sis anys, testimoni ex officio, qui jura, etc., promisit, etc.

Interrogat, etc.

E dix que'n l'ivern del any MDCXV per lo temps del oli, ell, testimoni, tenia casa en lo raval de Sen Joan de la present vila junta a la casa de Francés Selva y los vehïns digueren a ell, testimoni, que moltes nits sentien remor de cavalgadures en lo carer, la qual remor ell, testimoni, tanbé l'avia sentida, y volgué veure què era dita remor y's posà en sa casa en una pallisa de aquella,/

f17v de a on podia veure lo que era y, estant de nit en dita pallisa, que la nit en particular no's recorda sí que era en dit temps, véu que vengueren per dit carer un home ab dos fadrinets y un rosí y dos ariots caregats ab dos cuyros de oli cascú y tocaren a la porta d'ell, testimoni, y dit testimoni los parlà y els dix que què volien y aquells li respongueren que sercaven casa de Francés Selva, y els demanà que per a què·ls volien y què portaven en los cuyros, y aquells li respongueren que portaven oli de la orta de Oriola per a dit Francés Selva, y·st[r]e los mostrà la casa de dit Francés Selva. Y dit home y fadrinets tocaren a la porta de dit Francés Selva, el qual los obrí sa casa y dits home y fadrinets y rosí y ariots, caregats com estaven, entraren en dita casa de Francés Selva, el qual , entrats que foren, tornà a tancar la porta. Y que no conegué a dits home y fadrinets ni sab qui són. E, axí mateix, en dit temps altres moltes nits a sentit [a sentit] entrar /

f18 y exir a ora no deguda cavalgadures de casa del dit Francés Selva. Y està en recort que'n dit yvern, un dia que no és en recort sí que seria les dos ores del dia, estant rahonant en lo carer prop la casa del dit Francés Selva ab Salvador Coves, Jaume Coves y Joan Martines de Coves, véu que de casa del dit Selva hixqueren un home y dos fadrinets ab un roci y dos ariots y els lligaren prop la porta del dit Selva y posaren damunt dit rosí un sach de cuyros de oli, lo qual sach, albardes y xalmes, tot estava sulat de oli y o sacaren de casa dit Francés Selva. Y en dit yvern, un dia que no és en recort, estant este testimoni en la dita sa casa en companyia de sa muller, vengué

allí la muller del dit Francés Selva y entre altres coses los dix:

-Què fóra de mon marit si no aguera guanyat en l'oli y olives que a portat de l'orta de Oriola, perquè cada setmana a guanyat cent y do-cens reals y a pagat més de cent lliures que devia.

Generaliter, etc. E dix a tot que no.

In iunctum./

f18v Die XXVIII mensis julii anno a Nativitate Domini XDCXVII.

Anna Palomares, muller de Llorens Atsuar, de la vila d'Eliç habitadora, testimoni ex officio, qui jura, etc., promissit, etc., veritatem desere, etc.

Interrogada, etc.

E dix ella, testimoni, que tenint en lo any pasat casa junta a la de Francés Selva en lo raval de sen Joan de la present vila, moltes nits sentia per lo carer remor de cavalgadures. Y estant rahonant en lo carer ab Salvador Coves y Jaume Coves y Joan Martínes de Coves, ohí dir ad aquells murmurar de que Francés Selva portava oli foraster a la present vila. Y véu ella, testimoni, (...) y altres cavalgadures dins casa dit Francés Selva y no sab de qui eren y véu que'n lo porche de dita casa tenien y stavent cuyros de oli penjats per a què s'escoreguesen./

f19 Y algunes voltes estant parlant ella, testimoni, ab la muller del dit Francés Selva, aquella li deya de com son marit guanava molt en l'oli foraster que portava a la present vila.

Generaliter, etc. E dix a tot que no, més de què és parenta en tercer grau de la muller del dit Selva y que per so no a deixat de dir la veritat.

In iunctum, etc.

Die tersia mensis augusti anno a Nativitate Domini MDCXVII

Salvador Coves, de la vila d'Eliç habitador y de edat de més de trenta anys, testimoni ex officio rebut, qui jura, etc., promisit, etc.

Interrogat, etc.

E dix que·n lo añy pasat ell, testimoni, ohia murmurar ad algunes personnes de la present vila, que al present no·s en recort, de que·s presumien que Francés Selva entrava oli foraster en la present vila. Y altra cosa no sab.

Generaliter, etc. E dix a tot que no.

In iunctum, etc./

f20 Die VII mensis augusti anno a Nativitate Domini MDCXVII
Joan Martines de Coves.

Interrogat, etc.

E dix que lo (que) pot (dir) aserca de les coses conteses en dit interrogatori, és que quant prengueren a Francés Selva, que·l temps no és en recort, ohí dir a moltes personnes y públicament que avien posat pres a Francés Selva perquè avia entrat oli foraster en la present vila. Y stà en recort que·n lo añy pasat un dia que no és en recort, véu junt a la casa del dit Selva que·stà lligat un rosí, lo qual se'l llevà un home foraster que no conequé y altra cosa no sab.

Generaliter, etc. Dix a tot que no.

In iunctum, etc./

f20v Dictis die et anno.

Jaume Coves, d'Elig habitador y de edat, segons dix, de vint-y-cinch anys, testimoni ex officio, qui jura, etc., virtute cuyus, etc., promisit, etc.

Interrogat, etc.

E dix que·n lo any pasat y no·s recordava per quin temps, ohia dir ell, testimoni, per la present vila que avien pres a Francés Selva perquè entrava oli foraster, en dit any, estant en companya de Llorens Atsuar y de Joan Martines raonant en lo carer de Francés Selva, véu que·stava un rosí de albarda lligat prop la casa de Francés Selva y vengué un home ab un fadrinet y se'l llevaren, y no·ls conequé perquè eren forasters. Y no sab altra cosa.

Generaliter, etc. E dix a tot que no.

In iunctum, etc./

f21 Die VIII mensis augusti anno a Nativitate Domini MDCXVII
Gaspar Tarasona, de la vila d'Elix habitador, testimoni ex officio, qui jura, etc., promisit, etc. E dix cer de més de trenta-cinch anys.

Interrogat, etc.

E dix que a ohít dir públicament per la present vila a moltes persones y és fama pública de què Francés Selva a entrat oli foraster en la present vila. Y altra cosa no sab [altra cosa].

Generaliter, etc. E dix a tot que no.

Dictis die et anno.

Matias Martines, de la vila d'Elix habitador, de edat de quaranta anys poch més o menys, testimoni ex officio, qui jura, etc., promisit etc.

Interrogat, etc.

E dix qu'és fama pública en la present /

f21v vila de que Francés Selva a entrat oli foraster en la present vila y asò a ohít a moltes persones públicament dir y murmurar.

Generaliter, etc. E dix a tot que no.

In iunctum, etc.

Dictis die et anno.

Berthomeu Riso, de la vila d'Elix habitador, testimoni ex officio rebut qui jura, etc., promissit, etc. E dix cer de quaranta anys poch més o menys.

Interrogat, etc.

E dix que ell, testimoni, té sa casa y abitació en la present vila y a moltes persones a ohít dir públicament de que Francés Selva a entrat oli foraster en la present vila y tal (é)s pùblich.

Generaliter, etc. E dix a tot que no.

In iunctum, etc./

f22 Dictis die et anno.

Heronimo de Mosabel, de la vila d'Elix habitador, testimoni ex officio, qui jura, etc., promisit, etc.

Interrogat, etc.

E dix qu'és fama pública en la present vila de que Francés Selva a entrat oli foraster en la present vila, lo que a ohir²⁰ dir a moltes persones de la present vila públicament de que avia entrat oli.

Generaliter, etc. E dix a tot que no.

In iunctum./

f23 Presenta Francés Roís, síndich.

Die VIII mensis augusti anno a Nativitate Domini MDCXVII

Comparent davant la presèntia dels justícia jurats de la present vila d'Elig, Francés Roís, síndich ordinari de la present vila, et verbo diu que per los testimonis y confesions rebuts en lo present procés ex officio, consta de com Francés Selva en lo any MDCXV a entrat de l'orta de Oriola oli en la present vila, lo qual oli posava en sa casa que té en lo raval de Sen Joan de la dita vila y allí lo vené buydant lo seller per tres vegades, y dit oli era clar sens tenir solages ninguns. Y demanant-li, a dit Selva, de on era dit oli que avia donat de sa casa y qui l'avia portat, aquell dix y repost que era /

f23v de la almàsera de Joan Tari que dit Francés Selva tenia arendada en companya de Joan Casanova per a fer les olives del delme, de la part que aquells tenien, y que l'avia acarejat Andreu Martines, fiel. Lo qual, sent rebut, a dit y testificat no aver llevat oli ningú a casa del dit Francés Selva de dita almàsera ni de altra part. Y lo mateix consta per les diposicions dels almaserers feren l'oli de dita almàsera y, axí mateix, consta que dit oli era clar sens aver restat solages alguns, lo que si fóra de la almàsera y test, avien de restar solages, los quals dit Martines, fiel, no a llevat ni a vist, sí cer tot oli clar com és dit de manera perquè per dites confeccions resta convensut dit Francés Selva ser dit oli foraster. E sens asò, de la demés prova resultant del present procés, consta aver vist entrar cavalgadures /

²⁰ Caldria que digués "ohít".

f24 casa dit Selva, caregades ab cuyros plens de oli y aver descaregat aquell en dita casa de Francés Selva; y altres calitats resultants de dita prova. Per lo qual consta aver contravengut a les ordinacions y crides de la present vila, ab les quals és proybit entrar oli foraster.

Per so et alias, lo dit proposant com millor deu y pot en justicia ab los presents scrit, acusa a dit Fransés Selva totes les penes que per dita causa s'encorregut²¹ per aver contravengut a dites crides y ordinacions y que sien exigitas confesions de aquell sobre les coses contengudes sobre la present acusació, y si negarà testimonis, li sien rebuts y constant per aquelles aut alias de predictis, sia feta di(ta) condemnació en dites penes, les quals ci acusa simul ab les despeses /

f24v de la present causa y així requereix per vostres mercés ser provehit y declarat (...) etc.

Testes oblata (...)

Dicta die. Per mi ,Pere Jordà, notari y escrivà, fonch intimada la damunt dita acusació, inseí en aquella contes y provició al peu de aquella feta a Francés Selva personalment.

Testes foren presents: Miquel Lurignyà y Heroni Ribera, d'Elig /

f25 Respostes judiciales de Francés Selva.

Die VIII mensis augusti anno a Nativitate Domini MDCXVII

Francés Selva, de la vila d'Elig habitador, confesant y responent sobre la scripture de denunciació posada per Francés Roís, síndich ordinari de la present vila, en calandari de nou dies dels presens mes e any, qui jura, etc., promissit, etc., conforme a for nou, etc.

Primo, fonch interrogat sobre les coses contestes en dita denunciació, la qual li fon llesta davant de verbo at verbum, etc.

E dix que lo que pot dir y respondre aserca de les contengudes en dita acusació, és lo que té dit y confesat en

²¹Pot tenir unes altres lectures com ara: "és encorregut".

sues respistes, fetes ex officio en la present causa, les quals davant li foren lestes. E dix que aquelles són les dues respistes y stà y persevera en aquelles.

Foren-li llestes les presents dues respistes, etc. E dix que aquelles són les dues respistes, està y persevera en aquelles.

Testimonis foren presents : Heroni Ribera y Miguel Lugrinyà, d'Elig habitadors./

f25v Dicta die.

Ses mercés los justícia jurats de dita vila d'Elig, fan assignació a Francés Selva que és present per a veure jurar los testimonis produijdors en la present causa per part del dit síndich, cascun dia no feriat de güit a deu ores ans mijorn y de dos a quatre aprés mijorn, ab cominació que la part que no's trobarà en contumàsia de aquella y absènsia, seguraran y rebran.

Testes predicti.

Acceptació de respistes.

Dicta die. Per mi, Pere Jordà, notari y scrivà de la present causa, foren entimades les desús dites respistes fetes per Francés Selva, axí les ex officio con les fetes sobre la acusació a Francés Roís, síndich de dita vila, lo qual repost que acceptava dites repistes en quant feyen en son favor y en lo àls les repelia requerint de premises acte prepúblich, lo qual per mi, dit notari, li fon rebut.

Testes: Grabiel de Masobix y Blai Gascon Menor, d'Elig habitadors./

f26 Reproductió y publicació.

Die XI mensis augusti anno a Nativitate Domini MDCVII

Francés Selva, de la vila d'Elig habitador, comparent davant la presència de Leonado Soler, cavaller justícia en lo civil y criminal de la present vila d'Elig, y de ses mersés los jurats de dita vila.

E diu que dóna per reproduïts tots los testimonis rebuts y exsaminats ex officio en la present causa com si fer (...) fosserrebuts y exsaminats sobre la scriptura de acusació posada en lo

present fet e causa per lo síndich de dita vila contra lo dit Francés Selva en calandari de nou dies dels presens mes e añy. E, axí mateix, dóna per llets y publicats los dits testimonis y les confesions fetes per lo dit Selva, axí les ex officio con les fetes sobre la denunciació e incertats en procés, axí dits testimonis con (sic) confesions, asignant dilació de deu dies per a disir y coroborar dits testimonis y posar-se y restar defenses, los quals córeguen post aparatum escriba. A tot lo qual se troba present juntament ab lo dit Selva, Menchid Llinares, procurador que dix cer de dit Selva. Intimatur.

Testimonis foren presents a dites coses: Heroni Ribera y Jaume Ferri, d'Eilig habitadors./

f26v Intima.

Dicta die. Per mi, Pere Jordà, fonch intimada la reproscrita provició y coses en aquell (...) per Francés Roís, síndich de la present vila, personalment atrobat.

(...)

Obligació fermansa eo caplleuta.

Dictis die et anno. Pau Roís, de la vila d'Eilig habitador, fes enter et gratis caplleva e a caplleuta en si confesa aver ahüt y rebut la persona de Francés Selva, la qual sa mercé los justícia jurats tenen presa, y aquella promet restituir en mans e poder de ses mercés los justícia jurats de la present vila, no guiat ni asegurat sí al for y jurisdictió de ses mercés e cort sua sempre que li serà demanat, sots pena de do-centes lliures y de pagar lo sentenciat e juchjat en la present causa, per a lo qual complir obliga sa persona y béns, y renuncia a tots drets sotmetén-se en qual al present y executió de aquell a for de ses mercés y cort sua, renunciant a son propri for e jutge ordinari com de present renuncia, etc., e a tots drets, etc., fiat (...) etc., actum Elig, etc.

Testes: Heroni Ribera y Jaume Ferri, d'Eilig habitadors./

f27 Dicta die. Ses mersés los justícia jurats de la present vila, instant y requirent Jusef Sclapés, síndich de dita vila, provehexen y manen que Francés Selva declare si vol tresllat del

present procés y si dirà que sí, li sia manat que per a la primera audiènsia aja fet bestreta e, si feta no la aurà, que lo scrivà se apare ab dit procés fielament, etc., intimatur.

(...)

Dicta die. Retulit Roque Peres aver intimat la damunt dita provisió a Menchid Llinares, procurador de Francés Selva, lo qual repost que no volia tresllat, sí que declarasen en dita causa.

Aparatus.

Die XII mensis augusti anno a Nativitate Domini MDCXVII

Instant y requirent, Jusef Sclapés, síndich de la vila d'Elig, jo, Pere Jordà, notari y escrivà de la Sa(la) de la present causa, (...) prest y aparellat a lliurar còpia y tresllat del present procés a Francés Selva. Testimonis foren presens a dit aparellament: Gaspar Sempere y Jaume Sala, d'Elig habitadors.

Die XII men<(is) augusti anno MDCXVII.

Retulit Miquel Lugrinyà aver intimat dit aparellament a Menchid Llinares, nomine quo agit, en dotse dies dels presens mes e any./

f27v Die XIII mensis augusti anno a Nativitate Domini MDCXVII.

Ses mercés los justícia jurats, instant y requirent Jusef Sclapés, síndich de la present vila d'Elig, proveexen y manen a Francés Selva e al legítim procurador de aquell que per a la primera audiència diga per què los testimonis donats en la present causa en defensa no's dignen publicar (...) posats dit termini nunen pro tunen, los dóna per llets y publicats e insertats en procés. Et intimatur.

(...)

Dicta die. Retulit Roque Peres, ministre, aver intimat dita provisió a Menchid Llinares nomine quo agit personalment atrobat.

Manament de posar procés y actes.

Die XXV mensis augusti anno a Nativitate Domini MDCXVII

Jusef Sclapés, notari síndich de la vila d'Elig, comparent davant la presèntia de ses mercés los justícia jurats de dita vila, e diu que totes les delacions donades en la present causa són posades y més e sols falta fer manament de posar procés y actes, per so requerix a ses mercés que fos fet manament de posar procés y actes en la /

f28 crida.

²²Ara hojats que us fan a saber de part dels justícia y jurats de la vila d'Elig, a tot hom en general y a cascú en especial, etc.

Primo, que ningú ni alguns, etc.

Item, per obviar lo dany y perjohí se podria causar a dita vila, vehíns e habitadors de aquella si oli, olives, morques e piñol entrasen en dita vila, raval y terme de aquella. Per lo qual lo Consell de dita vila té fets molts cots y estatuts per corroboració y validació dels quals ordenen, estatuhexen y manen que ninguna persona no sia gosada de entrar ni fer entrar en dita vila o ravals y terme de aquella oli, olives, /

f28v morques ni piñol de terme estrañy, sots pena de cent lliures e piñol e morques e vexells e alimañyes ab què seràn entrats, e açò per la primera vegada. Aplicadora dita pena: lo ters al acusador y lo altre ters a la obra ds murs e obra de l'espital e pobres vergoñants per iguals parts y lo altre ters al justícia jurats e, si acusador no y aurà, apliquen dit ters al oficial ocuparà. E per la segona, sien encorreguts en doble pena de la primera, aplicadora ut supra. E per la tercera, sien encorreguts en doble pena de la segona e la casa, hostal e almàcera on seran acollits o trobats dits oli, olives y morques, derocada y sembrada sal de tal manera que/

f29 jamay puixa ésser fet en dit lloch edifficy algú, com aquells que a lo desús contravendran y acolliran dits oli, olives e morques són enemichs e destruïdors de sa pàtria y república. Y en les desús dites penes encórreguen los que compraran, receptaran, auxiliaran, dexaran dinés per a què compren dits

²²Canvia de lletra.

oli, olives, morques e piñol; aplicadora dita pena ut supra. Y si serà persona, la que cometrà dit delicte, que no porrà pagar dites penes pecuniàries, lo síndich de la dita vila lo acuse criminalment davant lo justícia per a què aquells sien castigats y si serà persona plebeya, li sien pegats cent asots per los llochs acostumats de dita vila y si serà per-/

f29v sona onrrada, sia desterrat perpétuament de dita vila e terme de aquella, com aquells que volen causar total royna en sa pàtria y república. De tot lo qual puxa ser prossehi per enquesta.

²³Die tercio mensis junii anno a Nativitate Domini MDCXVI

Féu relació Francisco Fuentes, ministre y trompeta de la present vila, ell haver preconisat la damunt dita crida y coses en aquella conteses en la plasa Vella de la present vila d'Elig en presència de molta gent, e axí en fa relació.

Lo present tresllat de mà de altri y pròpria sent, és stat tret per mi, Pera Jordà, notari y scrivà del Consell y Sala de la present vila d'Elig, de son original registre, continuat y recervat en lo archiu de dita Sala, en fe de lo qual, jo, dit notari y escrivà, pose mon signe./

f30 Precent causa e feya presentació del Item de la crida de ses mercés del cos y fet, parlant publicada dèset dies del mes de mai del any de MDCXVII, requerint, etc.

E ses mercés, rebent y acceptant de la requesta y presentació de Item de dita crida si et inquantum, manaren continuar aquella e proveexen que les dites parts dins dos dies posen procés y actes, posats los quals resta la present causa e acusació in punto sententia et intimatur, etc.

Dicta die. Retulit, Roque Peres, ministre, aver intimat la damunt dita requesta y provició al peu de aquella feta a Menchid Llinares, notari y procurador del dit Francés Selva, personalment atrobat./

f30v Publicada instant Jusef Sclapés, síndich, present Francés

²³Torna a ser la mateixa lletra que abans de la crida.

Selva, acusat.

Die XI mensis septembris anno a Nativitate Domini MDCXVII
E los dits Leonardo Soler, cavaller justicia en lo civil y
criminal de la present vila d'Elig, Francés Sempere, Nicolau
Mena, cavaller, Jaume Sala, (...), Heroni Sans, jurats de dita
vila. Vist im primus una informació de testimonis per ses mercés
rebuts a diversos calandaris./

f31 (...)

Attés y considerat que la present causa és de acusació posada per lo síndich de la present vila en nou dies del mes de agost del present any, vers y contra Francés Selva, per aver entrat aquell oli en la present vila de la orta de Oriola, contra les ordinacions y crides fetes per ses mercés, sobre la qual acusació dit síndich a donat e produït mols e diversos testimonis y exsegides confesions judiciais de dit Selva /
f31v sobre dita acusació. De les quals y de dits testimonis suficientment consta en mà de justicia estar provada y atverada la intenció de dit síndich y les coses per aquell articulades en dita acusació, per lo qual dit Selva auria contravengut a la crida feta per ses mercés y senyaladament al capítol deseté de dita crida ordinària que comensa: Item, per obviar lo dan y perjuhí se poria causar, etc., ab la que és prohibit no poder entrar oli foraster ningú en la present vila, terme y raval de aquella, y seria encoregut en les penes aposades en dit capítol e attés y considerat que per part de dit Selva no se a dit ni allegat, provat ni verificat cosa ninguna la qual (...) de dita pena (...) pronuncien /

f32 sentensien y declaren lo dit Francés Selva aver contravengut a la dita crida y capítol desús referit de aquella, et in consequentiam lo condempnen en les penes aposades en aquell, aplicadora dita pena sí e sseguons és dispost per dit capítol, y si dita pena no porà pagar, qu' és la pena pecuniària, dit síndich lo acha de acusar criminalment davant sa mercé del justícia de la present vila, sí es seguons en dit capítol està dispost, et tandem lo condemnam en totes les despeses de la present causa. La (...) e axí o conexen y centensien y declaren

eo meliori modo quo de jure possunt et intimatur.

Vicent Perpiñà, assessor.

Testimonis foren presents: Jaume Tarí y Jaume Ferri, de la vila d'Elix habitadors. /

f33 Presentà Francés Roís síndich.

Die XI mensis septembris anno a Nativitate Domini MDCXVII

Comparent davant la presència de justícia jurats de la present vila d'Elix Francés Roís, síndich ordinari de la present vila, y com millor en justícia li és lísit y permés, diu verbo que·n lo dia de güi a·stada publicada una sentència a instànsia de Jusef Sclapés, síndich de dita vila, donada per vostres mercés contra Francés Selva, en la qual entre altres coses que aquella conta és que en cas de no poder pagar la pena pecuniària contenguda en dita seentènsia dit Francés Selva, que la pena subsidiària, conforme a la crida que a contravengut, que lo dit comparent lo agués de denunciar en dit cas davant de sa mercé /

f33v del justícia per a què fos condemnat en dita pena subsidiària, y com dit cap de seentènsia en quant a dita pena subsidiària sia expresament contra una sentènsia real donada en la Real Audiènsia del present regne en favor del dit proposant, publicada en vint dies del mes de maig pròxim e pasat, ab la qual a·stat declarat vostres mercés lo justícia jurats juntament ser conexedors y executors, axí de la pena pecuniària prinsipal com de dita subsidiària. Axí dita seentènsia en dit cap, parlant com se pertany, tendria sprés eror de dret y, axí bé, seria nul·la en dit cap, per so et alias li oposa dita nul·litat o nul·litats y en virtut de aquelles requereix dita sentènsia en dit cap ser donada per nul·la y ninguna y comessa dita pena subsidiària per vostres mercés segons lo tenor de dita seentènsia real lo que /

f34 requereix sia per vostres mercés provehit.

(...)

Vicent Perpiñà, assessor.

Dictis die et anno. Per mi, Pere Jordà, notari y escrivà de la present causa, fonch intimat e notificat lo damunt dit acte

de comparendo eo requesta e provició al peu de aquella feta per Menchid Llinares, procurador del dit Francés Selva y al dit Francés Selva, personalment atrobats y estant junts.

Testimonis: Cristòfol Sans y Gregori Botella, d'Eliç habitadors.

Requesta de manament de posar procés y actes.

Die XV mensis septembris anno a Nativitate Domini MDCXVII
Jusep Sclapés, notari y síndich de la present vila d'Eliç,
comparent /

f34v davant la presèntia de ses mercés justícia jurats de la present vila d'Eliç, e diu que la delació donada en lo present article a la parts esposada y (...) per so requeria sia fet manament de posar procés y actes y que fa presentació de una sentència real, mensionada y declarada en la primera requesta feta en lo present article per aquell, requerint ser-li atmesa(...)

Ses mercés, rebent e acceptant dita requesta y presentació de sentènsia si et in quantum, manaren continuar aquella e prova per diem penantur acta et intimatur.

Dicta die.

Retulit, Roque Peres, ministre aver intimat dita requesta y presentació de sentència a Melchid Llinares, procuratori no nomenat y a Francés Selva personalment atrobats(...)

Publicada instant Francés Roís.

Die XVIII mensis septembris anno MDCVII

E los dits justícia jurats, vist imprimir una requesta feta per Francés Roís, síndich de la /

f35 present vila d'Eliç, e la provició e intima al peu de aquella feta , presentada en onse dies dels presens mes e any, vista la requesta feta per Jusef Sclapés, síndich de dita vila, en calandari de setse dies del present mes e any y la presentació de una sentènsia real, y llesta aquella y lo manament de posar procés y actes y a la provició y entima al peu de aquella feta, vist tots e quant feya veure y regonéixer en lo present article de nulit,etc(...)donar sentènsia etc(...) per la forma següent.

E atés e considerat que la present causa és de nul·litats posades per lo síndich de la present vila, de la sentènsia per

ses mersés donada contra Francés Selva en calandari de onse dels presents mes e any en lo cap de la executi^o de la pena corporal en defecte e subsidi de no poder pagar la pena pecuniària contenguda en lo statut y crida, a la qual contravengué dit Selva, ab la qual sentèntia fonch remesa dita execuci^o de pena subsidiària, en lo cas que no pogués pagar dita pena prinsipal a sa merset del justícia en /

f35v civil y criminal de la present vila, pretenent-se per dit síndich que dita execuci^o de pena subsidiària a de ser feta per ses mercés dels justícia jurats simul sí es seguons a stat declarat per dita sentèntia real, de la qual dit síndich ne a fet presentació. Y perquè, sent com és contra lo tenor de aquella dit cap de sentènsia, seria nul·la y que per dita causa a de ser per tal donada y remessa segons lo tenor de dita sentènsia real.

E attés y considerat que de lo atlegat per dit síndich y per dita sentènsia real, de la qual a fet presentació, consta dita seentènsia en dit cap ser de directo contrària a dita sentènsia real e, axí bé, aquella ser nul·la, per so et alias beneficio dictarum nullitatum confermar-se ab dita seentènsia real, conexen, seentensien y declaren ex supra dictis dita seentèntia en dit cap ser nul·la y ninguna, y com a tal la donen, remetent com remeten a ses mercés de justícia jurats la execuci^o de dita pena subsidiària en lo cas que se aja de executar. E axí o conexen y declaren eo meliore modo quo aque posunt et intimatur.

Vicent Perpiñà, assessor.

Testimonis foren presents a la /

f36 publicació de dita seentènsia: Jaume Tarí y Blai Gascon, notaris, d'Eliç habitadors.

Dicte die. Per mi, Pere Jordà, notari y scrivà de la present causa, fonch intimada y notificada la damunt dita sentèntia (...) en aquella declarada a Menchid Llinares, notari y procurador de dit Francés Selva, y al dit Francés Selva, personalment atrobats en la present vila.

Testimonis foren presens: Berthomeu Moxica, notari, y Bertomeu Mas, d'Eliç habitadors.



II.2. DOCUMENT 22

f1 CÒPIA// Númº 414 // PROCÉS DE MELCHIOR ORTIZ, JUSTÍCIA DE LA VILA // DE ELIG - SOBRE HAVER POSAT PRES AL ALGUASIL PERQUÈ // CAPTURÀ UNS HÒMENS SENS COMISIÓ// CONTRA// LO PROCURADOR DEL DUCH DE MAQUEDA Y MARQUÉS DE ELIG // ARXIU MUNICIPAL D'ELX, LLIGALL H-9 Nº 3 /

f2 Die octavo januarii millesimo sexcentesimo vigesimo secundo, hora nona ante meridiem facto verbo, etc., (...)

Don Petrus Rejaule.

Il·lustrísmo y Excelentísmo Senyor:

Juseph Miquel Monrraval, procurador patrimonial de sa magestat, y Pere Macià, ciutadà sindich de la vila de Elig, meliori modo quo possunt, dihuen que a sa notícia ha pervengut que a instància de Vicent Gaçull, notari, en nom de procurador del Duch de Maqueda, se ha provehit, se despachàs commisió eo mandato contra Melchior Ortiz, cavaller justícia de la dita vila, que a pena de dos míllia lliures vingués a la present ciutat sub praetextu que al porter eo alguazil o allò que és, li hauria llevat certos presos que portava, non servato juris ordine, y li hauria fet manaments penals y altres coses de quibus in supplicatione partis adversae, a la qual impugnatione tantum relatio habeatur. E com la dita provisió és perjudicial als drets de la dita vila y per consegüent al patrimoni real de sa magestat que pretén que la dita vila està encorporada en la Corona Real, per ço que a la dita vila se li han de offerir molt grans y extraordinaris gastos en la vinguda del dit justícia y en la defensa de aquell, per estar així dispost ab diversos statuts y privilegis que té majorment/

f2v y temor, restant los excesos del dit justícia y de altres oficials de dita vila, contra ls quals hi ha pendents differents queixes en esta Real Audiència, sens castich ni

condigne punisió, de forma que la dita vila aplegue a summma llicència y llibertat. Per ço et àls, lo dit supplicant meliori modo quo potest, representant a vostra excelència totes les dites coses y presentant la informació sobre elles rebuda, supplica se servixca vostra excelència y Real Audiència provehir de adequat y condeçent remey de justícia contra lo dit Melchior Ortiz, manant despachar commizió a un alguazil per a què·l capture y, pres y capturat, lo porte a la present ciutat y presons de aquella a hon lo dit supplicant li farà lo càrrech necesari per a què aquell sia castigat com mereixen los delictes y excesos que ha comés en son offici, y per ells procehit jurídicament contra ell pro ut juris fuerit. Y que la present instància sia evocada y commesa al molt magníffich Francés Lluís Arino, cavaller ohidor que és de altres causes entre lo dit Duch y Marqués y la dita vila y sos officials conseablants a esta qui super supplicatis debite provideat et liçet etc.

Dt. Baptista Polo.

Altissimus, etc.

Evocata causa nobilis don Petrus Rejaule audiat at eam expeditat juxta forum.

Provisa per magnifficum Michaellum Mayor, regentem cancellariam, die quinto januarii anno millesimo sexcentesimo vigesimo secundo, Valentiae.

Abreus/

f3 Oblata per Vicentium Gaçull, notarium procuratorem, die quinto januarii anno millesimo sexcentessimo trigesimo secundo, Valentie.

Abreus.

Il·lustrísmo y Excelentísmo Senyor:

Vicent Gacull, notari procurador del Duch de Maqueda, Marqués de Elig, supplicant diu que lo bal·le y procurador general de dit marquesat en vint-y-nou del proposat mes de deembre, havent tengut notícia que en la vila es jugava a Carteta y Pintes, jochs prohibits per reals pragmàtiques, donà commisió a Joan Casanova, son alguazil, per a què capturàs les

persones que trobaria jugant a dits jochs, exceptades les que jugarien en la taula permesa en la Bandera ab llicència de vostra excelència, y, havent accedit lo dit alguazil a hon se tenia notícia jugaven a dits jochs, capturà les persones que trobà jugant y les portà preses a les presons de dita vila y les posà a l'orde y disposició del dit bal·le y procurador general. De lo que havent tengut notícia Melchior Ortiz, justícia de dita vila, buscà eo encontrà al dit alguazil y li demanà la commisió que tenia per a capturar les dites persones, y, havent-li mostrat la dita commisió del mateix dia de dita captura, fermada del dit procurador y bal·le y del notari y escrivà de la sua Cort, li dix que no tenia commisió bastant y provehy que lo dit alguazil restituhís lo diner que havia pres als dits jugadors al temps de la captura, y, respondent lo /

f3v dit alguazil que los presos estaven a orde de dit procurador y bal·le y que, així mateix, li havia entregat los diners, féu segona provisió comminatòria, y, respondent lo mateix, li féu traure penyores y posà pres al dit alguazil , no obstant que lo dit procurador y bal·le, li havia manat que no's entrometés en dita causa, y, vent lo dit procurador y bal·le lo exçés y atreviment de dit justícia, proçehint jurídicament, féu excarçerar lo dit alguazil, y lo dit justícia, anyadint nova culpa y delicte, tragué de dites presons los presos que dit alguazil havia posat y estaven a orde y disposició del dit procurador y bal·le, y els composà a quinze reals castellans a cada hu. Y encara que lo dit procurador y bal·le poguera aplicar remey y medis molt ajustats y iguals a l'exçés y delicte del dit justícia, emperò, per excusar tot gènero de inconvenient y complint ab lo que lo dit duch y marqués té ordenat a sos officials de que ab los de la vila y marquesat de Elig se hajen benignament, y que en tot cas de culpa dels dits officials acudixquen a vostra excelència y Real Audiència per a quèls remedie y reprimixca en lo que dits officials excediran o faltaran a ses obligacions perquè, de altra manera, ab ocasió de veure's officials de dita vila y que estan davall la protectió y salvaguarda real per rahó del Plet de la

Reductió, seria occasionar als dits officials a que del tot acaben de perdre lo respecte que dehuén als officials del duch y marqués, y que la administració de la justícia, que únicament consistix en lo dit procurador y bal·le, vinga a ser de ninguna reputació, /

f4 sent per coses tocants a la dita vila y no constant que tinga culpa lo dit justícia, ans bé no la pot tenir ex quo conforme cert privilegi concedit per don Diego de Càrdenes, adelantado del regne de Granada, a dènou de març del any mil sis-cents y dènou, declarà que lo alguazil o porter no pogués capturar ni arrestar persona alguna que no fos ab commisió particular del bal·le nominatim nomenant la persona o en sa presència y fermada la commisió y escrita de mà del escrivà de la cort del bal·le, ab cominació que, fent-ho en altra manera, fos reputada per persona privada y fos punit y castigat, lo que també està arrimat y fundat en térmens de rahó natural que quant algun official excedix los llímits de sa jurisdicció y de son offici, encorre en penes y de así és que pogué lo dit justícia llevar-li dits presos y procehir ab preceptes y manaments penals, his additur que ningun official deu éser punit per culpa leve sinó que ha de ser grave y de consideració, y, tenint comte lo dit justícia per sa part lo dit privilegi y concesió, no sols ha tengut causa legítima per a procehir modo praeticto verum etiam ha procehit bé y llegítimament per a conservació dels drets y jurisdicció de la dita vila. Y la pretesa informació en què es funda la part altra per haver-la rebuda lo dit procurador y bal·le, persona interesada y part, no se'n pot tenir consideració alguna, ans bé en son cas y lloch constarà a vostra excelència de lo bé que ha procehit lo dit justícia y que potuis mereix premi que pena. Per ço et àls, supplica se mane sobreseure en lo dit manament y si a vostra excelència pareixerà convenir /

f4v averiguar dits fets, que es despache commisió a hun alguazil juxta stillum per a què reba informació super premisis qua recepta, y, vista per lo Real Consell, se provehirà lo que serà del servey de vostra excelència y constarà qui serà culpat. Supplicat que en tot y per tot se li administre compliment de

justícia per ser així, etc. et licet, etc.

Baptista, justícia.

Altisimus, etc.

Remitatur auditori causae qui super supplicatis debite provideat.

Provissa per magnificum Michaellem Mayor, regentem cancellariam, die nono januarii anno millesimo sexcentesimo vigesimo secundo, Valentiae.

Abreus.

Die octavo januarii millesimo sexcentesimo vigesimo secundo. Posuerunt Joseph Miquel Monrraval, procurador patrimonial, y Pere Macià, síndich infrascripti.

Il·lustrísimoy Excelentísimoy Senyor:

Juseph Miquel Monrraval, procurador patrimonial de sa Magestat, y Pere Macià, ciutadà síndich y procurador de la vila de Elx, supplicants dihuen meliori modo quo possunt que a sa notícia ha pervengut que ab occasió dels procehiments que bé y degudament y en conservació de les preheminències de son offici y de sa pròpria y ordinària jurisdictió, dels privilegis de la vila, seguiment y execució de çèdules y declaracions del duch de Maqueda y de sentències, ha fet Melchior Ortiz, cavaller justícia en lo civil y criminal en lo /

f5 corrent any de dita vila, contra Joan Casanova, alguazil, ara sia saig o porter del procurador y bal·le general en aquella de dit duch, y de coses concernents y dependents de aquells per part de dit duch de Maqueda, se ha acudit ab diverses supplicacions a vostra excelència y Real Consell, referint en aquelles lo fet a son modo y fent les causes verdaderament civils per ser de encontre de jurisdictions e volent induhir delicte a hon no lo y ha ni pot haver sinó deffensa de pròpria jurisdictió y recta administració de justícia e obtenint commisió per ad aquelles de la persona del noble don Pedro Joan Rejaule, ohidor en la sala criminal, e com no sia a rahó ni a justícia conforme que es facen provisions y enantaments e actes alguns sens cognició de causa et hac parte inaudita. Per ço et àls suppliquen ut supra sia merçé de vostra excelència y Real Consell manar que no's facen provisions algunes en dites causes

y qualsevols altres ad aquelles concernents, dependents, emergents e insidents sens odir ad aquesta part y a la de dit Duch subnullitatis decreto, refaysió de despeses, danys y menyscaptes, que no faça actes alguns en elles sens injunçió y convocació de dits supplicants, lo que suppliquen, etc., sens perjuhí de que dites causes no poden ser ni són criminals, y sens aprobació de la commisió feta al dit noble auditor, en rahó de la qual, volen que resten sos drets salvos e il·lesos y que la present protestació prevalga a qualsevol acte fet o fahedor en contrari y se entenga repetida com si de verbo ad verbum ho fos en qualsevol que de caetero es faran per ser així, etc., et liçet, etc.

Don Bacthistà Sanz R.II.P.II 109

M. Rejaule

Altissimus, etc./

f5v (...) ²⁴/

f6v (...)

La present còpia jatsia de mà de altri escrita estreta de son original registre servat en lo Archiu de la Sala de Consell de la present vila de Elig per mi Vicent Jordà,/

f7 notari real per tot lo Regne de València y escrivà de dit Consell y Sala. E perquè fe hi sia donada pose açí mon signe.

(...) ²⁵/

f8 (...)

Lo Rey e per sa magestat don Anthonio Pimentel, marqués de Tàvara, senyor de les villes de Villada, Alixa, Villafàfila y Villavicènsio, comanador de Bellús de la Sierra, capità de hò-/

f8v mens de armes, gentilhom de la cambra de sa magestat, llochtinent y capità general en la present ciutat y regne de València, al amat de sa magestat, Geroni Malet, procurador general y bal·le de la vila y marquesat de Elig, e a qui lo infrascrit toque y pertanya, salut y real dilectió, per quant Joseph Monrraval, procurador patrimonial de sa magestat, y Pere

²⁴Text en castellà d'una carta de petició del Concell de la universitat de Sant Joan, en la que s'insereix una resposta del senyor duc, signada per Joan Martínez.

²⁵Un text en llatí.

Macià, ciutadà síndich y procurador de la dita vila de Elig, ab supplicació per aquells davant nós y en la Real Audiència en lo dia de huy posada, han deduhit y humilment exposat que conforme disposicions forals del Regne, cèdules y privilegis dels duchs de Maqueda otorgats a la dita vila, lo alguazir, ara sia saig o porter, del procurador general y bal·le que té dit duch en aquella, no pot en manera alguna pendre armes, capturar persones, rondar ni arrestar, executar penes ni fer altre acte algú jurisdictional ni de son offici que no sia estant present lo dit procurador general y bal·le, y manant-li que exerceçitàs semblants actes en persona certa o portant particular commisió del dit procurador general y bal·le y de l'escrivà de la sua cort en què expressa, indivídua e nomenadament se declare a qui ha de pendre, arrestar, comosar o penar, y en cas que lo dit alguazil o porter farà lo contrari, capturarà, arrestarà, pendrà armes, farà composicions, executarà penes, exerceçitarà altres semblants, pot ser punit y castigat com a persona privada, com en los dits privilegis és pus llargament contengut y senyaladament en lo otorgat per don Diego de Càrdenes, adelantado del regne /

f9 de Granada y majordom major de la senyora Reyna en la vila de Asp, en dènou dies del mes de març de l'any mil cinch-cents y dènou en seguida confirmat. Dels quals se han donat moltes sentències reals en favor de dita vila, y en eixecució de aquelles trobant Melchior Ortiz, justícia en lo present any en lo civil y criminal de la dita vila de Elig, a Juan Casanova, alguazir o porter vostre, que portava presos dos o tres hòmens e interrogant-lo per què y ab quina occasió los havia capturat, e vent que lo que li mostrava era general y sens individuació y expresió de personnes certes y fermat de la mà de l'escrivà de la dita cort de la procuració general, y que de fet los havia llevat los diners, als que dix los trobà jugant, li dix que en virtut de dita commisió no podia haver fet dita apprehenció de diners y captura de personnes ni menys prevenir en aquell cas la jurisdicció , lo qual com a jutge ordinari y que llavors verdaderament la prevenia y hera sua, y, així, que depositàs lo diner que havia llevat y, no volent-ho fer, inseguint lo thenor

de dits privilegis y proseguint contra dit Casanova com contra persona privada, li féu geminats manaments per a què depositàs lo diner e, últimament, en renitència y rebel·lia de aquell, lo posà pres y féu execució en sos béns per la pena que en dits manaments li havia imposat. Estant lo qual de per mig, de fet y sens precehir manament algú, vós, dit procurador general y bal·le, haveu excarçerat al dit Casanova sens haver restituït ni depositat los diners que malprés ha-/

f9v via a dits jugadors ni pagant les quantitats que deurà a la vila ni haver reportat son condigne castich per haver excedit y contravengut al thenor y sèrie de dits privilegis. Dels quals actes y enantaments per part de Pere Pastor, síndich ordinari de dita vila, ha de nul·litats interposat appellació y en son cas recorregut, y com desitjen los dits procurador patrimonial y síndich proseguir la dita causa, per ço dihuen que la introduheixen davant nós y en dita Real Audiència, supplicant la present introductió los sia admesa y dita causa evocada y commesa al noble y amat conseller de sa magestat don Melchior Sisternes, ohidor de altres causes semblants ad aquesta y tocants al poder y prevenció de jurisdicció de dit alguazir o porter, per a què expedixca aquella y que es provehíxca de prohibició ab revocació de attentats y manant a l'escrivà de la cort de dita procuració general y a qualsevol altre a qui toque, y se esguarde sots les penes a nós ben vistes per a què donen y entreguen còpia auctèntica de dita appellació y demés actes al present negoci fahedors, despachant per a dit efecte lletres opportunes com dites coses y altres en dita supplicació són pus llargament contengudes. La qual per nós commesa al dit noble ohidor per aquell, precehint paraula y delliberació en dit Real Consell feta, és estat provehít y manat fer y expedir les presents. Per thenor de les quals, instants y supplicants los dits procurador patrimonial de sa magestat y síndich de dita vila expresament y de nostra certa sciència del·liberadament y con-/

f10 sulta per la real auctoritat de què ussam, vos diem y manam intimant y notifficant la dita supplicació, commisió de causa y provisió al peu de aquella fetes y que dins sis dies primer

vinents aprés intima y notifficació de les presents en avant contadors per persona llegítima, deduhixcau y al·legeu davant nós y en la Real Audiència eo del dit noble ohidor de dita causa, perquè les coses supplicades fer no·s degüen, altrament se provehirà lo que serà de justícia. Dath en València a huyt de giner de l'any mil sis-cents y vint-y-dos. Don Marcus Anthonius Sisternes, proregente.

Vt. don Melchior Sisternes.

Franciscus Paulus Abreus.

Lo Rey e per sa Magestat, don Anthonio Pimentel, marqués de Tàvara, señor de les viles de Villada, Alixa y Villafàfila y Villavicèncio, comanador de Bellús de la Sierra, capità de hòmens de armes, gentilhom de la cambra de sa magestat, llochtinent y capità general en la present ciutat y Regne de València, al amat de sa magestat, Geroni Malet, procurador general y bal·le del duch de Maqueda en la vila de Elig, e a qui toque y pertanya, salut y real dilectió, per quant Joseph Miquel Monrraval, procurador patrimonial de sa magestat, y Pere Macià, ciutadà síndich de la vila de Elig y procurador de Melchior Ortiz, cavaller justícia en lo civil y criminal de aquella en lo present any, y ab supplicació per aquells davant nós posada, ha deduhit y humilment/

f10v exposat que lo dit justícia ha dit nul·litats e interposat appellació y en son cas recors de certs manaments se li han fet per part vostra, per rahó de la captura de certs hòmens y altres procehiments que justa y llegítimament ha fet dit justícia en conservació de les preheminències de son offici, privilegis de la vila y execució de sentències reals en favor de aquella donades. E com desitjen proseguir dita causa, per çò dihuen que la introduheixen davant nós y en dita Real Audiència, supplicant la present introductió li sia admesa y la dita causa evocada a dita Real Audiència y comesa al noble y amat conseller de sa magestat, don Melchior Sisternes, ohidor de altres causes consemblants, per a què despache aquella y provehixca ab inhibició ab revocació de atentats, despachant per a dit efecte lletres opportunes com dites coses y altres

en dita supplicació són pus llargament contengudes, la qual per nós commesa al dit noble ohidor per aquell, proçehint paraula y del·liberació en dit Real Consell feta, és estat provehit y manat fer y expedir les presents. Per thenor de les quals, instants y suplicant los dits procurador patrimonial de sa magestat y Pere Macià, en dits noms expresament y de nostra certa sciència del·liberadament y consulta per la real auctoritat de què ussam, vos diem y manam que dins sis dies primer vinents aprés intima y notificació de les presents en avant contadors, per persona llegítima, deduhixcau y al·legeu davant nós y en dita Real Audiència y del dit noble ohidor, perquè les coses supplicades fer no·s degüen, altrament se provehirà lo que serà de justícia. Dath en València a huit de giner, mil sis-cents /

f11 vint-y-dos. Don Marcus Anthonius Sisternes, proregente.

Vt. D. Melchior Sisternes.

Franciscus Paulus Abreus.

Die quinto februarii millesimo sexcentesimo vigesimo secundo. Posuerunt Joseph Miquel Monraval, procurador patrimonial de sa magestat, y Pere Macià, ciutadà syndicus et procurator, y Melchior Ortiz, cavaller, nomines infrascripto.

Il·lustríssimo y Excelentíssimo Senyor:

Juseph Miquel Monrraval, procurador patrimonial de sa magestat, Pera Macià, ciutadà síndich y procurador de la vila de Elig, y Melchior Ortiz, cavaller justícia de la dita vila, com meliori modo quo possunt, dihuen que de provisió de vostra excelència sub auditione del noble don Pedro Rejaule, doctor del Real Consell, se provehy y manà al dit Melchior Ortiz que es presentàs en la present ciutat davant del dit noble auditor per ocasió de certes queixes que reffereix en sa supplicació, ço és, que lo dit justícia hauria exçedit en haver capturat y fet certs manaments al porter o allò que és del procurador y bal·le, e com no sols lo dit Justícia no ha fet exçés algú, ans bé ha proçehit rite et recte y fera molt mal son offici si no procehira en la forma que ha procehit, conservant sa jurisdictió y los drets y privilegis de la vila, molt conformes

a furs del present Regne y a lo que està dispost de rahó natural, e com lo dit Melchior Ortiz ha pus de vint dies que està fora de sa casa y en la present ciutat fent gastos a la vila y falta a son offici y a la administració de justícia, per ço et àls, supliquen /

f11v a vostra excelència sia de son servey donar llicència al dit Melchior Ortiz per a què se'n puga tornar a sa casa. Per ser així, etc., et licet, etc.

Baptista Just.

Altisimus, etc.

Remmitatur auditori causae qui super suplicatis debite provideat.

Provisa per magnificum magnificum Michaellem Mayor, regentem cancellariam, die quinto februarii anno millesimo sexcentesimo vigesimo secundo, Valentiae.

Cases.

Die quinto februarii millesimo sexcentessimo vigesimo secundo, facto verbo, etc., intimetur parti.

Don Pedro Rejaule.

Dicto die. Retulit Joan Batiste Nieto, vergueta, ell huy haver intimat dita supplicació, real commisió y provisió a Vicent Gaçull, notari nomine quo in causa.

Die decimo mensis februarii anno millesimo sexcentesimo vigesimo secundo. Lo dit noble ohidor de la present causa, instants y supplicants Pere Macià, síndich y procurador de la vila de Elig, y procurador de Melchior Ortiz, cavaller, y de Joseph Miquel Monrraval, procurador patrimonial de sa magestat, provehý que sia manat a la part altra que per a demà tot dia diga y allegue lo que vulla, pose procés y actes supercontentis in supradicta supplicatione als. etc.

Dicto die. Retulit Joan Salellas, menor vergueta, ell huy haver intimat dita provisió a Vicent Gaçull, notari nomine quo in causa. /

f12 Die vigesimo aprilis anno millesimo sexcentesimo vigesimo

segundo. Posuit Vicent Gaçull, notari procurador.

Il·lustrísmo y Excelentísmo Senyor

Vicent Gaçull, notari procurador del duch de Maqueda, marqués de Elig, supplicant diu que del fet que en differents occasions ha representat a vostra excelència y Real Audiència sobre lo exçés que Melchior Ortiz, justícia de dita vila, contra lo alguazil del procurador general y bal·le de dita vila y marquesat ha constat quant justa occasió de queixa hi ha hagut y que si aquella no se ha proseguit en la forma que se havia començat, és estat per haver paregut a vostra excelència y Real Audiència, no hi havia pronunch persona que llegítimament pogués començar y proseguir dita instància y querella, y, així, fins que la y haja, és forçós haver-se de suspendre la demostració que lo dit Duch y Marqués està obligat a fer contra lo dit Melchior Ortiz en poder del qual ha constat per les informacions que per a instructiō del ànim de vostra excelència y Real Audiència se han presentat, hi ha certos béns que nulliter et de facto et non sine delicto tragué de la casa del dit alguazil, lo que no és just, resten en son poder interim et (...) se prevé lo juhí per a què lo dit Melchior Ortiz sia punit ab condignes penes de son exçés. Per çó et àls, meliori modo quo potest, supplica sia per vostra excelència y Real Audiència provehit y manat al dit Melchior Ortiz que in continentí restituhixca sots les penes ad arbitrium de vostra excelència, una taça y tres culleretes de plata y unes cadires que tragué de la casa del dit alguazil y que, per a dit effecte, sia despachat mandato in forma solita et justa stillum. /

f12v La qual instància fa y entén fer sens perjuhí de la instància criminal competent al dit duch y marqués, contra lo dit Melchior Ortiz et non aliter nech als. com així, etc, et licet, etc.

Doctor Baptista Polo.

Altissimus, etc.

(...)

Die vigesimo mensis aprillis anno millesimo sexcentesimo vigesimo secundo. Retulit Pedro Hernández, per lo altre dels

verguers de la Real Audiència, ell huy haver intimat dita supplicació, real commisió y provisió a Pere Macià, síndich de Elig y procurador de Melchior Ortiz.

Manament de posar procés y actes.

Die vigesimo octavo mensis aprillis anno millesimo sexcentesimo vigesimo secundo. Lo dit molt noble ohidor de la present causa, instant y supplicant Vicent Gaçull, notari, nomine quo in causa , provehý que sia manat a la part altra que per a demà tot dia diga y al·legue lo que vulla, pose procés y actes super contentis in praedicta supplicatione als. etc.

Dicto die. Retulit Pedro Hernandez, per lo altre dels verguers de la Real Audiència, ell huy haver intimat dita provisió y fet lo manament en aquella contengut a Pere Macià, síndich de Elig y procurador de Melchior Ortiz, justícia de dita vila./

f13 Die trigesimo aprillis anno millesimo sexcentesimo vigesimo secundo. Posuit Pere Macià, syndicus et procurator.

Pere Macià, síndich de la vila de Elig, diu que la instància feta per Vicent Gaçull, notari procurador del Duch de Maqueda, ab supplicació de vint del corrent mes de abril, en quant pretén que se haurien de restituuir una taça, tres culleretes y certes cadires que se havien tret de casa del porter del procurador y bal·le, no proceheix ni ha lloch de justícia per dos rahons: la primera perquè lo justícia de la dita vila ha procehiت rite et recte contra lo dit porter com a persona privada y que ha delinquit excedint en son offici contra privilegis y disposicions de justícia, et super hoc vertitur lis en la Real Audiència civil sub auditione del noble don Melchior Sisternes que si se li restituïsen dites coses, virtualment seria declarar la Sala y Audiència criminal lo que ha comés a la Sala civil y toca ad aquella conéixer. Secundo perquè lo dit porter és deutor a la dita vila com a arrendador que és estat y bigues que ha pres del Almodí y les peñores se han tret a instància del Síndich, et (...) la dita extractió se

ha fet bé y llegítimament, y en açò no té interés ni'l pot tenir lo Duch y així se li opposa la exceptió illegitimitatis personae y que no té ni pot tenir interés algú en dita instància. Per ço et àls, supplica sia repellida dita instància cum expensarum condemnatione partis adversae, per ser així, etc., compliment etc., implorant, etc. etc.

Baptista Just.

Die trigesimo aprillis millesimo sexcentesimo vi-/
f13v gesimo secundo. Intimetur.

Don Petrus Rejaule.

Die secundo mensis maii anno millesimo sexcentesimo vigesimo secundo. Retulit Joan Salellas, major vergueta, ell huy haver intimat dita escriptura y provisió de aquella a Vicent Gaçull, notari nomine quo in causa. Respost que no sols lo justícia ha fet lo que devia, emperò que ha excedit y delinquit en son offici com ha constat a la Real Audiència, y que confia que, haguts los recaptos necesaris per a poder procehir contra dit justícia, serà aquell punit y castigat ab condignes penes del fet y excesos resultants de la informació que contra aquell se ha rebut, y que lo dit Justícia no pogué enantar cosa alguna contra dit alguazil a títol de persona privada ni ser deutor de quantitat alguna lo dit alguazil a dita vila, y haver-se pres aquest color per a donar apariència als enantaments que ha fet lo dit justícia y que així, per no ser lo que es diu en la present scriptura subsistent en fet ni en dret, diu que non vol trellat sinó que s'i façà justícia.

Provisió.

Die decimo mensis maii anno millesimo sexcentesimo vigesimo secundo. Lo dit molt noble ohidor de la present causa, vista in primis la supplicació posada per Vicent Gaçull, notari procurador del Duch de Maqueda y Marqués de Elig, en vint de abril pasat, real commisió y provisió e intima al peu de aquella, vist lo manament de posar procés y actes super contentis in dicta supplicatione y la intima de aquell a vint-i-huit del dit mes de abril, vista la escriptura posada per

Pere Macià, síndich y procurador de la vila de Elig y de Melchior/

- f14 Ortiz, justícia de dita vila, y la provisió, intima y resposta: si faça justícia, al peu de aquella, continuat (...) e instant y supplicant lo dit Vicent Gaçull, notari, dicto nomine facto verbo in regio consilio et ex illuis deliberatione. Provehý quod sine prejuditio jurium partium lo dit Melchor Ortiz, justícia de Elig, restituheixca al dit Juan Casanova, alguazil, totes les penyores que li foren tretes et prohiis si opus fuerit expediatur mandatum. Recepit Rovira, notarius et scriba.

Die decimo nono maii anno millesimo sexcentesimo vigesimo secundo. Retulit Pedro Hernández, per lo altre dels verguers de la Real Audiència, ell huy haver intimat dita provisió a Pere Macià nominibus quibus in causa.

Informació de testimonis ex officio rebuda per sa merçed de Gerony Malet, general procurador y bal·le de la vila y marquesat de Elig.

Die XXVII mensis januarii anno a Nativitate Domini MDCXXII.

Pere Manresa, de la vila de Elig vehí, de edat que dix ser de quaranta anys, poch més o meyns, lo qual jura per nostre señor Déu, e sobre lo señal de la creu in forma juris, etc., virtute cuius, etc., promissit, etc.

Interrogat, etc.

E dix que lo que pasà en veritat és que en trenta dies del mes de deembre proposat, per la vesprada, serien a quatre hores aprés mig jorn, poch més o menys, estava ell, tes-/f14v timoni en la universitat de Sanct Joan, en la plaça de aquella, y li digueren de com Melchior Ortiz, justícia de la present vila de Elig, havia posat pres en les presons Comunes de la present vila a Juan Casanova, alguazil major del general procurador y bal·le de la present vila y marquesat de Elig, que, segons entengué després, féu dita presó y captura perquè lo dit alguazil major, ab commisió del dit general procurador y bal·le, havia capturat a Anthoni Carbó y a altres, que ls trobà effectivament jugant, y havia donat notícia al dit

general procurador y bal·le, y, pareixent-li, a ell, testimoni, que dita presó del dit alguazil fonch gran atreviment y cosa nunca vista, y que hera cert que lo dit general procurador y bal·le lo havia de traure y fer sos procehiements en justícia, acudí a Palàcio hon estava lo dit general procurador y bal·le, jutge superior en la present vila, per a veure lo que hera menester, y véu que lo dit general procurador y bal·le manà ordenar hun mandato, ab lo qual manava al dit justícia que digués per quin delicte o per quines requisitòries o orde superior tenia pres al dit alguazil major, y ell, testimoni, anà en companyia de Gaspar Dies, notari per lo escrivà del dit general procurador y bal·le, a la plaça Major de la present vila a intimar lo dit mandato al dit justícia, al qual trobaren prop la torre que dihuen de la Vella en companyia de Leonardo Soler, Gaspar Sempere, Luys Soler, Gerony Malla de Perpiñana, Isidoro Llanos y lo altre son germà que no lo sab lo nom, bé és veritat que no és Thomàs Llanos, y que lo dit Gaspar Dies, notari, intimà lo dit mandato al dit justícia, y aquell respongué que pendria consell de son assessor. Y que està en veritat /

- f15 que, anant a la plaça, estava en la Llonja devés lo Almodí un corrillo de gent de la affectiό y part de la vila y, així bé, dels que affavorien al dit justícia, entre los quals és recordant que estava Thomàs Llanos, jurat, los quals li paregué, a ell, testimoni, que estaven en consulta que es mostrava que hera a cerca de la captiό que havia fet lo dit justícia del dit alguazil major, y que també és recordant que prop de hon estava lo dit justícia ab los que té dit, estava altre rogle de gent de la mateixa factiό de la vila, y que estaven ab los mateixos advertiments que té dits desús del sobredit corrillo, en lo qual conegué y és recordant que estava Hilarion Sempere, fill de Gaspar Sempere, y que tota la plaça estava a corrillos y quadrilles que col·legia ell, testimoni, y es deixava bé entendre que heren de la factiό del dit justícia y que estaven de aquella manera per rahó de la presó del dit alguazil. Y ell, testimoni, se'n tornà ab lo dit Gaspar Dies, notari, y veren que ja lo procurador y bal·le general

estava en los Palaus de les presons Comunes de la present vila, y anaren a hon estava sa merçed y li mostraren y li digueren la intima que havien fet al dit justicia del dit mandato, y sa merçed provehy altre mandato al dit justicia: que entregas les claus de la dita presó. Y anaren a notifficar lo dit mandato al dit justicia, y sellavors entengué ell, testimoni, y dels que estaven prop de dits corrillos que deyen que si lo general procurador y bal·le capturava y posava pres al dit justicia, que se havia de perdre la vila. Y, havent intimat lo dit mandato, se'n tornaren ell, testimoni, y lo dit Gaspar Dies, notari, a dar rahó a sa merçed. Y entre tant vingué/

f15v Juan de Lison, carceller, ab les claus de dita presó, y lo dit general procurador y bal·le manà obrir les portes de aquella y tragué al dit alguazil major. Y que ell, testimoni, assistint a tots los actes que feyen y notificació de aquells, véu la gent moguda y alborotada y conegué ell, testimoni, y llançà de veure ab la alteració que tenien que si lo dit general procurador y bal·le haguera capturat al dit justicia o enantat a capturar-lo, se haguera mogut motí y hagueren mort al dit general procurador y bal·le, de lo qual de sellavors ençà és estada y és pública veu y fama en la dita vila y sempre se ha dit y es diu públicament. Y que, després de haver tret sa merçed de la presó al dit alguazil, anant ab aquell son assessor ordinari, advocat fiscal, procurador fiscal, son escrivà y ell, testimoni, y altres per la plaça Major devés la Corredora, véu ell, testimoni, que així com hagué pasat la plaça, sa merçed Loys Soler, llochtinent de justicia, mogué de dita plaça ab la gent que havia en aquella, seguint-lo en tropa sens juntar-se ab lo dit general procurador y bal·le ni ab los demés que ab sa merçed anaven, seguint en la dita forma al dit general procurador y bal·le fins la porteria del Convent de les monjes de Senta Clara que està de front del carrer per hon anava sa merçed a la plaça de Senta Lúcia, parant-se allí lo dit llochtinent y la demés tropa de gent que ab ell venia. Y que ell, testimoni, tantost en veure dita tropa de gent ab lo dit llochtinent, tantost presumint que venien ab dita tropa perquè si lo dit general procurador y bal·le volia posar pres al dit

justícia, y que en aprés ha ohit dir que venien per a dit efecte de defensar al justícia, en cas que'l volgués capturar lo dit general pro-/

- f16 curador y bal·le; y que, entrant sa merçed en la plaça de Senta Llúcia, véu que retornava lo dit justícia eo venia devés la vila y travesà la plaça de Senta Llúcia ab quatre o sis hòmens, pasant per davant lo dit general procurador y bal·le y, saludant-lo, pasaren avant, y, venint devés la vila al jirar lo cantó de les botigues de les Ferreries, veren altra quadrilla de gent que no conegué ell, testimoni, sinó que estaven arrimats a la paret y sa merçed féu via y se'n tornà a Palàcio. Y que de dites coses grans escàndols hi ha hagut y murmuració en la present vila de Elig y ha ohit dir a moltes persones antigues y vells que fonch molt gran atreviment que'l justícia féu en capturar lo dit alguazil perquè may havien vist, ohit dir mentes tal, ans bé, per lo contrari, sabien que los governadors havien posat pres als justícia y jurats y altres officials de dita vila sens que aquells se alborotasesen ni amotinasen sinó obehint als manaments del dit general procurador y bal·le. Y açò, etc.

Fuit sibi lecta et perseveravit.

Interrogat de lloch, temps y presents.

E dix que tot lo que sab ja u té dit. Y ho ferma de sa mà y llettra.

Pere Manresa.

Injunctum, etc.

Et in continentí addent a sa deposició lo dit Manresa diu que després de succeïda la presó del dit Anthoni Carbó y després de succehit tot lo desús dit, que pasarien cosa de tres o quatre dies, hun dia que al present no és recordant, estava ell, testimoni, en casa de dit Anthoni Carbó fent-se la barba en la botiga de aquell, li dix, lo dit Anthoni Carbó, que li havien dit Isidoro Llanos y son germà que no declarà qual,: -Que si altra volta Juan Casanova, alguazil major, lo volgués posar pres,/

f16v que'l matàs, que ells lo traurien de tot treball.

y açò, etc. et firmavit.

Pere Manrresa.

Die XXVIII mensis januarii anno MDCXXII.

Francés Trullols, de la vila de Elig vehí, de edat que diu ser de quaranta-nou anys, lo qual jura per nostre señor Déu e sobre la señal de la creu, in forma juris, etc., virtute cuius, etc., promisit, etc.

Interrogat, etc.

E dix que lo dia contants trenta dies del mes de dehembre pasat, vespra de la vespra de Cap de Any, venint ell, testimoni, de la universitat de Sanct Joan de la vila de Elig, serien entre tres y quatre hores après mig jorn, quant fonch en la plaça Major de la present vila de Elig, véu molts corrillots de gent de la gent més principal de la vila de Elig y dels consellers y officials de la dita vila, li paregué que estaven aquadrillats y ab alteració y que havia alguna novetat en la present vila, y pasant a la altra plaça de la Font, que sols està enmig la Llonja, com anava ab aquell cuydado dels corrillots que havia vist, demanà a Gerony Ribera que quina novetat hi havia per haver vist aquadrillada molta gent en la altra plaça, y aquell li respongué que lo justícia Melchior Ortiz y lo llochtinent Lluys Soler havien posat pres a Juan Casanova, alguazil major del general procurador y bal·le de la present vila y del marquesat de Elig, en les presons Comunes de la dita vila darrere la reixa, per ço que havia pres huns jugadors que havia trobat jugant a Pintes, los quals havia pres ab orde y commisió del dit general /

f17 procurador y bal·le, y els havia llevat los diners que tenien davant jugant, y, perquè el justícia li demanava los diners que havia pres a dits jugadors y no·ls volia donar, per ço que la causa hera de dit general procurador y bal·le y llevava orde de aquell, no·ls volgué donar, y, per dita rahó, el posà pres. Y anant rahonant ell, testimoni, y lo dit Ribera dites coses fins lo carrer Major fins lo que se estenia dit cas y ell, testimoni, li respongué que havia fet molt mal lo justícia de haver posat pres dit alguazil major de dit procurador y bal·le, per ço que hera el primer alguazil que ell, testimoni, en sa

vida havia vist pres per mà del justícia, ni tal havia oït y²⁶ les persones antigues. Y es despedí dit Ribera d'ell, testimoni, y, vent ell, testimoni, tan gran atreviment com és per lo dit justícia y cosa tan peregrina, acudí a Palàcio a veure lo que dit general procurador y bal·le com a jutge superior de la present vila y marquesat de Elig havia menester y acompañar-lo per a lo que convingués en justícia; y parlà ab dit general procurador y bal·le, lo qual demanà consell a son assessor y es determinà de rebre informacions y fer mandatos al dit justícia, ab los quals se li manava digués per quin delicte o per orde de quin jutge superior tenia pres lo dit justícia a dit alguazil, y que de dit mandato se li notificà, y quant vingué la resposta, ya sa merçed del dit general procurador y bal·le estava en lo Palau de la presó Communa fent actes, y li digué Gaspar Dies, notari, que anà a notificar dit mandato a dit justícia, al dit general procurador y bal·le de com ja havia notificat dit mandato al dit Melchor Ortiz, justícia, y que respongué que pendria consell de son assessor, y sa merçed despachà altre mandato per rahó de/

f17v no haver trobat lo carçeler de dita presó, ni tingués les claus, manant al dit justícia que: a hon estaven dites claus y quin carçeler les tenia.

Al qual mandato respongué dit justícia que tenia pres al dit alguazil per certes quantitats que devia al Consell de la vila de Elig, y de continent vingué Juan de Lisón, mestre, e dix que ell hera carçeler y tenia les claus de dita presó, y sa merçed li manà obrís dites presons y hagués al dit alguazil major, com ab tot effecte de continent li obrí y el tragué, y sa merçed del dit general procurador y bal·le ab lo dit alguazil major, assessor, advocat fiscal, procurador fiscal, scrivà, ell, testimoni, Juan Esplà, Pere Manrresa y altres hixqueren de dita presó y anaren per la plaça Major de la present vila devés la Corredora y, al pasar per la dita plaça Major, havia molta gent en aquella aquadrillada y a rogles, y que Thomàs Llanos, jurat, y Lluís Mena pasejaven per mig de

²⁶Hauria de dir "havia oït a".

dita plaça y vingueren a pegar la volta devés sa merçed a dotze pases, poch més o menys. Véu y chí ell, testimoni, que aquells feyen grans carcallades y rialles y que es coneixia ab ells que no heren naturals, sí que es mofaven de veure pasar a sa merçed ab los demés y ab lo alguazil davant, y fent via devés la Corredora a l'eixir de dita plaça prop del Pes de sa excelència, que està al cantó de la casa hon viu Pedro Planea, apothecari, estava allí Lluís Soler, llochtinent de justícia, ab altra molta gent que no conequé, y pasat sa merçed del dit general procurador y bal·le, lo dit Thomàs Llanos, Lluís Mena y tots los demés que estaven en los corrillos de la dita plaça, tots junts en tropa anaren seguint al dit llochtinent, lo qual anava a cent pases de sa merçed, poch més o menys, a vista següint/

- f18 per hon anava, y, quant foren a la porta de les monges de Senta Clara de la present vila de Elig, que està en lo mateix carrer de la Corredora, sentí ell, testimoni, y véu que los mateixos Loís Mena y Thomàs Llanos, jurat, tornaren a fer lo mateix escarni que en la plaça ab rialles y carcallades, y pasant sa merçed del dit general procurador per lo carrer que dihuen de lo Vicari Vell, venint ell, testimoni, hun poch arrere, véu que Jaume Navarro hixqué de la dita tropa de gent y que venia de darrere y travesà per lo Vall, casi corrent, y, per lo que després ha sabut, anava a avisar al justícia de que sa merçed del dit general procurador y bal·le li anava darrere, y, en seguida, y que retornàs y li pasàs per davant per veure si el capturaria. Y que ell, testimoni, sabut açò, ha sospitat que hera orde e inductiò dels de la dita tropa, hon estava lo dit Luís Soler, llochtinent de justícia, Thomàs Llanos, jurat, Lluís Mena y los demés que venien en aquella y que en dita tropa venia moltíssima gent que li par que heren trenta o quaranta persones, y que sa merçed del dit general procurador y bal·le féu via lo carrer avant y aplegat a la plaça de Senta Llúcia, véu ell, testimoni, que lo dit justícia retornava lo carrer devés la Porta de la Vila a la plaça de Senta Llúcia y pasà per davant de sa merçed y dels demés y saludà a sa merçed y pasà lo carrer avant, y sa merçed féu sa via, y que ab lo dit

justícia anaven Jaume Escamella, Miquel Pujalt de Ripolla y Pere Sentasília. Y que conegué ell, testimoni, este dia que estaven aparellats los dits llochtinent, justícia, jurats, Thomàs Lanos y Lloýs Mena y tots los demés que ab ells venien amotinats, que si sa merçed haguera llançat mà de dit justícia per a capturar-lo hagueren mort al dit general procura-/
f18v dor y bal·le y tots los demés que vinien ab ell. Y que tal fonch la pública veu y fama y fins huy ho és així mateix en la present vila, y que de açò es certiffica més ell, testimoni, en la dita occasió perquè quant pasà lo dit justícia per davant de sa merçed, véu a la girada del cantó de les Ferreries altra quadrilla de gent, entre els quals estaven Nicholau Caro, Pedro de Llanos e Isidoro Llanos y altres que per haver-se arreboçat no conegué ell, testimoni; y que lo dit Jaume Escamella ab los demés que té dit li dix, a ell, testimoni, a l'endemà de matí en presència de altres personnes que si lo dit general procurador y bal·le haguera llançat mà del dit justícia per a capturar-lo, lo hagueren mort, al dit general procurador y bal·le, y lo mateix li dix Gerony Ribera, a ell, testimoni, y ell, testimoni, ho creu així perquè véu la poca obediència y temor que tenen als officials del duch, mon señor, y que en tot son recort no ha vist ell, testimoni, estar los de la vila tan inobedients y atrevits contra los dits officials del duch, mon señor. Y açò dix saber ell, testimoni, per ser natural de la present vila y per la pràctica y notícia que ha tengut dels temps passats y del present. E e açò, etc., fuit sibi lecta et perseveravit.

Interrogat del lloch, temps y presents.

E dix que tot lo que sab ja u té dit desús y ho ferma de son nom y lletra.

Francés Trullols.

Intimetur, etc.

Die XXVIIII mensis januarii anno a Nativitate Domini
MDCXXII.

Juan Esplà, de la vila de Elig vehí, de edat que dix ser de quaranta anys, poch més o menys, testimoni, qui jura per

nostre/

f19 señor Déu e sobre lo señal de la creu in forma juris etc., virtute cuius etc., promissit, etc.

Interrogat, etc.

E dix que lo que pot dir ell, testimoni, açerca de lo que és estat interrogat és que lo dia que contaven trenta de deembre propasat, vespra de la vespra de Cap d'Any, venia ell, testimoni, de sa casa a la que serien les quatre hores après mig jorn, poch més o menys, y a la que fonch a la Porta Nova, ans de entrar en la plaça Major de la present vila, li dix, a ell, testimoni, Andreu Ortiz y Pau Llopis de com lo justicia Melchior Ortiz havia posat pres a Juan Casanova, alguazil major de sa merçed del general procurador y bal·le, perquè havia pres certes persones jugant y los dinés que tenien davant, y lo dit justicia li demanava los dits dinés y els presos, y, perquè no·ls donà, lo posà pres. Y ell, testimoni, pareixent-li cosa molt nova y que may la ha ohida ell, testimoni, de què ningun justicia hagués posat pres als alguazils del dit general procurador y bal·le, acudí a Palàcio, hon estava sa merced del general procurador y bal·le com a jutge superior, per a veure lo que faria y ordenaria y encontrà ab sa merçed en lo carrer Major que feya via devés la presó. Y ell, testimoni, véu que se li féu hun mandato al justicia per lo dit general procurador y bal·le, manant-li que digués per quins delictes tenia pres al dit Juan Casanova, son alguazil major, o per quin orde o mandato superior lo havia posat pres, y que després féu altre mandato al dit justicia en què digués hon estaven les claus de la presó, per ço que lo carçeler deya que lo justicia se les havia llevades, y que de allí a poch vingué Juan de Lison, mestre, y portà les dites claus, y sa merçed manà obrir la porta y que tragués al dit alguazil. Y que està/

f19v en veritat que quant ell, testimoni, vingué de la Porta Nova per la plaça per a venir hon estava sa merçed del dit general procurador y bal·le, havia en la dita plaça Major molta gent arremolinada y a corrillos dels consellers y gent principal de la present vila. Y que sa merçed de dit general procurador y bal·le, havent tret de la presó al dit Juan Casanova, son

alguazil, hixqué la plaça avant en companyia de tots los officials de la Sitiada y Junta Patrimonial del duch, mon señor y, sellavors, també véu molts corrillos en la plaça y molta gent arremolinada de la que té dita y a quadrilles, y que lo dit general procurador y bal·le pasà avant devés la Corredora y girà devés lo carrer del Vicari Vell devés Senta Llúcia y quan fonch a la dita plaça de Senta Llúcia prop del Pes de la Farina, véu que lo justícia travesà per dita plaça ab altres tres o quatre, que al present no es recorda, y saludà al dit general procurador y bal·le y als demés que ab sa merçed anaven, y que sa merçed del dit general procurador y bal·le féu via per a anar devés Palàcio y al girar lo cantó de les Ferreries de dita plaça de Senta Llúcia, véu altra quadrilla de gent que estaven arrimats a les parets de dites Ferreries y arremolinats, y que així, sa merçed se n'anà a Palàcio y ell, testimoni se despedí de aquell. Y açò, etc.

fuit sibi lecta et perseveravit.

Interrogat de lloch, temps y presents.

E dix que lo que sab ja u té dit y heu ferma de son nom y llettra.

Jaume Esplà.

Injunctum, etc.

Dictis die et anno.

Gerony Embite, apothecari, de la vila de Elig vehí, de edat/

f20 que dix ser de vint anys, poch més o menys, testimoni, lo qual jurà per nostre señor Déu e per lo señal de la creu in forma juris etc., virtute cuius etc., promissit etc.

Interrogat, etc.

E dix que lo dia dijous contans trenta dies del mes de dehembre proposat y vespra de la vesprada de Cap d'Any, serien les quatre hores de la vesprada, poch més o menys, estava ell, testimoni, en la sua botiga que té al costat de les presons Communes de la present vila y, estant així, véu que se arremolinava molta gent dels consellers y cavallers y de la gent més granada de la present vila a la porta de la dita

botiga, entre los quals estava Gerony Malla, Phelip Malla, germans, Nicholau Caro, Andreu Sarrió y Diego Sclapés y que en aprés vingueren Thomàs Llanos, jurat, y Gaspar Sempere y altres que estaven per dita plaça, y vent ell, testimoni, que estava la gent molt alterada y alborotada, demanant lo que hera estat, li digueren com lo justícia Melchior Ortiz havia posat pres en les presons Comunes a Juan Casanova, alguazil major, y que si lo general procurador y bal·le haguera açertat a venir en la occasió que el portaven pres, haguera hagut algun gran escàndel. Y ell, testimoni, ho té per cert perquè véu la gent molt resolta, alborotada y amotinada, y que per veure la gent de aquella manera, se'n pujà dalt ab temor de no posar-se en treball y no trobar-se en ningun esdàndol. Y que sa merçed del dit general procurador y bal·le en aprés vingué a dites presons y féu traure a dit Juan Casanova, alguazil, y se'n anà ab aquell y ab los demés officials de la sua Cort devés la plaça y hixqué ad aquella y que ell, testimoni, hixqué a la Porta de la Llonja y véu molta gent arremolinada y aquadrillada y se'n tornà a /

f20v sa casa. Y açò, etc., fuit sibi lecta et perseveravit.

Interrogat de lloch, temps y presents.

E dix que lo que sab ja u té dit y heu ferma de son nom y llettra.

Gerony Embite.

Injunctum, etc.

Die XXVIIII mensis januarii anno a Nativitate Domini MDCXXII.

Francés Ripoll, abaixador, de la vila de Elig habitador, de edat que dix ser de dènou anys, poch més o menys, testimoni, lo qual jura per nostre señor Déu e sobre lo señal de la creu in forma juris, etc., virtute cuius , etc., promisit, etc.

Interrogat, etc.

E dix que lo dia que lo justícia Melchior Ortiz capturà y posà pres a Juan Casanova, alguazil major de sa merçed del general procurador y bal·le de la present vila y marquesat de Elig, estava ell, testimoni, en sa casa serien les quatre hores

de la vesprada, poch més o menys, y, vent gran alborot de gent dels principals de la vila y consellers de aquella a la porta de la presó Comuna de dita vila, acudí allà per veure lo que hera, per ser alborot extraordinari y de molta gent, y demanà lo que era y li digueren que lo justícia Melchior Ortiz havia posat pres en les dites presons Comunes a Juan Casanova, alguazil major de sa merçed del dit general procurador y bal·le, perquè havia pres uns hòmens que estaven jugant en lo Hostal a les Pintes y els havia pres los diners que tenien davant, y lo justícia volia que lo dit alguazil, li donàs los dits presos y los diners, y lo dit alguazil no·ls volgué donar dihent/

f21 que·ls havia pres per orde y ab commizió del dit general procurador y bal·le, y que per esta rahó lo dit Melchior Ortiz, justícia, posà pres al dit Juan Casanova, alguazil. Y que ell, testimoni, féu via devés la universitat de Sent Juan a casa de son pare y en la plaça Major, per hon travesà, véu molta gent dels principals y consellers de la present vila arremolinats a rogles y aquadrellats, y que pasà son camí y no tingué conte de lo demés. Y que a este temps no estava lo dit general procurador y bal·le en dita presó, ni en la plaça, y que després ha entés que lo dit general procurador y bal·le anà a la dita presó y tragué al dit Joan Casanova, alguazil major, y que ell, testimoni, en tota la gent que estava a la porta de dita presó no conegué sinó a Gaspar Sempere que estava a la part de dins del portal de la presó y als de la plaça Major no conegué a ningú perquè no tingué cuydado de mirar en particular sinó a montó, y se'n anà a casa de son pare a fer faena, y també perquè hera gran túmulo de gent. E açò, etc. fuit sibi lecta perseveravit.

Interrogat de lloch, temps y presents.

E dix que lo que sab ja u té dit y heu fermà.

Francés Ripoll.

Injunctum, etc.

Dictis die et anno.

Christòfol Campos, sastre, de la vila de Elx habitador,

de edat que dix ser de trenta anys, poch més o menys, testimoni, lo qual jurà per nostre señor Déu e sobre la señal de la creu, in forma juris etc., virtute cuius etc., promissit etc.

Interrogat, etc./

- f21v E dix que lo dia contants trenta de dehembre proposat per la vesprada, serien les quatre hores, poch més o menys, véu ell, testimoni, de com lo justícia Melchior Ortiz posà pres a Juan Casanova, alguazil major del general procurador y balle, perquè aquell havia capturat ab commisió de sa merçed huns jugadors que trobà jugant en lo aposento del Hostal a joch de Pintes y els llevà los dinés que tenien davant jugant, y lo dit justícia los hi demanà, al dit alguazil [y] los presos y, perquè no ls hi volgué dar, lo dit justícia lo posà pres en les presons Comunes de la present vila. Y que véu ell, testimoni, que molta de la gent principal y del Consell vingueren a ajudar al dit justícia, entre los quals conegué a Thomàs Llanos, Gaspar Sempere y Lloýs Mena; y que, havent sa merçed del dit general procurador y balle tret de la presó al dit Joan Casanova, son alguazil major, y pasant per la plaça ab ell y demés officials de la sua Cort, véu en la dita plaça a la gent molt arremolinada a rogles y ab alteració y ohí a molts dels que estaven en dits rogles que si lo general procurador y balle llançara mà a voler capturar al justícia, havia de haver molt gran pesadumbre y lo havien de matar; y que ell, testimoni, conegué que la gent estava alborotada y ab ànim per a fer lo desús dit. Y que es certifica més de açò perquè, anant lo dit general procurador y balle la Corredora avant ab los dits officials de la sua Cort, hixqué Lluís Soler, llochtinent de justícia, y tota la demés gent de la plaça e seguiren, que serien fins a setanta o huytanta hòmens, y anaven darrere y a rastre del dit general procurador y balle a cosa de seixanta pases, y açò és perquè sabien que lo justícia Mel-/
- f22 chior Ortiz anava davant lo dit general procurador y balle a cosa de cent pases y temien y sospitaven que lo dit general procurador y balle anava a capturar-lo. Y ell, testimoni, es trobà present a tot, y a la porteria de les monges lo dit Luýs

Soler y los demés se pararen y miraren com lo dit general procurador y bal·le anava lo carrer avant, que diuen del Vicari Vell, a la plaça de Senta Llúcia y, quan sa merçed hauria pasat la dita plaça de Senta Llúcia, demanaren als que venien de devés aquella que si havia pasat lo dit general procurador y bal·le devés Palàcio y que si se havia vist ab lo dit justícia, y que aquells li digueren que ja se'n havia anat lo dit general procurador y bal·le a Palàcio y que se havia encontrat en la plaça de Senta Llúcia ab dit justícia y no li havia dit cosa ninguna, y, sellavors, lo dit Luís Soler y los demés que allí estaven digueren:

-Ja no tenim què reçelar, anem-nos-ne.

Y es departiren tots y cada hu se'n anà a sa casa. Y que ell, testimoni, es trobà present a tot. Y açò, etc., fuit sibi lecta et perseveravit.

Interrogat de lloch, temps y presents.

E dix que de lloch y temps ja u té dit y de presents Francés Gaytà, lo que té conte ab lo rellonge, y altres que al present no·s recorda, y féu una creu per ferma.

Injunctum, etc.

Die XXX mensis januarii anno MDCXXII.

Ginés Molina, espardenyer, de la vila de Elig vehí, de edat que dix ser de vint y huyt anys, poch més o menys, testimoni, lo qual jurà per nostre señor Déu sobre lo señal de la creu, in forma juris etc., virtute cuius etc., promissit, etc./

f22v Interrogat, etc.

E dix que lo que pasà y pot dir en veritat ell, testimoni, és que lo dia que Melchior Ortiz, justícia, posà pres a Juan Casanova, alguazil major de sa merçed del general procurador y bal·le de la vila y marquesat de Elig, estava ell, testimoni, en sa casa que té en lo carrer de la Corredora, serien les quatre hores aprés mig jorn, poch més o menys, véu pasar al dit general procurador y bal·le ab tots los officials de la sua Cort lo carrer de la Corredora avall devés lo monestir de les monjes de senta Clara y de allí a poch , cosa de cinquanta

pases, poch més o menys, del dit general procurador y bal·le, véu pasar a Luís Soler, llochtinent de justícia, don Gerony Caro, Thomàs Llanos, jurat, y sos germans, Loís Mena y altra molta gent que seria en número de cincuenta hòmens, poch més o menys, y ell, testimoni, vent lo dit alborot de gent, prengué la espasa y anà seguint al dit general procurador y bal·le que estava davant y l'alcançà; y que quant fonch lo dit general procurador y bal·le en la plaça de Senta Lúcia, véu travesar lo justícia Melchior Ortiz devés lo carrer de Gaspar Sempere que anava en companyia de Miquel Pujalt y altres que no es recorda y saludà lo dit justícia al dit general procurador y bal·le y lo mateix féu lo dit general procurador y bal·le y sos officials, y que lo dit general procurador y bal·le recta via se'n anà a Palàcio, hon té sa habitació, y ell, testimoni, lo陪伴à y se'n tornà a sa casa per la mateixa plaça de Senta Llúcia, a hon véu la gent arremolinada y a corrillos. Y que ell, testimoni, no demanà per a quin effecte venia dita tropa de gent ab lo dit llochtinent de justícia y així no u sabé y se'n vingué a sa casa. Y açò, etc./

f23 fuit sibi lecta et perseveravit.

Interrogat de lloch, temps y presents.

E dix que tot lo que sab ja u té dit y féu una creu per ferma.

Injunctum, etc.

Die tercio mensis februarii anno a Nativitate Domini
MDCXXII.

Anthoni Carbó, barber, de la vila de Elx vehí, de edat que dix ser de dènou anys, poch més o menys, testimoni, lo qual jurà a nostre señor Déu sobre la señal de la creu, in forma juris, etc., virtute cuius etc., promissit, etc.

Interrogat, etc.

E dix que ell, testimoni, és hu dels que capturà lo dit alguazil del general procurador y bal·le ab commizió de sa merçed perquè jugava al joch de Pintes ab Lluís Travalon y altres, per la qual rahó lo justícia posà pres al dit alguazil y sa merçed del general procurador y bal·le lo tragué de la

presó y, en opprobi y oposició de haver tret al dit alguazil de sa merçed, lo dit justicia Melchior Ortiz tragué a ell, testimoni, y demés presos composant-los, y de allí a dos dies, sabent que sa merçed del dit general procurador y bal·le feya diligències per si y per medi de Joan Casanova, alguazil major, son commizari, per a capturar y tornar a les presons a ell, testimoni, y als demés presos que tenia sa merçed y dit justicia havia soltat composant-los a cada hu en certa quantitat y a ell, testimoni, en quinze reals, estant ell, testimoni, en la plaça Major de la present vila en companya y conversació de Miquel Ximénez, dich Miquel Sempere de/

f23v Ximénez alias de Ferria, Pere Canals, Francés

Sempere de Rico y Pedro de Llanos y tractant de com a ell, testimoni, anaven per capturar-lo sa merçed y lo dit Juan Casanova, son alguazil, tots los desús dits li digueren tals y semblants paraules:

-De què tens por? de que te posen pres? sinó aguarda a Juan Casanova, alguazil, y pega-li ab eixe puñal que portes, que bones cames tens, que nosaltres te sacarem de treball.

Y que estos paraules li digueren tots los desús dits unànimes y conformes. Y que ell, testimoni, li paregué molt mal cas aquell, y contra la auctoritat y obediència de la justícia, y voluntàriament se presentà a mans de la de sa merçed del dit general procurador y bal·le. E açò, etc. fuit sibi lecta et perseveravit.

Interrogat de lloch, temps y presents.

E dix que tot lo que sab ja u té dit desús y heu ferma de son nom y lletra.

Anthoni Carbó.

Injunctum, etc.

Lo present trellat de mà pròpria escrit en estos catorze cartes de paper de dos lo full compresa la present, és estat tret de son original registre reservat en la Cort del general procurador y bal·le de la vila y marquesat de Elx per mi Gaspar Dies, notari per lo escrivà, en fe de lo qual pose mon

signe. (...²⁷) /

f27 (...)

Il·lustrísmo y Excelentísmo Senyor:

Lo procurador del duch de Maqueda, marqués y señor de la vila de Elig, ab expresa protestació de que per la present instància criminal no li sia causat perjuí algú en sa jurisdicció ni se entenga tractar ni reputar a Melchior Ortiz, justícia que és en lo corrent any de dita vila, per la persona militar y exempta de sa jurisdicció per rahó de privilegi algú militar, com encara que el tingués per coses respectants a son offici y per excesos comesos en aquell, estaria subjecte a la jurisdicció del dit duch y marqués y a sos ministres y officials, com sols se faça y en-/

f27v tenga fer la present instància en esta Real Audiència per major justificació d'ella y escusar tota sospita de voler-lo molestar ab dita instància, com lo intent y ànim del dit duch y marqués sia que lo dit Ortiz sia castigat condignament per vostra excelència y Real Audiència, així per ser la mà fort y poderosa qual neçesita la administració de la justícia en dita vila y la reformació de actions dels vehïns de aquella y cabre reputació la justícia, com també perquè tenint-hi les mans vostra excelència y Real Audiència serà certa la satisfacció de les parts en aquella millor via, forma y manera que de justícia deu y pot ab les desús dites protestacions y no sens elles aliter nech alias y señaladament que la present instància en ningun temps puixa dañar al dit duch y marqués ni ser treta, en conseqüència fa, diu e posa la denunciació y acusació criminal contra lo dit Melchior Ortiz per los capítols inmediats següents declaradora.

I. E primerament, diu e posa que lo dit Melcior Ortiz fonch elegit y extret justícia en la dita vila de Elig per al present any mil sis-cents vint-y-dos; y així és ver.

II. Ittem, diu e posa lo que provar entén (...) etc. que lo dit Melcior Ortiz en lo dia de Nadal proposat y en la forma

²⁷Continua en castellà un text on el duc de Maqueda i marqués d'Elx atorga uns poders a favor de Francisco Vázquez de Miranda i Vicente Gaçull, notari de València.

acostumada jurà en mans y poder del procurador y bal·le en dita vila per lo duch y marqués de exercir dit offici y administrar justícia; e així és ver.

III. Ittem, diu ut supra que en la dita vila de Elx és procurador y bal·le de aquella per lo dit duch y marqués Gerony Malet, en poder del qual lo dit Melchior Ortiz prestà lo jurament de justícia y xig, y exerceix lo dit offici de procurador y bal·le públicament y per tal lo tenen y reputen en dita vila/

f28 públicament; e així és ver.

IIII. Ittem, diu ut suppra que en lo dia de dimecres (trencat) vint-y-nou del present mes de deembre lo dit general procurador y bal·le en dita vila tingué notícia (trencat) part de dita vila se jugava a Carteta y Pintes, jochs prohibits per Reals Pragmàtiques del present Regne y Crides y Ordenacions del dit duch y marqués, preconizades en dita vila, y donà en escrits y fermada de sa mà y del escrivà de la sua Cort commisió particular a Jaume(sic) Casanova, son alguazil, per a què accedís a la part a hon se jugava a dits jochs prohibits y capturàs a tots los que trobàs jugant a dits jochs; e així és ver y ho sab lo dit Melchior Ortiz y no u pot negar.

V. Ittem, diu ut suppra que lo dit Casanova en virtut de dita commizió accedí a la casa hon estaven jugant y capturà los jugadors y els portà presos a les presons de dita vila, posant-los al trast y orde del dit procurador y bal·le de dita vila; e així és ver y ho sab lo dit Melchior Ortiz y no u pot negar.

VI. Ittem, diu ut suppra que lo dit Casanova al temps de la captura dels dits jugadors féu apprehenció dels dinés que aquells jugaven, el qual lliurà y entregà al dit procurador y bal·le après de haver-los posat presos y donat rahó de dita captura; y així és ver y ho sab lo dit Melchior Ortiz y no u pot negar.

VII. Ittem, diu ut suppra que lo dit Melchior Ortiz, justícia de dita vila, havent tengut notícia de la captura que lo dit Casanova havia fet de dits jugadors, li demanà que li mostràs la commizió que tenia, en virtut de la qual havia capturat a/

f28v dits jugadors, y ab tot effecte lo dit Casanova mostrà y

exhib[uh]í la dita commisió que tenia del dit procurador y bal·le en la forma refferida en los precedents capitols; y així és ver.

VIII. Ittem, diu ut suppra que lo dit Melchior Ortiz, havent vist la commizió, dix al dit Casanova que no tenia commisió bastant per a haver de capturar als dits jugadors y que li lliuràs y entregàs lo diner que havia pres als jugadors al temps que·ls capturà; e així és ver.

VIII. Ittem, diu ut suppra que lo dit Casanova dix y respongué a dit Melchior Ortiz que la dita captura, la havia feta ab commizió al²⁸ dit procurador y bal·le a qui havia lliurat y entregat los diners y que, així, no tenia ni podia entregar-los al dit justícia, y que lo que demanava, ho havia de averigar ab lo dit procurador y bal·le y no ab lo dit Casanova que hera official y que havia executat la commizió del dit procurador y bal·le; e així és ver.

X. Ittem, diu ut suppra que lo dit Melchior Ortiz féu e provehy geminats mandatos contra lo dit Casanova ab penes per a què li lliuràs y entregàs los diners que havia pres a dits jugadors als quals manaments respongué lo mateix que havia dit de que la dita captura se havia fet de commizió del dit procurador y bal·le y que així lo diner y los presos estaven a sa desposició y orde; e així és ver.

XI. Ittem, diu ut suppra que no podent lo dit Casanova lliurar ni entregar lo dit diner, procehy lo dit Melchior Ortiz a declarar haver encorregut lo dit Casanova en les penes dels mandatos, fent així los mandatos com la declaració en /

f29 dies feriats; e així és ver.

XII. Ittem, diu ut suppra que lo dit Melchior Ortiz féu o féu fer escripsió de béns en casa del dit Casanova per rahó de les penes dels dits mandatos, declarant-lo inobedient a dits mandatos y com a tal haver encorregut en les penes, executant-li aquelles tot en dies feriats; e així és ver.

XIII. Ittem, diu ut suppra que ademés de la dita scripció de béns, lo dit Melchior Ortiz capturà al dit Casanova, posant-lo

²⁸Hauria de dir "del".

en les presons de dita vila a sa orde y disposició, portantse'n les claus de la presó; e així és ver.

XIII. Ittem, diu ut supra que lo dit Melchior Ortiz ademés de haver capturat y posat pres al dit Casanova, oficial del dit procurador y bal·le, anà a les presons hon estaven presos los dits jugadors y els dix que si es volien composar, los trauria y posaria en llibertat, y los dits presos se composaren eo compongueren ab lo Melchior Ortiz en quinze reals cascú de aquells; e així és ver.

XV. Ittem, diu ut supra que lo dit Melchior Ortiz després de haver composat los dits presos, los tragué de dites presons y els donà llibertat y els perdonà y remeté deu reals a cascú de aquells dels quinze ab què·ls havia composat; e així és ver.

XVI. Ittem, diu ut supra que lo dit Gerony Malet, procurador y bal·le de dita vila y marquesat, havent tengut notícia de la captura del dit Casanova y de què lo dit Melchior Ortiz havia excarçerat les persones que staven preses a son orde y disposició capturats per son official y en virtut de commizió donada per aquell, provehy y manà al dit justícia que en con-/f29v tinent excarceràs al dit Casanova y tornàs a la presó los dits jugadors que havia excarçerat y dites provisions y mandato se notifficaren al dit Melchior Ortiz, justícia; e així és ver.

XVII. Ittem, diu ut supra que lo dit Melchior Ortiz no volgué excarçerar al dit Casanova ni tornar a la presó als dits jugadors, ans bé, encobrint lo exçés que havia comés en la captura del dit Casanova, respongué a dits mandatos que·l tenia pres per ser deutor de la dita vila; e així és ver.

XVIII. Ittem, diu ut supra que lo dit procurador y bal·le vent la renitència del dit Melchior Ortiz y lo exçés y delicte que aquell havia comés en capturar y posar pres a son alguazil per coses conçernents a l'exercici de son offici, y haver anat a les presons y de fet haver tret y excarçerat presos posats de son orde y que estaven a sa disposició, composant-los y remetent-los en aprés part de dita composició, volgué procehir contra dit justícia arrestant-lo en sa casa o en la Casa de la Vila y, fent lo demés que convingués per a reprimir y castigar actions tan prohibides a dit justícia en desacato de la

superioritat del dit duch y marqués y de sos officials; y així és ver y ho sap y no u pot negar lo dit Melchior Ortiz.

XVIII. Ittem, diu ut suppra que lo dit procurador y bal·le no pogué executar lo pensament que tenia per ço que lo dit Melchior Ortiz tingué notícia de lo que dit bal·le y procurador volia y entenia fer y, així mateix, la tingueren molts vehïns y habitadors de la dita vila, los quals se juntaren en la plaça de aquella a fi y efecte de impedir al dit procurador y bal·le la captura del dit justícia resistint-li y ab intenció de dammifi-/

f30 car-lo o matar-lo; y així és ver, públich y notori, pública veu y fama.

XX. Ittem, diu ut suppra que lo dit Melchior Ortiz sabent y tenint notícia de la gent que se havia ajuntat en dita plaça y de la avalot y commoçió que hi havia en ella que se encaminava a molt gran dany y escàndel, no impedi lo juntar-se dita gent ni féu diligència alguna per a prevenir y obviar lo dany que de dit ajust se podia succehir, ans bé so, prohibint-ho podent, fonch vist aprovar y consistir en lo dit ajust, prohibit y condemnat per los Furs del present Regne y disposicions de justícia; e així és ver.

XXI. Ittem, diu ut suppra que lo dit procurador y bal·le per excusar los inconvenients que es podien seguir de fer ab lo dit Melchior Ortiz la demostració que mereixia lo exçés y delicte per aquell comés y perpetrat, donant ocasió per a què aquell y la gent de la vila que estava ajustada li perdesen del tot lo respecte y es seguisen majors danys, tingué necessitat de estar-se en sa casa sens eixir d'ella y sens executar lo que convenia per a la bona administració de la justícia; y així és ver, públich y notori, pública veu y fama.

XXII. Ittem, diu ut suppra que lo dit Melchior Ortiz ab haver fet y comés los dits excesos, és estat causa y occasió per a dit ajust y commosió que hi hagué en dita vila y per a què la administració de la justícia restàs ab poca reputació y de altres males conseqüències que in futurum se podran seguir, no castigant y reprimint ab lo rigor que mereixen semblants delictes y excesos en ministres y officials de jus-/

f30v tícia que degüen guardar y respetar la superioritat dels quals són superiós, dels que estan en lloch y representen als senyors de la jurisdicció suprema, a la qual estan subjectes per Furs dels present Regne y disposicions de justícia, contra la qual no poden ni deuen enantar de fet, prenint-se per ses mans la justícia en lo que pretenen; e així és ver.

XVIII. Ittem, diu ut supra que lo dit Melchior Ortiz està mal affecte a les coses del duch y a sos ministres y officials per la contradicció que li ha fet en la pretenció de la milícia y, així, çinch dies après que fonch justícia de dita vila buscà y procurà lo encontre ab lo dit Joan Casanova y procehy y enantà a fer tot lo demés refferit en los precedents capitols; e així és ver, públich y notori, pública veu y fama.

XIX. Ittem, diu ut supra que lo dit Melchior Ortiz, en haver capturat y posat pres al dit Juan Casanova, alguazil del procurador y bal·le y haver-li fet manaments que restituhió lo diner que havia pres als jugadors de orde del dit procurador y bal·le y haver-li fet escriptió de béns en sa casa per dita rahó y en après mala malis addendo haver tret de les presons los presos que se havien posat de orde del dit procurador y bal·le, remés y compostos aquells y haver consentit y aprobat (...) non prohibendo que en la dita plaça de Elig se ajustàs molta gent per a guardar-lo y per a resistir al dit procurador y bal·le en cas que'l volgués capturar, com se havia divulgat ho volia fer, ha comés y perpetrat graves delictes usurpant-se jurisdicció en perjuhí de la suprema y en coses que aquella hi tenia posades les mans, /

f31 prenint-se de fet la justícia sens aguardar a demanar-la y pretendre-la via juris, com tenia obligació en cas que poguera pretendre que lo dit duch y marqués y sos officials lo havien agraviat, fent-se jutge y coneixedor supra dominium supremae jurisdictionis, y per consegüent per rahó de dits delictes y excesos ha encorregut en moltes penes civils y criminals, corporals y pecuniàries, en les quals lo dit Melchior Ortiz deu ser condemnat juntament ab los gastos de la present causa; e així és ver.

Sobre los quals capitols supplica sien exigitges judicials

confesions y respostes del dit Melchior Ortiz, pres y capturat aquell y posat en les presons Reals de la present ciutat si haver porà y si no, procehit contra aquell per procés de absència juxta fori formam y sobre lo que negarà, testimonis rebuts, injuncto, etc., als. etc., y que la present instància sia evocada a la Real Audiència y commesa al noble don Pedro Rejaule, doctor del Real Consell, de provisió del qual se ha manat al dit Melchior Ortiz vingués a la present ciutat hon de present està qui super supplicatis juxta foros regni opportune provideat et licet, etc.

Doctor Baptista Polo

Altissimus, etc.

Evocata causa nobilis don Petrus Rejaule audiat et eam expediatur juxta fori formam.

Provisa per magnificum Michaellem Mayor, regentem cancellariam, die vigessimo octavo januarii anno milesimo sexcentezimo vigesimo secundo, Valentiae.

Abreus./

f31v Die vigesimo quinto maii milesimo sexcentezimo vigesimo secundo, facto verbo etc., fiant supplicata.

Don Petrus Rejaule.

Die secundo mensis junii anno milesimo sexcentesimo vigesimo secundo, Vicent Gaçull, notari procurador del duch, féu solitas obligationes et subscrispsit se etc. Actum Valentiae etc.

Testes: Gerony Roiz y Vicent Cathalà, notaris.

Don Phelip per la gràcia de Déu rey de Castella, de Aragó, de les dos Sicílies, de Jerusalem, de Portugal, de Navarra, de Granada, de Toledo, de València, etc., e per sa magestat don Anthonio Pimentel, marqués de Tàvara, señor de les viles de Villada, Alixa, Vilafàvila y Villavicèncio, comanador del Bellvis de la Sierra, capità de hòmens de armes, gentilhom de la cambra de sa magestat, llochtinent y capità general en la present ciutat y regne de València, al amat alguazir de sa magestat, Agostí Llobet salut y real dilectió, per deguda execució de una provisió feta al peu de una supplicació de

denunciació y criminal acusació davant nós en la Real Audiència
criminal en trenta dies del proposat mes de maig, posada per
Vicent Gaçull, notari procurador del duch de Maqueda, marqués
de Elig, vers e contra Melchior Ortiz, justícia que és en lo
corrent any de dita vila , e provehida per lo noble y amat
conseller de sa magestat don Pedro Rejaule, doctor del dit Real
Consell, al qual precehint evocació de causa, dita supplicació
és estada commesa, ab la qual provisió per los motius y causes/
pendents annexos y connexos los lloch, veus, forces reals,
nostre ple y bastant poder vos donam y conferim en quant
menester sia en les presents. Per les quals y sota pena de
cinch-cents florins de orde Aragó, als reals coffres aplicadors
y de béns dels contrafegers exhigidors, diem y manam a
universos y sengles officials y súbdits de sa magestat a qui
pertanya que en fer lo que dit és, vos assisteixquen, donen y
presten tot consell, favor y auxili necesaris y opportuns tots
temps que per vos y part vostra instants y requests seran. Dath
en València a tres de juny del any mil sis-cents vint-y-dos.
Mayor regens.

Vt. don Petrus Rejaule

In communum Valentiae VII

foleo XXXVII

Conffesions super denuntiatione.

Die XVI mensis junii anno a Nativitate Domini MDCXXII

Melchior Ortiz, habitador de la vila de Elig, atrobat en
València, de edat que dix ser de trenta anys, poch més o menys,
conffesant, lo qual jura etc., dir veritat, etc.

Super supplicationes denuntiationis.

I. Et primo, super primo capitulo etc., lo qual etc.

E dix que és ver lo dit capítol.

II. Ittem.

E dix que és ver lo dit capítol.

III. Ittem.

E dix que és ver lo dit capítol/

f33 IV. Ittem.

E dix que ell, conffesant, no sab si dit Gerony Malet

tingué notícia o no de que jugaven als jochs prohíbits que diu en dit capítol ni la tingué ell, confesant, perquè si la tinguera, hi haguera posat la mà per ser causa peculiar de son offici, ni sabé que es jugàs en altra part sinó en la Bandera ab llicència expresa del senyor Virrey, y per dita rahó ell, confesant, no entrava tan a menut en dita Bandera a veure qui jugava i a quins jochs; y en respecte de la commizió que diu donà a Juan Casanova és ver que la véu ell, confesant, y la trobà en poder del dit Casanova en la forma que aquella és, a la qual se refir.

V. Ittem.

E dix que lo que pot dir sobre dit capítol és que lo dit dia de vint-y-nou de deembre véu que Juan Casanova, alguazil eo porter del dit procurador general y bal·le portava dos hòmens a la presó y ell, confesant, li demanà que per quina causa los portava presos, y dit Casanova li respongué que per haver-los trobat jugant en la Bandera a Pintes o a Carteta, que no s recorda qual dels jochs li digué, y sellavors ell, confesant, li dix si portava commizió del dit procurador general y bal·le, y lo dit Casanova li respongué que sí y la y mostrà, y llegint-la ell, confesant, véu que no estava en la forma que devia, conforme los privilegis que dita vila té conçeditos per los senyors predecesors de aquella, per la qual rahó ell, confesant, dix al dit Casanova li entregàs los dits presos y ab effecte se entregà ell, confesant, de aquells y els posà en les presons Communes de dita vila al seu trast de justícia./

f33v

VI. Ittem.

E dix que la veritat és que al temps y quant ell, confesant, se entregà de dits presos, vent que no estava dita commizió de la manera que convenia conforme a justícia, en continent detingué al dit Casanova en la sua cort y envià a cridar a son ordinari assesor y al advocat de la vila, los quals vingueren y ell, confesant, los mostrà dita commizió y els dix com se havia entregat dels presos, que li aconsellaseren lo que es devia fer en justícia y que desitjava açertar en lo regiment de son offici, y ab parer de aquells en presència de

son escrivà continuant los actes, li féu, al dit Juan Casanova, manaments de que li entregàs lo diner que havia llevat als jugadors y als demés que sens haver-los trobat jugant, los llevà lo diner, que hera hun llenyer que dix estava en son aposento en lo Hostal hon estava la Bandera contant certa quantitat de diners de hun llens que havia venut, y lo dit Casanova, atribuhint que lo llenyer donava diner per a jugar, li llevà cincuenta reals, poch més o menys, y el portà a la presó. Y, per no voler lo dit Casanova obeyir als dits manaments, a consell del dits son assesor, lo posà pres y féu fer penyores en casa de aquell per dita rahó com més llargament consta per los actes que en dita occasió es reberen, als quals se reffir. Y que no sap ell, confesant, lo que dit Casanova féu del diner ni quina rahó donà del demés.

VII. Ittem.

E dix que ja té dit desús sobre los precedents lo que sobre dit capítol podrà dir y confesar.

VIII. Ittem./

f34 E dix que no té més que dir sobre dit capítol del que té dit.

VIIII. Ittem.

E dix que nega dit capítol de la manera que està posat per ser la veritat en contrari, segons ho té dit y confesat y consta per los dits actes, als quals se reffir.

X. Ittem.

E dix que la veritat és lo que té dit y confesat y que en dits actes se trobaran continuades los manaments y preguntes que ell, confesat, féu al dit Casanova y lo que aquell respongué, y així es reffir a dits actes.

XI. Ittem.

E dix que es reffir als actes que en dita occasió es feren.

XII. Ittem.

E dix que és ver que lo executà y féu penyores en casa del dit Casanova com ho té dit y confesat y consta per dits actes.

XIII. Ittem.

E dix que és ver que·l posà pres a consell de son ordinari assesor y que se'n portà les claus de la presó per no estar-hi lo carçeller.

XIII. Ittem.

E dix que és ver que·ls composà y se'n rebé acte, rebut per son escrivà y no·s recorda en quina quantitat.

XV. Ittem.

E dix que és ver que lliurà a dits presos y els perdonà y remeté tota la sua part, tot lo qual pogué fer en justícia, conforme los privilegis que té dita vila, y açò féu pasat hun dia que aquells estigueren en la presó.

XVI. Ittem./

f34v E dix que poch aprés que ell, confesant, posà pres al dit Juan Casanova y molt abans que excarçeràs dits hòmens, se li notificaren certs manaments, als quals respongué aconsellat de son assessor y se'n reberen actes als quals se reffir.

XVII. Ittem.

E dix que ja té dit desús lo que pot dir y confesar sobre dit capítol y que de tots los enantaments que en dita occasió se'n reberen actes y així se reffir ad aquells.

XVIII. Ittem.

E dix que no hi sab res ni tingué notícia de tal, ans bé entengué sempre y entén que ell, confesant, féu molt bé son offici y que no donà occasió per a què dit procurador y bal·le degués fer contra ell, confesat, cosa alguna.

XVIII. Ittem.

E dix que nega dit capítol ell, confesant.

XX. Ittem.

E dix que no hi ha tal ni tal cosa ha entés ell, confesant.

XXI. Ittem.

E dix que no hi sab res sobre dit capítol per ço que ell, confesant, no pot jutgar intents ni pensaments de ningú.

XXII. Ittem.

E dix que ell, confesant, tot lo que ha fet, segons ho té confesat, és estat a consell de son assessor administrant

justícia y jamés ha tengut fi de perdre lo respecte al señor ni de ser occasió que ningú el perda, així al señor com a sos officials.

XXIII. Ittem./

f35 E dix que nega dit capítol de la manera que està posat per ser la veritat lo que té dit, y no cercà dit encontre sinó que fon a cas, y que la contradicció que diu se li féu a sa milícia retunda en honrra del dit confesant per haver-se declarat en son favor.

XXIV. Ittem.

E dix que no entén haver encorregut en pena alguna ans bé mereix premi per haver administrat molt bé son offici de justícia.

E fermà's de sa mà.

Melchior Ortiz.

Et incontinenti dicto et eodem die, lo molt noble ohidor de la present causa, hagudes per publicades les desús dites confessionis y judiciales respistes fetes per lo dit Melchior Ortiz, instant y supplicant aquell y absent la part altra, provehy que sien insertades en procés y donada còpia a la part que voldrà, donant y conçedint deu dies de dilació en materia principal y çinch en materia objectiva durant la qual dilació dites parts donen los testimonis que voldran donar e produhir pasada la qual los dits testimonis sien haguts per publicats e insertats en procés ab(...), actum Valentiae etc.

Testes: Vicent Solsa y Blas de Silva, corregers, habitadors de València.

Dicto die. Lo dit molt noble ohidor de la present causa instant y supplicant lo dit Melchior Ortiz, provehy que facta obligatione per aquell en dos míllia lliures de tenir/ f35v arrests y presó València y sos arravals, no sia posat en la presó.

Dictis die et anno. Lo dit Melchior Ortiz per execució de la desús dita provizió y en virtut del sagrament y homenatges per aquells prestats en poder y mà de Juan Andrés, alguazil de sa magestat, promet y se obliga a sa excelència y Real

Audiència tenir arrests y presó la present ciutat y sos arravals y presentar-se en les presons Reals de sa magestat de la present ciutat toties quoties, etc., no guiat, etc. sots pena de dos millia lliures moneda reals de València pro quibus, etc., obliga etc., Actum Vatentiae, etc.

Testes qui supra.

Die decimo septimo paedictorum mensis et anni. La desús dita publicació de conffessions fetes per lo dit Melchior Ortiz y concesió de dilació per mi, Pere Gerony Roiz, notari loco scriba presentis causae, foren intimades y notifficades al dit Vicent Gaçull, notari nomine quo in causa.

Oblata per Vicentum Gaçull, notarium procuratorem, die decimo octavo junii anno milesimo sexcentesimo vigesimo secundo, Valentiae.

Abreus.

Il·lustrísimoy Excelentísimoy Senyor

Vicent Gaçull, procurador del duch de Maqueda, marqués de Elig, supplicant diu que té que produhir molts testimonis en la vila de Elig y altres parts que disten moltes lle-/

f36 gües de la present ciutat y són molts en número y impeditis sobre denunciació y acusació criminal que ha posat contra Melchior Ortiz, justícia de dita vila, per ço et alias, sens perjuhí de les respistes fetes per lo Melchior Ortiz sobre los capítols de dita denunciació per no haver aquell respot directe y com tenia obligació, supplica sia per vostra excelència y Real Audiència provehit e manat se despache commizió al noble don Pedro de Rejaule, doctor del Real Consell, ohidor de dita causa, per a què accedixca a la dita vila de Elig y altres parts del present Regne hon convinga y menester sia, per ser així convenient a la bona administració de Justícia y a la averiguació dels delictes contenguts en la dita denunciació y acusació criminal y que sia salvat en la dilació fins hun dia aprés de haver aplegat lo dit noble ohidor a la dita vila de Elig. Tot lo qual supplica meliori modo, etc., com així, etc., et licet, etc.

Doctor Baptista Polo

Altissimus, etc.

Remmitatur auditori causae qui super supplicatis debite provideat.

Provisa per nobilem don Michaellem Mayor, regentem cancellariam, die decimo octavo junii anno milesimo sexcentesimo vigesimo secundo, Valentiae.

Don Petrus Rejaule.

Die vigesimo secundo mensis junii anno millesimo/
f36v sexcentezimo vigesimo secundo. Posuit Vicentius Gaçull, notaris procurator.

Il·lustrísimoy Excelentísimoy Senyor

Vicent Gaçull, notari procurador del duch de Maqueda, marqués de Elig, supplicant diu omni modo quo potest que havent supplicat a vostra excelència y Real Audiència que per a rebre testimonis que entenia produhir y donar (esborrat: "contra") sobre la acusació posada contra Melchior Ortiz, justícia de dita vila, accedís a ella personalment lo molt noble don Pedro Rejaule, doctor del Real Consell, y lo ohidor de dita causa per les rahons que a vostra excelència y Real Audiència han mogut, se ha provehit que pro nunch no procehia dita instància y així és forçós fer venir los testimonis que se han de produhir de la vila de Elig a la present ciutat, per a lo qual són menester per lo menys trenta dies, durant los quals no és just córrer dilació alguna al dit supplicant, per ço et alias meliori modo quo potest supplica li sia concedida dita dilació de trenta dies per a portar o fer venir dits testimonis y despachar mandato in forma solita et (...) per a dit testimonis, los noms dels quals donarà a part al dit noble ohidor y salvat en la dilació fins dos dies aprés de despachat dit mandato y pasats en aprés dins trenta dies. Tot lo qual supplica y demana omni meliori modo quo potest com així etc., et licet etc.

Doctor Baptista Polo

Altissimus, etc.

Remmitatur auditori causae qui super supplicatis debite provideat./



II.3. DOCUMENT 35

Universitat d'Alacant
Universidad de Alicante

f1 CÒPIA DE INTRODUCTIÓ: 1635// PROCÉS DEL SÍNDICH DE LA VILA DE ELIG// NÚMERO:187// CONTRA// LO PROCURADOR GENERAL Y BALLEDE// DITA VILA// HOIDOR// LO NOBLE DON PEDRO DEL// REJAUL, DOCTOR DEL REAL CONSELL// SCRIVANS:// PERE ORTIN Y MATIES BONAVIDES,// SCRIVANS //ARXIU MUNICIPAL D'ELX, LLIGALL H-3, Nº 2/

f2 Presenta Gregori Desclapés, notari subsíndich.

Die decimo quinto mensis februarii anno millessimo sexcentessimo trigessimo quinto.

Nicolau Mena, cavaller síndich ordinari de la present vila de Ellig, constituhít davan la presènsia de vostra mercé don Thomàs Vayllo de Llanos, general procurador y batle de dita vila, com millor pot diu que avent sucsehít que lo dumenge pròxim e passat que's contaren onze del corrent, en la nit entre sis y set ores tiraren dos escopetades a Juan Palomares, fill de Juan, de les quals en la mateixa nit morí y pasà de la present vida en l'altra, acudí Hilarion Sempere, justícia en les causes sivils y criminals de la dita vila, y prevengué dita causa, rebent informació y fent altres moltes diligènsies per a la averiguasió de dit delicte y, proseguint y continuant dites diligènsies en lo dia de hair, volent rebre la deposició de Juseph Ripoll per a què testificàs y digués lo que sabia aserca de dita mort, dient-li lo justícia que prestàs lo jurament acostumat per a fer sa deposició, no volgué prestar dit jurament ni testificar ni dir lo que sabia en rahó de dit delicte, y, per dita caussa, lo dit justícia li manà, al dit Ripoll, se'n vingués pres al porche de les Presons Comunes de dita vila en pena de dos-centes lliures de moneda y que no hixqués fins tenir altre orde, al qual manament lo dit Ripoll

f2v que venint dit justicia poch aprés al porche de dites pressons per a tancar-lo y posar-lo en aquelles, no trobà a dit Ripoll y, cercan-lo, dit justicia lo prengué y capturà y possà en dites presons, així per rahó per la inobediència y contravensió a dit manament penal com per no haver volgut dir ni testificar en dita caussa. E com a notisia de dit propousant en dit nom aja pervengut que estant pres en dites pressons lo dit Juseph Ripoll per orde de dit justicia, vostra mercé lo a tret y escarserat de aquelles y possat en llibertat, lo que re[d]corda parlant com se deu en dany y perjuhií de la cossa pública y de la jurisdictió de dit justicia, per ço lo dit propousant en lo dit nom per a aver-ne reparació de la dita descarserasió y treta de les presons al dit Juseph Ripoll, et ab omni gravamine, parlant ut supra tam y (...) quam inferendo, se'n recorre y appellà per a sa excelència y Real Consell de la ciutat y present regne de València. Requerint dita appellació y en son cas recors e ser-li admessa eo admés y los apòstols lliurats, ab los quals, etc., (...) y que pendent dita appellació res no sia innovat sub decreto nullitatum, etc., de les quals, etc., com així, etc., requerint acte públich, etc.

Don Francisco Ortís.

(...)

Vicent Navarro, assesor.

Dictis die et anno, per mi, Gaspar Dies, notari y scri/
f3 vā, de instància y requesta de Gregori Desclapés, notari subsíndich, fonch intimada dita escriptura y provisió al peu de aquella a Juan Palomares, notari, procurador fiscal de la precent vila y marquessat de Elig.

Oblata per Paulum Pereda notarium sindicum et procuratorem die vigessimo secundo februarii anno millessimo sexcentessimo trigessimo quinto, Valencie.

Don Franciscus Abreus.

Il·lustríssimo y Excelentíssimo Senyor Pau Pereda, notari síndich de la vila de Elig, suplicant com millor pot, diu que, havent tirat en lo dia de diumenge que contaven 11 dies del

present mes de febrer entre les sis y set hores de la nit dos escopetades a Juan Palomares, fill de Juan, en les Tafalles, horta de dita vila, de les quals lo dit Palomares morí y passà de la present vida en l'altra, acudí en continent Hilarion Sempere, justícia en lo civil y criminal de dita vila, y prengué dita causa rebent informacions y fent moltes altres diligències per a la averiguació del desús dit delicte. Y, continuant aquelles, tingué notícia que Joseph Ripoll, de la dita vila, sabia del dit cas/

f3v y, volent rebre la deposició de aquell, li manà lo dit justícia que prestàs lo jurament per a fer dita deposició, y lo dit Ripoll ni volgué prestar lo jurament ni testificar lo que sabia en dit delicte. Y per dita renitència, lo dit justícia, per la obligació de son offici y recta a dominio del justícia, li manà, al dit Ripoll, que, en pena de dos-sentes lliures, se'n anàs pres al porche eo pati de les presons Comunes de dita vila y que no hixqués de aquelles sots dita pena, fins tenir altre orde. Al qual manament, lo dit Ripoll no obehí, per ço que, acudint lo dit justícia a dites pressons després de fet dit manament per a tancar-lo en aquelles, no'l trobà, al dit Ripoll. De lo qual y el desús dit manament, ne féu rebre acte al seu escrivà, del qual signat y ferfahent ne fa presentació in quantum. Y successivament lo justícia, continuant les dessús dites diligències, anà buscant al dit Ripoll y havent-lo trobat, lo capturà y possà en dites pressons per la inobediència de no haver volgut prestar lo jurament ni testificar y per haver contravengut al dit manament penal de dos-sentes liures de no haver-se'n anat a dites pressons. Y, havent-lo dexat pres en les desús dites pressons lo desús dit justícia, acudí lo procurador y bal·le de la dita vila a les dites pressons y excarserà y tragué de aquelles al dit Ripoll, possant-lo en plena llibertat, en notable dañy y perjuhií de la averiguació del dit delicte de escopetada y ommicidi proditori recta administració de justícia de la jurisdicció del dit justícia. Y per a resecar los inconvinients y dañys que de estos enantaments y excessos se / se poden seguir en dita vila, Nicolau Mena, cavaller síndich

ordinari de aquella, ha interpossat appellació y recors de la excarseració attentat damunt feta per lo dit procurador y bal·le de la persona del dit Ripoll en quinse dies del precent mes de febrer per a vostra excel·lència y Real Audiència per a què ab sa mà fort y poderossa sia servit manar provehir de remey condecent de justícia. Per ço et alias, meliori modo ut supra, diu que introduïx dita causa en lo precent tribunal de vostra excel·lència y Real Audiència supplicant la precent introductió esser-li admesa y dita causa evocada y comessa a hu dels nobles doctors del Real Concell criminal, y provehít manant al dit procurador y bal·le que, sots pena de sinch-centes liures de béns propis exigidores incontinenti, restituheixca la persona del dit Ripoll en les dites pressons per a què lo dit justícia puga rebre la diposició de aquell y proseguir en la averiguació y punició del dit delicte y que decetero se abstinga de semblants accions en respecte del dit justícia de dita vila, puix, tant importa a la quietut de aquella que semblants delictes se averigüen y castiguen /

f4v y que, per a dit effectes, sia despachat un real mandato oportú (...). Per ser així, etc., et licet, etc.

Doctor Fuster.

Altissimus, etc.

Nobilis don Petrus del Rejaul (...²⁹) /

f5 / (...)

Manament fet a Juseph Ripoll.

Die decimo mensis februarii anno millesimo sexcentessimo trigessimo quinto.

Sa merced de Ilarion Sempere, justícia en lo civil y criminal de la vila de Elx, per quant sa merced de dit señor justicia ha manat a Joseph Ripoll prestàs lo jurament per a què digués y declaràs lo que sabia en rahó y aserca de la escopetada que se li a tirat, a Juan Palomares, fill de Juan, lo dumenge pròxim e passat, contants onze dels corrents, de la qual dit Palomares és mort, y aquell no a volgut jurar ni

²⁹Continua en llatí.

prestar jurament per a fer sa dipòssició per a què digués aserca de lo que fos interrogat per sa merced de dit señor justicia, li manà, al dit Joseph Ripoll, que es presentàs en pena de dos-sentes lliures de moneda del present regne, se'n vaja decontinent via recta y per sos peus pres al porche de les Presons Comunes de la pressent vil·la y en aquell estiga fins altre tinga de sa merced sots pena de dos-centes lliures de moneda. De les quals /

f5v cozes yo, Gregori Botella, notari y escrivà, ne rebí acte públich de quibus, etc., actum Elig, etc.

Testes: Felip Martínes y Miquel Bruja Menor, menistre de Elig.

Visura si Joseph Ripoll està en lo porche de la pressó.

Dictis die et anno.

Sa merced de Ilarion Sempere, justicia en lo sivil y criminal de la vila de Elig, ensembs ab lo doctor don Francisco Ortís y de dit Gregori Botella, notari, son escrivà, accedí al porche de les Presons Comunes de la present villa a sonar a Joseph Ripoll si estava en lo porche de dites presons, per haver-li manat que se n'anàs pres al porche de aquella y, esent en la qual, per medi de Miquel Bruja Major, ministre, fonch cridat lo dit Joseph Ripoll en alta veu, cridant-lo per son nom y cognom y cercant-lo per dites presons, y no fonch atrobat ni respot per aquell per no estar en dites pressons ni aver vingut a·quelles.

De totes les quals cosses manà a mi, dit notari, rebés acte públich de quibus, etc., actum Elig, etc.

Testes foren presents: Gregori Desclapés Miquel, Miquel Angel Botella, notaris de Elig.

E perquè als precents actes fets, fee los sia /

f6 donada, yo, Gregori Botella, notari scrivà de la cort del justicia de la present vila de Elig, posse assí mon signe.

Philipus Dei gratia rex(...³⁰)

f7

³⁰Continua en llatí.

Incomuni güitanta-y-set.

Die vigessimo quarto mensis februarii anno millessimo sexcentessimo trigessimo quinto.

Yo, Blay Gascon, notari y scrivà del Concell y Sala de la precent vila de Elig, intimí y notifiquí el sobredit mandato real a don Thomas Vayllo de Llanos, general procurador y balle de dita vila y marquessat de Elig, etc., personalment, lo qual dix ab deguda desència parlant que no con-/

f7v sent en res que perjudicial sia als drets de son offici y a la jurisdicció de sa excelència duch, duch de Nàxera y marqués de Elig, señor de dita vila.

Blay Gascon, notari scrivà.

Die vigessimo secundo mensis februarii anno millessimo sexcentessimo trigessimo quinto.

Posuit Marcus Anthonius Sepulcre, procurador.

Il·lustrisimo y Excelentísmo Senyor:

Lo procurador del duch de Maqueda, duch de Nàjera, marqués de Elig, supplicant diu com millor pot que havent-se tirat dos escopetades a Juan Palomares lo dumenge que es contaren onze dies del present mes de febrer, en la nit venint a cavall en una egua prop les Tafulleres de les filles y hereues de Francés Ortiz, de les quals morí lo dit Palomares dins quatre ores. En continent, don Thomàs Vayllo de Llanos, procurador y batlle de dita vila y marquesat, acudí a fer les degudes diligències per a inquirir los delinqüents del dit delicte ensembs ab lo doctor micer Matheu Navarro, assessor ordinari de dit marquessat, y, continuant les dites diligències en tretse dies dels /

f8 dits mes e any, lo dit assessor manà a Joseph Ripoll, lloctinent de alguasil de dita vila, que anàs a les presons de Palacio y demanàs a Gaspar Galbis la clau del caxó, a hon tenia aquell certs papers, per a regonéixer aquells si es troava alguna cosa convenient al dit delicte y homicidi y, així mateix, li manà lo dit doctor Navarro, assessor, que fes lo offici de alguazil per estar impedit Juan Casanova, alguazil de dit marquesat, y li manà y donà orde portàs certs testimonis per a la informació que se hanava rebent en rahó del dit homicidi y,

venint lo dit Ripoll ab dita clau del caxó del dit Galbis a hon
estava lo dit assessor, encontrà ab Ilarion, justícia en lo
civil y criminal de dita vila, lo qual prengué al dit Ripoll,
exercint aquell lo offici de alguasíl ab insigna y vara de
aquell, possà pres en les pressons Comunes de dita vila ab
motiu de que li hauria manat, al dit Ripoll, que anàs al
Tribunal del dit justícia a fer certa deposició sobre lo
mateix delicte en la informació que es rebia per lo dit
justícia y, no obstant que lo dit Juseph Ripoll li dix, al dit
justícia, de com havia estat ocupat de orde del assessor del
procurador y bal·le, lo dit justícia lo/

- f8v manà possar pres, com és dit, en dites presons Comunes. Y,
havent-se entés per lo dit procurador y batle la dita pressó y
captura que havia fet lo dit justícia del dit Joseph Ripoll,
lloctinent de alguazil, anà a les presons a hon estava aquell
pres y manà rebre la relació de Ripoll et pariter del dit
justícia per a enterar-se de la causa de dita pressó y captura,
y, entessa, manà excarserar al dit Ripoll, al qual etiam manà
acudir a fer la sua depocició davant lo dit justícia sempre que
per aquell fos cridat. Tot lo qual ab actes públichs féu
notificar lo dit procurador y bal·le al dit justícia, segons
quelatius constat y apar per los dits actes rebuts per Garpar
Dies, notari y scrivà de la Cort del dit procurador y bal·le en
catorse dies dels precents mes e any y subsignats per aquell.
Dels quals si et in quantum et absque incertionem, se'n fa fe
y presentació com per lo dit supplicant se haja presentit que
per part del dit Sýndich de la dita vila de Elig se pretén fer
certa instància de que la descarcelasió feta per lo dit
procurador y batlle del dit Ripoll seria nulliter provehida et
de facto feta. Per ço et alias, supplica sia manat a Francés
Sempere, síndich y procurador de dita vila de Elig, eo /
- f9 qualsevol altre dels síndichs de aquella , residents en la
present ciutat, que qualsevol instància que pretenguen fer y
fassen contra la descarceració feta y provehida per lo dit
procurador y batlle del dit Ripoll sub nullitatis decreto, la
fassen ab injunctió del dit supplicant per a què oýdes les
parts per la Real Audiència, ab major justificació es puixa

provehir lo que sia conforme a justicia. Supplicant ulterius que la precent instància sia evocada y comessa a altre dels nobles eo magnífichs doctors del Real Concell qui (...) com així, etc., et licet, etc.

Sepulcre

Altissimus, etc.

Nobilis don Petrus del Rejaul recognoscat supplicato et verbum faciat in regio consilio.

Provissa per nobilem don Joannem Hyeronimum Blasco, proregentem conselleriam, die vigessimo secundo februarii anno millessimo sexcentessimo trigessimo quinto, Valencie.

Franciscus Abreus.

Die trigessimo/

f9v secundo mensis februarii anno millessimo sexcentessimo trigessimo quinto, facto verbo, etc., intimet parti.

Don Petrus del Rejaul.

Die decimo quarto mensis martii anno millessimo sexcentessimo trigessimo quinto. Posuit Franciscus Semper, sindicus et procurator.

Pau Pereda, notari síndich de la vila de Elig, supplicant per a major justificació de la instància per aquell feta ab la supplicació possada en vint-i-dos dies de lo propassat mes de febrer contra lo procurador y batlle de la dita vila de Elig per lo duch de Maqueda y Nàjera, restituhint a les presons de dita vila la persona de Joseph Ripoll per a què lo justícia prosseguixca contra aquell iuris ordine servato, així per haver contravengut ab manament penal de dos-sentes liures com per a què testifique en poder del dit justícia en la causa del ommicidi perpetrat ab escopetada en la persona de Juan Palomares, y en execusió y repulsa de lo pretés/

f10 y allegat en contrari per lo procurador del dit duch de Maqueda, fa fee y real precentació in forma probanti et si et in quantum de una informació rebuda per lo justícia de dita vila en vint-y-güit del propassat mes de febrer, de la qual resulta que anant rebent dit justícia les informacions y proves del dit delicte de escopetada y ommisidi, havent tengut notícia

que lo dit Joseph Ripoll sabia del dit cas, lo anà a buscar ab los ministres de son offici y cort y el trobà en sa casa y havent-li manat que prestàs lo jurament y digués y testificàs lo que sabia, lo dit Ripoll jamés ho volgué fer dient que lo que sabia, ho tenia testificat en poder del dit procurador y bal·le, y, havent-lo amonestat moltes vegades per a què fes sa deposisió, jamés volgué obehir. Per lo qual per la autoritat de la justícia y obligació de son offici, li féu lo manament en pena de dos-centes liures per a què anàs a les pressons y no hixqués de aquelles fins que se li donàs altre orde. De lo que se'n rebé acte per Gregori Botella, notari escrivà del dit justícia. Y lo dit Ripoll, cautel·losament, féu com qui obeïa y volia anar a dites pressons, y no ho féu, y en esta ocació y temps lo dit Ripoll no portava vara de porter, saig o alguazil, y, havent anat a regonéixer dites pressons, /

f10v no·l trobà en aquelles. De lo que'n féu rebre acte al dit Botella, lo qual està presentat en la primera supplicació. Y, continuant les diligènsies, lo buscà y capturà y portà pres a dites pressons y, estant tan justament pres en aquelles, acudí lo dit procurador y bal·le y, de fet, lo excarcerà y tragué de les dites pressons en gran desauthoritat de la deguda administració de justícia y de reputació y respecte degut al dit justícia y son Tribunal, y donant occasió a encontres de jurisdiccions, que tant se han de procurar evitar, y a que·s perda lo respecte al dit justícia y sa Cort y Tribunal, per lo qual al present se deu provehir de remey y condecent per a evitar semblants procehiments. Per ço et alias meliori modo ut supra, supplica sia provehít manant que lo dit Joseph Ripoll incontinenti sia restituhít a dites pressons y que lo dit justícia proseheixa en la averiguació y cognició de dita causa criminal y en la contravenció de dit manament, y que lo dit procurador y bal·le se abstinga y no se entrometa en la cognició de dita causa, en continuació de la inhibició que se ha provehít en lo present Tribunal, fent y administrant, degut de justícia a dit supplicant, cum expensam, condempnacione dictes partis adverse, per ser així, etc., implorant, etc.

Francés Fuster.

Die decimo quarto mensis martii/
f11 anno millessimo sexcentessimo trigessimo quinto.

Intimetur.

Don Petrus del Rejaul.

Die decimo sexto mensis martii anno millessimo
sexcentessimo trigessimo quinto.

Retulit Juan Salellas, per lo altre dels verguers de la Real Audiència, ell huy haver intimat dita scriptura y provisió de aquella a March Anthoni Sepulcre, procurador del duch de Maqueda, marqués de la vila de Elig, respost, tresllat. Recepit Ortín, notarius et scriba.

Informació ex officio rebuda per sa merced de Hilarion Sempere, justícia en lo civil y criminal de la vila Ellig.

Die vigessimo octavo mensis februarii anno a Nativitate Domini millessimo sexcentessimo trigessimo quinto.

Melchior Arasil, vehí de la vila de Elig, de edad de trenta anys, poch més o meñys, testimoni, lo qual jura per nostre señor Déu in forma juris, etc., virtute cuyus, etc., promissit, etc.

Interrogat, etc.

E dix que lo que pot dir aserca de lo que és estat interrogat és que lo dimecres que's contaven catorse dels corrent mes, venint ell, testimoni, per lo carrer de sent Jordi envés cap cassa, seria a les deu ores, poch més / f11v o meñys, ans de mijorn, encontrà ell, testimoni, ab sa merced de Hilarion Sempere, justícia en lo sivil y criminal de la dita villa, que feya via envés lo arraval de Sent Juan y dit señor justícia li manà, a ell, testimoni, que lo acompañàs y se'n vengués ab ell, que tenia que fer sertes diligènsies aserca de la escopetada que lo dumenge abans li havien tirat a Juan Palomares, fill de Juan, de la qual lo mataren y, així, ell, testimoni, obehint a dit manament, seguí a sa merced, y entraren en lo dit raval de Sent Juan y anaren a cassa de Juseph Ripoll y, demanant per aquell, hixqué lo dit Ripoll, al qual sa merced de dit señor justícia lo apartà un poch y entre les rahons que posaren hoy ell, testimoni, que li deya, a dit

Ripoll, que prestàs lo jurament per a què digués lo que sabia aserca de dita mort y de lo que seria interrogat. Y venia, també, ab sa merced Gregori Botella, notari escrivà de la Cort de sa merced, y altra gent. Y dit Ripoll dix que no podia testificar perquè ja havia testificat y dit lo que sabia en poder del general procurador y bal·le de dita vil·la, y, dient-li sa merced que testificàs, amonestant-lo una y moltes vegades y recusant-se lo dit Ripoll de què no podia testificar, sa merced,/

f12 vist lo desacato e ynobediència en no obehir a lo que se li manava, li manà, al dit Ripoll, que en pena de dos-sentes liures se'n anàs via recta y sens detenir-se a ningun cap pus al porche de les Pressons Comunes y que de allí no hixqués fins altre orde tingués de sa merced. De lo qual rebé acte lo dit Gregori Botella, escrivà, en presència de ell, testimoni, y de Felip Martines e altres. Y ien asò, dit Ripoll se'n anà y féu via com qui obeïa dit manament. Y resta en recort ell, testimoni, que en dita ocasió, lo dit Juseph Ripoll no portava vara de alguasil eo porter, y que en aprés ha hoýt dir ell, testimoni, que lo dit Ripoll no havia hobehit ni obtemperat dit manament, lo qual ha hoýt dir a sa merced. Tot lo qual passà en presència de don Francisco Ortiz, assessor ordinari de sa merced.

Y açò ha interrogat de lloch, temps y presents.

E dix que lo que sap ja u té dit desús.

Y per no saber scriure, féu una creu damunt los testimonis qui a que³¹ fermen. Injunctum, etc.

Francés Bru, notari. Laurencio Rius.

Dictis die et anno./

Felip Martines vehí de la villa /

f12v de Elig y de edad, segons dix, de vint anys, poch més o meñys, testimoni, lo qual jura per nostre señor Déu, in forma juris, etc., cuyus virtute, etc., promissit, etc.,

Interrogat, etc.

³¹Per: "que aquí".

E dix que lo que sab e pot dir és que lo dimecres que s' contaven a catorse del corrent, ell, testimoni, estava a la porta de les casses de Anthoni Burgos, espardenyer, que té en lo raval de Sent Juan, seria entre les nou y deu ores del matí y véu a sa mersé del señor justicia que acompañat ab don Francisco Ortiz, doctor en drets, son ordinari assessor, Gregori Botella, notari, son scrivà, Miquel Buraña Menor, en dies ministre, y Melchior Arasil e altres entraren en cassa de Juseph Ripoll que té en dit raval y, anant ell, testimoni, envés hon estava sa merced ab la demés gent, demanà per dit Juseph Ripoll si estava en cassa y iexint aquell, sa merced li dix que prestàs lo jurament per a què testificàs y digués lo que sabia aserca de lo que seria interrogat. Y que dit Ripoll dix que no podia testificar en poder de sa mersé perquè ja havia testificat en poder del general procurador y bal·le. Y dient-li sa mersé que havia de testificar, no obstant que ja havia testificat davant dit procurador y bal·le, lo dit Ripoll se escussava /

- f13 dient que no podia testificar, y amonestant-lo sa mersé una y moltes vegades que testificaria, no volent fer, sa mersed, aconsellat del dit son assessor, li ment,³² al dit Ripoll, se'n anàs pres via recta al porche de les presons Comunes en pena de dos-centes lliures de moneda. De lo qual rebé acte lo dit escrivà y ell, testimoni, fonch lo hu dels testimonis del dit acte. Y que fet dit manament, lo dit Ripoll se'n anà y féu com que hobeïa y que no sap si obehií o no. Y que en dita ocasió de dit manament, resta ell, testimoni, en recort que lo dit Juseph Ripoll no portava vara de alguasil o porter y que, així mateix, de allí a hora y mijà, poch més o meñys, véu al dit Ripoll en cassa de Juan Pomares en dit raval, que tampoc portava vara. Y que en dit dia, serien a ora de les oracions de la Ave Maria, estant ell, testimoni, en cassa de Vicent Martines, son pare, vingué Juan Cassanova, alguasil de dit procurador y bal·le, y li dix, a ell, testimoni, que de orde de dit procurador y bal·le portàs la ferramenta y aparell per a

³²Possiblement és un error de l'escrivà per "manà".

despañar una porta y que en la plasa de la Font lo aguardava, y, així, ell, testimoni, de continent anà a la botiga a hon treballa de son offici de mañà y vingué a la plassa de la Font, /

13v hon estaven les Presons Comunes de dita villa, y trobà al dit general procurador y bal·le ab altra gent que stava ab aquell. Y dient-li ell, testimoni, que ja portava lo recapte que li avien manat, li dix lo procurador y bal·le que s'esperàs un poch, y de allí a poca distància de temps, lo procurador y bal·le ab dit Cassanova y altra gent y ell, testimoni, entraren en lo pati de dites presons y li manà lo dit procurador y bal·le, a Miquel Bruja Menor, en dies carseler, que li donàs les claus de dites presons y aquell pujà a una cambra y baxant les claus obriren dites presons. Y cridant a Juseph Ripoll, véu ell, testimoni, que dit Ripoll hixqué de dites pressons y, tornant a tancar, se'n anaren y lo dit Ripoll ab aquells; y ell, testimoni, se'n tornà a sa cassa de son pare. Y açò és, etc.

Interrogat del lloch y temps y presents.

E dix que lo que sap ja u té dit desús.

Y per no saber scriure, féu una creu per ferma davant los testimonis que aquí fermen.

Laureano Rius. Francés Mollà.

Dictis die et anno.

Francés Mollà, vehí de la vila de Elx y de edad de trenta-y-dos anys, poch més o meñys, testimoni, lo qual jura a nostre señor Déu in forma/

f14 juris, etc., cuyus virtute, etc., promisit veritatem dicere, etc.

Interrogat, etc.

E dix que lo que pot dir és que en lo dia que contaven a catorse dies del corrent mes que fonch dimecres que huy fa quinse dies, venint ell, testimoni de les Tafullles envés la porta de la Morera en companyia de Miquel Llofriu, veren a Juan Cassanova, alguasil del procurador y bal·le al portisó Nou del raval, seria a postes de sol. Y açò, etc.

Interrogat del lloch y temps y presents.

E dix que lo que sap ja u té dit desús.
Francés Mollà.

Dictis die et anno.

Miquel Buraña Menor, en dies ministre, vehí de la villa del Eleg y de edad, segons dix, de trenta anys, poch més o meñys, testimoni, lo qual jurà per nostre señor Déu in forma juris, etc., cuyus virtute, etc., promissit, etc.

Interrogat, etc.

E dix que lo que pot dir és que lo dimecres que s contaven a catorze del corrent, ell, testimoni, hanà陪伴 a sa mersed del señor justicia que feya diligènsies rebent informació aserca de la escopetada havien tirat lo dumenge abans a Juan Palomares,/

f14v de la qual lo mataren, y feren via envés lo raval de Sent Juan y anaren a sercar a Juseph Ripoll y, iessent en les casses de aquell, lo trobaren, y, apartant-lo sa mersed del dit señor justicia, entengué ell, testimoni, que lo dit Ripoll se escusava de testificar en dita caussa dient que hauria testificat en poder del general procurador y bal·le. Y tornant-li a dir sa mersed que havia de testificar y dir lo que sabia aserca de lo que seria interrogat, sempre se escussà lo dit Ripoll, no volent prestar lo jurament ni testificar, per lo qual sa mersed juntament ab don Francisco Ortiz, doctor en drets, son assesor, li manà en pena de dos-centes lliures de moneda, se'n anàs pres al porche de les Presons y que no hixqués de allí fins altra orde tingués de sa mersed. De la qual Gregori Botella, notari y scrivà, rebé acte públich. Y lo dit Ripoll se'n anà fent com qui obeïa y sellavors sa mersed ab lo dit son assessor passaren havant fent altres diligènsies aserca de dit cas y ien aprés se'n tornaren a sa Cort de sa mersed a tenir audiència, y ell, testimoni, quan tornà, no véu en dit porche de les Presons al dit Ripoll, ans bé, li digueren, a ell, testimoni, de què se havia rebut acte de com lo dit Ripoll no havia obeït ni obtemperat dit manament penal. Y iestà en recort ell, testimoni, que en la ocasió que se li féu /

f15 dit manament, al dit Ripoll, que fonch en lo dit dia de dimecres a les deu ores ans mijorn, no portava dit Ripoll vara³³ y questà en recort dit testimoni que en lo mateix dia, en la vesprada, serien les tres ores, véu a Juan Cassanova, alguasil del general procurador y bal·le, en lo dit raval de Sent Juan ab lo doctor miser Mateu Navarro, assessor de dit general procurador y bal·le y que en la mateixa vesprada, a postes de sol, lo véu ell, testimoni, al dit Juan Casanova. Y que dit dia poch après de les oracions, estant ell, testimoni, en sa cassa, la qual té en les pressons Comunes de la pressent villa, per ser com és carseler de aquelles, vingué lo dit general procurador y bal·le ab dit Cassanova y molta altra gent ab Felip Martínes, manaren despañar, conforme o entengué ell, testimoni, les presons y li manà donàs les claus y que obrís dites presons. Y, així, ell, testimoni, les obrí y tragué lo dit general procurador y bal·le al dit Juseph Ripoll que stava en aquelles per haver-lo possat pres sa mersed del dit señor justícia aquella vesprada, y iel tragué de dites presons y se'l reportà ab si. Y açò /

f15v és, etc.

Interrogat del lloch y temps y presents.

E dix que ja u té dit desús.

Y per no saber scriure, féu una creu davant los testimonis que aquí fermen.

Miquel Angel Botella. Thomàs Serra.

Die tercio mensis martii anno a Nativitate Domini millessimo sexcentessimo trigessimo quinto.

Miquel Llofriu, vehí de la vila de Elx y de edad de trenta-y-tres anys, poch més o meñys, testimoni, lo qual jura a nostre señor Déu in forma juris, etc., cuius virtute, etc., promissit, etc.

Interrogat, etc.

E dix que lo que sab e pot dir ell, testimoni, aserca de lo que és estat interrogat és que en lo dimecres que s contaven

³³Al text "vaya".

a catorse dies del mes de febrer pròxim e passat, venint ell, testimoni, en companyia de Francés Mollà, vèu ell, testimoni, a Juan Cassanova, alguasil del general procurador y bal·le de la present vila, lo qual estava al portisó Nou del raval, així que seria a postes de sol. Y açò, etc.

Interrogat de lloch y temps y presents.

E dix que ja u té dit desús.

Y o ferma de sa mà, de son nom y lletra.

Miquel Llofriu, notari.

Lo precent trellat de mà de altri escrit /

f16 és estat tret e treslladat de son original registre recondit en lo Archiu de la Cort del justícia en les causes civils y criminals de la vila de Elig, per mi, Pere Miralles, notari , son escrivà, en aquestes set cartes de paper, (...).

Testimonius signavis.

Die decimo septimo mensis marcii anno millessimo sexcentessimo trigessimo quinto.

Posuit Franciscus Semper, cavaller.

Il·lustíssimo y Excelentíssimo Senyor:

Pau Pereda, notari síndich de la vila de Elig, supplicant com millor pot, diu que la causa que's porta y tracta en esta Real Audiència entre parts del duch de Maqueda y Nàjera de una y lo Síndich de dita vila de altra, sub auditione del noble don Pedro del Reaul, sobre la excarceració de la persona de Joseph Ripoll, està subplantada per la absència del dit noble hoïdor. Per tant et alias, supplica dit supplicant quod durante absèntia dicti nobilis auditoris sia comessa a altre dels nobles ohidors de la mateixa Sala eisdem modo et forma per /

f16v [per] ser així ,etc., et licet, etc.

Baptista Ferrer.

Altissimus, etc.

Durante absentia dicti nobilis auditoris commitatur presens causa nobili don Francisco Sancho, eisdem modo et forma.

(...)

Die vigessimo primo mensis martii anno millessimo sexcentessimo trigessimo quinto.

Retulit Joan Salelles per lo altre dels verguers de la Real Audiència, ell huy haver intimat dita suplicació real comisió y provisió a March Anthoni Sepulcre, nomine quo in causa, recepit Ortin notarius et scriba.

Die sabbati posit vigessimo quarto, mensis marci, anno millessimo /

f17 sexcentessimo trigessimo quinto.

Posuit Marcus Anthonius Sepulchre, procurator.

March Anthoni Sepulcre, procurador del duch de Maqueda, duch de Nàjera, marqués de Elig, etc., y de Joseph Ripoll, lloctinent de alguasil del procurador y bal·le de la vila de Elig, en justificació de la excarcelació feta y provehida en catorse dies del propassat mes de febrer per don Thomàs Vayllo de Llanos, procurador general y bal·le del marquessat de Elig, de la persona del dit Joseph Ripoll, estant pres en les Pressons Comunes de dita vila per Larion Sempere, justícia en lo civil y criminal de aquella, sens caussa (...) loquendo diu com millor pot que havent succehit en la dita vila de Elig un homicidi, comés y perpetrat en la persona de Juan Palomares, en dos escopetades, lo doctor micr Matheu Navarro, assessor del dit procurador y bal·le, anant inquerint rebent informació contra los que havien comés y perpetrat lo dit homicidi, manà al dit Joseph Ripoll, lloctinent del dit procurador y bal·le, portara per a dita informació certs testimonis, y, de les presons hon s'estava pres Gaspar Galbis, li demanàs, al dit Galbis, la clau de un caxó per a sercar /

f17v certs papers conferents a la averiguació del dit delicte y, havent-lo incontrat lo dit Ylarion Sempere, justícia de dita vila, li manà acudís a la sua Cort a fer deposició sobre lo mateix cas y delicte y, havent-li donat lo dit Ripoll compte y rahó, al dit justícia, de com anava ocupat en les diligències referides de orde del dit Assesor y que en desocupar-se acudiria a fer dita deposició, perquè tan promtament lo dit Ripoll no acudí a fer la dita deposició davant lo dit justícia, lo manà possar pres en les Pressons Comunes de dita vila, portant la vara y insígnia del offici de alguasil y exersint lo

dit offici y sabent que lo alguasil y son lloctinent, com a ministres del dit procurador y bal·le, no són del for del dit justícia ni que de aquelles pot conéixer. Y, havent entés la dita captura feta per lo dit justícia del dit Ripoll y la caussa de aquella, així per la relació del dit justícia com del dit Ripoll, manà excarserar al dit Joseph Ripoll, al qual pariter s·i manà que fera la dita deposició davant lo dit justícia sempre que per aquell fos cridat y request, segons quelatius consta per actes públichs fets y provehíts per lo dit procurador y bal·le de la dita vila en catorse dies del mes de febrer, rebuts per Gaspar Dies, notari /

f18 y scrivà de dita Cort, còpia dels quals autèntica y fefahent, signada per lo dit Gaspar Dies, fa presentació in quantum. Suplicant per tot lo qual et alias sia repelida la instància adversària declarant en conseqüència la excarceració del dit lloctinent de alguazil ser rite et recte feta per lo dit procurador y bal·le et minus bene abilla fuisse appellatum sive recursum per part del Síndich de la vila de Elig que omnia succedant satisfactió de lo deduhit y allegat en justificació de dita appellació y recors per part de Pau Pereda, notari sýndich de dita vila de Elig, quod supplicat fieri et provideri ab condemnació de despesses de la part adversa per ser així conforme a justícia compliment, etc., implorant, etc.

Sepulcre.

Die posito intimet

Don Francisco Sancho.

Die vigessimo quarto mensis martii anno millessimo sexcentessimo trigessimo quinto.

Retulit Luís Pèriz, verguer de la Real Audiència, ell huy haver intimat dita scripture y provisió de aquella a Pau Pereda, notari nomine que in /

f18v causa.

Recepit Ortín, notarius et scriba.

Die XIIIII mensis februarii anno a Nativitate Domini MDCXXXV.

Don Thomàs Vajillo de Llanos, general procurador y bal·le

de la vila y marquesat de Elig, etc., acompañat sa merced del doctor micter Mateu Navarro y de Gaspar Dies, notari y escrivà, y en presència dels testimonis desús escrits, havent vengut a sa notícia que Juseph Ripoll, lloctinent de alguasil de sa merced, està pres en les pressons Comunes dites de la Rexa, de dita vila, acudí a dites presons e interrogà al dit Joseph Ripoll:

-Diga y declare per què està pres y qui l'a posat pres.

Lo qual dix e respost que de provició del doctor micter Matheu Navarro, assessor de sa merced, és accedit a la casa de Palacio, en la qual està pres Gaspar Galbis Menor y li ha manat li entregàs una clau de un caxó, en lo qual té papers per a fer certes diligènsies respectants al offici y jurisdicció de sa merced, y, venint ab dita clau, Ilarion Sempere, justícia de dita vila, ha fet captura de sa persona venint fent son offici de loctinent y exercint-lo ab sa vara e insígnia de alguasil, y lo ha posat pres en les pressons Comunes de dita vila hon de precent està /

f19 y que no sab la causa de dita captura si no és haver-li dit dit justícia en lo dia de huy per matí que fes una deposició de lo que seria interrogat sobre les diligènsies que's van fent sobre la mort de Juan Palomares, y ell, relant y responent, dix al dit justícia que en lo dia de hair en la nit, li manà sa merced de dit assessor que huy per matí fos en Palàcio per a coses que convenien en servici de sa Excelència y per a portar testimonis a testificar sobre dita mort, e que vendria en desocupar-se a servir a dit justícia. E com lo dit señor assessor lo ha detengut fins pasat mijorn, és estat legítimament impedit y ni véu ni troba en son Tribunal al dit justícia quant anà a testificar davant de dit justícia, y que ell no sab altra causa perquè'l puixa tenir pres.

De la qual resposta y relació manà sa merced a mi, Gaspar Dies, notari, ne rebés acte públich, lo qual per mi, dit notari y escrivà, fonch rebut en la vila de Elig, etc.

Testimonis foren presents a totes les dites cosses: Pere Esclapés, notari, y Pere Deira, de Elig habitadors.

Dictis die et anno.

Successivament sa merced de dit general procurador y bal·le /

f19v de la vila y marquessat de Elig, manà a mi, lo dit notari y escrivà infraescrit, notifique a Ilarion Sempere, justicia, diga y declare per quines causes té pres a dit Joseph Ripoll, loctinent de alguasil, y de la resposta que donarà dit justicia, en reba acte públich y així proveheix sa merced.

Testes dictis.

Et in continent dictis die et anno, per mi, Gaspar Dies, notari y scrivà, en execució de la damunt dita provició, aní a sercar al dit justicia y, trobant-lo en les Tafalles de les filles y hereues de Francés Ortiz de Llopes, cavaller, li notifiquí la supra escrita provició y aquell dix e respost que havia posat pres al dit loctinent de alguazil per ço que de dos dies a esta part li va dient y pregant , al dit Joseph Ripoll, que vinga a testificar en les informacions que va rebent sobre lo homicidi perpetrat en la persona de Juan Palomares y que aquell li havia respost que hanaria, y en lo dia de hair li dix lo propri y que en lo dia de huy li és estat forçós manar-li que·stigués pres en lo porche de la presó y que, per no haver-o obtemperat, lo /

f20 havia posat pres darrere la Rexa per a rebre sa deposició ab més seguritat.

De lo que rebí acte públich de quibus, etc., actum en les Tafalles de la partida de Alonjara, orta de la dita vila de Elig, etc.

Testimonis foren precents: Vicent Casanova, notari, y Pere Mira, de Elig habitadors.

Dictis die et anno.

Sa merced de don Thomàs Vayllo de Llanos, general procurador y bal·le de dita vila y marquesat de Elig, vista la resposta retroscrita de dit justicia y relació del dit loctinent de alguazil, proveheix y mana a Miquel Bruña menor, de dies carceller, que de continent traga de les pressons al dit lloctinent de alguazil, lo que dit ministre y carceler féu y obtení per a de continent y estant fora de dites presons manà

sa merced a Juan Casanova, son alguazil major, notificàs al dit justicia que havia tret de les presons al dit Joseph Ripoll per a efecte que vaja a testificar davant dit justicia sempre y quant per aquell sia request y, així mateix, /

f20v³⁴ manà a dit Joseph Ripoll testifica(r) en poder de dit justicia si request li serà per aquell. De lo que requir acte públich de quibus, etc., actum Elig,etc.

Testimonis foren presents: Vicent Casanova, notari, y Phelip Martines, mañà, de Elig habitadors.

Dictis die et anno.

Juan Casanova, alguazil major de la vila y marquesat de Elig, obtemperant la damunt dita provició, fa relació haver intimat aquella a Ilarion Sempere, justicia de la dita vila, y com estava prompte Joseph Ripoll a testificar en la causa que's va inquirint de la mort de Juan Palomares.

Juan Casanova.

Lo present tresllat de pròpria mà escrit en estes dos cartes de paper de a dos fulles, tret de son original registre recòndit en los almaris de la Cort de la General Procuració y Bal·lia de la vila y marquesat de Elig per mi, Gaspar Dies, notari escrivà de aquella, consta demanat per mi, Gaspar, e perquè tot a part fe sia donada yo, dit notari y scrivà posse assí este mon signe.

³⁵Die duodecimo mensis junii millessimo sexcentessimo trigessimo quinto.

Posuit Paulus Pereda/

f21 notarius sindicus et procurator.

Pau Pereda, notari síndich y procurador de la vila de Elig, supplicant, diu que lo supplicat per aquell ab supplicació de 22 del proposat mes de febrer proseheix, y ha lloch de justicia, no obstant la contradicció feta per lo procurador del duch de Maqueda y Nàxera y de Joseph Ripoll, in discurire procesies y señaladament lo allegat ab la escriptura

³⁴En la part superior del foli: "paga Francés Senper 2 L 13 s".

³⁵A partir d'ací el text presenta altra lletra.

de 24 del proposat mes de març y els papers en ella presentats perquè aquesta part ab exacta prova feta en procés, té provat que, havent-se tirat dos escopetades a 11 de febrer proposat entre sis y set hores de la nit a Juan Palomares, fill de Juan, de les quals lo dit Palomares morí, Ilarion Sempere, justícia en lo civil y criminal de dita vila, prengué dita causa rebent informacions y fent moltes altres diligènsies per a la averiguació del dit delicte, y, continuant aquelles, tingué notícia que Joseph Ripoll, de dita vila, sabia del dit cas y, volent rebre la deposició de aquell, li manà lo dit Justicia que prestàs lo jurament per a fer dita posició y lo dit Ripoll ni volgué prestar lo jurament ni testificar lo que sabia en dit delicte y per dita resistència, lo dit /

f21v justícia, per la obligació de son ofici, li mana , al dit Ripoll, que en pena de dos-centes lliures se'n anàs pres al porge eo pati de les presons Comunes de dita vila, y que no ixqués de aquelles sots dita pena fins tenir altre orde. Al qual manament lo dit Ripoll no obeví, ans bé, contravingué per ço que acudint lo dit justícia a dites presons, després de fet dit manament per a tancar-lo en aquelles, no trobà al dit Ripoll. De lo qual y del desús dit manament, ne féu, dit justícia, rebre actes al seu escrivà, com consta del dit manament y actes rebuts per Gregori Botella, escrivà del dit justícia, en 14 de febrer proposat, presentats ab dita supplicació de 22 del proposat mes de febrer y ultra de dits actes està lo fet referit, provat ab una informació ex officio, rebuda per dit justícia en 28 del proposat mes de febrer, en la qual contesten tots los testimonis ibi rebuts. Vist lo qual, lo dit justícia, continuant ses diligències anà buscant al dit Ripoll y, havent-lo trobat, lo capturà y posà en dites presons per la inobediència de no haver volgut prestar lo jurament ni testificar y per haver contravengut al dit manament penal de dos-centes lliures per no haver-se'n anat a dites presons y, havent-lo dexat pres /

f22 en aquelles lo dit justícia, accedí lo procurador y bal·le de dita vila a dites presons y escarserà y tragué de aquelles al dit Ripoll, posant-lo en llibertat, en notable dany y perjuí

de la averiguació de dit delicte y en dany de la administració de la justícia y jurisdicció de aquell. De la qual escarseració per Nicolau Mena, cavaller síndich de dita vila, se interposa appellació y recors y se ha introduhit in hac Regia Audiència quarum appellatio mis et millitatum beneficio, es deu manar provehir manant al dit procurador general y bal·le que sots pena de cinc-centes lliures de béns propis exigidores, restituheixca a la persona del dit Ripoll en dites presons per a què dit justícia puga rebre la deposició de aquell, conforme pus llargament està supplicat, sens que a tot lo dit puixa obstar pretendre que, rebent informació per sa part, lo dit procurador general y bal·le eo micter Matheu Navarro, son ordinari assessor, manà al dit Joseph Ripoll, llochtinent del porter de dit governador, que portàs certs testimonis per a rebre y que de les presons hon estava pres Gaspar Galvis, li demanàs, al dit Galvis, la clau de un caxó per a cercar certs papers /

f22v conferents a la averiguació del delicte. Y que, havent-lo incontrat lo dit Ilarion Sempere, justícia de la vila de Elig, li manà acudíss a la sua Cort a fer deposició sobre lo mateix cas y delicte, y que, havent-li donat conte y rahó, dit Ripoll, que anava ocupat en dites diligències de orde del assessor del Governador y que en desocupar-se, acudiria a fer sa deposició davant del dit justícia, que perquè no hauria acudit tan promtement, lo hauria fet posar pres en les presons Comunes portant la vara y insígnia de alguazil y exercint lo dit ofici, sabent que lo alguasíl y son llochtinent com a ministres no serien del for y jurisdicció del dit justícia. Perquè tot lo contrari de açò resulta per sa informació ex oficio rebuda, presentada en la scripture de 14 de març proposat, pues consta primerament ab lo manament fet a Joseph Ripoll en 14 de febrer proposat presentat ab la supplicació de vint-y-dos de febrer, a hon consta que dit justícia en 14 de dit mes de febrer a les deu hores ans mig jorn, acudí a casa dit Ripoll, al qual parlà dit justícia dient-li que prestàs lo jurament per a què digués lo que sabia aserca de la mort de Palomares, y que estava / f23 allí, també, ab son escrivà y altra gent, a lo qual dit Ripoll

respongué que no podia testificar, que ya havia testificat davant del procurador general y bal·le, y, amonestant-lo dit justícia, sempre insistí en no voler prestar lo jurament ni testificar. Per lo qual se li manà per dit justícia, en pena de dos-centes lliures, se'n anàs pres al porge de les presons, en lo qual temps dit Ripoll no portava vara ni insígnia de porter, al qual manament no obehí, com consta ab lo acte en procés presentat ab la primera supplicació y ab les demés deposicions dels testimonis en dita informació rebut. Per lo qual resulta tota esta veritat de fet y esta prova sens gènero de dubte algú és més exacta, pues, a més de estar provada ab dits actes, es prova ab informació de testimonis que no lo que la part ha volgut fer en son descàrrech, presentant los actes que últimament ha presentat, pues dits actes se referexen a la mateixa resposta que en son descàrrech volgué donar lo dit Ripoll y no a la veritat del fet provada ab dits testimonis. De a hon resulta que la captura del dit Joseph Ripoll fonch molt justificada y la pogué fer dit justícia per la resistència y desacato gran que tingué lo dit Joseph Ripoll en no prestar lo jurament ni testificar davant del dit/

f23v justícia, havent anat a sa casa ab lo escrivà y officials, no obstant lo y persuadí y amonestà. Y que, per lo contrari, la nul·la escarseració de facto feta per dit procurador general fonch en vilipendi y menyspreu de la jurisdicció del dit justícia, y que no té escusa dit procurador y bal·le en que dit Ripoll estaria exercint son ofici y seria oficial y llochtinent de porter del dit Governador, pues, quant a lo primer per la informació consta lo contrari: que estava en sa casa y no feya diligènsies algunes quant li parlà el justícia, et etiam consta: que estava sens vara ni insígnia de porter perquè lo principal, de qui ell és substitut, estava en dita vila y exersia la vara y, estant lo principal, ell no era ni és ministre del dit procurador y bal·le, et aduch casu negato que ho fóra y es poguera reputar per tal, en est cas per la averiguació de la justícia proseheix rite et recte lo justícia de dita vila en capturar-lo per dita resistència y així es véu quant justificada té dita causa de captura el dit justícia y

quant poca rahó tingué dit procurador y bal·le en excarserar-
lo, pues, si a açò es donàs lloch ni es provehís de condesent
remey, seria donar lloch a que no es poguesen averiguar/
f24 los crims y delictes y a diversos encontres entre les
jurisdiccions y a que no y hagués prompta averiguasió en la
justícia. Per lo qual et alias, supplica en tot y per tot es
mane declarar en son favor en la forma que està suplicat y ab
condempnació de despesses, per ser així etc., implorant, etc.

Baptista Ferrer.

Die duodecimo mensis juny millessimo sexcentessimo
trigessimo quinto.

Intimetur.

Don Petrus del Rejaul.

Die decimo tertio mensis juny millessimo sexcentessimo
trigessimo quinto.

Retulit Juan Salelles, vergueta, ell hui haver intimat
dita escriptura y provisió de aquella a March Antoni Sepulcre,
en lo nom que entrevé en la present causa respost tresllat.

Recepit Ortin, notari.

Die decimo quinto mensis juny millessimo sexcentessimo
trigessimo quinto.

Lo noble hoÿdor de la present causa, instant y supplicant
Pau Pereda, notari, nomine quo in causa provehí que sia manat
a la part altra que demà per tot dia diga y allegue lo que
vulla y pose procés y actes super tota causa/
f24v (...), etc.

Recepit Ortin, notari.

Dicto die. Retulit Juan Selelles per lo altre del verguers
da la Real Audiència, ell hui haver intimat dita provisió y fet
lo manament en aquella contingut a March Antony Sepulcre,
nomine quo.

Recepit Ortin, notari.

Die decimo octavo mensis juny anno millessimo
sexcentessimo trigessimo quinto.

Posuit Marcus Antonius Sepulcre (...)

March Antony Sepulcre nomine quo satisfent a lo deduhít y
al·legat per part de Pau Pereda, notari, síndich y procurador

de la vila de Elig, ab escriptura de dotse dies dels presents mes y any, diu com millor pot que tota la instància adversària se reduheix a dos caps.

Lo primer en què sia manat a don Thomàs Vahillo de Llanos, procurador y bal·le de dita vila y marquesat, en què en pena de cinch-centes lliures, restituheixca a les Presons Comunes de dita vila a la persona de Joseph Ripoll, de les quals lo manà excarserar y, estant pres en aquelles de provisió de Ilarion Sempere, justícia de dita vila.

Lo segon cap pretés/

f25 per la part adversa és que lo dit justícia pretén prosehir contra dit Ripoll per no haver obtemperat çert pretés manament que diu li féu lo dit justícia, a dit Ripoll, en 14 dies del propasat mes de febrer, de que en pena de dos-centes lliures, se'n anàs pres lo dit Ripoll al pati de les presons Comunes de dita vila, lo qual manament se ha pretés justificar ab serta informació rebuda per lo dit justícia en 28 dies del dit mes de febrer per a provar de que, havent-li manat lo dit justícia, al dit Ripoll, de que digués lo que sabia aserca de la mort de Juan Palomares, que en aquells dies se havia fet y perpetrat prop les parets de la Universitat del raval de sent Juan del dit marquesat de Elig, lo dit Ripoll se escusà dient que sobre lo mateix cap tenia feta sa deposició davant lo dit procurador y bal·le. La qual informació ut deset loquendo no fa prova alguna per haver-se rebut per lo dit justícia aprés de haver-se evocat la dita causa de recors y appellació a la Real Audiència y haver-se manat despachar les lletres acostumades y tenir explísita notícia lo dit justícia del referit fet; perquè per Blay Gascon, notari escrivà de la Sala /

f25v del Consell de dita vila, se notificaren dites lletres al dit procurador y bal·le en 24 dies del dit mes de febrer y així, per lo dit justícia no s pogué enantar a rebre dita informació en 28 dies del mateix mes.

De inde perquè lo dit Ripoll lo mateix dia de catorse de febrer per a acudir a les obligacions de son ofici de llochtinent de alguazil de dita vila en portar testimonis y fer altres diligènsies que se li ordenaren y demanaren per lo

doctor miser Matheu Navarro, assessor del dit procurador y bal·le, en les quals estigué ocupat fins lo migdia de catorse de febrer y així, tingué justa causa per a no anar a dita presó.

(...) perquè lo dit Ripoll abans de mijorn en lo dit dia de 14 de febrer, anà a la Cort del dit justícia a fer la dita sua deposició jatsia se hagués escusat de fer-la per lo matí quant estant en sa pròpria casa, anà lo dit justícia y li manà fes dita deposició, la qual per entones se escusà de fer per no dir més o menys de lo que tenia dit en la que tenia feta sobre lo mateix cas del omicidi del dit Palomares davant lo dit procurador y bal·le./

f26 Preterea perquè al temps que dit Ripoll portava la vara de son ofici de llochtinent de alguazil, anava fent les diligències que li havia ordenat lo assessor del dit procurador y bal·le, en la averiguació del mateix homicidi del dit Palomares, lo capturà lo dit justícia portant aquell pres en dites presons Comunes, no tenint consideració que lo dit Ripoll portant vara de llochtinent de alguazil, no era de son for y jurisdicció, ocasionant ab dita captura y presó a que per lo dit procurador y bal·le se fera alguna demostració en lo dit justícia.

Y, finalment, se ha de manar, advertir que lo dit procurador y bal·le, per escusar nous litigis y plets, entesa la veritat del fet que havia pasat, se contentà en manar excarserar lo dit Ripoll, al qual manà fes la sua deposició davant lo dit justícia, com ab tot effecte consta per los actes presentats per esta part y per la notificació feta al dit justícia de com estava prompte lo dit Joseph Ripoll a fer la dita deposició, ab lo qual lo dit procurador y bal·le cumplí ab la obligació de son ofici. Per tot lo qual et alias, supplica sia declarat minus benefuisse recursum/

f26v per lo Síndich de dita vila et bene haver-se provehiò la excarseració del dit Ripoll per lo dit procurador y bal·le, confermant aquella (...) ab condemnació de despeses de la part adversa, per ser així conforme a justícia compliment, etc., implorando etc.

Sepulcre.

Die decimo octavo junii millessimo sexcentessimo trigessimo quinto.

Intimet. Don Petrus del Rejaul.

Die decimo nono mensis junii millessimo sexcentessimo trigessimo quinto.

Retulit Lluís Peris, altre dels verguers de la Real Audiència, ell hui haver intimat dita escriptura y provisió de aquella a Pau Pereda, notari, nomine quo respost que s-i faça justicia.

Recepit Ortin, notari.

(...) /

f27v (...)

Oblata per Marcum Anthonium Sepulcre, procuratorem, die vigessimo septimo julii anno millessimo sexcentessimo trigessimo quinto.

f28

Don Juan Abreus.

Il·lustrísimoy Excelentísimoy Senyor:

Lo procurador del duch de Maqueda, duch de Nàgera, marqués de Elig y de don Tomàs Vahillo de Llanos, procurador y bal·le de dita vila, y de Joseph Ripoll, supplicant, confia que la real sentència publicada per don Francés Pau Abreus, escrivà, de manament en 20 dels presents mes y any en favor del síndich de la vila de Elig y del justícia de dita vila y contra los principals del dit supplicant en grau de supplicació serà millorada, per ço diu que sens perjuhí de les nul·litats, etc., de dita sentència supplica per a sa magestat del Rey, nostre senyor, y per a son Sacro Supremo Real Consell de Aragó, supplicant dita supplicació ser-li admesa com estiga prompte a fer y fermar la obligació ordinària y acostumada y donar y prestar la causio juxta regiam pragmaticam com així, etc., et licet, etc.

Sepulcre.

Altissimus, etc.

³⁶Continua en llatí.

Remittatur auditori cause qui super suplicati debite procideat.

Provisa per nobilem din Joannem Hieronymum Blasco, pro regente cancellarie, die vigessimo septimo julii anno millessimo sexcen-/

f28v tessimo trigessimo quinto, Valencie.

Don Franciscus Abreus.

Die vigessimo octavo julii millessimo sexcentessimo trigessimo quinto.

Intimet. Don Petrus del Rejaul.

Die tertio mensis septembris millessimo sexcentessimo trigessimo quinto.

Retulit Lluys Peris, verguer de la Real Audiència, ell hui haver intimat dita supplicació real comisió y provició de aquella a Pau Pereda, notari síndich y procurador de la vila de Elig.

Recepit Ortin, notari.

Die decimo tertio, mensis augusti, anno Domini millessimo sexcentessimo trigessimo quinto.

Lo noble doctor del Real Consell criminal, don Pedro del Rejaul, hoÿdor de la present causa, instant y supplicant March Antoni Sepulcre, nominibus quibus providet que sia manat a Pau Pereda, notari síndich de la vila de Elig, que per a demà tot dia diga y al·legue tot lo que dir y al·legar voldrà, posse procés y actes (...)

Recepit Ortin, notari.

Dictis die et anno.

Retulit Lluys Peris, altre dels verguers de la Real Audiència, ell en lo dia de hui /

f29 haver intimat dita provisió y fet lo manament en aquella contingut a Pau Pereda, notari, nomine quo.

Recepit Ortin, notari.

Die vigessimo secundo mensis augusti millessimo sexcentessimo trigessimo quinto.

Comparent en la Real Audiència y davant lo escrivà de la present causa, Pau Pereda, notari, síndich y procurador de la vila de Elig, lo qual omni meliori modo quo potest diu que no

és admisible la pretesa supplicació interposada per March Antony Sepulcre en nom de procurador del duch de Maqueda y de don Thomàs Vahillo de Llanos, bal·le de la dita vila, y de Joseph Ripoll de la real sentència publicada per don Francisco Abreus en 20 de juliol proposat perquè la part altra ha interposat la dita supplicació a nullo gravamine, segons lo tenor de la dita real sentència et etiam de la rahó natural y scrita pertañent a la jurisdicció del justícia de la dita vila de Elig y assí appellationibus sive supplicationibus sirvolis non venit differendam premaxime. Attesa la calitat de la causa y que no es deu retardar per rahó de la pretesa supplicació. Per tot lo qual et alias supplica lo dit Pereda en lo dit nom sia denega-/

f29v da la pretesa supplicació quo ad utrunque efectum ab condemnació de despesses de la part altra per ser així, etc. requerint, etc., lo qual etc.

Recepit Ortin, notari.

Die vigessimo tertio, mensis augusti, millessimo sexcentessimo trigessimo quinto.

Retulit Lluís Peris, altre dels verguers de la Real Audiència, ell hui haver intimat lo desús dit acte comparendo y lo contingut en aquell a March Antony Sepulcre, dicto nomine respot que si façà justícia.

Recepit Ortin, notari.

Die vigessimo quarto mensis septembris millessimo sexcentessimo trigessimo quinto.

Lo noble hoýdor de la present causa, instant y supplicant Joseph Sepulcre, doctor en drets, procurador general del duch de Maqueda, marqués de Elig, vista una supplicació posada per March Antony Sepulcre, procurador del dit duch de Maqueda, oblata en 27 de juliol proposat, real remisió, provisió y la relació de la intima, vist lo manament de posar procés y actes (...) provehió a instància del dit March Antony Sepulcre dicto nomine en tretse de agost proposat e la relació de la intima vist un acte compa-/

f30 rendo fet per Pau Pereda, notari, síndich i procurador de la

vila de Elig, en vint-y-dos del dit mes de agost e la relació de la intima feta al dit March Antony Sepulcre dicto nomine e la resposta que féu aquell que s.i fes justicia vissis videndis, etc., facto verbo in regio consilio et exilius de liberacione providet quod denegat supplicata in dicta supplicació, attenta qualitate causae et intimetur.

Recepit Ortin, notari.

Dicto die.

Retulit Lluys Peris, altre del verguers de la real Audiència, ell hui haver intimat dita provisió y lo contingut en aquella a Pau Pereda, notari, nomine quom causa.

Recepit Ortin, notari.

Il·lustrísimoy Excelentísimoy Senyor:

Die vigessimo sexto, mensis septembris, millessimo sexcentessimo trigessimo quinto.

Posuit Josephus Sepulcre J.V.D. procurator.

Lo procurador del duch de Maqueda, duch de Nàgera y marqués de Elig, etc., supplicant, diu com millor pot que, havent posat supplicació de la real provisió feta en favor del Síndich de la vila de Elig y contra lo dit duch y Joseph/ f30v Ripoll, llochtinent del alguazil de procurador y bal·le de dita vila, ab la qual fonch provehió y manat al dit procurador y bal·le restituís a les presons de dita vila a dit Joseph Ripoll per a què lo justícia de dita vila de Elig proseheixa contra lo dit Ripoll, la qual supplicació ab provisió feta y provehida en 24 dels presents mes y any, se li ha denegat, per ço diu que dita denegacione interum supplica si és cas de supplicació si de recors se'n recorre per a la real magestat del Rey, nostre senyor, eo per a son Sacro Supremo Real Consell de Aragó, supplicant dita supplicació y recors li sia admesa y admés com estiga prompte a fer y fermar la obligació y fermar la causió acostumada y fer tot lo que convinga en la prosecució de dita supplicació y recors (...) etc., com així, etc., et licet, etc.

Sepulcre. (...³⁷)

³⁷Continua en llatí.



II.4. LLIBRE DEL MOSTASSAF

4.1. DOCUMENTS 1-10

LLIBRE // DEL ALMUSTASAF DE LA // UNIVERSITAT DE SANT JOAN
DE ELIG // 1610 // ARXIU MUNICIPAL // LLIGALL H-26 Nº 16 //
ELX.

(DOCUMENT 1)

f1 N^º 5^º.

Capítols ab los quals los jurats y sýndich de la present universitat de Sant Juan del marquezat de Elig arrenden totes les robes de les çinch-çentes ovelles y çent moltons que dóna a partit Pere Castelló y sa mare, de la universitat de Callosa, com són: caps, frexures³⁸, peus, ventres, pells, greix, entresills, turmes y, axí³⁹ mateix, çinch dinés de sisa per cascuna lliura de dita carn de dit partit; tot conforme los capitols de dit partit. En los quals dits çinch dinés està comprés lo hun diner que sa excel·lència del Duch, mi senyor, ha fet merced a dita universitat per a ajuda la fàbrica del pantano, lo qual partit y arrendament és per a lo present añy 1638.

1. Primo, que el qui se arrematarà les dites robes y sisa ha de ser durant tant solament⁴⁰ /

f1v los dits çent moltons y çinch-çentes ovelles, conforme los

³⁸Al 14c "freixures".

³⁹Al 14c "així".

⁴⁰Al 14c "portant".

capítols del dit partit.

2. Ittem, que el qui⁴¹ se arrematarà les dites robes y sisa aja de donar fiançes a contento⁴² de ses merceds y subjectes a la jurisdicció de sa excel·lència del Duch, mi senyor.

3. Ittem, que aja de pagar los actes y correduries el que se arrematarà les dites robes y sisa⁴³.

4. Ittem, que los çinch dinés de sisa per cascuna lliura de carn de moltó y ovella que se arrematarà ha de ser durant los dits çinch-çents caps de ovella y çent de moltó tant solament.

5. Ittem, que los entresills, se li han de donar a lo arrendador, ha de ser des de quinze⁴⁴ de juñy fins tot setembre només.

6. Ittem, que el qui⁴⁵ se arrematarà la dita sisa, se li dóna, també, la sisa de tota la carn y cançalada que's matarà així en dites carneseries de dita universitat, com fora de aquelles dins dita universitat.

7. Ittem, que qualsevol persona que se arrematarà totes les dites robes y sisa, aja de pagar mil reals lo dia de sant Juan de juñy del añy /

f2 mil sis-çents trenta-i-huyt del corrent⁴⁶ a la vila de Elig o als administradors de la obra del pantano o a la persona que dita vila señalarà; y si vengut dit dia no·ls haurà donat y faran algunes despeses, sia a culpa i càrrech del dit arrendador.

8. Ittem, que qualsevol persona o persones que mataran algun marrano o marranos o altre qualsevol de gènero de carn que deurà sisa, tinga obligació de demanar llisència a ses

⁴¹Al 14C "que qui".

⁴²Al 14c "content".

⁴³Al 14c "y correduries les dites y sises de dites carns."

⁴⁴Al 14c "quiense".

⁴⁵Al 14c "que qui".

⁴⁶Al 14c "añy".

merceds⁴⁷ y manifestar-la al dit arrendador de dita sisa ara la maten o ara es muira; sots pena de vint sous aplicadors: lo ters a ses merceds, lo altre ters al acusador y lo altre ters al dit arrendador, y si acusador no y haurà, sia lo dit ters de ses merceds⁴⁸.

9. Ittem, que el qui se arrematarà dites robes y sisa, la restant quantitat⁴⁹ de dit arrendament pagats los dits mil reals, la aja⁵⁰ de pagar e donar finit que sia dit partit.

10. Ittem, que si acabats de matar los dits cent moltons, se farà partit de més/

f2v moltons durant lo dit partit de dita ovella, ço és⁵¹, de les dites cinc-centes ovelles, se li dóna al dit arrendador al respecte de com és dit la sisa, y si donarà les robes de dit moltó, el tal avituallador, se li donaran també al respecte y no en altra manera.

(DOCUMENT 2)

f1 Capítols ab los quals los jurats y syndich de la universitat de Sant Joan arrenden la sisa de la carn en lo any 1643.

1. Primo, que lo arrendador de la sisa de la carn de cinc dinés per lliura, comprés lo dineret⁵² que està m·posat per a la fàbrica del pantano de provisió de sa excel·lència, ha de córrer des de lo dia de Pasqua de Resurrecció de l'any 1643 fins lo darrer dia de Carnestoltes⁵³ de l'any 1644 (...) ab apagament de canela al preu de més donant, y se han de obligar

⁴⁷Al 14c "mersets".

⁴⁸Idem.

⁴⁹Al 14c "cantitat".

⁵⁰Al 14c "hacha".

⁵¹Al 14c "coles".

⁵²Al 14c "diner".

⁵³Al 14c "Carnistoltes".

com a béns rendes⁵⁴ reals y de senyors y fiscals y de universitat, donant fiances a content de dits jurats de continent sia arrematada⁵⁵ dita sisa, les quals fiances han de ser subjectes a la jurisdicció de sa excel·lència y executori⁵⁶ davant lo general procurador y bal·le⁵⁷ de la vila y marquezat de Elig y present universitat.

2. Ittem, que lo arrendador de la dita sisa de la carn que ha de pagar dit arrendament de la sisa de dits çinch dinés en esta forma, ço és, lo dia de sant Joan de juñy primer vinent çinch-çents reals al elet o a qui toque a cobrar la pensió de la fàbrica del pantano, a conte dels mils reals que toquen a pagar a dita universitat per la pensió que cascun añy respon a dita fàbrica del pantano. Y si no pagarà dits çinch-çents reals/

f1v y per dita raó faran costes de la vila de Elig o de València o de altra part, sien a culpa y càrrech de dit arrendador, y compliment a una terça aprés de finits⁵⁸ tres mesos des de lo dia del remat, y lo demés de tres en tres mesos y que lo darrer dia de Carnestoltes⁵⁹ aja de pagar dit arrendador tot lo que restarà devant de dit arrendament de sisa.

3. Ittem, que lo dit arrendador tinga obligació de donar avís a ses merceds o al sýndich si faltarà⁶⁰ carn en dita carneseria, conforme està posat en los capitols de l'avituallament per a què aquells husen de son ofici; y si per cas los dits jurats per dita raó peñoraran al carniser o arrendador, puxa⁶¹ llevar lo dit arrendador lo ters de dites

⁵⁴Al 14c "rentes".

⁵⁵Al 14c "rematada".

⁵⁶Al 14c "y señors".

⁵⁷Al 14c "batle".

⁵⁸Al 14c "fenit".

⁵⁹Al 14c "Carnistoltes".

⁶⁰Al 14c "li".

⁶¹Al 14c "puixa".

penes.

4. Ittem, que lo dit arrendador no puxa⁶² cobrar dita sisa més de çinch dinés, que és lo dineret per lliura de carn així de la que es matarà en dita carneseria com fora de aquella y de totes qualsevols carns salades com no salades que·s vendran en dita universitat.

5. Ittem, que sa merced del general procurador y bal·le⁶³ per representar la persona de sa excel·lència del Duch, mi senyor, és franch de sisa y sa casa y les despeses que·s donen als oficials de sa excel·lència y als/ f2 de dita universitat entre el añy.

6. Ittem, que qualsevols personnes que vendran dites carns en dita universitat ajen de demanar lisènçia⁶⁴ a ses merceds sots pena de sexanta sous per cascuna vegada y, axí⁶⁵ mateix, sots dita pena ajen de manifestar dites carns al dit arrendador ans de vendre aquelles.

7. Ittem, que la carn que ses merceds repartexen⁶⁶ a pobres lo dia de Pasqua de Resurrecció o la vespra aja de ser franca de sisa i, axí⁶⁷ mateix, la que donen entre el añy de almoyna als frares de sant Joseph⁶⁸, aja de ser franca de sisa.

8. Ittem que lo dit arrendador tinga obligació de pagar y pague los actes y correduries que·s faran en dit arrendament al scrivà y menistre.

9. Ittem ses merceds se reserven facultat de poder añadir als capitols del present arrendament altre qualsevol que convinga en bé⁶⁹ y utilitat de la república.

⁶²Idem.

⁶³Al 14c "batle".

⁶⁴Al 14c "llisència".

⁶⁵Al 14c "així".

⁶⁶Al 14c "repartiran".

⁶⁷Al 14c "així".

⁶⁸Al 14c "Juseph".

⁶⁹Al 14c "sia em bé".

(DOCUMENT 3)

f1 Capítols ab los quals los jurats y sýndich de la present universitat de Sant Joan del present marquezat de Elig, preçehint llisència y decret de sa excel·lència del Duch, mon senyor y senyor⁷⁰ de dita universitat arrenden les soses naixcudes y que naixtran⁷¹ en la orta de olivars, mijans, brassals, açuts y mārgens y camins y traveses⁷² de dita orta dita del Magram y terres que's reguen de la sèquia de Marchena y terme de dita universitat.

1. Primerament, lo dit arrendament de dites soses ha de començar per los primers dies del mes de març y se arrenda per temps y terme de dos anys a preu de més donant ab⁷³ apagament de canela en⁷⁴ pùblic encant a bé de asegurar y bones fiançes donar subjectes dites fiançes a la jurisdicció del Duch, mi senyor. Y los tallons han de començar per març⁷⁵ y per tot setembre.

2. Ittem, que lo preu y arrendament de dites soses se ha de pagar en dos pagues iguals: la primera en lo primer dia del mes de (esborrat: agost) juliol y la segona lo dia e festa de (esborrat: Tots Sants) sen Miquel aprés següent, obligant-se⁷⁶ simul et insolidum com a deute fiscal real y de senyor y de universitat ab clàusula executòria davant /

⁷⁰Al 14c "de mi señor y señor".

⁷¹Al 14c "naixeran".

⁷²Al 14c "veredes".

⁷³Al 14c "am".

⁷⁴Al 14c "em".

⁷⁵Al 14c "los tallons se an de fer per tot mars".

⁷⁶Al 14c "dos pagues iguals, la una lo dia primer del mes de juliol y el altra lo primer dia del mes de octubre primer vinent, obligan-se". En aquestes correccions veiem com els terminis que abans es fixaven seguint les festes més assenyalades, passen a fixar-se en una data menys marcada.

f1v lo general procurador y bal·le⁷⁷ de dita vila,
a la jurisdicció del qual han de estar sotsmesos els qui se
obligaran en dit arrendament.

(Al marge:) Les pagues a de ser la una lo dia primer del mes de
juliol y el altra lo primer dia del mes de octubre primer
vinent.⁷⁸

3. Ittem, que qui se arrematarà dita sosa aja de pagar los
actes y correduries⁷⁹ y gastos al scrivà y ministre.

4. Ittem, ses merceds se aturen⁸⁰ facultat de fer capítols
ajustant⁸¹, augmentant o disminuhint⁸² als precedents fins lo
dia del trans y remat.⁸³

⁷⁷Al 14c "al general governador".

⁷⁸Aquesta anotació s'omet al 14c.

⁷⁹Al 14c "corredories".

⁸⁰Al 14c "se returnen".

⁸¹Al 14c "capítols nesesaris y lo arrendament,".

⁸²Al 14c "desmenuhint".

⁸³Al 14c s'afig el capítol següent:

"Ittem que nenguna percona de qualsevol estat y condició que sia
que no sia arrendador o tinga part per acte en dit arrendament, no
puixa per si ni per inter·posites percones tallar ni fer tallar
sosa, arrancar ni fer sendra de haquella, sots pena de vint-y-sinch
lliures haplicadores lo tres al acusador y lo altre tres a ses
merceds dels jurats y síndich, y si acusador no haurà, sia
haplicadora als desús dits, y en la mateixa encórrega qualsevol
arrendador o arrendadors aprés del dia que aurà finit son
arrendament, la dita sosa.

Agustí Pomares, jurat. Ginés Soler, jurat. Diego Pasqual,
síndich."

(DOCUMENT 4)⁸⁴

f1 Capítols ab los quals se ha de arrendar lo avituallament de les carns de la universitat de Sant Joan del marquezat de Elig.

1. Primo, que lo arrendament que se ha de fer de dita carn en dita carneseria, ha de ser per temps de un any de ferm y altre de respit començant lo primer any des de Pasqua de Resurecció y de allí avant consecutivament, se ha de fer en la plaça en presència dels jurats y syndich de dita universitat ab apagament de canela a preu de menys donant per un any de ferm y altre de respit, conforme a capitols y que ajen de donar fiançes a content dels Jurats de dita universitat, subjectes dites fiançes a la jurisdicció del Duch, mon senyor.

2. Ittem, que no puixa haver més de un avituallador y només.

3. Ittem, que lo dit ganado no puixa anar per la orta del Magram perquè axí sa excel·lència o té manat ab son decret y ab esta conformitat se arrenda y no de altra manera.

4. Ittem, que si acabat lo dit avituallament li restaran alguns moltons o fins en cinc-cents, no puixa dispondre de aquells sens orde de /

f1v dits jurats y sýndich perquè si els hauran menester per lo tant o al nou arrendador que entrarà a vendre si els haurà menester per a la dita universitat per lo tant.

(Al marge:) Jusep Mollà.

5. Ittem, que no puga nomenar lo carniser que tallarà carn si no seran los jurats y sýndich de la dita universitat y sols ad aquells toque la dita nominació y que dit arrendador aja de pagar la soldada al carniser que serà y demanar-li fiançes competents al dit carniser lo dit arrendador.

(Al marge:) Nominació de carniser toca als jurats.

6. Ittem, que lo dit arrendador tinga obligació de donar moltó crestat, ço és, la mitat des de Pasqua de Resurrecció fins lo dia de sant Juan del mes de juñy y l'altra mitat

⁸⁴Aquest arrendament no és al 14c.

collut, y de allí avant fins lo darrer dia de Carnestoltes moltó crestat tot y no puixa matar ningun collut y que tinga obligació los dijous y vespres de dijunis fins les tres hores de la vesprada tenir carn y que puixa refrescar una res o les que seran menester, y no fent-o de dita manera, sia encorregut lo dit arrendador en pena de sexanta sous, aplicadora lo ters/ f2 al acusador, los dos terços a ses merceds de dits jurats.

(Al marge:) Moltó crestat. No ha de matar nengun moltó en vena.

7. Ittem, que lo dit arrendador o carniser no puixa vendre ni tallar en la taula en pesada ninguna los entresills de les reses que's mataran des de 15 de juñy fins 15 de setembre de cascun añy; en pena de sexanta sous, aplicadora ut supra.

(Al marge:) No vena entresills des de 15 de juñy fins 15 setembre.

8. Ittem, que si li faltarà dita carn com desús és dit, dins uns hora tinga obligació de portar aquella y si no la portarà, puixen los dits jurats comprar moltons crestats y bastir la dita universitat a costa del dit arrendador y que sia encorregut en pena de sexanta sous per cascuna vegada, aplicadora ut supra.

(Al marge:) Si falta carn dins universitat la deu portar.

9. Ittem, que lo dit arrendador tinga obligació la vespra de sant Juan de matar una vaca o bou en dita universitat bona y rebedora a content dels jurats o lo que haurà menester per a les pesades següents: primo als frares de sant Joseph, sis lliures; ittem al general procurador y bal·le o a son lochtinent,/ f2v

tres lliures; a son assessor, tres lliures; als jurats, tres lliures a cascú; al amotasaf, tres lliures; advocat fiscal, tres lliures; advocat del Consell, tres lliures; al contador major, tres lliures; procurador fiscal, tres lliures; scrivà, tres lliures; receptor y tesorer, tres lliures; alguazil, tres lliures; al ministre, lliura y mijia. Y si no y haurà vaca o bou, aja de donar lo dit arrendador dos lliures de moltó crestat a cascú de aquells y a sant Joseph quatre y al Ministre una cascuna jornada, co és, lo dia de Pasqua Granada, dia del

Corpus, dia de sant Joan del mes de juñy, dia de sant Salvador y dia de la Mare de Déu de agost. Les quals pesades aja de donar lo dit arrendador franques (afegit:) y al senyor del tribunal del general procurador y bal·le, lo mateix.

(Al marge:) Pesades. No toquen al arrendador per pagar partit. Pesades de moltó.

10. Ittem, que tinga obligació de portar lo dit ganado per los secans tant solament y no puixa entrar en la orta com desús és dit, sots pena de la aposada per sa excel·lència en son decret.

f3 (ab altra lletra)

de dits dos anys puxen ser de dits quatre-çents caps de ganado moltons a ses planes voluntats y traure aquells a hon ben vist los sia ab tal que si renunciarà lo any de respit, no puxen dispondre de dits quatre-çents caps de ganado moltons que no sia ab horde de dits jurats perquè si els hauran menester per lo tant o al nou arrendador que vendrà si els haurà menester per a dita universitat per lo tant sia primer.

III. Ittem, que dit arrendador tinga obligació de donar als jurats y sýndich cent reals per a anar a marcar lo ganado per a les dos vegades que té de anar a marcar, cincuenta reals per a lo dia que entrará a herbajar y altres cincuenta reals a l'esquiló.

(Al marge:) Marca.

V. Ittem, que lo arrendador que arrendarà dit avituallament no puxa llevar dit ganado per dita horta señalada ni per la altra en temps que haurà oli, si no és fins lo primer de juliol y que los jurats li puxen manar que per a dit ganado o ganados de dita orta, sots les penes a ses merceds ben vistes.

(Al marge:) No vaja lo ganado quant a-y oli.

VI. Ittem, que no puixa nomenar lo carniser, que tallarà carn, dit arrendador sinó és los jurats y sýndich de dita universitat y sols toque dita nominació ad aquells y que dit arrendador aja de pagar la soldada al carniser que serà, y demanant-li fianses a dit carniser competents, (afegit:) y lo mateix se entenga del escorchador.

(Al marge:) Nomenar carniser los jurats.

VII. Ittem que dit arrendador tinga obligació de donar/
f3v moltó crestat (esborrat: ço és, la mitat des de dita Pasqua
fins lo dia de sant Joan del mes de juñy, la mitat crestat y la
mitat collut) y de allí avant fins lo darrer dia de
Carnestoltes, moltó crestat. Y no puxa matar ningun collut, y
que tinga obligació los dijous y vespra de dijunis fins les
tres hores de la vesprada tenir carn, y que puxa refrescar una
res o les que sien menester y no fent-o de dita manera, sia
encorregut dit arrendador en pena de sexanta sous aplicadors ut
supra.

(Al marge:) No a de matar nengun res en vena. Moltó
crestat.

VIII. Ittem que dit arrendador o carniser no puxa tallar
en taula ni vendre en pesada ninguna los entresills de les
reeses que's mataran des de quinze de juñy fins tot setembre de
cascun añy; en pena de sexanta sous aplicadors ut supra.

(Al marge:) No vena entresills.

IX. Ittem que si faltarà dita carn, com desús és dit, dins
una hora tinga obligació portar aquella, y si no'l portarà,
pxuen dits jurats llevar al tal avituallador vint sous, y si
dins altra hora n'o portarà, pxuen dits jurats llevar-li
sexanta sous, y si dins altra hora, que per totes són tres, no
haurà portat carn, pxuen dits jurats comprar moltons crestats
y bastir dita universitat a costa de dit arrendador.

(Al marge:) Dins una ora, porte carn si falta.

X. Ittem, que dit arrendador tinga obligació la vespra de
sant Joan del mes de juñy, vespra del Corpus, vespra de Pasqua
d'Esperit Sant, vespra del Salvador, vespra de Mare Senyor de
agost matar una vaca o bou crestat bo y rebedor a cone-/

f4 guda de ses merceds per a pesades infra següents: primo als
frares de sant Joseph, sis lliures; ittem al general procurador
y bal·le y a son lochtinent o a qui estarà en son lloch, tres
lliures; ittem al almostasaf, sobresequier, sýndich, clavari,
contador major (afegit: contador García de Navaserrada), scrivà
de la Sala, advocat de la Sala, advocat fiscal, procurador
fiscal, alguazil, coletor, scrivà de contaduria, a cascú

respective, tres liures y al ministre, liura y mijà de vaca o bou y si no haurà vaca o bou, aja de donar dos liures de carn de moltó crestat a cascú de aquells (esborrat: tres/quatre) tres liures y a sant Joseph (esborrat: tres) quatre liures en cascuna jornada de les sobredites y al ministre mijà liura. Totes les quals pesades, dit arrendador aja de donar franques de tot gènero de sisa. Y que el tal arrendador aja de donar a real cascuna liura de bou o vaca ab los quatre dinés de sisa que té cada liura ab dita sisa s'entenga un real que al amo li puxa a vint dinés per liura de bou o vaca.

(Al marge:) Pesades.

XI. Ittem, que dit arrendador no puxa llevar més de a vint dinés per a ell per cascuna liura de bou o vaca y quatre dinés de sisa.

(Al marge:) Vint dinés per liura de bou.

XII. Ittem, que dit arrendador no puxa llevar de les / f4v robes del bou o vaca al escorchador matador més de dotze sous per cascuna res y dit escorchador matador aja de donar lo cap sens llengua perquè la llengua és de l'amo, tres reals, cada peu de bou un sou, la liura de calls sis dinés, lo cor y gargamell dos reals, lo fege lo aja de vendre a troços a hull y si el amo voldrà vendre la llengua no la puxa vendre més dos reals y que la tela del greix de la tal res o reses la ajen de repartir los jurats de dita Universitat.

(Al marge:) Lo que valen les robes del bou.

XIII. Ittem que dit arrendador tinga obligació de portar la tria de dits huyts-çents caps de moltons que seran marcats per dits jurats y aquells ajen de portar entre sis y set hores del matí per a què lo carniser aja de matar aquells y pesar a toch de vespres aquell dia y axí los demés dies, en pena de sexanta sous aplicadors ut supra.

(Al marge:) Hora que ha de portar tria.

XIIII. Ittem, que dit arrendador no puxa portar ni fer portar ningunes reses mortes ni a cavall ni menjades de llops ni de altres animals si no serà registrant-les ad algú de dits jurats , sots pena de sexanta sous aplicadors ut supra.

(Al marge:) No porte reses mortes ni a cavall.

XV. Ittem, que dit arrendador no puxa partir les robes de les reses que·s mataran en dita Universitat, sí que les reses ajen de repartir dits jurats a qui ben vist los sia , sots pena de deu sous aplicadors ut supra. Y que no puxen pesar ningunes reses si no serà/

f5 en presència de algú de dits jurats y havent-la regoneguda primer, sots pena de sexanta sous aplicadors ut supra, per cascuna vegada.

(Al marge:) Lo arrendador no puxa partir les robes. No puxen pesar dels jurats.

XVI. Ittem, que no puxa llevar les robes més dels preus següents, ço és, per un cap de moltó catorze dinés, de una frexura nou dinés, de un ventre tres dinés y los peus y mans a diner y que tinga obligació lo carniser de desfer en piló a part lo cap per un diner, y si no u farà, encórega en pena de cinch sous per cascuna vegada que u deixarà de fer y que dit carniser no puxa llevar de les turmes més de conforme seran, sots mateixa pena aplicadora ut supra, y que aja de donar la sanch als vehýns de dita universitat o a qui lo y demanarà, sots dita pena.

(Al marge:) Preu de robes.

XVII. Ittem, que dit arrendador tinga obligació de manar-li al carniser que assesteixca en la carneseria, ço és, en lo estiu des de les çinch hores del matí fins les deu y en la vesprada des de les dos hores fins les sis de les vesprada y en lo ivern des de les set hores del matí fins les deu y de la vesprada de la una fins les çinch, sots pena de vint sous per cascuna vegada que faltarà, aplicadora ut supra y per tots temps que faltarà carniser en dita carniseria puxen posar un home dits jurats a costa de /

f5v dit arrendador, si faltarà per culpa de dit arrendador per a què talle.

(Al marge:) A quina hora de asistir lo carniser y fins quina hora.

XVIII. Ittem, que dit arrendador no puxa estorbar a dit carniser que no vena los greix als vehýns de dita universitat ni pendre aquells sens orde de dits jurats ni tampoch puxa

llevar de les pells que's vendran als vehýns y habitadors de dita universitat ni negar aquelles que haurà menester pagant lo valor de aquella, ço és, des de Pasqua Florida fins sant Joan a real cascuna, de sant Joan a Nadal dos reals, de Nadal fins Carnestoltes a tres reals cascuna, en pena de deu sous aplicadors ut supra.

(Al marge:) Preu de les pells, Vide los capítulos nuevos en el capítulo 31.

XIX. Ittem, que no puxen travesar los açuts ab dits ganados sots pena de deu liures de moltó, aplicadores ut supra per no poder entrar en aquells com és dit més de lo que està taçat y señalat.

(Al marge:) No travesen los ganados los açuts.

XX. Ittem que no puxa llevar los ganados per dits olivars señalats ni per altres si no serà no havent olives per dits olivars y si haurà olives, no puxen entrar a herbajar en aquella si no serà fins lo primer de juliol, y o ajen de declarar dos experts. Y si faran al contrari, sia encorregut en pena de sexanta sous, ultra de pagar lo dañy, aplicadors ut supra. Advertint que no pot anar dit ganado més de per lo puesto señalat sots la pena aposada en los antecedents capítols.

(Al marge:) No puxen anar los ganados per los olivars sinó no havent oli.

XXI. Ittem, que ninguna persona, axí vehýna com extrangera de qualsevol condició sia, no puxa /
f6 vendre en dita universitat moltó ni ovella ni porch ni truja ne cabres ni altra manera de carn ne tossalls sens lliçència dels jurats, sots pena de vint sous per cascuna vegada aplicadora a dits jurats.

(Al marge:) No vena ningú carns.

XXII. Ittem, que dit arrendador no puxa llevar ovelles ni corderos ne cabres per dita orta sens liçència de dits jurats sots pena de sexanta sous, ultra de fer-los degolles, aplicadora ut supra.

(Al marge:) No porten cabres ni corderos per la orta.

XXIII. Ittem que lo arrendador no puxa fer matar ovella ne

corder sens liçència dels jurats sots pena de sexanta sous, reservant-se ses merceds facultat per a donar liçència a dit arrendador si convindrà fer lo que més convinga al bé de la República.

(Al marge:) No puxa fer matar ovella.

XXIII. Ittem que lo tal arrendador aja de pagar al scrivà la obligació y demés actes se faran en dit trans y remat y dret de correduries al corredor de manera que la dita universitat no aja de pagar salaris de actes sí lo arrendador, y que ningú puga rebre los dits actes y obligació si no serà lo scrivà de dita universitat.

(Al marge:) Lo arrendador pague los actes y correduries.

XXV. Ittem, que lo arrendador vell aja de llevar per dita horta señalada sols quatre-çents caps de ganado al fi de son arrendament y que el nou entre ab altres quatre-çents fins tant sia /

f6v acabat lo tal avituallament de son arrendament vell perquè entonçes puxa posar lo cumpliment fins huyt-çents lo arrendador nou.

XXVI. Ittem, que lo arrendador y tallador de dites carns en dita Universitat, en les carneseries de aquella, ajen de donar sens diferència de persones generalment com axí als vehýns de dita Universitat, com als vehýns y habitadors de la vila de Elig com a quasevol foraster sots pena, si al contrari faran, de sexanta sous per cascuna vegada aplicadora ut supra.

(Al marge:) Donen carn sens diferència.

XXVII. Ittem que lo tal arrendador tinga obligació lo dia de sant Joan del mes de juñy renunciar en poder de los jurats de dita universitat lo añy del respit y fer-ne rebre acte públich de dita renunciació y dexant-o de fer per tot lo dit dia, sia vist córrer per lo tal arrendador lo añy del respit y que aja de señalar casa peñoradora en dita Universitat.

(Al marge:) Renunciar lo añy de respit.

XXVIII. Ittem, que dit arrendador aja de pagar lo salari del fiel arromanador de dites carns (afegit:) que el toca nomenar a ses merceds de dita jurats e no a altre.

(Al marge:) Lo arrendador pague lo fiel.

XXIX. Ittem, que no puxa avituallar ni arrendar en les carneseries de dita universitat qui haurà arrendat en la vila ni tendrà part en aquella, sots pena de mil reals aplicadors ut supra y de nul·letat de actes.

(Al marge:) Qui serà arrendador de la vila no arrenda en la Universitat./

f7 XXX. Ittem, que no puxa entrar dit ganado en ditahorta señalada fins lo primer de octubre del corrent añy 1640 sots pena de fer degolla y pagar lo dañy de sosa farà.

⁸⁵XXXI. Ittem, que si lo dit arrendador acceptarà lo añy del respit y donarà carn dit añy, aja y tinga obligació de donar y done altres çents reals per a les dos marques, los cinquanta ans del esquiló y los altres cinquanta fet lo esquiló.

(Al marge:) Marca.

XXXII. Ittem, que dit arrendador aja de donar juntament ab les demés pesades de les çinch jornades, pesada al contador Esteve Garcia de Navaserrada per ser la sitiada de sa excel·lència.

(Al marge:) Pesada al contador Esteve García.

Andreu Roís, jurat y Pere Serrano, notari.

Fransés Marco, jurat, per el menistre Pere Martinez.

⁸⁶Ittem, ordenen y manen que si lo avituallament de la present universitat se arrendàs primer que en la vila de Elig /

f7v y en dita vila es transàs y rematàs dit avituallament de dita universitat, tinga obligació de donar cascuna lliura de carn de moltó al preu mateix que es transarà y rematarà en dita vila, asò se entén tan solament meins que a més preu no.

Geroni Guilló, jurat. Jusep Mollà, jurat.

⁸⁵Amb una altra lletra.

⁸⁶Idem.

(DOCUMENT 5)

f1 Capítols ab los quals se arrenda lo arrendament de la panaderia de la present universitat de Sant Juan.

(1). Primo, que lo arrendament de dita panaderia aja de donar fianses a content dels jurats de dita universitat.

(2). Ittem, que lo arrendador aja de tenir pa cuit totes les ores del dia y de la nit si lo i demanen a coneuda del jurats y mostasaf; sots⁸⁷ pena de vint sous per primer vegada y a la segona vegada que faltarà al doble y a la tersera, pujen⁸⁸ los jurats posar panaders a sa costa de dit arrendador.

(3). Ittem, que nenguna persona, axí⁸⁹ de dita universitat com de altra part, no puga⁹⁰ pastar per a vendre en dita universitat ni vendre pa en aquella si no serà ab llisència del dit arrendador; sots⁹¹ pena de sexanta sous aplicadors: lo tres al acusador y los altres dos terços a ses mercés.

(4). Ittem, que lo dit arrendador aja de manifestar a ses merceds⁹² lo forment que comprarà y a com li costa y portar albarà per a què li donen les onses ab sa ganància (afegit:) y per a reconéixer si és de bona calitat; sos⁹³ pena de sixanta sous aplicadora ut supra.

(5). Ittem, que aja de pagar los ahtes y corredories y trans y remat y lo Consell sia franch./

f1v (6). Ittem, que lo dit arrendament se fa per temps y terme de un any, comensant des de vint de mag fins de allí en un any

⁸⁷Al 14c "y del amustasaf, sots".

⁸⁸Al 14c "puixen".

⁸⁹Al 14c "així".

⁹⁰Al 14c "puixa".

⁹¹Al 14c "sots".

⁹²Al 14c "mersets".

⁹³Al 14c "sots".

fins vint de mag⁹⁴.

(7). Ittem, que lo dit arrendador tinga obligació de pagar lo arrendament cada mes rata porsió del preu de dit arrendament.

(8). Ittem, que qualsevol persona que's transarà y rematarà la dita panaderia y donarà part a altra persona encórrega en la mateja⁹⁵ pena com si fóra⁹⁶ prensipal arrendador.

(9). Ittem que lo arrendador de la panaderia tinga obligació, ell y qualsevol altre que tenga part en la panaderia, de coure lo pa en qualsevol des fons⁹⁷ de la universitat, y no puga exir⁹⁸ a coure dit pa fora de dita universitat; sots pena de deu sous per cascuna vegada que traurà una taula de pa, aplicadora ut supra.

(10). Ittem, que los forniers de dita universitat no neguen el coure lo pa als panaders de dit universitat y que els donen forn a ora acostumada, el⁹⁹ forner que dit panader demanarà a on coure dit pa, y si no o fa axí¹⁰⁰, encórrega en pena de vin sous aplicadors ut supra.

⁹⁴Al 14c "de vint de maig asta 21 de maig de altre añ en havant."

⁹⁵Al 14c "mateixa".

⁹⁶Al 14c "fos".

⁹⁷Al 14c "dels fornrs".

⁹⁸Al 14c "no puixa e hix".

⁹⁹Al 14c "al".

¹⁰⁰Al 14c "així".

(DOCUMENT 6)

Capítols ab los quals se ha de rematar lo dret dels quatre dinés de vi que's vendrà en la taverna de la present universitat des de vint de maig de 1653 en avant, asò és del vi que entra foraster en dita taverna¹⁰¹.

(1). Primo¹⁰², lo arrendador aja de pagar lo preu o preus en què es rematarà en cada un mes rata part, conforme es paguen les demés regalies de dita universitat.

(2). Ittem, que aja de pagar de propis los drets de corredurías y remat, obligació de aquell, y actes consernents¹⁰³ a dit arrendament.

(3). Ittem, que a de donar fianses planes, legues y abonades a content de ses merceds que huy són y seran per temps.

(4). Ittem, que tot lo vi que portarà lo dit arrendador de la taverna foraster, exceptat¹⁰⁴ lo de la collita¹⁰⁵ de la present universitat, tinga obligació ans de buidar-lo en bótes ni vendre aquell, manifestar-lo a ses merceds dels senyors¹⁰⁶ jurats, y si haurà arrendador, aja de manifestar-lo ad aquell; so¹⁰⁷ pena de sixanta sous aplicadors un ters al acusador y los dos terços a ses merceds.

(5). Ittem, que aja de medir dit vi que axí¹⁰⁸ portarà foraster ans de posar¹⁰⁹ en les bótes o en altres vejells y ses

¹⁰¹Al 14c "de 21 maig de un añy fins 20 de maig de altre any, ricò del vi sols que entra foraster."

¹⁰²Al 14c "primerament".

¹⁰³Al 14c "conferents".

¹⁰⁴Al 14c "exsepto".

¹⁰⁵Al 14c "cullita".

¹⁰⁶Al 14c "a ses mersets del señors".

¹⁰⁷Al 14c "sots".

¹⁰⁸Al 14c "així".

¹⁰⁹Al 14c "posar-lo".

merceds o el arrendador tinguen electi^ó de clauquillar dites bôtes; y si al contrari farà,/

f1v encórrega en la pena desús dita, aplicadora ut supra.

(6). Ittem, que no puxa¹¹⁰ tenir vi en dita taverna en cûrios en lo porche ni en altra part, sots la pena desús dita aplicadora ut supra; si no serà ab lliçència de ses merceds.

(7). Ittem, que ses merceds se reserven facultat per a millorar dits capítols y no medir dit vi ni clauquillar les bôtes, asò és, no avent arrendador que avent-lo se han de observar y guardar.

Geroni Pastor, jurat.

(DOCUMENT 7)

f1 Capítols ab los quals se arrenda la tenda de la present universitat de Sant Joan del marquezat de Elig com a rendes¹¹¹ reals fiscals y de señyor.

1. Primo, que la dita tenda se arrienda per temps y terme de un añy, començant a córrer des de vint de maig¹¹² y han de donar fiançes a content de ses merceds subjectes a la jurisdictió de sa excel·ència del Duch, mi senyor.

2. Ittem, que lo arrendador o arrendadors tinguen obligació de pagar cada mes rata parte¹¹³ y se han de obligar com a béns rendes fiscals y de señyor.

3. Ittem, que lo arrendador de dita tenda tinga obligació de tenir aranzel de totes les coses nesesàries que dites tendes solen tenir y acostumen, així arrendador o arrendadors, fermat per los jurats y scrivà; sots pena de sexanta sous aplicadors

¹¹⁰Al 14c "puixa".

¹¹¹Al 14c "rentes".

¹¹²Al 14c "un añy que comenca ha correr des de 21 maig fins 20 maig en havant".

¹¹³Al 14c "rata penció".

a ses merceds.

4. Ittem, que lo arrendador, arrendadors tinguen obligació de algunes coses que /

f1v porten de fora vila com són: toñina, abadejo, formatge¹¹⁴ y altres coses de saladura y altres coses tocants a dita tenda, de venir a pendre postura; sots pena de vint sous aplicadors: lo ters al acusador y los dos terços a ses merceds.

5. Ittem, que ningun vehí de dita universitat ni altra qualsevol persona puixa vendre oli per menut si no serà per lliures y a mijes lliures; sots pena de sexanta sous aplicadora ut supra.

6. Ittem, que ningun vehí ni estranger¹¹⁵ puixa vendre en dita universitat sabó ni altres coses de tenda; sota pena de sexanta sous aplicadora ut supra.

7. Ittem, que los vehïns de dita universitat puixen comprar totes les coses de tenda y altres coses sens encórrer en pena alguna.

8. Ittem, que los forasters que portaran coses de menjar y bastiments a dita universitat, ajen y tinguen obligació de fer plaça un dia y en aprés de fer dita plaça puixa comprar lo tender dites coses /

f2 sens encórrer en pena alguna.

9.¹¹⁶ Ittem, que qualsevol vehí de dita universitat que comprarà qualsevol cosa de tenda puixa vendre un dia cada mes sense encórrer en pena alguna.

10. Ittem, que lo arrendador o arrendadors que es transarà y rematarà la tenda y donarà part a altres, que aquell que tendrà part encórrega en la mateixa pena com si fóra principal arrendador.

11. Ittem, que qui¹¹⁷ es transaran y remataran la dita tenda tinga obligació de pagar los tranços y remats y

¹¹⁴Al 14c "abadecho, formage".

¹¹⁵Al 14c "estrañy".

¹¹⁶Aquest apartat no és inclòs al 14c.

¹¹⁷Al 14c "que los que".

obligacions al scrivà y al menistre de dita Universitat.

12. Ittem, que tenint oli qualsevol vehí de la dita Universitat y volent-lo vendre, lo dit arrendador aja de comprar de dit vehí o vehïns y no de altra part al preu corrent, com sia bo y rebedor y que ab açò los jurats los puixen compel·lir ab penes a ses merceds ben vistes.

(DOCUMENT 8)

f1 **Capítols ab los quals se ha de arrendar la taverna de la present universitat de Sant Joan¹¹⁸.**

I. Primo, que lo arrendador de la taverna aja de donar fiançes a content de ses merceds y subjectes a la jurisdicció de sa excel·lència del Duch, mi senyor.

II. Ittem, que dit arrendament ha de ser per temps y a temps de un añy comptador des de vint de maig¹¹⁹ fins vint de maig.

III. Ittem, que ninguna¹²⁰ persona de dita Universitat no puixa vendre vi en aquella ni tenir taverna huberta si no serà lo arrendador o la persona o persones que aquell elegirà, sota pena de sexanta sous, si no serà el que tendrà vi de sa collita y que el tal vehí tinga obligació al temps de la collita de venir a manifestar lo vi que collirà¹²¹ en poder de ses merceds o de son scrivà. Aplicadora la damunt dita pena: lo ters al acusador, lo altre ters al arrendador¹²² y lo altre ters a ses merceds y si acusador no y haurà, sia lo tal ters de ses merceds¹²³. /

¹¹⁸Al 14c "Juan".

¹¹⁹Al 14c "a temps de u añy, contador des de 21 maig".

¹²⁰Al 14c "nenguna".

¹²¹Al 14c "cullira".

¹²²Al 14c "al acusador".

¹²³Al 14c "mersets".

f1v IIII. Ittem, que ninguna¹²⁴ persona de qualsevol condisió sia no sia gosat de entrar vi foraster en dita universitat si no serà lo dit arrendador, si no serà ab llisència de dit arrendador; sots pena de deu lliures y lo vi y vexells¹²⁵ perduts, aplicadora: lo ters al acusador y los dos terços a ses merceds.

V. Ittem, que lo dit arrendador tinga obligació de tenir totes les hores del dia y de la nit vi bo y suficient a coneугuda de ses merceds; sots pena de sexanta sous aplicadora ut supra.

VI. Ittem, que lo dit arrendador aja y tinga obligació de pagar dit arrendament de dita taverna cada mes rata parte¹²⁶ y que lo dit arrendament sia executori com a béns rendes¹²⁷ reals fiscals y de senyor¹²⁸ davant lo general procurador y bal·le¹²⁹ de la vila y marquezat de Elig.

VII. Ittem, que lo dit arrendador aja y tinga obligació de pendre for y preu de ses merceds de huyt a huyt dies y que no puixa vendre vi sens llisència de ses merceds sots pena de sexanta sous aplicadora ut supra.

f2 VIII. Ittem que lo dit arrendador tinga obli-/
(gació) de pagar tots los actes, arrendament y correduries al scrivà y menistre.

VIII. Ittem que si lo arrendador dóna part a altre, aja de encórrer en les mateixes penes y obligacions que si fóra principal arrendador.

X. Ittem, per quant lo tal arrendador de dita taverna en algunes ocaçions per voler valer a sos amichs, volent ses merceds executar penes als que entren vi en dita universitat axí personnes forasteres, com de dita universitat y altres, dit

¹²⁴Al 14c "nenguna".

¹²⁵Al 14c "veixells".

¹²⁶Al 14c "rata part".

¹²⁷Al 14c "rentes".

¹²⁸Al 14c "señor".

¹²⁹Al 14c "batle".

arrendador diu que los ha donat lliçència per a entrar vi, lo que és dañós als drets de dita universitat y en lo capítol quart dels presents diu que tan solament es deu demanar lisència al dit arrendador, per ço es fa lo present capítol ab que es proveheix¹³⁰ que ninguna persona, axí vehýna de dita universitat, com estraña, no sia gozada de entrar vi foraster en dita universitat si no serà lo dit arrendador, si no és ab lliures de moneda y lo vi y vexells¹³¹ perduts, aplicadores lo ters al acusador y los dos terços a ses merceds.

(DOCUMENT 9)

f1 Capítols ab los quals ha de exerçir son offici lo sobresequier que ara és o per temps serà de la universitat de Sant Juan del marquesat de Elig en la çequia de Marchena.

I. Primo, que ninguna¹³² persona de qualsevol condisió sia, no sia gozat de posar en lo primer partidor, a hon pren la¹³³ aygua de Marchena, brossa, pedres o altres coses; sots pena de deu lliures de moneda aplicadores lo ters al acusador y lo altre ters al sobresequier y lo altre ters als gastos de dita çequia de Marchena.

(Al marge:) No posen brossa en lo primer partidor.

II. Ittem, que ningú sia gozat¹³⁴ de trencar la dita çequia de Marchena de hon pren lo primer partidor, a hon pren l'aygua¹³⁵, fins al safarig; sots pena de vint lliures de dita moneda aplicadores ut supra.

¹³⁰Al 14c "provehix".

¹³¹Al 14c "veixells".

¹³²Al 14c "nenguna", sempre.

¹³³Al 14c "el".

¹³⁴Al 14c "negú sia osat".

¹³⁵Al 14c "la aygua".

(Al marge:) No trenquen la çequia ni brasals. (Esborrat:) Francés Valero, sobreçequier.

III. Ittem, que ninguna persona sia gozat de travesar ab ganados llanars, cabrios¹³⁶, porchs, bous ni altre gènero de ganado la çequia de Marchena, si no serà per los llochs acostumats y ordenats; sots pena de sexanta sous aplicadors ut supra.

(Al marge:) No travesen la çequia ab ganados.

(Esborrat:) Juan Mira, síndich./

f1v IIII. Ittem, que ninguns ganados¹³⁷ dels sobredits no sien gozats de arribar als queixers¹³⁸ de Marchena ab vint passos; sots pena de vint sous aplicadors ut supra.

(Al marge:) No arriben ganados als queixers.

V. Ittem, mana que ningú¹³⁹ sia gozat de fer parada en dita çequia de Marchena ni pendre ayqua de aquella, si no serà a sa hora tenint ayqua cantada per lo fiel de dita universitat; sots pena de sexanta sous y pagar lo valor de la¹⁴⁰ ayqua que pendrà en doble, aplicadora dita pena ut supra.

(Al marge:) No facen parada en la çequia.

VI: Ittem, que ninguna persona de qualsevol condisió sia, no sia gozat¹⁴¹ de tocar parada ni girar aquella si no serà tenint ayqua cantada per lo dit fiel ni tancar brasal algú ni pendre escorri¹⁴² sens llisència del sobresequier; sots pena de cent sous aplicadors ut supra.

(Al marge:) Tocar parada, no toquen ni trenquen brasal.

VII. Ittem, que ningú sia gozat de deixar en ningun¹⁴³

¹³⁶Al 14c "cabrius".

¹³⁷Al 14c "nengun ganado".

¹³⁸Al 14c "queixers".

¹³⁹Al 14c "nengú", sempre.

¹⁴⁰Al 14c "del".

¹⁴¹Al 14c "osada".

¹⁴²Al 14c "escorrim".

¹⁴³Al 14c " nengú sia gosat de deixar en algun".

brasal, després de haver regat, més de una parada; sots pena de deu sous aplicadors ut supra.

(Al marge:) Dexen parada.

VIII, Ittem, que ninguna persona de qualsevol / f2 condisió no sien gozats de llavar roba ni caps, ventres ni altres coses brutes en dita çequia de Marchena, si no serà del primer ort que stà junta¹⁴⁴ al almàcera del doctor miçer Juseph Ximenes, appellada del Turquet¹⁴⁵ que huy és de Juan Alberto de Ibert¹⁴⁶, en avall; sota pena de çinch sous aplicadors al sobrecequier.

(Al marge:) No llaven.

VIII. Ittem, que ninguna persona sia gozat de tocar ningun quexer¹⁴⁷ de argamasa ni pont, sots pena de vint sous y adobar aquell a sa costa aplicadors ut supra.

(Al marge:) No toquen quexer.

X. Ittem, que ningú sia gozat de travar ni lligar alimañya¹⁴⁸ de ninguna manera; sots pena de deu sous aplicadors ut supra, ço és en dita çequia de Marchena.

(AL marge:) No traven alimañya.

XI. Ittem, que ninguna persona de qualsevol condisió sia, no sia gozat de cavar argila, arena ni terra davall la çequia de Marchena; sots pena de vint-y-çinch lliures de moneda aplicadores lo ters a dita çequia y lo altre ters al acusador y lo altre ters al /

f2v sobrecequier.

(Al marge:) No caven argila.

XII. Ittem, que ninguna persona de qualsevol condisió sia, no sia gozat de vendre, prestar, alienar ni fer ninguna manera de partit de sa aygua après de tenir feta talla per lo fiel; sots pena de sexanta sous aplicadors ut supra.

¹⁴⁴Al 14c "que esta junt".

¹⁴⁵Al 14c "Truquet".

¹⁴⁶Al 14c "que huy es de don Blay Gascon".

¹⁴⁷Al 14c "queixer".

¹⁴⁸Al 14c "alimañes".

(Al marge:) No facen partit del aygua.

Relació.

Die XXVII, mensis juny, anno MDCLXIIII.

Retulit Antoni Carles, ministre, trompeta y corredor públich de la present vil·la, ell haver preconisat la sobredita crida y lo contés en los sobredits capítols en la plasa Major de dita universitat de Sant Juan, voce tube et preconis ut moris est, en presència de molta gent, lloch y puesto acostumat a on se solen fer y preconisar semblants crides, y així fa relació.

Recepit Masià, notari per scrivà.

Relació

Die XXVII, mensis juny, anno MDCLXV.

Retulit Antoni Carles, menistre, trompeta, corredor públich de la present vila, ell aver preconisat la sobredita crida y lo contés en los obredits capítols, voce tube et precones ut moris est, en la plasa Major de la present universitat en presència de molta gent, lloch acostumat per a fer semexants crides, y así fa relació.

Recepit, Diego Agulló, notari pro scrivà.

Relació

Die 28, juny, 1686.

Pere Ribes, menistre, fa relació, ell haver preconisat la damunt dita crida y capítols de aquella en la plasa Major, lloch acostumat, en presència de molta gent, y així fa relació,

Recepit, Joseph Medina, assessor.

(Al marge:)

Relació de la antecedent crida. Die 13, agost, 1693.

Pere de la Fiebra menistre fa relació, ell haver preconisat la crida del sobrecequier en la dia de hui a prima línea.

Recepit, Joseph Medina, notari pro scrivà.

f3

Relació

Die XII, mensis july, MDCLXVI.

Retulit Antoni Carles, ministre, haver publicat los antecedents capítols en nom de Francés Valero, sobresequier de la present universitat, en la plasa Major, voce tube ut moris est en presència de molta gent, y axí fa relació.

Recepit, Cortell, scrivà.

XIII. Ittem, per plener Consell que es tengué en la Sala de dita universitat, en onze dies del mes de abril, mil sis cents sexanta-y-set, fonch decretat que ninguna persona vehïna ni estraña de dita universitat o fora de esta, no puixa traure aigua de la céquia de Marchena per a qualsevol servisi de altre modo més que ab cànter d'arrova de les ordinàries y comunes que es husen y, així mateix, no puxen posar pedres ne altres coses en dita céquia ab que es detinga el aigua ne salte per lo queixer; en pena de sexanta sous per cada contravenció aplicadors: lo ters al acusador, lo altre ters al jucje conexedor¹⁴⁹ y lo altre ters a la clavaria de dita céquia, y si acusador no aurà, per a el jucje¹⁵⁰ que ocuparà y o coneixerà.

(Al marge:) No saquen aigua ni fasen parada.¹⁵¹

Relació

Die XIX, mensis augusti, MDCLVIIII.

Retulit Diego de Torre haver preconisat los sobredits capítols del sobresequier en la plaça Major de la present universitat, voce tube /

¹⁴⁹Al 14c "al jutge coneixedor".

¹⁵⁰Al 14c "el jutge".

¹⁵¹ A la còpia s'afig el capítol següent:

"14. Ittem, així mateix se ha ordenat y experimentat que de entrar los ganados y travesar la caixa del alcavó y rabo de aguet (?) causen gran perjuhí dels pobladors y dita caixa, per ço ordenen y manen que sots pena de sexanta sous no sien osats de travesar la dita caixa ab nengun/gènero de ganados, si no's per lo cubet de la balsa o per la vereda; aplicadora dita pena ut supra.

Agustí Pomares, jurat. Ginés Soler, jurat. Diego Pasqual, sindich."(14c,17-17v)

f3v ut moris est, y axí fa relació.

Recepit, Cortell, scrivà.

Relació

Die XXVI, mensis juny, anno MDCLXXX.

Retulit Antoni Carles, menistre, aver preconisat los sobredits capítols de sobresequier en la plasa Major de la universitat de Sen Juan, vose tube ut moris est, y lo contés en aquells en presència de molta jent, y axí fa relació.

Recepit, Joseph Montoro, notari pro scrivà.

Relació

Die XII, mensis juny, anno MDCLXXIIII.

Retulit Pere Ribes, menistre, trompeta y corredor públich de la present universitat, haver preconisat los sobredits capítols y crida del offici de sobresequier en la plasa de la dita universitat ab veu de tronpeta ut moris est, y axí en fa relació.

Recepit M. Jacobus Uberna et Martinez, scrivà.

Relació

Die tercio, mensis july, anno MDCLXXV.

Retulit Pere Ribes, menistre, tronpeta y corredor públich de la present universitat del marquezat de Elig, haver preconisat la sobredita crida y capítols del sobresequier en la plasa de la dita universitat, vose tube et preconis ut moris est, y axí en fa relació haver fet dita crida en nom de Francés Anton, sobresequier.

Recepit Uberna, scrivà.

Relació

Die octavo, mensis july, anno Domine MDLXXIX.

Retulit Pere Ribas, menistre, tronpeta y corredor públich de la universitat de Sen Juan del marquezat de Elig, ell en lo dia de huy aver preconisat los antecedents capítols tocants al offici de sobresequier en la plaça Major de dita universitat en presència de molta gent vose tube ut preconis ut moris est, y

axí fa relació.

Recepit Major, scrivà.

(Al marge:)

Relació

Die 25, anno 1694.

Pere de la Fiebra, tronpeta y corredor de la present vila y cort y de la present universitat fe relació, ell en lo dia de hui afer (sic) fet y preconisat la crida del sobresequier en la plasa de la present universitat en presència de molta jent, y així fa relació.

Recepit Medina, scrivà.

Relació

Die 26, juny, 1684.

Pere Ribes, ministre y corredor de la present universitat de Sant Joan, fa relació ell haver preconisat la antecedent dita crida en la plasa de la universitat de Sant Joan, vose tube et preconis ut moris est.

Recepit Medina, scrivà.

Relació

Die 3, joliol, 1683.

Pere Ribes fa relació, ell, en lo dia de hui, haver publicat lo antecedent crida del sobresequier y lo contés en aquella en la plasa Major de la present universitat.

Recepit Joseph Medina, scrivà./

f4

Relació de crida de sobresequier.

Die quinse, anno 1694.

Pere de la Fiebra, tronpeta y corredor públich de la present universitat, fa relació ell, en lo dia de hui, haver publicat y preconisat la crida del sobresequier a co de tronpeta, vose tube ut moris est, en la plasa de la universitat de Sent Juan em presència de molta jent, y així fa relació.

Recepit Joseph Medina, notari y scrivà.

Relació de crida de sobresequier.

Die 3, juliol, 1695.

Pere la Fiebra, menistre y trompeta pública de la universitat de Sent Juan, ell, en lo dia de huy, fa relació aver preconisat la crida del sobresequier y lo contés en aquella en la plasa pública y demés puestos de la present universitat, a so de trompeta, y així fa relació.

Recepit Bonifàcio Medina, scrivà.

(DOCUMENT 10)¹⁵²

f1 Capítols ab los quals se ha de arrendar la rafa y céquia de Marchena des de la presa del Molí fins lo Safarig a preu de meñys, donat per temps y terme de dos anys a fer dita rafa y escurar dita céquia.

1. Primo, que el que aja de pendre a sustentar dita rafa y escurar Marchena, aja de donar fiançes a content dels Jurats de la present universitat de Sant Joan, subjectes a la jurisdicció del Duch, mi señor.

2. Ittem, que tots temps que vendran avengudes aja de adobar dita rafa y fer bé aquella y girar dita aygua de continent en poder entrar en la rambla y haver amaynat aquella a costa de dit arrendador.

3. Ittem, que dit arrendador tinga obligació de escurar dita céquia de Marchena des de la presa de aquella, hon pren lo partidor de la céquia Major, fins lo Safarig una y tantes vegades quantes seran menester y serà request per dits jurats o sýndich.

4. Ittem, que tinga obligació el dit arrendador de fer un escuró general cascun any y es llan-/

f1v sarà la aygua per la rambla dos dies y una nit, si serà menester, només. Y tots temps que plourà y los barranchs y

¹⁵²Aquest arrendament no és inclòs al 14c.

vertents enrunaran Marchena, tinga obligació de llimpiar aquella de manera que puxa pasar ayqua lliure y desembargadament.

5. Ittem, que si caurà alguna solsida en dita céquia o rafa, tinga obligació lo dit arrendador a llevar-la ab què no pase de deu reals de gasto en amunt y si pasarà de dits deu reals, tinguen obligació dits Jurats de adobar-o y traure-u a costa de dita céquia y no de dit arrendador.

6. Ittem, que totes les coses que se hauran de fer de argamasa en dita céquia y rafa, no toquen a fer a dit arrendador sinó és a dits Jurats en nom de dita céquia.

7. Ittem, que si se farà en dita céquia algun toll que no aja de tapar dit arrendador si no és que serà gasto passats de deu reals en amunt, y si serà fins deu reals de gasto, que toque a fer a dit arrendador.

8. Ittem, que dit arrendador tinga obligació de cobrar en partidor o fora de aquell /

f2 les quantitats en què se arrematarà en dos vegades, és a saber, la mitat es farà derrama per cascun mig fil de ayqua lo dia que se arrematarà o se li entregará dita céquia y l'altra mitat de allí en sis mesos.

9. Ittem, que si dit arrendador serà request per dits jurats y sýndich que escure y no escurarà, que ses merceds puixen llogar gent y escurar aquella a costa y despresa del dit arrendador y pagar lo dañy si algun i haurà, y tinga obligació de huyt a huyt dies dit arrendador de requerir dita céquia y veure si ha y forats o ratoners o que se n'yxca la ayqua per algun quexer, de adobar aquells y fer-los tancar a ses pròpies despeses.

10. Ittem, que dit arrendador tinga obligació de recórrer y llimpiar dita céquia de Marchena, ço és, segar lo carrís, llevar la brossa y llimachs que entre lo añy se fan tots temps que serà request, ademés de la obligació de escurar, y si no u farà, request que sia, o puxen fer los dits /

f2v Jurats a costa de dit arrendador.

11. Ittem, que al fi del darrer añy la aja de deixar llímpia com estarà lo dia que se li entregará.

12. Ittem, que lo dit arrendador aja de pagar los actes y correduries al scrivà y ministre.

13. Ittem, que si dit arrendador, request que serà, com és dit no farà ab puntualitat tot lo que damunt és dit, que en continent los dits Jurats o façen a costa del dit arrendador.

14. Ittem, que si lo dit arrendador estarà fora la present vila, que cumplen los jurats o sýndich ab avisar en casa de dit arrendador de lo que serà menester en dita céquia y rafa.

4.2. DOCUMENT 11

f1

Pocessió de les eres.

Die 30, juñy, 1616.

Esteve Campello y Nicolau Tarí, jurats, prenen pocessió de les eres que stan y afronten ab Creu de sent Juseph y orts de aquell camí vell de Crevellent¹⁵³ y camí de Oriola, camí de Catral per mig.

Testes: Garcia Palomares y Pablo Devega.

Pocessió de les heres que afronten¹⁵⁴ ab terres y vertent de Joan Navarro, camí de Oriola y camí vell de Crevellent¹⁵⁵.

Testes: Pasqual Torres y Francés Penalver¹⁵⁶.

Pocessió de les heres que afronten ab camí de Catral, camí que ve del raval al camí de Oriola y terres de Miquel Esteve, señalades y fitades per ses merceds.

Testes: Nadal Pomares y Joan Bondra.

Heres que stà¹⁵⁷ en faena de Juan Garregós¹⁵⁸, fitades per ses merceds.

¹⁵³Al 14c "Crivillent",

¹⁵⁴Al 14c "de la hera que afronta".

¹⁵⁵Al 14c "Crivillent".

¹⁵⁶Al 14c "Penalva".

¹⁵⁷Al 14c "Hera que està".

¹⁵⁸Al 14c "Garrigós".

fiv Testes: Joan Valera fill de Joan y Francés Penalver¹⁵⁹./
Hera que afronta ab terres de Jaume¹⁶⁰ Ripoll, ab terres
de Bernat Malla y al llevant camí de Catral.
Testes: Pere Garcia y Melchior¹⁶¹ Navarro.
Hera que està en terres y vertens de Tomàs Albesa.
Testes: Joan Repoll¹⁶² y Francés Penalver¹⁶³.
Quatre bancalets damunt¹⁶⁴ de la sèquia de Marchena que
afronten ab camí de Jubal Carrera, camí de Oriola que hés de la
costera de Albarrasina y terres de Lloís Javaloyes¹⁶⁵, en los
quals y a dos figueres velles y un ajup¹⁶⁶.
Testes jam dictis.

4.3. DOCUMENT 12-13

(DOCUMENT 12)

f1 Taula per a saber quant pa cuyt se ha de donar per dos
dinés a rahó de vint-y-dos¹⁶⁷ lliures per barçella de forment,
desde deu sous fins vint-y-quatre.¹⁶⁸

¹⁵⁹Al 14c "Penalva".

¹⁶⁰Al 14c "Juan".

¹⁶¹Al 14c "Melchor".

¹⁶²Al 14c "Ripoll".

¹⁶³Al 14c "Penalva".

¹⁶⁴Al 14c "bancals demunt".

¹⁶⁵Al 14c "Lluís Javaloyes".

¹⁶⁶Al 15c "aljup".

¹⁶⁷Al 14c "vint-i-quatre" (14c, 19).

¹⁶⁸ Solament transcriuré els ràtols de les taules numèriques.

Preu - onzes - quarts - argenços - grans - quebrados de grans
.../

f1v Taula per a saber quant pa cuyt se ha de donar per dos
dinés a rahó de vint-y-una¹⁶⁹ lliura per barçella de forment de
deu sous fins vint-y-quatre.

.../

f2 Taula per a saber quant pa cuyt se ha de donar per dos
dinés a rahó de vint¹⁷⁰ lliures per barçella de forment de deu
sous fins en vint-y-quatre.

.../

f2v Taula per a saber quant pa cuyt se ha de donar per dos
dinés de pa cuyt a rahó de trenta-y-dos¹⁷¹ lliures per barçella
de forment de deu sous fins en vint-y-quatre.

.../

f3 Taula per a saber quant pa cuyt se ha de donar per dos
dinés a rahó de trenta-una¹⁷² lliura per barçella de forment de
deu sous fins en vint-y-quatre.

.../

f3v Taula per a saber quant pa cuyt se ha de donar per dos
dinés a rahó de trenta¹⁷³ lliures per barçella de forment de
deu sous fins en vint-y-quatre.

.../

f4 Taula per a saber quant pa cuyt se ha de donar per dos
diners a rahó de vint-y-nou¹⁷⁴ lliures per barçella de forment
de deu sous fins en vint-y-quatre..../

f4v Taula per a saber quant pa cuyt se ha de donar per dos
dinés a rahó de vint y güyt¹⁷⁵ lliures per barçella de forment

¹⁶⁹Al 14c "vint-y-tres" (14c,19v).

¹⁷⁰Idem "vint-y-dos" (14c,20).

¹⁷¹Idem "vint-y-una" (14c,20v).

¹⁷²Idem "vint" (14,21).

¹⁷³Idem "treinta-y-dos" (14c,21v).

¹⁷⁴Idem "treinta-una" (14c,22).

¹⁷⁵Idem "treinta" (14c,22v).

fins vint-y-quatre sous des deu.

.../

f5 Taula per a saber quant pa cuyt se ha de donar per dos dinés de pa a rahó de vint-y-set¹⁷⁶ lliures per barçella de forment de deu sous fins en vint-y-quatre.

.../

f5v Taula per a saber quant pa cuyt se ha de donar per dos dinés a rahó de vint-y-sis¹⁷⁷ lliures per barçella de forment de deu sous fins en vint-y-quatre.

.../

f6 Taula per a saber quant pa cuyt se ha de donar per dos dinés a rahó de vint-y-çinch¹⁷⁸ lliures per barçella de forment de deu sous fins en vint-y-quatre.

...¹⁷⁹

(DOCUMENT 13)

f1 Conte per a fer dinals de oli, vi, arròs, formage, toñina, pebre y carn.

Compte per a fer dinals de oli contant des de sis dinés la lliura fins en vint-y-quatre dinés.

Notta. La arrova del oli té quinze lliures- 15 L; la lliura, díhuyt onzes- 18 onzes; una onza, quatre quarts- 4 qts; un quart té quatre argensos- 4 a.; un argens té trenta-y-sis grans- 36 grans.

¹⁷⁶Idem "vint-y-nou" (14c,23).

¹⁷⁷Idem "vint-y-huit" (14c, 23v).

¹⁷⁸Idem "vint-y-set" (14c,24).

¹⁷⁹Al 14c s'afigen dues taules més:

"Taula per a saber quant pa cuit se ha de donar per dos dinés a rrahó de vint-y-sis lliures per barsella de forment de deu sous fins en vint-y-quatre. (...)"(14c,24v)

"Taula per a saber quant pa cuit se ha de donar per dos dinés a rrahó de vint-y-çinch lliures per barsella de forment de deu sous fins 24s. (...)"(14c,25)

Oli. Primo, si valdrà lo oli a sis dinés la lliura donaran per un diner.

.../

f1v **Compte per a fer mesures de vi.** Desde 2s. lo cànter de vi fins en 16s. lo cànter.

Notta. Ha de tenir un cànter de vi 20 lliures de a díhuyt onzes.

Ha de tenir un cànter de vi 20 L. Ha de tenir mig cànter 10 L. La quarta 5 L. La mijia quarta 2 L 1/2.

Primo, si valdrà lo cànter del vi 2s. donaran per un diner.../

f2v (...)

Compte¹⁸⁰ per a fer pesals de arròs contant des de quatre dinés la lliura fins a un sou.

Si a 4 dinés la lliura donaran per 1 diner .../

3 (...)

Compte per a fer pesals de formage y toñina contant des de 12 dinés la lliura fins en trenta.../

f5 **Compte per a fer pesals de pebre** contant des de huyt dinés la onza fins en dihuyt dinés la onza.

La lliura del pebre ha de tenir dotze onzes.../

6 f5v (...)

Compte per a fer pesals de carn contant des de díhuyt dinés fins a çinch sous.

La lliura de carn ha de tenir 36 onçes.../

4.4. DOCUMENT 14

(LLIBRE DEL MOSTASSAF)

f1 Lo que ha de llevar lo Almustasaf de afinar pessos o altres coses.

¹⁸⁰Al 14c "conte".

Hordenaçió e taula sobre lo dret que ha de seguir lo Almustasaf, designació de totes les coses que pertañen al dit offiçi feta per los jurats: Melchior Martínes, Juan Ripoll, Jaume Sepulcre e Melchior Canals, Pere Manresa e miser Juseph Sepulcre, advocat del Consell de dita universitat, persones eletes e nomenades per lo dit Consell per a provehir y hordenar les coses dejús scrites, tenint de aquell ple e bastant poder segons apar ab hordenaçió feta per dit Consell, continuada en lo LLibre de Hordinacions de l'añy mil sis-cents y deu, en calendari de vint-y-sis dies del mes de octubre. E manen dita hordinació éser servada sots les penes dejús apposades, lo qual és de la forma y tenor següent,¹⁸¹ etc.

1. Primerament, hordenen que per regonéixer un march doble/
fiv de setze onces, lleve per son dret dit Almustasaf¹⁸² huyt¹⁸³ dinés¹⁸⁴.

2. Ittem, per regonéixer un march senar de huyt onces, aja¹⁸⁵ de haver per son dret quatre dinés.

3. Ittem, per regonéixer los pesos de els abotecaris¹⁸⁶ y medides, lleve per son dret dos sous.

4. Ittem, per regonéixer los pesos dels argenters, dos sous.

5. Ittem, per regonéixer qualsevol pes aja: d. IIII.

6. Ittem per regonéixer los pesos de l'Albufera y pedrals, aja de haver tres sous.

¹⁸¹Al manuscrit d'Elx de 1580 (LME): "Lo dret que ha de llevar lo Magnífich Mutafaf en coses respectans a son offici, conforme se ordenâ per sitiada, seguint la ordenació general del Magnífic Concill que es celebrà en lo any mil cinch-cents huitanta, en calandari de vint-i-sis dies del mes de setembre, manant observar sots penes deiús aposades, la qual es de la forma y tenor següent."

¹⁸²Al LME "Mutafaf" sempre.

¹⁸³Al LME "huit" quasi sempre.

¹⁸⁴Al LME "diners" sempre.

¹⁸⁵Al LME "aixa" sempre.

¹⁸⁶A la còpia de 1701 (14c) i al LME "apotecaris".

Medides de oli

7. Ittem, per cascuna arrova nova de medir oli que lo Almustasaf donarà¹⁸⁷, lleve per son dret dos sous.

8. Ittem, per regonéixer¹⁸⁸ alguna arrova vella de medir oli, lleve dit Almustasaf un sou.

9. Ittem, si al dit Almustasaf, li portaran per a què señale una arrova, aja per son dret un sou.

10. Ittem, per señalar mijas¹⁸⁹ lliura nova/
f2 de medir oli, aja sis dinés.

11. Ittem per regonéixer mijas lliura vella de medir oli, aja tres dinés.¹⁹⁰

12. Ittem, per señalar lo dinal nou de medir oli, tres dinés.

13. Ittem, per regonéixer dit dinal vell: d. II.

Medides de vi

14. Ittem, per cascun cànter de medir vi que darà lo Almustasaf, aja per son dret díhuyt dinés.

15. Ittem, si al dit Almustasaf, li portaran per a què señale un cànter de medir vi nou, aja per son dret huyt dinés.

16. Ittem, per regonéixer¹⁹¹ dit cànter vell, quatre dinés.

17. Ittem, per cascuna quarta nova de medir vi aja huyt dinés.

18. Ittem, per regonéixer dita quarta vella o nova, aja quatre dinés.

19. Ittem, per regonéixer dita mesura o per señalar la nova¹⁹², aja dos dinés./

¹⁸⁷Al LME "darà".

¹⁸⁸Al 14c i al LME "regonéixer".

¹⁸⁹Al LME "micha" sempre.

¹⁹⁰Aquest apartat no apareix a la Còpia (14c), però sí al Llibre del Amustasaf de Eliq (LME).

¹⁹¹Al 14c i al LME "regonéixer".

¹⁹²Al LME afeg "quant la y porten".

f2v

Barçelles

20. Ittem, per señalar una barçella nova, aja dit Almustasaf un sou.

21. Ittem, per regonéixer una barçella vella, aja dit Almustasaf huyt dinés.

22. Ittem, per señalar mig almut o un almut nou, aja tres dinés.

23. Ittem, per regonéixer un almut o mig almut, aja tres dinés.¹⁹³

Arroves y lliures

24. Ittem, per una arrova de pedra aja dit Almustasaf sis dinés.

25. Ittem, per regonéixer una arrova de pedra, aja tres dinés.

26. Ittem, per mij¹⁹⁴ arrova de pedra o un quarteró, aja quatre dinés.

27. Ittem, per regonéixer mij¹⁹⁵ arrova de pedra o un quarteró, aja de haver tres dinés.

28. Ittem, per una lliura o mij¹⁹⁶ lliura o altres pedres chiques, per cada pedra aja/

f3 dit Almustasaf, encara que sien onces, dos dinés.

29. Ittem, per señalar una arrova de ferro o mij¹⁹⁷ arrova, aja nou dinés.

30. Ittem, per regonéixer¹⁹⁸ dita arrova o mij¹⁹⁹ arrova, quatre dinés.

31. Ittem, per quarterons y lliures de ferro aja lo Almustaçaf de señalar o regonéixer-o¹⁹⁷ lo que lleva dels quarterons o lliures de pedra.

¹⁹³Aquest apartat no apareix al 14c però sí al LME.

¹⁹⁴Al LME "micha".

¹⁹⁵Aquest apartat al LME ocupa el lloc 32.

¹⁹⁶Al 14c i al LME "regenéixer".

¹⁹⁷ Al 14c i al LME "regonéixer". Aquest "o", que interprete com a pronom, podria ser un error del copista, ja que als altres textos confrontats no apareix.

32. Ittem, per cascuna pedra que donarà a les panaderes, dos dinés y lo mateix de regonéixer dites pedres, aja de dites pedres.

Alnes

33. Ittem, per cascuna alna nova que donarà¹⁹⁸ lo Almustaçaf, aja un real castellà¹⁹⁹.

34. Ittem, per regonéixer una alna, aja²⁰⁰ quatre dinés.²⁰¹

35. Ittem, per regonéixer mijia alna ,aja quatre dinés.

36. Ittem que si algun estrañy vendrà a la present universitat per alna que li lliurarà per a vendre, aja sis dinés.²⁰²/

f3v

Canó de salça

37. Ittem, per cada canó de salça, aja lo Almustaçaf dos dinés.

Romana

38. Ittem, per regonéixer una romana, aja lo Almustaçaf un real castellà²⁰³.

Vi

39. Ittem, per cascuna bóta de vi de quaranta cànters, aja dit Almustaçaf mig cànter o de allí en sus, en jus²⁰⁴ al respecte.

¹⁹⁸Al LME "darà".

¹⁹⁹Al LME "aixa per son dret dos sous".

²⁰⁰Al LMEc "aija".

²⁰¹ Aquest apartat no apareix a la Còpia.

²⁰²Al LME "als estranys vendran fora fira, per cascuna alna, se'ls lliurarà per a vendre, aixa sis diners".

²⁰³Al LME "dos sous".

²⁰⁴Al 14c "en avant".

40. Ittem, per cascuna càrrega²⁰⁵ de vi, aja²⁰⁶ lo Almustaçaf mija quarta.

Arròs y altres

41. Ittem, és per cascuna càrrega de arròs, formatge²⁰⁷, sucre, confits o de totes altres confitures, salça, çafrà y de qualsevol altra especieria, torrons, pans de figues, aja²⁰⁸ dit Almustaçaf una lliura y per/
f4 més o menys al respecte.

Sebes y altres

42. Ittem, per cada càrrega de çebes, safanòries, naps, chirivies²⁰⁹, peix, melons, quant se vendrà a pes, aja dit Almustaçaf una lliura²¹⁰ segons és dit desús.

Farina

43.²¹¹ Ittem, la farina no paga lliura per causa: per ordenació del Consell, sinó dos dinés del pes.

44. Ittem, per cada càrrega de castañes, piñons, anous, almeles, cañamons²¹², sigrons, faves, abellotes, alegria y tota manera de llegum, aja lo Almustaçaf un almut o de allí en sus o en jus al respecte.

45. Ittem, per càrrega de lli, mel, almeló, piñons pelats, una lliura per càrrega segons deu dits.

46. Ittem, per cada res salvajina²¹³ tindrà²¹⁴ una lliura./

²⁰⁵El LME afeg " de deu cànters".

²⁰⁶Al LME "aiga".

²⁰⁷Al LME "formache".

²⁰⁸Al LMEC "aiga".

²⁰⁹Al LME "cherevies".

²¹⁰Al LME " y per carretada al respecte".

²¹¹Aquest apartat no és inclós al LME.

²¹²Al 14c " cañamós".

²¹³Al LMEC "salvachina".

f4v 47.²¹⁶ Ittem, hordenen conforme la consuetut e pràctica en dita universitat y consusament observada:

Que lo Almustaçaf llogue la plaça y llonja en temps de la fira de dita universitat.²¹⁷

48. Ittem, per cascuna taula que es pararà en la plaça²¹⁸, segons serà la taula, aja son dret dit Almustaçaf e no puixa llogar nengun en front de cases²¹⁹ més de lo desús dit.

49. Ittem, hordenen conforme la consuetut y pràctica que fins tant sia poblada la plaça²²⁰ nengú pare en altra part eceptant, empero, los cordoners y los espasers, çabaters, corregers²²¹ y altres.

(Al marge:) Netejar carrer o llevar femer.

50. Ittem, quant lo Almustaçaf haurà de netejar²²² algú carrer o haurà de fer llevar²²³ algun femer, per cascun dia que s'acuparà, lleve per son salari çinch sous. Aprés de haver netejat²²⁴ dits carrers²²⁵, sia obligat de convocar dos o tres

²¹⁴Al LME "aixa" i al LMEC "aiga".

²¹⁵Al LME "Orde de llogar los puestos de la fira".

²¹⁶Al 14c canvia de lloc amb l'apartat 48.

²¹⁷Al LME "ordenen conforme la consuetut y pràctica en dita vila inconsusament observada que lo Mutasaf llogue la plaza Nova de la Font y la llonja en temps de la fira de dita vila, y en lo pont de dita llonja, lo descollat, y les parets de la Torre, y les parets de les cases de Garrigós, y Pasqual, aquelles emperò que afronten a dit pont, ab tal modificació, que lo di Mutasaf ha de partir lo prosehiit de les dites parets igualment ab los amos de les casses."

²¹⁸Sl LME "plaza Vella".

²¹⁹Al LME "de dita plaza Vella".

²²⁰Al LME "la plaza Nova y llonja, paren en la plaza Vella".

²²¹Al LME "y los que venen torrons, fruites, calderers, ferrers".

²²²Al LMEC "netechar".

²²³Al 14c "llimpiar".

²²⁴Al LMEC "netechat".

vehïns y en presència de aquells faça lo conte del /
f5 que haurà gastat y de dits gastos faça partïció entre los circunvehïns y si lo dit Almustaçaf no porà²²⁶ asistir a dites coeses, acomane-o a qui li semblarà ab lo mateix salari.

51. Ittem, hordenen que lo Almustaçaf no puixa²²⁷ fer remisió o gràcia de qualsevol pena de xixanta²²⁸ sous si no és convocant los jurats per lo interés que se'ls guarda, ad aquells.

52. Ittem, hordenen que lo Almustaçaf no puixa exigir més dret del que en la present hordenaçió espesificat observe e guarde diligentment lo desús dit, provehit e hordenat, sots pena cascuna vegada que lo contrari farà de xixanta sous, aplicadora a la obra del gloriós sant Juan²²⁹ y la altra mitat a la llumenària del Santíssim Sacrament:²³⁰ Melchior Martínes, Juan Ripoll, Jaume Sepulcre, Melchior Canals, Pere Manresa, vedit Sepulcre./

f5v Crida

Los capítols y hordenaçions que lo Mustaçaf de la universitat de sant Juan del marquezat de Elig ha de²³¹ guardar y conforme a·quells ha de executar²³² les penes que en dits

²²⁵Al LME "carrés".

²²⁶Al 14c i al LME "podrà".

²²⁷Al LMEc "puiga".

²²⁸Al 14c "sexanta", al LME "seixanta" i al LME "sexanta".

²²⁹Al LME "Hospital".

²³⁰Al LME s'ometen aquests noms i s'afigen dos apartats:

"LIII. Ittem que lo Mutasaf no puixa llevar ningun dret de lo que portaran a vendre los vehïns de la present vila, segons assí se a decretat en lo Consell celebrat en 26 de setembre 1666.

LIII.(sembla afegit) Ittem que les penes de seixanta sous, la part que estava no havent acusador, a Murs y Valls, se ha determinat en lo Concell celebrat en 21 de Dehembre, que no havent acusador la part que havia de ser de Murs y Valls sia per a los Jurats any de 1690."

²³¹Al LME " la vila de Elig a de observar y"

²³²Al LME "eixecutar".

capítols són contengudes, fetes per la Sitiada que²³³ es tengué en dita universitat en vint-y-sis dies del mes de octubre, any de la nattivitat del nostre senyor Déu de mil sis-cents y deu y en aprés foren confermats per lo Consell de dita universitat.

(Al marge i amb una altra lletra:) En el any 1613 foren gurats primerament: Andreu Navarro y Diego Soler y almustasaf: Juan Cassanova y sobresequier: Frasés Vañon.
E són los capitols e crides següents:

Crida

Ara ojats que os fa hom²³⁴ a çaber de part de Pere Manresa, Almustaçaf de la present universitat de sant Juan del marquezat de Elix²³⁵ a tot/

f6 hom en general y a qualsevol en spesial²³⁶ de qualsevol estament, grau, condisió sia, axí²³⁷ vehí com estrañy de dita universitat²³⁸ per lo degut e ans de són ofici, bon regiment de la present República, observe, guarde los capitols, estatuts y ordenacions següents:

1. Primo, que qualsevol persona o persones, vehýns o habitadors de la present universitat²³⁹ de qualsevol estament, condició, ofici sien que tendran pesos, mesures e medides, axí²⁴⁰ romanes, pesos de balançs, canastons, arroves, lliures,

²³³Al LME d'ací al final: "es tingué en dita vila en dènau de setembre del any mil cinch-cents huytanta-y-nou y en aprés foren confermats per lo Consell General que es celebrà en dita vila, onze dies del mes de juny del any mil cinch-cents noranta, y son dits capitols del tenor següent."

²³⁴Al LME " que eus fan"

²³⁵Al LME "de part del Mutasaf de la present vila".

²³⁶Al LME "particular".

²³⁷Al 14c "així".

²³⁸Al LME " condició que sia, així vehí com estrañy de la present vila"

²³⁹Al LME "vila" sempre.

²⁴⁰Al 14c "així".

marchs, onçes, alnes, mijes²⁴¹ alnes, quartes, cànters, migs²⁴² cànters, mijes²⁴³ quartes, dinals de vi, arroves, mijes²⁴⁴ lliures, lliures, dinals de oli e altres qualsevol pesos, pesals, medides o mesures de qualsevol modo e manera sien dins deu dies de huy avant contadors posen aquells en poder del Almustasaf per a veure e regonéixer aquells, si són vers²⁴⁵ e falçes o si no o faran, encórreguen en pena de çinch sous aplicadors lo ters al acusador e los dos terços al Almustaçaf./²⁴⁶

f6v 2. Ittem que qualsevol persona o persones que vendran en la present universitat o terme de aquella argenteria, espeseria, fruytes, çedes, draps, llenços com altres qualsevol altres coses que tocaran a pesar, medir o mesurar de qualsevol modo, no sien gozats²⁴⁷ de pesar, medir o mesurar que los pesos, pesals, medides o mesures no sien²⁴⁸ per lo Almustaçaf y marcades per aquell e preses de llur casa; en pena si les tals peses, medides o mesures seran bones, de deu sous aplicadors ut supra y si seran falçes, encórreguen en pena de xixanta sous, aplicadors lo ters al acusador y lo ters al Almustaçaf y lo ters als jurats y si no y haurà²⁴⁹ acusador, sia lo ters²⁵⁰ del gloriós sant Juan y de lluminàrea²⁵¹ del Santíssim

²⁴¹Al LME "miches".

²⁴²Al LMEC "michs".

²⁴³Al LMEC "miches".

²⁴⁴Al LME "miches".

²⁴⁵Al LME "bones" i al 14c "bons o falsos".

²⁴⁶Al 14c al marge "Crida sobre manifestar pessos y mesures".

²⁴⁷Al LME "osats".

²⁴⁸ Al LME "no sien refinats per lo Magnífich Mutasaf".

²⁴⁹Al 14c "si no a y".

²⁵⁰Al LmE "de Murs y Valls".

²⁵¹Al 14c "llumenària".

Sacrament.²⁵²

3. Ittem que qualsevol persona estraña²⁵³ y vehïna de la present universitat que portarà ad aquella a vendre fruya com altra qualsevol cosa que se ha de medir, pesar o mesu-/
f7 rar, aja de haver²⁵⁴ dret lo Almustaçaf, no sia gozat de vendre ni fer plaça ab aquella que primerament no aja pres peses, pedres, medides e mesures de casa dit Almustaçaf, que li aja manifestat lo que porta y quanta cantitat porta, y si no manifestarà o no pendrà dites peses, medides, mesures de casa dit Almustaçaf, encórrega en pena de deu sous ultra (trencat)²⁵⁵ en doble y si farà fals manifest, axí²⁵⁶ en lo que y haurà portat com de lo que haurà venut, encórrega en pena de xixanta sous aplicadors ut supra.²⁵⁷

4. Ittem que los desús dits estrañys que portaran dites coses a vendre que se hauran de medir, pesar, mesurar no sien gozats de amprar ni pendre pessos, arroves, lliures, alnes no medides o mesurades²⁵⁸ de altra part, sí del dit Almustaçaf com és dit; en pena de deu sous aplicadors/

f7v ut supra y en la mateixa pena²⁵⁹ sien encorreguts los que²⁶⁰ los tals pesos, pesals, medides o mesures dexaran²⁶¹.

²⁵²Al 14c al marge "Crida sobre que degüen marcar los pesos. Pesos y pedres falses, pena 60 S".

²⁵³Al 14c i al LME "estraña".

²⁵⁴Al LME "e dega".

²⁵⁵ Al 14c "deu sous o carregue el dit en doble". Al LME "ultra de pagar lo dret en doble"

²⁵⁶Al LME "així".

²⁵⁷Al 14c al marge "Crida sobre el dret que li toca al Amostasaf".

²⁵⁸Al LME "medides o mesures per a pesar, medir o mesurar".

²⁵⁹Al 14c "encorreguen aquells que los dexaran per a vendre o medir".

²⁶⁰Al LME "qui".

²⁶¹Al LME "deixaran o prestaran".

Çitiada

Çitiada: fon provehit que ningú puixa donar pesos ni medides de sa casa a ningú per a vendre ara sia vehí ara sia estrañ; en pena de deu sous.²⁶²

5. Ittem que los dits argenters, merchanters, tenders e altres qualsevol (trencat)²⁶³ coses a vendre que se ajen²⁶⁴ de medir, pesar o mesurar encara que sien estrañs o vehíns de dita universitat per evitar los fraus que porien²⁶⁵ cometre, no sien gozats²⁶⁶ tenir en son poder ni en sa capsas²⁶⁷ ni en sa caixa ni en sa casa ninguns pesals, marchs, medides o mesures falços ni pesos cavallars ni que tinguen lo un bras més llarch que lo altre, ni medides de vi ni de oli ab pegunta o cera de dins de aquelles ni aljeps ni altra cosa ne foradades per lo sòl y en les medides de oli, si no tendran lo desús dit,/ f8 no estiguen bañades²⁶⁸ y si los tals pesos o medides o mesures seran otrobats²⁶⁹ en son poder en cas que no pesen ni mesuren ab aquelles o aquells, encórrreguen en pena de deu sous; aplicadora al Almustaçaf y si acusador y haurà, se li done lo ters. Y si pesarà o haurà pesat, medit o mesurat ab dits pesos, mesures o es trobarà pesant o mesurant ab aquells, encórrrega en pena de xixanta sous aplicadors ut supra.

6. Ittem que ningun merchanter²⁷⁰, calderer, espeçier ni altre qualsevol que portarà en dies de fira a vendre coses en aquella, no sien gozats, en pena de xixanta sous aplicadors ut

²⁶²Al LME aquest paràgraf no hi és.

²⁶³Al 14c "sien que n tendran o portaran" i al LME " qualsevols persones que tendrán".

²⁶⁴Al 14c "hachen".

²⁶⁵Al 14c "podien" i al LME "poden".

²⁶⁶Al 14c "osats".

²⁶⁷Al LME "casa".

²⁶⁸Al LME "boñades".

²⁶⁹Al LME "atrobats".

²⁷⁰Al 14c "merchant".

supra, anant venent per los carrers de la present universitat sinó que aja de vendre en la plaça o llonja de la plaça de aquella.

(Al marge:) No prenguen vertent ni estreñguen camins ni carrers.

7. Ittem que ninguna persona de qualsevol estament o condisió sia, no sia gozada ni presumeixca pendre ni fer pendre vertents de altri ni estrényer los carrers ni camins de / f8v dita universitat de sant Juan ni²⁷¹ terme de aquella, ni pijorar aquells ni regar ni llançar ayga viva en les céquies de dits camins ni trencar raffes de altri²⁷² ni fer clot ni céquies²⁷³ en los carrers o camins encara que sien per a cremar barrella. Encórreguen per cascuna vegada lo contrari de dites coses faran, en pena de xixanta sous, aplicadors lo ters al Almustaçaf y lo altre als jurats y si acusador no y haurà, apliquen lo altre tres a sant Juan y al Santíssim Sacrament²⁷⁴.

8. Ittem que ningú ni alguns no sien gozats de posar per los camins, plaçes²⁷⁵ ni heres fem ni altres inmundícies, en pena de vint sous ut infra. Si alguns n·i hauran posats, dins sis dies de huy avant contadors, los lleven; en pena de cinc sous aplicadors ut supra²⁷⁶.

(Marge:) No prenguen vertent ni estrenyguen camins ni carrers.²⁷⁷

9. Ittem que ningú²⁷⁸ ni algunos no sien gozats de llansar

²⁷¹Al LME " dita vila, arravals y".

²⁷²Al 14c i al LME "altre".

²⁷³Al LME "foyer".

²⁷⁴Al LME "als Murs y Valls".

²⁷⁵Al LME "plazes, murs, barbacanes, valls".

²⁷⁶Al LME "y el fem perdut".

²⁷⁷Al 14c al marge "Sobre trencar vertents y rafes y tirar ayga als camins".

²⁷⁸Al 14c "nengú" i al LME "ni algú".

per los camins²⁷⁹ /
f9 ni plaçes aygues pudentes ni aygua de toñina, abadejo²⁸⁰ ni
altres inmundícies; en pena de çinch sous aplicadors ut supra.
Y en la mateixa pena encórrega los que agranaran ses portes y
deixaran les agranadures o terra en lo mateix carrer o plaça
sens plegar en cabàs o en altra cosa.

Drapers e drap

10. Ittem que ningun draper ni venedor de draps no sia
gozat en la present universitat vendre ni tenir per a vendre,
de qualsevol color sien, ni coses fetes de llana o llanes²⁸¹
teñides ab tintes falçes , en pena de vint-y-çinch lliures de
moneda e les tals coses perdudes e sien cremades públicament;
applicadora dita pena: lo ters al acusador y lo ters als
jurats y lo altre ters al Almustaçaf y si no y haurà acusador,
sia dels vehedors²⁸² perayres.

(Al marge:) Nominació de boller = a Antoni Galiano.²⁸³

11. Ittem que ningú ni alguns no sien /

f9v gozats de vendre draps mal aparellats, en pena que serà tallat
lo cap y la faxa²⁸⁴ per lo dit vehedor y seran tornats a sos
amos, los quals no puixa vendre en la present universitat de
sant Juan; en pena de (xi)xanta sous aplicadors ut supra.

12. Ittem que qualsevol persona que portarà a la present
universitat de sant Juan , o portarà a vendre en aquella, així
ans de fira com en fira com après de fira qualsevols draps,
estameñyes²⁸⁵, raxes²⁸⁶, clarisees, escots, xerguilles²⁸⁷ e

²⁷⁹Al 14c i al LME "carrers".

²⁸⁰Al 14c "abadecho".

²⁸¹No es llig massa clar. Al 14c "llens".

²⁸²Al LME "del ofici de".

²⁸³Al LME s'omet.

²⁸⁴Al 14c "faixa" i al LME "coa".

²⁸⁵Al 14c i al LME "estameñes".

²⁸⁶Al 14c "raixes" i al LME "rages".

totes altres coses fetes de llana no sien gozats de vendre ni fer plaça que no sia haver manifestat aquells al dit venedor y aquell haver-los bollat; en pena si lo drap, ço és²⁸⁸ de llana seran bones, en pena de xixanta sous y si seran falçes, sien encorreguts en pena de deu lliures, ultra de que lo tal drap serà cremat públicament; aplicadora dita pena ut supra.

13. Ittem que los draps que portaran /

f10 a la present universitat de sant Juan ajen de tenir compliment²⁸⁹ de fils y bones tintes y ben aparellats y si faltarà alguna cosa al conforme, conforme²⁹⁰ lo privilegi otorgat per sereníssim rey don Alfonço, dat en Çaragoça en vynt de agost, añy M.CCCC y VIII, sia encorregut en pena de xixanta sous y que lo boller escapse lo dit drap.

14. Ittem que no puixen vendre en dita universitat de sant Juan draps de Mallorca ni son terme, altres aquells són donats per falços²⁹¹ y roýns²⁹²; en pena de deu lliures y lo drap perdut, aplicadora ut supra.²⁹³

Boller

15. Ittem que lo dit boller no puixa bollar ni bolle ningun²⁹⁴ drap ni coses fetes de llana fals o teñits ab tintes falçes o que no tinga compliment²⁹⁵ de fils o estiga bojat o

²⁸⁷Al 14c "sarguilles" i al LME "gergilles".

²⁸⁸ Al LME "si lo drap o coses de llana seran bones".

²⁸⁹Al 14c "cumpliment".

²⁹⁰Al LME "lo tenor del privilegi del molt alt rey don Alfonso, sa data en vint de juliol del añy mil quatre-cents y huit, dich dihuit, encorreguen en la pena que en dit privilegi és contenguda".

²⁹¹ Al LME: "no puixen vendre en la present vila ni en son terme draps de Mallorca atés que aquells són dats per falsos".

²⁹²Al 14c "ruïns".

²⁹³Al LME aquest apartat no hi és.

²⁹⁴Al 14c "nengun".

²⁹⁵Al 14c "cumpliment".

mal aparellat ni drap de Mallorca o si o farà, encórrega en pena de cent sous aplicadors: lo ters al acusador e lo altre ters al Almustaçaf y si no y haurà acusador, aplicat dit ters a la obra de sant Juan; ultra que si lo amo que haurà venut dits draps porà ser hagut, tinga obligació satisfer los dañys /

f10v a qui los tals draps o coses de llana haurà comprat y si no es porà²⁹⁶ haver, o pague lo dit vehedor.²⁹⁷

16. Ittem que si algú haurà comprat o comprarà draps o altres coses de llana dins güyt²⁹⁸ dies no·s reclamarà del dañy tendrà al Almustaçaf, passada dita dilaçió lo qui haurà comprat dit drap o altra cosa, perda la acció contra lo dit vehedor.²⁹⁹

17. Ittem que lo vehedor³⁰⁰ no puixa llevar de son dret per qualsevol pesa de drap o cosa de llana o se a-y³⁰¹, bollarà, més de sis dinés; en pena de xixanta sous aplicadors ut supra.

18. Ittem que lo qui portarà a vendre draps, axí en pesa com escarchs y après de haver-los bollat y fet plaça es traurà³⁰² fora la present universitat y après los tornarà a portar ad aquella ans de vendre ni fer plaça aja de bollar-los y manifestar-los al dit boller y lo aja de pagar, axí per pesa com per escarp. Y açò es fa com per una y tantes vegades quant

²⁹⁶Al 14c "porra".

²⁹⁷Al LME " Ittem que lo boller no bolle a persona alguna los draps que sien falsos ni mal aparellats y si tal bollarà, encórrega dit boller en pena de seixanta sous aplicadors ut supra".

²⁹⁸Al 14c "huit".

²⁹⁹Al LME "Ittem que qualsevol persona, o, persones que duran comprat algun drap o draps y sentirà algun agravi en aquell o aquells, de no estar tals o tan bons com requereix aquell tal o tals, demanen agravi dins huit dies per a què se'ls guarde justícia, pasats los quals, no sien ahüts de justicia."

³⁰⁰Al LME "e boller no puixa llevar mes de sis diners per bollar cascuna pesa o tros de aquella e fent lo contrari, encórrega dit boller en pena de seixanta sous aplicadors ut supra."

³⁰¹No es llig massa clar, però al 14c posa "o si a-y".

³⁰² Aquesta és una lectura, una altra podria ser "plaça·ls traurà". Al 14c apareix "els traurà".

los entrarà en la present universitat de sant Juan quant voldrà fer plaça ab aquells; sos³⁰³ pena de xixanta sous aplicadors lo ters al acusador y lo ters als jurats y lo /
f11 ters al Almustaçaf y si no haurà acusador, apliquen lo dit ters a la obra de sant Juan.³⁰⁴

Perayres

19. Ittem que ningun perayre ni altres, així³⁰⁵ vehýns o habitadors de la present universitat³⁰⁶, no sien gozats en la llana que los donaran a cardar o cardaran per a vendre ni altra qualsevol manera que·ls donaran³⁰⁷ a cardar, o après o abans de haver posat el oli en aquella y ab lo oli posaran aygua ni mesclaran ab la dita llana pentinó ni llana fina ab llana llarguera ne saquen ne mesclen estam de llana fina ab estam de llana llarguera ni mesclen añils ab llana de ninguna³⁰⁸ sort sot sia, ni ab llana de pelades posen llana de esquiló, sí que cada cosa que·ls³⁰⁹ donaran a cardar ajen de lliurar y lliuren sens mesclar de ninguna cosa com és dit, sí de la sort mateixa lo donaran. Y per a vendre ajen de vendre cascuna cosa de per si y no una per altra ni mesclada ab altra; en pena de cascuna vegada que contra les dites coses faran³¹⁰, de xixanta sous /
f11v aplicadors lo ters al acusador, lo ters als jurats, lo ters al Almustaçaf y si acusador no y haurà, sia aplicat lo ters al que haurà rebut lo tal frau y si aquell no·l voldrà, a la obra de

³⁰³Al 14c "sots".

³⁰⁴Al LME "Ittem que qualsevols persones, així vehins com estrañys que portaran drap, o,draps a la present vila tinguen obligació dins dos dies de bollar aquells, fent-lo contrari encórreguen en pena de seixanta sous aplicadors ut supra."

³⁰⁵Al 14c i al LME "així".

³⁰⁶Al LME "o estrañys".

³⁰⁷Al LME "que es donaran".

³⁰⁸Al 14c "nenguna".

³⁰⁹Al LME "que es donaran".

³¹⁰Al LME "que lo contrari faran".

sant Juan.

Botigués³¹¹ o venedors de draps o çedes

20. Ittem que ningun botiguer ni venedors de draps ne coses fetes de llana o venedors de velluts o coses fetes de çeda, axí³¹² en temps de fira com ans³¹³, no gozen ni presomeixquen³¹⁴ de adornar les tals botigues o parades, vendran dites coses, lo sel ni entorns de ningun dia³¹⁵ de color ni altra cosa ni medir ab altra alna sí la que pendrà de casa dit Almustaçaf. En pena de xixanta sous per cascuna de dites coses al contrari faran³¹⁶, aplicadora dita pena ut supra, ab tal que lo ters del dit acusador si lo y haurà³¹⁷, sia del señor sant Juan.

21. Ittem que los botiguers de la present universitat ni altres persones de aquella no sien gozades comprar per a / f12 vendre³¹⁸ ni coses de aquells de llana o velluts o çedes que entre el añ seran portades a vendre a la present universitat si no seran dies de fira, sens primerament havent demanat liçència³¹⁹. En pena de deu lliures ut supra, e sots la dita pena no gozen comprar les tals coses en los camins e carrers³²⁰ de la present universitat sinó en plaça de aquella e no puixen alnegar³²¹ porten aquelles per ves³²² si ja no portasen alguna

³¹¹Al LME "Botiguers".

³¹²Al 14c i al LME "així".

³¹³Al LME "com fora aquella".

³¹⁴Al 14c "presumexquen".

³¹⁵Al LME "drap".

³¹⁶Al LME "lo contrari faran".

³¹⁷Al 14c "si no lo a-y".

³¹⁸Al LME "dels draps".

³¹⁹Al 14c i al LME "llisència".

³²⁰Al LME " e terme de la present vila".

³²¹Al 14c "alnejar" i al LME "alegar".

cautela que costàs de lo desús dit.

22. Ittem que ningú ni alguns no sien gozats de vendre ni fer per a vendre en la present universitat ninguna obra de çeda ne filadiz mesclada ab altra cosa sinó ab argent o or; en pena de xixanta sous o la obra perduda, en la qual se compreneguen paçamaners³²³ e altres coes; sos³²⁴ la dita pena no sien gozats de fer ne vendre pasamans de or o argent si mesclat ab or o argent fals, sí que tot aja de ser de una cosa; aplicadora dita pena ut supra.

23. Ittem que ningun botiquer, peraire ni ningun altre venedor de draps no sia gozat medir aquell sí sobre tau- / f12v la que tinga més de quatre pams de llarch y dit drap se aja de medir, aquell, un pam dins la simolsa. Y les demés coes de llana, les ajen de medir sobre taula que tinga lo desús dit de llarch; y los velluters³²⁵ o venedors de çeda, cotó o llenços ajen de medir dites coes per la vora sens estirar ne posar lo polse davant la alna³²⁶. En pena per cascuna vegada qualsevol de dites coes contravendran de deu sous, aplicadors al Almustaçaf y si acusador y haurà, se li done lo ters y si lo dit Almustaçaf tornarà a medir lo drap o coes de çeda, cotó, llenços, no trobarà lo just de lo que haurà medit, encórrega en pena de çinch sous aplicadors ut supra, etc.

24. Ittem que ningun venedor de draps, çedes, llenços ne altres coes, axí³²⁷ vehy com estrañy no sia gozat vendre ni alnar dumenje ni festa de guardar fins tant ajen exit³²⁸ de misa major. En pena de xixanta sous, conforme en los antecedents capitols és contengut, aplicadors ut supra./

³²²Al LME "porten aquelles per sues".

³²³Al LME "pasamans".

³²⁴Al 14c i al LME "sots".

³²⁵Al 14c "vellutrés".

³²⁶Al LME "la mà".

³²⁷Al 14c i al LME "així".

³²⁸Al 14c i al LME "eixit".

f13

No puxen³²⁹ albardar bèsties

25. Ittem que ningú ni alguns de qualsevol estament sien, no sien gozats dia de dumenje³³⁰ o festa de guardar, albardar o fer albardar bèsties o portar càrregues ab aquelles ni fer altra qualsevol fahena si ja³³¹ no fos per obres pies. En pena de çinch sous aplicadors ut supra, dich, al Almustaçaf y si acusador y haurà, se li done lo ters.

Pintors y ymàgens³³²

26. Ittem que ningún pintor ni altra persona no pose en los ymàgens³³³ que pintaran argent per hor ni una color per altra y si u faran³³⁴, perda lo preu de la color; y açò s'entenga en tots los offiçis, no's vena una cosa per altra, ultra de dita pena de pedre la color y la cosa venuda una per altra, encórrega en pena de xixanta sous, la mitat al Almustaçaf y la altra mitat al que /

f13v haurà comprat la tal cosa y si acusador y haurà, se li done lo ters, etc.

27. Ittem que ningú ni alguns sien gozats ni presomeixquen³³⁵ pintar ymàgens de nostra Senyora³³⁶ ni dels Sants per los carrers ni plaçes de la present universitat ni sien gozats vendre aquells per les plaçes e carrers. En pena de vint sous aplicadors: los dos terços al Almustaçaf y lo altre ters al acusador y si acusador no y haurà, apliquen lo dit ters a la obra del beneyt sant Juan³³⁷, etc.

³²⁹Al LME "puixen".

³³⁰Al LME "dumenge".

³³¹Al LME "ya" sempre.

³³²Al 14c "Pintors de ymàgens" i al LME "Oficial pintor."

³³³Al LME "les ymages".

³³⁴Al 14c "si o fara" i al LME "si fara".

³³⁵Al 14c "presumexquen".

³³⁶Al LME "de nostre Señor".

³³⁷Al LME " y si ni lo y haurà, de murs y valls".

Obrers de vila, fusters y manobres

28. Ittem que qualsevol mestre obrer de vila o altre qualsevol que tendrà tal nom o manobrers, sien tenguts tots tem(ps)³³⁸ y quant seran cridats per algú o alguns, vajen³³⁹ a obrar a qualsevol part, pagant-los lo jornal que per lo Consell estarà tachat³⁴⁰, no se'n puxen³⁴¹ escusar, en pena de xixanta sous aplicadors ut supra, si no serà per cas de malaltia³⁴² o altre just impediment³⁴³ /

f14 y sots dita pena no sien gozats ells ni los manobrers³⁴⁴ de llevar per son treball més de lo desús dit, etc.

29. Ittem que los dits mestres no gozen, a més de dit jornal, demanar a menjar ni a beure si no serà aygua; en pena de deu sous aplicadors al Almustaçaf no demanen ne puixen demanar altra refació sinó lo que és dit, sots dita pena, si ja lo amo no·ls voldrà sols dar a beure vi voluntàriament y no en³⁴⁵ altra manera, etc.

30. Ittem que los dits mestres per si o per altre, palesament ni amagada, directe ni indirecte, no puixen participar en salari de algú o alguns que faran fahena en la obra hon³⁴⁶ obrarà; en pena de çinch sous, si ja³⁴⁷ no fos fill o criat y lo amo de la tal obra lo y consentís³⁴⁸; aplicadora dita pena ut supra.

³³⁸Al 14c i al LME "temps".

³³⁹Al 14c "vachen".

³⁴⁰Al 14c "chachat".

³⁴¹Al 14c "puguen".

³⁴²Al 14c "enfermetat".

³⁴³Al 14c "empediment".

³⁴⁴Al 14c i al LME "manobres".

³⁴⁵Al LME "de".

³⁴⁶Al LME "a hon".

³⁴⁷Al 14c " sia no fos".

³⁴⁸Al 14c "consenteix".

31. Ittem que ningun³⁴⁹ mestre o mestral³⁵⁰ de obra no goze comprar alguna cantitat gran o chica de fusta per a obs de la obra farà, sí en presència del señor de aquella o de son pro-/ f14v curador o de altra persona per aquell; en pena de vint sous aplicadors ut supra.

32. Ittem que ningun fuster de la present universitat que farà taules, cadires o bufets per a vendre o altra qualsevol cosa o qualsevol vehí o estrañ que portarà a vendre les tals coses a la dita universitat, no sien gosats les coses ans de vendre-les teñir, ans dexen³⁵¹ aquelles en sa pròpia color; en pena de vint sous aplicadors ut supra, si ja³⁵² aprés de haver-les venudes el que les haurà comprades voldrà, les tiñga³⁵³ e no puixa vendre ni vena una cosa per altra. En pena de xixanta sous y la tal cosa que haurà venut perduda, aplicadora dita pena ut supra.

33. Ittem que los dits fusters que faran cadires, taules, bufets, caxes³⁵⁴ o altres coses de fusta per a vendre, ajen de fer totes e qualsevol de dites coses de un modo de fusta y no gozen posar ninguna³⁵⁵ pesa de altra fusta; en pena de xixanta sous aplicadors ut supra, si ja³⁵⁶ no posasen dites fustes / f15 al temps de fer de dites coses de voluntat de la persona que les tals coses que haurà comprat, etc.

34. Ittem que los dits fusters qualsevol pesa de fusta així finestra com altra qualsevol faran, no puixen fer la obra sobreposada y apenasada³⁵⁷, mesclada sí que cada pesa ajen de

³⁴⁹Al 14v "nengun".

³⁵⁰Al LME "menestral".

³⁵¹Al 14c i al LME "deixe".

³⁵²Al 14c "sia".

³⁵³Al 14c i al LME "tiñga".

³⁵⁴Al 14c i al LME "caixes".

³⁵⁵Al 14c "nenguna".

³⁵⁶Al 14c "ya".

³⁵⁷Al LME "apeinasada".

obrar de una manera y la obra que faran sobreposada no la deixen sols pegada ab aygua cuya, sí clavada ab claus ni puixen vendre una obra per altra; sots pena per cascuna vegada que dites coses faran, de xixanta sous aplicadors ut supra, etc.

Corregers³⁵⁸

35. Ittem que ningun³⁵⁹ correger³⁶⁰ ni venedor de correjes³⁶¹ que les vendran en la present universitat o fara per a vendre en aquella correjes o sints, caygudes, gambals, gruperes, regnes, sobresingles, pitrals, lātichs, xàquimes³⁶² de cuyro, ni sia gozats vendre les tals coses si no seran fetes de cuyro de bou o vaca, /

f15v de servo o de lleó; en pena de xixanta sous e cremada la obra, aplicadora dita pena ut supra.

36. Ittem que dits correjers³⁶³ no sien gozats vendre xàquimes³⁶⁴ de cuyro³⁶⁵ sens forrar aquelles dels cuyros desús dits, en cas que sien velles y si u³⁶⁶ forraran de altre cuyro, encórreguen en dita pena ut supra.

37. Ittem si dits correjers³⁶⁷ dita obra vendran o farà per a vendre serà de cuyro cremat per estar de dos falços es dos vegades adobat³⁶⁸ o en altra manera gastats, sien cremades

³⁵⁸Al LME "correchers".

³⁵⁹Al 14c "nengun".

³⁶⁰Al LME "correcher".

³⁶¹Al LME "correches".

³⁶²Al LME "jaquimes".

³⁶³Al LME "correchers".

³⁶⁴Al LME "jàquimes".

³⁶⁵Al LME "curio".

³⁶⁶Al 14c "si o faran" i al LME "si en forraran".

³⁶⁷Al LME "correchers".

³⁶⁸ Al 14c "en dos vegades adobat" i al LME "per estar de dos sals, so és, dos vegades adobat".

dites coses, sien encorreguts en dita pena de xixanta sous aplicadora ut supra.

Espasers

38. Ittem que los espasers que faran baynes per a vendre no puixen vendre baynes de badana per bezero³⁶⁹ ne puixen fer baynes de badana la carn a fora³⁷⁰, ço és, enveçada³⁷¹; en pena de xixanta sous aplicadors ut supra.

39. Ittem que los dits espasers tots /

f16 temps y quant algú los darà alguna espasa o daga a llimpiar, no puixen llimpiar aquella si no serà llevant-los la guarnició; en pena de çinch sous, ultra de tornar a llimpiar aquella sens paga, y que ajen de llimpiar a dites armes ab esmeril y no ab altra cosa y en lo banch de son offiçi; sots dita pena partidora lo ters a l'acusador y los altres dos terços al Almustaçaf.

40. Ittem que les baynes que faran o vendran de dites espases o dagues sien ben cosides ab fil de lli ençerat y de punt a punt y aja³⁷² distància només de un cantell de un real de a güyt³⁷³ y les baynes de espasa fetes ab taules³⁷⁴ com han de estar, se puixa fer un nuch³⁷⁵ ab aquelles y si així no seran a conevida de dit Almustaçaf, no les puixa vendre y si les vendrà, encórrega en pena de çinch sous aplicadors ut supra.

Sombrerers

41. Ittem que los sombrerers que faran obra per a vendre en

³⁶⁹Al LME "beserro".

³⁷⁰Al 14c "de fora".

³⁷¹Al LME "embesada".

³⁷²Al LME "que aixa".

³⁷³Al 14c i al LME "huit".

³⁷⁴Al LME "ab taules".

³⁷⁵Al 14c i al LME "nuch".

la present /

f16v universitat o portaran a vendre ad aquella en temps de fires com en altra manera, los sombreros ajen de estar e ser bons e fets de anils³⁷⁶ negres y no blanchs³⁷⁷ e llímpios de cospins y si açò no tendran, sien a coneguda del Almustaçaf vendre aquells y si els vendran sens dita coneguda, encórreguen en pena de çinch sous ut supra, ultra de fer-los recuperar dits sombreros y restituuir lo preu de aquells.

42. Ittem que los dits sombrerers los sombreros negres que vendran sien fets com és dit a coneguda del dit Almustaçaf e no puixen vendre sombreros vells reteñits ni puixen forrar los dits sombreros ne altres de tafatà vell ni husat; en pena de vint sous aplicadors ut supra y si los serà manat per dit Mustaçaf, feta dita visura, no·ls venen³⁷⁸ per tenir les coses desús dites y els vendran, encórreguen en pena de xixanta sous aplicadors ut supra./

f17 43. Ittem que los vels que posaran en los sombreros los sombrerers per a vendre, sien nous y si seran vells y aquells hauran reteñits, encórreguen en pena de çinch sous aplicadors ut supra.

Sastres

44. Ittem que ningun sastre ne altra persona que cosirà en la present universitat per a altri³⁷⁹, no puixa tallar ne cosir³⁸⁰ qualsevol cosa dia de dumenje³⁸¹ ni festa de guardar; en pena de çinch sous aplicadors ut supra.

45. Ittem que los dits sastres no puixen tenir per a vendre palezament ni amagada ninguna cosa feta de llana en cas que sien draps de altres; en pena de deu sous aplicadors ut supra.

³⁷⁶Al LME "añils".

³⁷⁷Al LME "e no de blanchs".

³⁷⁸Al 14c "no·s venen" i al LME "no els venen".

³⁷⁹Al LME "altre".

³⁸⁰Al 14c "cusir".

³⁸¹Al 14c i al LME "dumenche".

46. Ittem que qualsevol sastre tinga obligació les robes que cusirà³⁸² de çeda o xerguilles³⁸³ cordonades o chamelets o altres que convindrà ençerar, les robes, les aja de ençerar; en pena de deu sous aplicadors ut supra.

47. Ittem que qualsevol sastre que /

f17v [que] farà pendre o pendrà drap o altra cosa de çeda o llana per a algun particular per a algun vestit o roba y al temps del tallar dit vestit faltarà alguna cosa per a el compliment³⁸⁴ de aquell, tinga obligació de provehir per al compliment del tal vestit o roba tal y a tam bo com serà lo que haurà fet pendre dins tres dies contadors des del dia que haurà tallat aquell, lo qual aja de pagar lo amo del dit vestit; y si no·n trobarà³⁸⁵ dins dita dilaçió ni provehirà³⁸⁶ com és dit, tinga obligació de pagar lo drap o cosa haurà fet pendre al qui haurà comprat³⁸⁷ y lo dit sastre se aprofite de aquella³⁸⁸; y si tallarà qualsevol vestit y el gastarà, al temps que serà acabat li vendrà chich al amo per a qui serà, li aja de pagar lo cost de aquell, axí³⁸⁹ forros com altre lo qual li puixa demanar abans de haver husat dit vestit per un dia natural y si pasará /

f18 perda la acçió que tendrà contra lo sastre. Y les robes que farà acabe-les lo sastre³⁹⁰ ab tota perfecció sí e segons lo amo voldrà, donant-li los recaptes; en pena de pagar aquells de

³⁸²Al 14c i al LME "cosirà".

³⁸³Al LME "jerguilles".

³⁸⁴Al LME "cumpliment".

³⁸⁵Al LME "y si no trobarà".

³⁸⁶Al LME "provirà".

³⁸⁷Al LME "al qui la aurà comprat".

³⁸⁸Al LME "y el dit sastre se·n aprofite de aquella".

³⁸⁹Al 14c i al LME "així".

³⁹⁰Al 14c " Y les robes que tendrà acabades dits sastres".

propbris³⁹¹, etc.

Çabaters

48. Ittem que los çabaters que faran obra de son offici en la present universitat per a vendre en aquella y altres forasters que la portaran a vendre en aquella, ajen de guardar les coses següents, etc.

49. Ittem y primerament³⁹², que no sien gozats vendre ni fer per a vendre çabates de dos soles ab vira de badana sinó de cordovà y la jus sola de bou y no de bezero ni de rosí y lo mateix se entenga en les pantofles³⁹³, així de home com de dona. Y si haurà en la obra feta o en la que faran altra cosa de lo desús dit, encórreguen en pena de xixanta sous aplicadors ut supra, ultra de ser cremada dita obra, etc.

f18v 50. Ittem que no sien gozats los dits çabaters, així vehýns com estrañgers³⁹⁴, de vendre ni fer per a vendre çabates de hòmens com de dona, pantofles de chichs o de chica³⁹⁵ com calç de tres punts en amunt, cosides a la bambúrria³⁹⁶ y (si)³⁹⁷ seran çabates de dos soles o pantofles, sien cosides³⁹⁸ a dos costures; la dita pena pena partidora ut supra.

51.³⁹⁹Ittem que los çabaters de la present universitat no puixen tenir ni tinguen en ses cases ni en l'adoberia de la present universitat ni en cases dels adobadors, pell alguna de

³⁹¹Al 14c em pena de pedre haquells de propis".

³⁹²Al LME "en les sabates morisques no sien gozats de posar ni mesclar badana ab cordovà, sí que lo oripell y tot lo demés aixa de ser de cordovà, o, tot aixa de ser de badana, en pena de seixanta sous y les sabates perdudes, aplicadora dita pena ut supra, y"

³⁹³Al 14c "pantofes".

³⁹⁴Al 14c i al LME "estrañys".

³⁹⁵Al 14c "chicha".

³⁹⁶Al 14c "banbúrria" i al LME "banfúria".

³⁹⁷Al LME "y si seran sabates de dos soles".

³⁹⁸Al 14c "cusides".

³⁹⁹Aquest apartat no apareix al 14c.

allimaña⁴⁰⁰ mular li⁴⁰¹ asnal o cavallar; en pena de xixanta sous aplicadors ut supra. Y sots dita pena tinguen obligació a tots los veijns y habitadors que·ls demanaran çabates de una sola, fer-les, aquelles⁴⁰², sens constrainat algú y que·n ses botigues ajen de tenir y tinguen tantes çabates fetes per a vendre de una sola com de dos, etc.

52.Itt

em que les çabates de badana /

f19 faran o vendran per a dones, ajen de posar o haver-i en les soles cuyro de bou o vedell per soles y si badana y haurà, sia doblada; en pena de deu sous aplicadors al Almustaçaf y si acusador y haurà, se li done lo ters, etc.

Ferrers y otros

53. Ittem que ningun ferrer ni altra persona sia gozada de comprar ferro vell de ningun criat o criada, sclau o sclava⁴⁰³, chichs o chica ni baratar aquella a(b) altra cosa⁴⁰⁴; en pena de çinch sous, ultra de perdre⁴⁰⁵ lo preu que haurà donat per lo dit ferro vell y restituhyr lo dit ferro a son amo, etc.

Abaxadors⁴⁰⁶

54. Ittem que los abaxadors de la present universitat no sien gozats llevar per son dret de·baxar⁴⁰⁷ cascuna alna de drap catorzè més de /

f19v sis dinés, setzè⁴⁰⁸ més de huyt dinés l'alna, vint-y-dozè⁴⁰⁹ de

⁴⁰⁰Al LME "alimaña".

⁴⁰¹Hauria de dir "ni".

⁴⁰²Al LME "fer-los aquelles".

⁴⁰³Al LME s'omet aquests "sclau o sclava".

⁴⁰⁴Al LME "per altra cosa".

⁴⁰⁵Al 14c "pedre".

⁴⁰⁶Al LME "abajadors".

⁴⁰⁷Al 14c "de·baixar" i al LME "abajadar".

⁴⁰⁸Al 14c "setse" i al LME "setzè".

colors deu dinés la alna, vint-y-dozè negre dotze dinés l'alna y si li pegarà⁴¹⁰ dos tizores, aja de llevar del dit vint-y-dozè negre dígüyt⁴¹¹ dinés l'alna y si cordellat de color, çinch dinés l'alna y negres a sis dinés; en pena de çinch sous aplicadors ut supra. Y si abaxaran⁴¹² mal lo drap, fet⁴¹³ en aquell tisorades a conejada del dit Almustaçaf, pague lo preu del dit drap al amo⁴¹⁴ de aquell conforme li haurà costat, etc.

55. Ittem que lo dit abaxadors⁴¹⁵ no sia gozat de reservar-se en si ni en sa casa la simolça del dit drap, li hauran donat a abaxar⁴¹⁶ encara que aja llevat aquella per a haver-lo de abaxar⁴¹⁷, sí que dita simolça, la y aja de lliurar⁴¹⁸ al amo del dal⁴¹⁹ drap. En pena, per cascuna vegada lo contrari farà, de çinch sous aplicadors ut supra, etc.

Calçeters

56. Ittem que ningun⁴²⁰ calçeter sia gozat de tallar ni cozir cal-/

f20 çes ni saragüells de cordellat ni de drap per a vendre que

⁴⁰⁹Al 14c "dotse" i al LME "dosê".

⁴¹⁰Al LME "pasarà".

⁴¹¹Al 14c i al LME "díhuit".

⁴¹²Al 14c "abaixaran" i al LME "abajara",

⁴¹³Al 14c "fent".

⁴¹⁴Al LME "al amo, encara que aixa llevat a aquella per a haver-lo de abajar, en pena...".

⁴¹⁵Al 14c "abaixadors" i al LME "abajador".

⁴¹⁶Al 14c "habaixar" i al LME "abajar".

⁴¹⁷Al 14c "habaixar".

⁴¹⁸Al 14c "lliurar".

⁴¹⁹ Per "tal".

⁴²⁰Al 14c "nengun".

primerament dit cordellat o drap no sia avisat o bollat⁴²¹ per lo vehedor de dita universitat; en pena, si lo cordellat o drap serà bo, de xixanta sous y (si) serà rohyn⁴²² o cremat de tintes, ultra de dita pena, perda dites calçes y saragüells⁴²³; aplicadora dita pena conforme los anteçedents capitols de la bolla és contengut, etc.

Calderers

(Al marge:) Ans de vendre lo calderer regonega lo pes y no vena vell per nou.

57. Ittem, qualsevol calderer que vendrà calderes en la present universitat, ans de vendre, aja de requerir lo pes com és dit en los anteçedents capitols; e no puxen⁴²⁴ vendre ninguna pahella ne caldera, olla, çetra, poal, copa ne altra cosa de aram apedaçada o vella per nova. En pena de xixanta sous, perdre la tal cosa haurà venut, aplicadora dita pena ut supra /

f20v e restituhyr lo preu al qui la tal cosa haurà comprat, si ja⁴²⁵ no haurà manifestat al comprador en lo dañy tendrà lo que haurà venut, per a lo qual se aja de restar al jurament del tal comprador si terçer no y haurà, etc.

(Al marge:) Jurament(i davall una creu).

58. Ittem que qualsevol calderer qualsevol caldera, poal o copa o pahella que vendrà o portarà per a vendre a la present universitat, no puixa haver de ferro sí en la caldera la ança de ferro y el cordó del arrededor⁴²⁶ de dita caldera o copa ab una animeta de fil de ferro y en la pahella la coha, y si haurà en los dits vexells o altres de aram o altra cosa de

⁴²¹Al LME "dit cordellat o draps sia bollat y vist per lo vehedor".

⁴²²Al LME "ruín".

⁴²³Al LME "sarahuells".

⁴²⁴Al 14c i al LME "puixen".

⁴²⁵Al 14c " si ia".

⁴²⁶Al 14c i al LME " del rededor".

ferro⁴²⁷ més de lo desús dit, encórreguen en pena de xixanta sous⁴²⁸ aplicadors ut supra y sots dita pena al temps del pesar dites coses, ajen de llevar la ança de la caldera y la coha de la pahella; y si barataran alguna caldera vella ab nova,⁴²⁹/ f21 ajen de pendre la dita ança ab la mateixa caldera vella y, axí⁴³⁰ mateix, li ajen de donar la nova.

59. Ittem que les romanes de dites calderes⁴³¹ porten són⁴³² de dotze onzes la lliura y la arrova de trenta lliures y podrien engañyar⁴³³ aquells a altres persones que compren per no entendre-les, donant lliura chica per lliura grossa, lo que és en gran dañy dels particulars de la present universitat. Per obviar los quals és estat provehýt que si algun calderer farà lo desús dit, enganant al comprador, e dins dos dies naturals no pretendrà greuge⁴³⁴ algú, no·l puixa demanar y si·l pretendrà, constat⁴³⁵ haver-lo enganat, així per jurament del tal comprador com per relació del tercer, sia encorregut lo tal calderer en pena de xixanta sous ultra de refer lo engañy; aplicadora dita pe-/

f21v na ut supra, etc.

Serers

60. Ittem que qualsevol que farà en la present universitat siris, antorches de sera, o forasters que les portaran de fora vila a vendre, dits siris, antorches ajen de tenir los fils

⁴²⁷Al LME " o de quasevol altra mixtura".

⁴²⁸Al LME "y los vexells perduts".

⁴²⁹Al LME "o paella vella ab nova".

⁴³⁰Al 14c i al LME "així".

⁴³¹Al 14c "de dits calderers porten" i al LME " que dits calderers porten".

⁴³²Al 14c "lo pes de".

⁴³³Al LME "engañar".

⁴³⁴Al LME "no pendrà o pretendrà querella contra".

⁴³⁵Al 14c "constant".

següents, ço és, en canela o siri de tres onzes aja en lo povil huyt⁴³⁶ fils de filat cuyt⁴³⁷ doble y en lo siri de sis⁴³⁸ onzes, nou fils dobles y en lo siri de dotze⁴³⁹ onzes que és lliura chica, deu fils dobles y en lo siri de dihuyt onzes, catorze fils y en lo siri de tres lliures chiques, digüyt⁴⁴⁰ fils dobles y en lo siri de quatre lliures chiques, vint fils dobles y en la antorcha de quatre o çinch lliures , en lo pobil en totes cames⁴⁴¹ vynt-y-dos fils dobles de fil cuyt y en les antorches de sis, set, güit⁴⁴² lliures chiques en /

- f22 [en] totes les cames, quaranta fils dobles de filat cuyt y sien de bona sera sens mescla de [sens mescla] de razina ne⁴⁴³ trementina alguna; en pena de ser trencada⁴⁴⁴ la sera y çinch sous, emperò, si en qualsevol siri o antorcha de pes de tres lliures en avant serà atrobat un fil doble o dos, no sia encorregut en pena alguna y en dites antorches ne siris no puixa posar ne pose les primeres capes de sera vella y rohyn⁴⁴⁵ y les damunt⁴⁴⁶; en pena de vint sous aplicadors ut supra, sots dita pena no puixa posar en dites antorches povil vell.

Polvoristes

⁴³⁶Al 14c i al LME la major part de diftons /uj/ s'escriuen ui, a diferència del manuscrit 14 que els escriu uy.

⁴³⁷Al 14c "torsut".

⁴³⁸Al 14c "cinch".

⁴³⁹Al 14c i al LME "dotse".

⁴⁴⁰Al 14c i al LME "dihuit".

⁴⁴¹Al 14c "les quemes".

⁴⁴²Al 14c i al LME "huit".

⁴⁴³Al 14c falta des de "sien de bona..." fins ací.

⁴⁴⁴Al 14c "cremada".

⁴⁴⁵Al LME "ruín".

⁴⁴⁶Al LME "y les de damunt de bona".

61. Ittem que ningun⁴⁴⁷ polvoriste ni altra persona que vena pôlvora ni cohets, no vena pôlvora de artilleria per pôlvora de arcabuseria⁴⁴⁸ ni faça ni vena cohets ni tronadors ni piules fetes⁴⁴⁹ o encamarades sinó de bon paper y no mescle ab aquell paper d'estraça o paper blanch⁴⁵⁰ y si açò farà, encórrega en pena de deu sous ultra de perdre⁴⁵¹ la tal pôlvora, cohets, piules, trona-/
f22v dors y restituhyr lo preu de aquells a qui haurà comprat⁴⁵²; aplicadora dita pena ut supra.

62. Ittem que los dits polvoristes no puixen posar en la pôlvora de altre carbó sí de baladre o de sarments, salser⁴⁵³ o gramisa y si de altre en posaran, encórreguen en pena de xixanta sous, ultra de perdre la tal pôlvora; aplicadora la dita pena: lo ters als jurats, lo ters al Almustaçaf y lo ters al acusador y si acusador no y haurà, sia aplicat el un ters al gloriós sant Juan.

Corders

63. Ittem que los corders ne altres persones de la present universitat no sien gozats fer lo fil palomar sí de bon cà nem rastellat y ajen de donar dotze alnes a diner y si no u faran, encórreguen en pena de çinch sous, aplicadors al Almustaçaf les dos parts y l'altra al acusador./

f23 64. Ittem que los cordells que faran per a vendre com són: cordell de açot, cordell de llasos⁴⁵⁴ de sabó y altres cordells

⁴⁴⁷Al 14c "nengun".

⁴⁴⁸Al 14c "alcabuseria".

⁴⁴⁹Al 14c "ni per a festes".

⁴⁵⁰Al LME "o paper bañat".

⁴⁵¹Al 14c "pedre" sempre.

⁴⁵²Al LME "a qui eu haurà comprat".

⁴⁵³Al LME "sarça".

⁴⁵⁴Al LME "jaços".

del mateix⁴⁵⁵ tamañy, ajen de ser de bon càrem y rastellat, çó és, del serro y los demés cordells que faran com sien de gros com lo dit o polse, ajen de posar la mitat de les cames de bon càrem rastellat y lo demés de estopa; en pena de çinch sous aplicadors ut supra.

65. Ittem, la mecha per a⁴⁵⁶ arcabuseria la ajen de fer dits corders de estopa de càrem e ben cuya ab sendra de llentiscle, sarments y si no serà tal, encórreguen en pena de çinch sous aplicadors ut supra⁴⁵⁷, ultra de restituhyr lo preu haurà cobrat de aquella si venuda la hauran.

66. Ittem que los dits corders ajen de fer⁴⁵⁸ los fils de cosir de les soles de les espardeñyes⁴⁵⁹ de bon càrem de serro rastellat e guita per a cares de dites /

f23v espardeñyes⁴⁶⁰ y si no o faran, paguen çinch sous aplicadors ut supra, ultra que la tal guita y fil seran cremats.

67. Ittem que ajen de fer les singles de bèsties de sella⁴⁶¹ lo ordim⁴⁶² de fil de bon càrem de serro rastellat y la trama de estopa y les singles y cabestres de bèsties de albardar, lo ordim⁴⁶³ de càrem espadat y la trama de estopa. En pena de deu sous aplicadors ut supra.

Espardeñers

68. Ittem que los espardeñers que faran espardeñes de home

⁴⁵⁵Al 14c "mateix".

⁴⁵⁶Al LME "la corda de".

⁴⁵⁷Al 14c se suprimeix la resta de l'apartat.

⁴⁵⁸Al LME "les singles de bèsties de sella eo".

⁴⁵⁹Al 14c i al LME "espardeñes".

⁴⁶⁰Idem.

⁴⁶¹Al LME "com damunt és dit".

⁴⁶²Al 14c "ordit" i al LME "ordir".

⁴⁶³Al 14c "ordit".

per a vendre, axí⁴⁶⁴ de sola de cànem com de sola de espart, ajen de tenir per mig de la sola pegats trenta y quatre a trenta y sis punts⁴⁶⁵ que travesen de una part a la altra y la sola aja de tenir de cànem de dèset⁴⁶⁶ cordes en amunt, contant-se per lo taló y de espart de quinze cordes en amunt y sien dites soles de bon cànem /

f24 y les que açò no⁴⁶⁷ tendran el que les farà, encórrega en pena de perdre les espardeñes y deu sous aplicadors ut supra. Lo qual ajen de tenir les espardeñes primes com groses com texides⁴⁶⁸; y sots dita pena ajen de posar a les soles de espart çerqueta⁴⁶⁹ de cànem y de dona ajen de tenir tretze⁴⁷⁰ cordes y trenta punts que travesen la sola; sots dita pena aplicadora ut supra.

69. Ittem que si faran dites soles de espardeñes de home de estopa de cànem y no les faran de bon cànem espadat sens posar, so és, encórreguen en pena de vint sous, ultra que dites espardeñes seran cremades; aplicadora dita pena ut supra. Y les espardeñes dels fadrinets en les soles puixen posar dites cosees.

70. Ittem que los que faran espardeñes de espart ajen de posar en cada sola quinze cordes y vint-y-quatre punts / f24v que travesen per mig de la sola e sobre lo peu posen dotze⁴⁷¹ cordes y en lo taló, sis cordes y si seran de ñiñol⁴⁷², ajen de

⁴⁶⁴Al 14c i al LME "així".

⁴⁶⁵Al LME "per mig de la sola trenta-y-sis punts pegats y pasats".

⁴⁶⁶Al 14c "dèsat".

⁴⁶⁷Al LME "y si aso no".

⁴⁶⁸Al 14c i al LME "teixides".

⁴⁶⁹Al 14c "serguillata".

⁴⁷⁰Al 14c i al LME "tretse".

⁴⁷¹Al 14c i al LME "dotse".

⁴⁷²Al 14c "niñol".

posar al doble y⁴⁷³ la cara aja de tenir çinch⁴⁷⁴ passades dobles; en pena de çinch sous y les espardeñes perdudes aplicadora dita pena ut supra.

Caneles de sèu

71. Ittem los que faran caneles de sèu per a vendre en la present universitat ajen de posar lo povil de cotó y sien fetes de bon seu blanch y no puxen⁴⁷⁵ encamarar aquelles, ço és, possant baix⁴⁷⁶ sèu groch y damunt una capa de sèu blanch o dos y si o faran, per cascuna vegada encórreguen en pena de xixanta sous, ultra de perdre les dites caneles; aplicadora dita pena lo ters al acusador, lo ters al Almustaçaf y lo altre ters als jurats y si no haurà acusador, sia aplicada la pena com és dit en los anteçedents capitols y lo mateix, /

f25 se entenga, ajen de tenir y fer los que portaran a vendre caneles de seu a la present universitat.

72. Ittem que qualsevols persones que faran les dites caneles o les portaran a vendre a la present universitat, no puixen vendre ans de la postura que per los jurats los serà posada; sots la pena de xixanta sous aplicadors ut supra.

73. Ittem que lo qui arrendarà o comprrà lo greix en junt de la carneseria no puixa fer aquell tot lo greix⁴⁷⁷, si serà lliurat⁴⁷⁸ tot caneles sinó que en aja⁴⁷⁹ de deixar⁴⁸⁰ per a lo hús dels particulars y aquell aja de donar la lliura al preu yrà la carn sens sisa y picar dos dinés; sots dita pena

⁴⁷³Al LME "dotse cordes al doble" i omet la resta; sembla una errada del copista.

⁴⁷⁴Al 14c "quinse".

⁴⁷⁵Al 14c i al LME "puixen".

⁴⁷⁶Al LME "davall".

⁴⁷⁷Al 14c "grex".

⁴⁷⁸Al LME "li serà llevat".

⁴⁷⁹Al 14c "ne aja" i al LME "ne aixa".

⁴⁸⁰Al 14c i al LME "deixar".

partidora ut supra. Lo qual⁴⁸¹ aja de llevar⁴⁸², així als vehýns de la present universitat com als forasters.

74. Ittem que los que tendran arrendat dit greix, com és dit, ajen de vendre als vehýns de la present universitat dos dinés y tres dinés y quatre dinés a los que voldran per seus⁴⁸³ menestres, /

f25v en pena de deu sous, aplicadors lo ters al acusador y los dos terços al Almotaçaf. Y en la mateixa pena encórreguen si negaran tenir dit greix, per lo Mustaçaf seran trobat⁴⁸⁴ en llur casa. etc.⁴⁸⁵

Ostalers⁴⁸⁶

75. Ittem que los ostalers, arrendadors de paradors o amos de aquells no puixen tenir en los seus ostals en corrals de aquells porchs ne gallines solts ni lligats si no serà en corral a part tancat. En pena de xixanta sous, ultra de perdre los tals porchs o gallines; aplicadora dita pena: lo ters al acusador y lo ters al Almotaçaf y lo ters als jurats y si acusador no y haurà, sia aplicada al beneyt sant Juan.

76. Ittem que los dits ostalers no puixen parar taula en los ostals⁴⁸⁷ a nengun⁴⁸⁸ foraster ni a altre en dies de dumenge⁴⁸⁹ ni festa de guardar ans de /

f26 haver exit⁴⁹⁰ de missa major; en pena de çinch sous aplicadors

⁴⁸¹Al LME "lo qual preu".

⁴⁸²Al 14c "donar".

⁴⁸³Al 14c "sos".

⁴⁸⁴Al LME "y per lo Mutasaf serà atrobaten llur casa".

⁴⁸⁵Al 14c " los dos terços al mustasaf y així mateix si o negaran.".

⁴⁸⁶Al LME "Hostalers".

⁴⁸⁷Al LME "en sos hostals".

⁴⁸⁸Al LME "ningun".

⁴⁸⁹Al 14c i al LME "dumenche".

⁴⁹⁰Al 14c i al LME "eixit".

al Almotaçaf.

77. Ittem que dits ostalers o amos de paradors no tinguen per a vendre ni venen en sos ostals coses de menjar o beure com són: pa, vi ne altra cosa encara que sia de sa collita; sots dita pena partidora ut supra.

78. Ittem que ajen de guardar y observar los aranzels⁴⁹¹ posats per los jurats y si alguna cosa contesa en aquells contravendrà, encórreguen en les penes posades en dits aranzels⁴⁹², aplicadores ut supra.

Ortolans

79. Ittem que ningun⁴⁹³ ortolà ni ninguna⁴⁹⁴ altra qualsevol persona per si o per altri⁴⁹⁵, no sia gozat agavellar ninguna fruya verda de la orta o terme de la present universitat com són: magranes, dàtils, raijms e altra qualsevol fruya e si es farà⁴⁹⁶, encórrega en pena de xixanta sous ut supra./

f26v 80. Ittem que los dits ortolans ne altra qualsevol persona no puixa vendre ni fer per a vendre dàtils adobats; en pena de xixanta sous y de perdre⁴⁹⁷ aquells, aplicadora dita pena ut supra.

81. Ittem que los dits ortolans ni altre per aquells no puixen vendre los dàtils encamarats, ço és, los negres ab los grochs sinó cada manera de dàtils de per si y a preu, ço és, los negres a sis dinés y los grochs a quatre y los altres a dos dinés y com seran, com no exedexca⁴⁹⁸ preu de tres dinés la

⁴⁹¹Al 14c "aransals".

⁴⁹²Idem.

⁴⁹³Al 14c "nengun".

⁴⁹⁴Al 14c "nenguna".

⁴⁹⁵Al 14c "altre" i al LME "altra".

⁴⁹⁶Al 14c i al LME "y si en farà".

⁴⁹⁷Al LME "pedre".

⁴⁹⁸Al LME "sedeixquen de".

lliura⁴⁹⁹ y si contravendran a qualsevol de dites coses, encórreguen en pena de xixanta⁵⁰⁰ sous , aplicadora ut supra.

f27 82. Ittem que los dits ortolans y altres qualsevols persones que vendran paniz o alcandia en la present universitat escapçat, ajen de donar sis lliures a diner y per / escapçar, çinch lliures; en pena de çinch sous y la herba perduda, aplicadora dita pena al Almustaçaf y si acusador y haurà, se li done lo ters.

sitiada

Sitiada que's tengué, se hordena que se ha de donar çinch lliures de alcaçer a diner; en pena de deu sous està pregonisat.⁵⁰¹

f27v 83. Ittem que los dits ortolans o altres persones que vendran alfalfa, ajen de donar, ço és, del primer⁵⁰² de octubre fins tot març, tres lliures de herba a diner y del primer⁵⁰³ de abril fins tot setembre, quatre lliures a diner, la qual herba ajen de donar lligada y ab⁵⁰⁴ lo pes desús dit sots dita pena applicadora ut supra. Y que la dita herba no puixen⁵⁰⁵ vendre a taules sinó⁵⁰⁶ a dinades com és dit; sots dita pena / aplicadora ut supra.

84. Ittem que los dits ortolans ni altres persones que portaran a vendre o vendran a la present universitat: lletugues, ràvens⁵⁰⁷, naps, chirivies⁵⁰⁸, verdolagues, borragens

⁴⁹⁹Al 14c " los altres a dos dines la lliura".

⁵⁰⁰Al 14c "xexanta".

⁵⁰¹Aquesta apartat no és inclós al LME.

⁵⁰²Al LME "de donar des del primer dia del mes de".

⁵⁰³Al LME "primer dia".

⁵⁰⁴Al 14c "ligada en".

⁵⁰⁵Al 14c "no la puixen".

⁵⁰⁶Al 14c "sinós".

⁵⁰⁷Al 14c "llegums, ràvens, lletugues".

y altres coses de ortaliza, no gozen vendre aquelles ab terra
y sens llavar; sots dita pena partidora ut supra.

85. Ittem que los dits ortolans ne altres personnes
qualsevol coses vendran de ortalisa, no sien gozats mesclar la
fresca⁵⁰⁹ ab la estantisa ne vendre dita ortalisa aprés de
passades vint-y-quatre hores de estar collida y si o faran⁵¹⁰,
encórreguen en pena de çinch sous aplicadors ut supra y la
ortalisa perduda.

86. Ittem que dits ortolans ni altres qualsevol personnes no
gozen fer madurar les fruytes artificialment; (en) pena⁵¹¹ de
çinch sous, aplicadora ut supra.

Forners

87. Ittem que qualsevol forner o paler que tendrà seu forn
propri⁵¹² /

f28 o arrendat de qualsevol coses que li embiaran⁵¹³ a coure al seu
forn perdrà⁵¹⁴ o gastarà aquelles o pendrà més dret del que se
li deu de lo que es courà en lo seu forn, si dins tres dies la
part de qui serà reclamarà, lo tal forner o paler sia tengut
pagar al doble lo que haurà gastat o percut; aplicadora dita
pena la mitat a la part y l'altra mitat al Almotaçaf. Y si dita
dilaçió passarà sens dir cosa ninguna⁵¹⁵, perda la acçió que
tindrà y lo dit Mustaçaf entremetre⁵¹⁶ de son offici.

88. Ittem que si lo forner o paler farà lo pa que es
portarà al seu forn y el enfornarà fet vinagre per haver

⁵⁰⁸Al 14c i al LME "cherevies".

⁵⁰⁹Al 14c "la vella", sembla un error del copista.

⁵¹⁰Al LME "y si eu faran".

⁵¹¹Al 14c "em pena" i al LME "en pena".

⁵¹²Al 14c i al LME "forn seu propi".

⁵¹³Al LME "li imbiaran".

⁵¹⁴Al LME "pedrâ".

⁵¹⁵Al 14c "nenguna".

⁵¹⁶Al LME "lo dit Mutasaf no es puixa entremetre de son ofici".

pressa, no·l haurà girat⁵¹⁷ o enfornat, no tinga obligació de pagar més de la valor⁵¹⁸ del pa. Y si serà aquell olivat, aja de pagar aquell doble com és dit en lo antecedent capítol, si ja⁵¹⁹ no és per culpa del amo de dit pa, lo qual aja de reclamar dins tres dies com és dit.

89. Ittem que dits amos de dits forns /

f28v o palers que tendran aquells mentres tindran dits forns uberts y couran, no sien gozats pastar pa per a vendre ni vendre de altre pa sí dels que·ls havia prevengut⁵²⁰ de la puja⁵²¹; en pena de çinch sous aplicadors ut supra. Y si el Almustaçaf del dit pa li haurà vengut de puja, el trobarà falt, no li puixa llevar pena al tal forner sí tencar-li dit pa per no haver-lo ell pastat ni haver ell dit frau. Y sots dita pena no sien gozats⁵²² obrir los forns ni pegar-los foch dia de dumenge⁵²³ o festa de guardar, etc.

Tenders, çabaters y altres

90. Ittem que ningun tender ni çabater, espardeñer sien gozats ne presumeixquen⁵²⁴ que en obrir ses botigues e parades per a obs de vendre dies de dumeneses⁵²⁵ o festes, si no serà après de misa major; en pena de çinch sous aplicadors ut supra /

f29 Tenders

91. Ittem que los tenders ajen de guardar les postures

⁵¹⁷Al LME "chirat".

⁵¹⁸Al 14c "lo valor".

⁵¹⁹Al 14c "si ha".

⁵²⁰Al 14c "sí dels quals aurien prevengut".

⁵²¹Al 14c "puixa" i al LME "pucha".

⁵²²Al 14c "osats de".

⁵²³Al 14c "dumenge" i al LME "dumenche".

⁵²⁴Al 14c "presumixquen".

⁵²⁵Al 14c i al LME "dumenches".

posades en los aranzels que per los jurats los serà donats⁵²⁶ sots les penes possades⁵²⁷ en los aranzels y que de totes coses tendran e vendran en ses tendes y ajen⁵²⁸ de fer un diner y dos e lo que·ls demanaran; en pena de deu sous aplicadors ut supra, etc.

92. Ittem que los dits tenders o altres que vendran coses ab balançes y les dites balançes estaran fixes⁵²⁹ en cavallet o penjades⁵³⁰ en alguna cosa, lo fiel o ferro tendran en la pesa hon se pesaran les lliures o onzes estiga tant llarch que trenque a la part de dits pesals o fil⁵³¹ la llengua un cantell de real castellà y si dits pessos no·s trobaran com és dit y caurà/

f29v a la part que no estarà lo dit fil⁵³² o ferro, encórreguen en pena de çinch sous aplicadors ut supra.

93. Ittem que los dits tenders ni altres per aquells no sien gozats vendre çafra encamarat ab alasor, carn, arena⁵³³, terra o altra cosa y que aquell no·l tinguen carregat de mel, oli ni de altre⁵³⁴; en pena, per cascuna vegada que contrafaran, de xixanta sous aplicadors conforme los anteçedents capítols y perdre los tals çafrans y per evitar los fraus se poden cometre, se proveheix⁵³⁵ no gozen tenir los tals çafrans en ses cases encara que no venen de aquells; en pena de vint sous aplicadors ut supra, y ultra de dita pena, perden lo

⁵²⁶LME "los aransels que per los Jurats los auran donat".

⁵²⁷Al LME "aposades".

⁵²⁸Al 14c "ne aja de fer" i al LME "aixen de fer".

⁵²⁹Al 14c "figes".

⁵³⁰Al LME "penchades".

⁵³¹Al 14c "a la part dels dits pesos o fiel".

⁵³²Al 14c "fiel".

⁵³³Al 14c "ab alasor, com harena".

⁵³⁴Al 14c "ni de altra cosa".

⁵³⁵Al 14c "provehix".

çafrà y en la mateixa pena de xixanta sous y el çafrà perdut encórreguen els qui⁵³⁶ portaran a vendre dit çafrà de fora part /

f30 a la present universitat o vendran aquell, partidora dita pena ut supra.

Carnisers

94. Ittem que ningun⁵³⁷ carniser o carnisers ni altra persona no sien gozats de vendre carn de trucha⁵³⁸ per carn de porch ni carn de ovella per carn de moltó ni carn de cabra per carn de cabró⁵³⁹ ni les unes carns per les altres sí que cada cosa venen per lo que és, ni venen carns corrompudes ni sobrepossades ni farçides ni unflades, ço és, en la carneseria de la present universitat ni en altra part de aquella; sots pena de xixanta sous aplicadors: lo ters al Almustaçaf y lo altre ters al que haurà comprat la dita carn y lo altre ters als jurats.

95. Ittem que los dits carnisers vendran⁵⁴⁰ dites carns, donen son just a cas-/

f30v cú y no poguen⁵⁴¹ polsada; en pena de çinch sous per la primera vegada, aplicadors al Almustaçaf y si acusador y haurà, se li done lo ters y en les altres se segueixca⁵⁴² lo fur, etc.⁵⁴³

(Afegit:) Es trobarà segons consta ab privileji dèneu del

⁵³⁶Al 14c "els que" i al LME "los que".

⁵³⁷Al 14c "nengun".

⁵³⁸Al LME "truxa".

⁵³⁹Al LME "macho".

⁵⁴⁰Al 14c "que vendran".

⁵⁴¹Al 14c i al LME "peguen".

⁵⁴²Al 14c "segueixca".

⁵⁴³Al LME "si acusador no y aurà, se li done al dit Mutasaf y que aixa de seguir en les altres penes conforme està dispost per furs".

rey Em Pere segon⁵⁴⁴.

96. Ittem que los dits carnisers ne altres personnes que vendran la carn en menut, així de porch com de ovella, moltó, cabra, cabró⁵⁴⁵ com altra qualsevol carn, no sien gozats vendre ab la dita carn a pes lo cap, frexura⁵⁴⁶, cor ni peus ni fetge⁵⁴⁷ de porch o bou; en pena de çinch sous aplicadors ut supra.

97. Ittem que los qui⁵⁴⁸ mataran porchs per a vendre freschs ne altres, no façen botifarres de sanch de moltó sí de sanch de porch y hon⁵⁴⁹ aquells ajen de posar greix, seba crua o bollida; y per qualsevol de les dites coses contravendran, encórre-/

f31 guen en pena de çinch sous aplicadors ut supra, etc.

98. Ittem que los escorchedors⁵⁵⁰ de les carneseries de la present universitat, carnisers o altres [o altres] no sien gozats los moltons o reses mataran per a sustent o provisió de la present universitat, unflar-les ab la boca ne matar ne degollar nenguna res sobre la pell del altre ne⁵⁵¹ posar la sanch sobre nenguna pell ni vendre les tripes per a omplir a més de sis dinés cascuna tripa seca y fresca a quatre dinés; en pena de çinch sous aplicadors ut supra, y que en pena de xixanta sous no les puixen traure de la present universitat, aplicadora dita pena conforme en los antecedents capitols, etc.

⁵⁴⁴Al 14c "ab privilegi donat per lo Rey, etc." El LME no inclou aquest apartat.

⁵⁴⁵Al LME "macho".

⁵⁴⁶Al LME "frejura".

⁵⁴⁷Al 14c i al LME "feche".

⁵⁴⁸Al 14c i al LME "los que".

⁵⁴⁹Al 14c i al LME "en".

⁵⁵⁰Al 14c "escorchedants".

⁵⁵¹Al LME "ni degollar ninguna res sobre la pell del altra ni...ninguna pell".

99. Ittem que no venen los caps, frexures⁵⁵² o lleus, peus, ventres ab los quallarets⁵⁵³, a més preu de lo que està taçat en lo capítol del arrenda-/

f31v ment de les carns; sots les penes aposades en aquell, e guarden e observen aquell, sots les penes en aquell contengudes, etc.

100. Ittem que los dits escorcharadors o carnisers no sien gozats de dexar⁵⁵⁴ en los moltos que escorcharan la vexiga ni culata y que ajen ab aygua neta de netejar lo alvillo en el dit moltó dexaran y lo dit moltó estiga llímpio de tal manera que no estiga sullat de sanch ni de fenta de dit moltó ni de altre. Aja de dexar⁵⁵⁵ la verga⁵⁵⁶ y señal dels crestons si serà crestat; en pena de çinch sous per cascuna vegada que qualsevol de dites coses contravendran, aplicadors ut supra, etc.

101. Ittem que los dits escorcharador o carnisers no sien gozats de degollar lo moltó o altra qualsevol res que matarà per a bas-/

f32 timent de dita universitat ab lo cap de dita res en alt per ço que la sanch de dita res reste en lo cor ne degollar aquella de orella a orella sinó serà travesant y no afitorant; de qualsevol de les dites coses que contrafaran, encórreguen en pena de xixanta sous aplicadors segons los anteçedents capitols és contengut ut supra, etc.

102. Ittem que los escorcharadors de caps o carnisers que escorcharan qualsevol cap de qualsevol res que es matarà en la carneseria, no sia gozat de llevar de escorchar⁵⁵⁷ més [més] de

⁵⁵²Al LME "frejures".

⁵⁵³Al 14c "quallares" i al LME "cauallarets".

⁵⁵⁴Al 14c "de deixar...arvillo" i al LME s'omet "de dexar", per error del copista ja que diu "no sien gosats en les reses que escorcharan, la vexiga ni culata y aixen ab aygua neta netejar lo arvillo en les reses deixaran y aquelles resten llímpies"

⁵⁵⁵Al LME "deixar".

⁵⁵⁶Al LME "del moltó".

⁵⁵⁷Al LME "y de desfer aquell".

un diner y que'l escorche de tal manera que queden los quexos⁵⁵⁸ en el cap y que les bañes, tinguen obligació de posar aquelles sobre lo escorchador o matador⁵⁵⁹ de la carneseria / f32v de tal manera que los gossos no puxen⁵⁶⁰ arribar ad aquelles; sots pena cascuna vegada que lo contrari faran de çinch sous aplicadors ut supra y en mateixa pena encórreguen si baña alguna fresca se trobarà per los carrers perquè d'esta manera sesaran alguns inconvenients, etc.

103. Ittem que ningun vehý y estrañy, la carn fresca que's vendrà en les carneseries de la present universitat com en casa de qualsevol altre particular, no sien gozats tocar ni palpar dita carn ab la mà; sots pena de perdre dita carn que haurà tocat o palpat e pagar lo que pesarà⁵⁶¹ y si no u farà, encórrega en pena de çinch sous aplicadors al Almustaçaf y si acusador y haurà, se li done lo ters, etc.

Moliners

104. Ittem que los moliners de / f33 la present universitat ajen de moldre als vehýns de aquella, així llevant remijons com taleques ab sa tanda y que quatre dies naturals aprés de haver llevat dits remijons o taleques cascun moliner sia tengut moldre aquelles e si contravendran a qualsevol de dites coses, sia encorregut en pena de xixanta sous aplicadors segons en los altres capitols és contingut, etc.

105. Ittem que los dits moliners no puixen llevar més de a diner per barçella de qualsevol manera de blat o si més⁵⁶² moldran en los seus molins, y si algun particular o altra

⁵⁵⁸Al LME "y que el deixe de tal manera que queden los quejos".
Al 14c "queixos".

⁵⁵⁹Al LME "sobre lo matador o terrat".

⁵⁶⁰Al 14c i al LME "puixen".

⁵⁶¹Al 14c "lo que resarà".

⁵⁶²Al LME "siment".

persona los donarà⁵⁶³ més, tinguen obligació de contar lo que ls donaran y tornar-los lo demés de lo que és dit; en pena de xixanta /

f33v sous y deu dies de presó per la primera vegada que contrafaran y per la segona, sien encorreguts en pena de cent y vint sous y vint dies de presó y per la tercera, sien encorreguts en pena de 240 s. y quaranta dies de presó y privació de tal offici de moliner perpetualment; y aplicadora la dita pena lo ters al jutje executor⁵⁶⁴ y lo altre ters als jurats, lo altre ters al acusador y si acusador no y haurà, sia dit ters del oficial que ocuparà lo tal frau, etc.

106. Ittem que los dits moliners no sien gozats de tenir en los dits molins ne cases de aquells porchs, gallines, ànedes, coloms si no serà en corrals a part tancat; en pena de xixanta sous, ultra de perdre los tals porchs, gallines, ànedes, coloms, aplicadora la dita pena lo ters al acusador /

f34 y lo altre ters als jurats, lo altre ters al Almustaçaf y si acusador no y haurà,⁵⁶⁵ a la obra del beneyt sant Juan, etc.

107. Ittem que los dits moliners no puixen llevar més de sis dinés de moldre cascuna barçella de sal; sots pena de çinch sous aplicadors al dit Almustaçaf y si acusador y haurà, se li done lo ters.

108. Ittem que los dits moliners ajen de tenir un quarteró de farina de forment en cascun caxó⁵⁶⁶ en lo almodí⁵⁶⁷ de dita universitat y si meñys⁵⁶⁸ ne tendran, sien encorreguts en pena de çinch sous aplicadors ut supra.

109. Ittem que qualsevol moliner o moliners o altres per

⁵⁶³Al LME "darà".

⁵⁶⁴Al LME "al jutge eixecutor".

⁵⁶⁵Al LME "apliquen dit ters a la obra de murs y valls, excepto lo molí Nou, propi de la vila, que per a eixecutar la pena els a de trobar dins lo molí, com se prevé en los capítols del arrendament del dit molí."

⁵⁶⁶Al 14c "caixa" i al LME "cascú en son caixó".

⁵⁶⁷Al LME "almudí".

⁵⁶⁸Al LME "meins".

aquells, no sien gozats de moldre en lo seu molí remijons sens pesar /

f34v e ajen de donar en farina lo que pesarà en blat e que ajen de tenir pesos e lliures en los seus molins per a pesar aquells y si no faran lo desús dit, encórreguen en pena de çinch sous ultra de pagar lo que faltarà y que sia cregut per son jurament lo tal amo del tal remijó lo que y haurà en aquell.

110. Ittem que los moliners e lo(s) que acarrejaran⁵⁶⁹ taleques al seu molí o altres carregadors⁵⁷⁰ no sien gozats de llevar aquelles als dits molins sens pesar en lo almodí de la present universitat y ajen de llevar albarà del fiel del dit pes, colpejat⁵⁷¹ ab lo colp que los jurats han lliurat, dient en lo tal albarà de qui és la dita taleca y lo que pesa en gra, lo qual albarà ajen de llevar lligat en la boca de dita /

f35 taleca y en ser molguda aquella, la ajen de portar al dit almodí y tornar-la a pesar y fer posar en lo dit albarà lo que pesa en farina y si faltarà alguna cosa, tinga obligació de complir ans de llevar aquella a casa de son amo y si açò no farà, sia encorregut per qualsevol de les dites coses contravendrà en pena de deu sous, ultra de pagar al amo de dita taleca o taleques lo que dirà faltar, sia cregut per son simple jurament; y sots dita pena no lleven més de dos dinés per barçella de llevar y portar del molí, etc.⁵⁷²

111. Ittem que lo dit moliner o acarrejador⁵⁷³ que acarrejarà⁵⁷⁴ taleques per a moldre, encontinent que haurà carregat aquella, la lleve dreta via a lo dit almodí⁵⁷⁵ encontinent la pese y si no u farà, sia encorregut en pena de

⁵⁶⁹Al 14c "acarregaran" i al LME "acarrecharan".

⁵⁷⁰Al 14c "acarregadors" i al LME "carrechadors".

⁵⁷¹Al LME "colpesat".

⁵⁷²Al LME "per cada barsella llevaran y portaran al molí".

⁵⁷³Al 14c "acarregadors" i al LME "acarrechadors".

⁵⁷⁴Al 14c "hacarregarà" i al LME "acarrecharan".

⁵⁷⁵Al 14c "molí", sembla un error.

deu sous aplicadors ut supra y lo mateix⁵⁷⁶ /
f35v faça e pese encontinent y portarà aquella de moldre del molí y
lleva a casa de son amo sens parar-se ni retardar-se en nenguna
part; y si contravendrà a qualsevol de dites coses, encórrega
en dita pena partidora ut supra, ultra de pagar lo que el amo
dirà ab jurament faltarà en⁵⁷⁷ dita taleca.

112. Ittem que lo fiel que estarà en lo almodí de la
present universitat, tinga obligació de pesar dites taleques
encontinent y donar dits albarans com és dit; en pena de deu
sous aplicadors ut supra.

113. Ittem que lo dit fiel que pesarà dites taleques, així
en blat com en farina, posada dita taleca en lo pes, no deixe⁵⁷⁸
acostar al tal moliner o acarrejador⁵⁷⁹ que la portarà ab una
alna a la taleca que es pesarà; en pena de deu sous aplica-/
f36 dors ut supra, en la qual pena encórrega lo moliner si se
acostarà a dita taleca ab una alna com és dit.

114. Ittem que los dits moliners tinguen obligació de tenir
los albarans en la boca de la taleca o remijons de blat,
tendran en lo seu molí per a moldre; en pena de vint sous
aplicadors ut supra. Lo qual albarà aja de ser de dit fiel o
del arrendador de la mòlta.

115. Ittem que los dits moliners no sien gozats de
arruxar⁵⁸⁰ los seus molins ne llançar ayqua en aquells ni
remesclar ab granera, ramàs ni ab la mà bañada ni ab altra cosa
lo blat que tendran a moldre en lo seu molí, axí⁵⁸¹ en la
tramuja com en la taleca; en pena de xixanta sous aplicadors ut
supra, ultra de pagar lo dañy al amo del tal blat, que per dita
rahó serà causat, etc./

f36v 116. Ittem que los dits moliners no puixen llevar en gra

⁵⁷⁶Al 14c "matex".

⁵⁷⁷Al LME "faltar-li de la".

⁵⁷⁸Al 14c i al LME "deixe".

⁵⁷⁹Al 14c "hacarregador" i al LME "acarrechador".

⁵⁸⁰Al 14c "arruixar" i al LME "arrujar".

⁵⁸¹Al 14c i al LME "així".

ni en farina nenguna cosa de les taleques moldran o llevaran a moldre en lo seu molí (...) ⁵⁸² de espolsadures ni de altra manera y si es provarà llevant alguna cosa de les dites taleques, en cas que en lo pes del almodí vinguen bones ab lo pes hauran pesat si pesades seran, encórreguen en pena de xixanta sous aplicadors com és contingut en los capítols precedents, ultra de pagar o restituhyr lo que llevat hauran. ⁵⁸³

117. Ittem que los moliners no sien gozats vendre, baratar ni cambiar lo que llevaran⁵⁸⁴ a moldre als seus molins ni baratar farina de les dites taleques se moldran ab remolta ni segó ni altra sort de farina, en cas que si(a) millor ni pijor⁵⁸⁵; sots dita pena partidora ut supra.

118. Ittem que los dits moliners ajen de tenir en lo seu molí recalrador per a /

f37 recalcar les taleques y paleta per a plegar la farina; en pena de çinch sous aplicadors al Almustaçaf ut supra.

119. Ittem que los dits moliners no puixen picar més de una vegada al dia les moles dels seus molins y de la remolta que llevaran, ajen de tornar a posar aprés de haver picat y asentar les tals moles y posada la estora alrededor de aquelles ans de moldre cosa ninguna, dos lliures de remolta, les quals dos lliures de remolta ajen de posar alrededor de la mola y si la dita mola tendrà çèrcol de ferro alrededor, ne ajen de posar quatre lliures; y per qualsevol de dites coses contravendran, encórreguen en pena de deu⁵⁸⁶ sous aplicadors ut supra.

120. Ittem que los dits moliners no sien gozats de llevar la estora apartada de la mola no més de un dit y si tendrà çèrcol de ferro la tal mo-/

⁵⁸² Sembla que pose: "si valor", o "su color". Al LME "socolor" i al 14c "sinisto".

⁵⁸³ Al 14c "sexanta sous aplicadors ut supra, ultra de pagar lo que aurau llevat".

⁵⁸⁴ Al LME "ni cambiar los blats llevaran".

⁵⁸⁵ Al LME "pichor".

⁵⁸⁶ Al 14c "sinch".

f37v la, se aja de medir del dit çèrcol; en pena de deu sous aplicadors ut supra.

121. Ittem que los dits moliners la estora que tendran alrededor de les moles no aja de ser corbada sinó dreta [y que aquella no puixa estar dreta] y que aquella no puixa estar juntada sols ab un forcarr sinó que aja de estar lligada de manera que, encara que es carregue de remolta, ne puixa obrir més ni examplar-se⁵⁸⁷ més de lo que és dit en lo antecedent capítol; y sien encorreguts en pena per cascuna vegada que lo contrari faran, en pena de çinch sous aplicadors ut supra, com axí és dit, etc.

122. Ittem que los dits moliners ni fiansés de aquells ne altres persones per aquells no sien gozats de vendre forment ni çivada si aquells no tenguesen de sa collita, ni fer farina ni pastar pa per a vendre; sots la dita pena de xixanta sous per la primera vegada y per la segona al doble /

f38 y per la tercera, dotze⁵⁸⁸ lliures⁵⁸⁹ y privat perpetualment de moliner, fariner e pastador; aplicadora dita pena sí e segons en los capitols que traten de moliners és contengut, etc.

123. Ittem que los dits moliners no sien gozats de acollir⁵⁹⁰ ne moldre en los seus molins, cases, corrals de aquells nengun blat de forasters, havent-i blat en los seus molins de vehíns y habitadors de la present universitat, encara que lleve albarà de la mòlta; en pena de xixanta sous per cascuna vegada que contra qualsevol de dites coses faran, aplicadors ut supra, etc.

Algepers

124. Ittem qui⁵⁹¹ portaran algeps a la present universitat tinguen obligació de portar en cescun cabàs dos bar-/

⁵⁸⁷Al 14c "axamplar-se" i al LME "achamplar-se".

⁵⁸⁸Al 14c i al LME "dotse".

⁵⁸⁹Al LME "lliures de moneda".

⁵⁹⁰Al 14c "acullir".

⁵⁹¹Al LME "que los que".

f38v çelles de aljeps, lo qual ajen de pesar ab lo cabàs tres arroves deu lliures que és lo pes verdader que han de pesar y si voldran portar lo aljeps en taleques o altres vexells⁵⁹², tinguen obligació de donar dènau⁵⁹³ arroves per cascun caffís de aljeps franch de tara; sots pena de fent lo contrari per cascun cabàs de aljeps que es trobarà falt, çinch sous y si l portaran per caffisos e serà trobat falt, encórreguen en pena de vint sous aplicadors al Almustaçaf y si acusador y haurà, se li done lo ters, etc.

125. Ittem que los algepers que faran lo aljeps, o acarrejadors⁵⁹⁴ o altres no sien gozats al temps del cremar, picar o mesurar o amontonar dit aljeps posar terra ne altra cosa en aquell y que no puixen llevar més de sis sous per cascun caffís, los quals sien tres sous per a qui acarrejarà⁵⁹⁵ y tres per a qui l farà y sien encorre-/
f39 guts per cascuna de les dites coses que contravendran, en pena de xixanta sous aplicadors sí e segons en los antecedents capitols és contengut.

Calçiners

126. Ittem que ningun⁵⁹⁶ calsiner ni altra persona sia gozada medir la cals si no serà lo fiel nomenat per los jurats e que lo tal fiel que medirà dita cals no sia gozat de medir aquella si no serà ab la medida que li és estada lliurada per los jurats⁵⁹⁷, y aquella aja de medir dins lo poblat de la dita universitat y no fora de aquella ni llevar per son dret més de

⁵⁹²Al 14c "veixells".

⁵⁹³Al 14c "dènau".

⁵⁹⁴Al 14c "hacarregadors" i al LME "acarrechadors".

⁵⁹⁵Al 14c "acarregarà" i al LME "acarrecharà".

⁵⁹⁶Al 14c "nengun".

⁵⁹⁷Al LME "que se li serà dada per ses merseds".

dos diners per caffís y la dita medida aja de complir⁵⁹⁸ tant com puixa y tinga obligació de llevar les pedres que no estaran cremades; per cascuna vegada que contra/

f39v les dites coses cascuna de aquelles vendran, encórreguen en pena de deu sous aplicadors al Almustaçaf y si acusador y haurà, se li done lo ters, ultra de satisfer lo dañy al qui haurà comprat dita cals, etc.

Pastadores⁵⁹⁹

127. Ittem que les pastadores⁶⁰⁰ pastaran pa en la present universitat per a vendre, tinguen obligació de donar les onzes del pa cuyt que per los jurats los serà señalat y en pasta tinguen obligació de donar una onza més y si en una taula es trobarà de sis pans en avant falsos, ço és, que tendran meñys⁶⁰¹ pes del que és dit, així en pasta com cuyt, encórreguen en pena de çinch sous y lo pa se'ls haurà trobat fals percut per la primera volta⁶⁰², si tres vegades serà trobat lo desús dit, encórreguen en dita pena cas-/

f40 cuna y a la terçera, sien privades de dit offici de pastar; aplicadora dita pena ut supra. Y si no se'ls trobarà⁶⁰³ pus⁶⁰⁴ de dits pans falços, lo Almotaçaf trenque aquells y se'ls lleve, sens poder executar⁶⁰⁵ en pena ninguna, etc.

128. Ittem que les dites pastadores no ajen de posar molt llevat en lo pa pastaran y si serà atrobat per relació de experts que lo dit pa tendrà molt llevat o estarà vinagre, encórreguen en pena cascuna vegada que lo tal constarà, de

⁵⁹⁸Al 14c i al LME "omplir".

⁵⁹⁹Al 14c "pastadors".

⁶⁰⁰Idem.

⁶⁰¹Al LME "meins".

⁶⁰²Al LME "primer vegada".

⁶⁰³Al 14c "troparà".

⁶⁰⁴Al LME "més".

⁶⁰⁵Al LME "sens poder-los eixecutar".

çinch sous aplicadors ut supra.

129. Ittem que les dites pastadores si pastaran farina de forment castellà, no puixen tenir en llur casa ni mesclar farina de forment del orta y si pastaran farina de forment de l'orta, no puixen tenir en llur casa farina de çiva-/ f40v da ni mesclar aquella; y si a qualsevol de dites coses contravendràn, encórreguen en pena de deu sous aplicadors ut supra.

130. Ittem que les dites pastadores no puixen vendre farina a nengun vehý ni estrañy de la present universitat, en pena de deu sous aplicadors ut supra.

131. Ittem que les dites pastadores no puixen fer güernes per a vendre sinó doblers y aquells ajen de fer de colp, ab la tal que⁶⁰⁶ lo colp passe de part a part lo pa y sia ben cuyt, y si contravendran a dites coses e qualsevol de aquelles, encórrega en pena de deu sous aplicadors ut supra, en la qual pena encórreguen los palers que·n couran pe⁶⁰⁷ dit pa.

f41 132. Ittem, a les⁶⁰⁸ que algunes pastadores /⁶⁰⁹ per a vendre, per a llevar del pa lo que els par,[o] venen aquell amagadament, sens lo Almutaçaf poder-lo veure y altres pasten de secret; per tal proveheixen⁶¹⁰ que la pastadora o altra qualsevol persona que pastarà per a vendre y passaran vint-y-quatre hores, no haurà tengut pa a la porta y no serà per falta de farina o ser festa o dumenje⁶¹¹ y haver-se-li acabat lo pa o forment o en cas de malaltia o absència, no obstant altra escusa, encórrega en pena de vint sous aplicadors ut supra y privada de pastadora y si tendrà qualsevol de les dites llegítimes escuses y es provarà haver pastat y haver venut lo pa ella o altra per ella sens posar-lo a la porta,

⁶⁰⁶Al LME "ab pacte que".

⁶⁰⁷Al LME "que no couran bé dit pa".

⁶⁰⁸Al 14c "si alguns" i al LME "attés que".

⁶⁰⁹Al 14c "pastaran" i al LME "pasten".

⁶¹⁰Al 14c "provehim".

⁶¹¹Al 14c i al LME "dumenche".

encórrega /
f41v en la mateixa⁶¹² pena.

Fariners

133. Ittem que ningun⁶¹³ fariner que vendrà farina no puixa vendre aquella a més⁶¹⁴ preu del que per los jurats li serà posat e no puixa mesclar ni tenir més de una farina per a vendre y si vendrà farina de forment castellà o de la present universitat o de les muntañes, no puixa tenir en sa casa ni vendre farina de l'orta y si vendrà farina del orta, no puixa tenir en sa casa ni en altra part vendre farina de çivada; e per cascuna vegada que contravendrà a qualsevol de les dites coses, encórreguen en pena de xixanta sous aplicadors sí e segons en los anteçedents capítols és declarat, etc.

Taverners

134. Ittem que ninguna⁶¹⁵ persona /
f42 de qualsevol estament condisió sia que vendrà vi en la present universitat, no puixa en lo vi que vendrà mesclar-lo ab altre ara sia tam bo, millor e pijor⁶¹⁶, ni creixca⁶¹⁷ lo preu aprés⁶¹⁸ que lo vi serà posat per los jurats ni pose aygua en la bótta o gerra, mijia⁶¹⁹ quarta, mig cànter ni altres vendrà lo dit vi; sots pena de xixanta sous per cascuna vegada que contra qualsevol de dites coses farà, aplicadora ut supra y en la mateixa pena encórrega si vendrà vi vell passat per la brisa

⁶¹²Al 14c "matexa".

⁶¹³Al 14c "nengun".

⁶¹⁴Al 14c "menys", sembla un error.

⁶¹⁵Al 14c "nenguna".

⁶¹⁶Al 14c "pigor" i al LME "pichor".

⁶¹⁷Al 14c "crexca".

⁶¹⁸Al 14c "o preus".

⁶¹⁹Al LME "micha".

o desclauquellarà o farà desclauquellar la bóta o gerra⁶²⁰ que per lo Mustaçaf li serà clauquellada o sagellada⁶²¹, etc.

135. Ittem que los dits venedors de vi o altres que tendran vi /

f42v per a vendre en la present universitat, ni sien gozats de adobar los vins hauran de vendre ab ninguna cosa ni mesclar aquells ni posar en dit vi ayguardent, blanchs de ous, cals⁶²², sal gema⁶²³, mel, carns, sabó moll, salces ni sal⁶²⁴ ni altres coses de lo qual se segueixen moltes enfermetats y malalties; y sien encorreguts per cascuna de dites coses que contravendran en pena de xixanta sous aplicadors ut supra y en perdiçió del vi, lo qual públicament sia derramat, etc.

136. Ittem, no sien gozats los dits taverners lo vi vendran medir-lo a l'axeta⁶²⁵ sinó sobre lo ambut; en pena de çinch sous aplicadors al Almustaçaf ut supra, etc./

f43 **No venen a revenedors**

137. Ittem que qualsevol persona que portarà a vendre a la present universitat peix, formatge, fruya, carbó, arròs, espardeñes, vi, mel y altres qualsevols coses o provisió, en cas que sia o no sia de menjar⁶²⁶, no sia gozat ven(dre) dites coses y⁶²⁷ provisions a nengun revenedor ni a nengun torroner si no serà ab llisència del jurats; en pena de xixanta sous aplicadors: lo ters a l'acusador, lo ters al jutje executor⁶²⁸ y lo ters als jurats y si no y haurà acusador, apliquen dit

⁶²⁰Al 14c "jerra" i al LME "cherra".

⁶²¹Al 14c i al LME "sellada".

⁶²²Al LME "claus".

⁶²³Al 14c "guema".

⁶²⁴Al 14c "cals", sembla un error.

⁶²⁵Al 14c "a la eixeta" i al LME "a la ajeta".

⁶²⁶Al LME "menchar".

⁶²⁷Al 14c no s'inclou des de "en cas que" fins ací.

⁶²⁸Al LME "jutge eixecutor".

ters a l'official penderà lo frau; en la qual pena encórrega així lo comprador com lo venedor.

138. Ittem que tota persona que portarà a la present universitat a vendre peix, vi, fruyta o altres provisions, o vendrà o farà per a vendre torrons o altres coses / f43v de menjar⁶²⁹, no sia gozat vendre sens postura de els jurats y tenint aquella no sia gozat aumentar⁶³⁰ dita postura; en pena per qualsevol de les dites coses contravendrà, de xixanta sous aplicadors com és dit.

139. Ittem que dites coses no sien gozats vendre sinó, ço és, lo peix en cas que sia de l'Albufera, en la peixcaderia de la present universitat y les fruytes y lo demés, en la plaça de la dita universitat; sots dita pena ut supra y que sots dita pena no sien gozats posar la mà en la banasta⁶³¹ del peix que vendran en la peixcaderia⁶³² ni en altra part de la present universitat y en pena de cinc sous no gozen posar la mà en les banastes de la fruyta es vendran, etc.

140. Ittem, el que portarà a vendre a la present universitat⁶³³ albercocs, mansanes altra fruya-/ f44 ta, no sien gozats vendre aquella ni altre per ell après que hauran passat vint-y-quatre hores que l'aurà entrada en la present universitat; en pena de deu sous y la fruyta perduda, aplicadora dita pena al Almustaçaf y si acusador y haurà, se li done lo ters.

141. Ittem que qualsevol persona que portarà a vendre peix a la present universitat de qualsevol sort que sia com sia fresch, no sia gozat vendre aquell ni vena altre per ell après de dotze hores que'l tinga en la present universitat, si no serà prenint nova postura e llisència dels dits jurats; sots dita pena de xixanta sous aplicadors ut supra.

⁶²⁹Al LME "menchar".

⁶³⁰Al LME "aumentar".

⁶³¹Al LME "en les banastes o corbos".

⁶³²Al 14c "peixcateria".

⁶³³Al LME "sireres".

142. Ittem que qualsevol persona que portarà a la present universitat peix musola⁶³⁴ o qualsevol manera de bestina⁶³⁵, li aja de llevar lo morro per junt los hulls i lo bull y tripes y coha y si·l vendrà sens llevar lo desus /

f44v dit, encórrega en pena de deu sous aplicadors al Almustaçaf.

143. Ittem que ningú ni alguns de qualsevol condisió, no sien gozats de vendre peix fresch com salat: toñina, sardines abadejo⁶³⁶, com altra qualsevol sort de peix o pardals, ahus⁶³⁷ de qualsevol sort sien questiguen gastats; en pena de deu sous aplicadors ut supra.

144. Ittem que ningú ne alguns de qualsevol condisió sien, no sien gozats de vendre llet encamarada ne posar-i aygua⁶³⁸, sí tal y tam bona com es moñirà⁶³⁹ de les cabres o ovelles, aja de vendre aquella al mateix preu y medida es vendrà lo vi en la present universitat; en pena per cascuna vegada, de deu sous aplicadors ut supra.

145. Ittem que ninguna persona no sia gozada de penjar⁶⁴⁰

/

f45 en sa casa lo cresol en estora de junch o d'espart, si alguna y haurà penjada,⁶⁴¹ en pena de çinch sous aplicadors ut supra y açò per los dañys se⁶⁴² poden causar, etc.

146. Ittem que qualsevol persona⁶⁴³ o portarà per a

⁶³⁴Al 14c "musala".

⁶³⁵Al 14c "o qualsevol manera que sia".

⁶³⁶Al 14c i al LME "abadecho".

⁶³⁷Al LME "o ous".

⁶³⁸Al 14c i al LME "ni posar-li aygua".

⁶³⁹Al 14c "muñirà" i al LME "moñirà".

⁶⁴⁰Al LME "penchar".

⁶⁴¹Al LME "de espart, si algu fara lo contrari, encorrega".

⁶⁴²Al LME "los dañys que es".

⁶⁴³Al LME "que farà".

vendre⁶⁴⁴ a la present universitat corda de embasar sabó, aja de tenir en ca mà⁶⁴⁵ vint brasses de huyt pams cascuna brassa y cascun feix, vint-y-çinch mans; en pena de vint-y-çinch sous, ultra de perdre la tal corda que cumplida⁶⁴⁶ no serà, aplicadora dita pena ut supra.

Venedors de carbó

147. Ittem que les persones que faran carbó per a vendre o portaran a aquella, de fora a la present universitat, ajen de vendre aquell e pesar ab lo pes que està en la plaça de aquella e que dit carbó sia bo e no aja⁶⁴⁷ /

f45v tisnons⁶⁴⁸ en lo xabegó; en pena de çinch sous aplicadors al Almustaçaf y sots dita pena tinguen obligació de declarar al comprador del tal carbó de quina lleña és y si serà atrobat lo tal carbó que serà apagat ab aygua y vendrà aquell, ultra dita pena perda lo tal carbó.

148. Ittem que la persona que tendrà lo pes de la romana de la present universitat, les coses que seran tengudes a pesar-se en aquella, les aja de pesar en dita romana y no ab altra; en pena de deu sous aplicadors ut supra y no puixa llevar més dret de pesar del que és ordenat, sots les penes oposades per lo justícia y jurats en la jura del tal pesador.

(Al marge:) Carros.

149. Ittem que qualsevol persona o persones, així vehýns com estrañys de la present universitat,⁶⁴⁹ ab los seus carros e mules a cavall en los palillos⁶⁵⁰ si-/

⁶⁴⁴Al 14c "qualsevol perçona que portarà per a vendre". Al LME "qualsevol perçona que farà o portarà per a vendre".

⁶⁴⁵Al LME "en cada mà".

⁶⁴⁶Al 14c "complida".

⁶⁴⁷Al LME "no y aixa".

⁶⁴⁸Al 14c i al LME "tisnós".

⁶⁴⁹Al LME "de la present vila no sien gozats de entrar ni eixir per la present vila".

⁶⁵⁰Al LME "a cavall en los tellols".

f46 nò ab les mules del cabestre; en pena de çinch sous.

150. Ittem que ningú ni alguns de qualsevol estament y condisió sien, no sien gozats de llevar ni enbiar les sehues⁶⁵¹ mules ni bèsties⁶⁵² a les fonts o albeuradors⁶⁵³ de la present universitat sens cabestres; en pena de çinch sous aplicadors ut supra.

151. Ittem que ningú ni alguns sien gozats de tenir los carros e cherrions⁶⁵⁴ en los carrers e plaçes de la present universitat ni de front la sglésia⁶⁵⁵ si no serà mentres descarreguen aquells si no serà en lo parador de dita universitat⁶⁵⁶; sots pena de çinch sous aplicadors ut supra.

Leñaters⁶⁵⁷

152. Ittem que qualsevol persona que vendrà lleña en la present universitat serà atenguda a /

f46v donar en la dinada⁶⁵⁸ de la lleña quatre lliures; en pena de çinch sous aplicadors al dit Almustaçaf.

153. Ittem que los lleñaters que portaran a vendre lleña a la present universitat a càrregues, no sien gosats lo sobornal de dita lleña, ara sia de pi, llentiscle, ginebre o altra, no emparellar aquella sí⁶⁵⁹ de dret en dret y no de cornillal, encavalgant una sobre altra a modo de rexa⁶⁶⁰; en pena de deu sous aplicadors ut supra.

⁶⁵¹Al 14c "segües".

⁶⁵²Al LME "a beure".

⁶⁵³Al LME "a les fonts o a altres parts".

⁶⁵⁴Al 14c "charions" i al LME "charrions".

⁶⁵⁵Al 14c "la isglécia" i al LME "de ninguna iglésia ni alrededor de aquella".

⁶⁵⁶Al LME s'omet "si no...universitat".

⁶⁵⁷Al LME "lleñaters".

⁶⁵⁸Al 14c "per un diner".

⁶⁵⁹Al LME "sinó".

⁶⁶⁰Al 14c "reixa".

Collidores⁶⁶¹

154. Ittem que les collidores⁶⁶² de les olives que coliran en la present universitat de qualsevol condisió sien, no sien gosades collir dites olives ab sarandes, ramasos; sots pena de çinch sous aplicadors ut supra y en la mateixa pena encórrega el amo del dit olivar, o consentirà⁶⁶³.

155. Ittem que qualsevol persona de qualsevol grau y condisió sia, no /

f47 sia gozada llavar en les fonts de la present universitat ni llansar inmundícies en aquelles. En pena de deu sous aplicadors al jutge executor⁶⁶⁴; y en la mateixa pena encórreguen si batran fils los corders en dita çèquia y fonts o damunt los albeuradors⁶⁶⁵ de aquella⁶⁶⁶.

Venedors de sabó moll y altres⁶⁶⁷

156. Ittem que les persones que vendran sabó moll per la present universitat, o caragols o altres coses de pes o mesura, ajen de llevar peses e medides⁶⁶⁸ per a pesar o medir davant de qui vendran y si o llevaran⁶⁶⁹ venent medit o pesat sens llevar dites peses o mesures, encórreguen en pena de çinch sous aplicadors ut supra.

Arena

157. Ittem que qualsevol persona /

⁶⁶¹Al 14c "collidors".

⁶⁶²Idem.

⁶⁶³Al LME "si en concentirà".

⁶⁶⁴Al 14c "jutge" i al LME "jutge eixecutor".

⁶⁶⁵Al 14c "albrevedors".

⁶⁶⁶Al LME " si batran fil los corders o altres personnes en dites fonts i séquia de la Palanca."

⁶⁶⁷Al LME "altres coses".

⁶⁶⁸Al LME "peses y mesures".

⁶⁶⁹Al LME "e si els llevaran".

f47v o persones que acarrejaran⁶⁷⁰ arena, sien tenguts acarrejar⁶⁷¹ aquella ab sàrria que tinga huyt llates e que porten aquella plena e pese deu arroves; sots pena de çinch sous aplicadors ut supra.

158. Ittem que ningú ni alguns, així vehëns com⁶⁷² estrangers⁶⁷³, no sien gosats ne gosen llançar inmundícies⁶⁷⁴ per los carrers ni en los paradors ni places de aquella; en pena de deu sous enremisiblement executats⁶⁷⁵, aplicadora dita pena: la mitat al Almustaçaf y l'altra mitat a la obra del senyor sant Juan.

(Al marge:) Porchs, gallines.

159. Ittem que qualsevol personnes que tenen porchs, ànedes, gallines, aquelles no dexen⁶⁷⁶ anar ni vajen⁶⁷⁷ per los carrers de la present universitat⁶⁷⁸ ni orta ni terme de aquella; sots pena de çinch sous y de perdre les dites gallines, ànedes e porchs; apli-/

f48 cadora dita pena al Almustaçaf y si haurà acusador, se li done lo ters, ultra que pagaran lo dañy faran.

160. Ittem que qualsevol persona o personnes que vendran oli en la present universitat, tinguen obligació de medir aquell sobre lo ambut y deixen escórrer aquell com convé⁶⁷⁹; en pena

⁶⁷⁰Al 14c "acarregaran" i al LME "acarrecharan".

⁶⁷¹Al 14c "acarregar" i al LME "acarrechar".

⁶⁷²Al LME "com habitadors prop lo vall ni altres no sien".

⁶⁷³Al 14c "estrañys".

⁶⁷⁴Al LME "en lo vall de la present vila ni sequia de aquella, ne puixen tenir en lo dit vall e barbacanes porchs, alimañes ne gallines ni altres animals, ni estenedors de cordes ni altres coses".

⁶⁷⁵Al LME "eixecutats".

⁶⁷⁶Al 14c i al LME "deixin".

⁶⁷⁷Al 14c "vachen" i al LME "vaixen".

⁶⁷⁸Al LME "carrers ni séquies ni valls de la present vila".

⁶⁷⁹Al LME "com combé".

de deu sous aplicadors lo ters al acusador y lo altre ters al Almustaçaf y lo altre ters al qui haurà comprat lo dit oli y si no y haurà acusador, sia lo dit ters aplicat al Almustaçaf, sots dita pena, ajen de medir oli ab ambut y medides de fulla de Milà⁶⁸⁰.

Almaserers⁶⁸¹

161. Ittem que qualsevol almaserer de la present universitat no sia gozat ne gosen tenir en ses almàseres gerra⁶⁸² nenguna,/

f48v nengun altre vexell gran o chich per a tenir oli ne vendre oli en ses cases ni almàseres; en pena de xixanta sous aplicadors lo ters als jurats, lo ters al Almustaçaf y lo ters a l'acusador y si acusador no y haurà, apliquen dit ters al benaventurat sant Juan⁶⁸³.

162. Ittem que los dits almaserers no puxen⁶⁸⁴ llevar més de tres sous de cascuna remolinada de olives que faran, possant en aquella nou barçelles, la qual ajen de fer moldre així piñols⁶⁸⁵ com repiñols, sens què queden olives e piñols entregues; en pena de xixanta sous per cascuna de les dites coses contravendran, sots la dita pena ut supra.

163. Ittem que los tests que tendran de la oliva o altre per a què los fiels medidors de oli ajen de / f49 rebre aquell, no sien gosats de desflorar lo tal test ni remenar ab ramàs, caña, sarnacho, corda ni ab altra cosa los dits tests; e per cascuna vegada que lo contrari faran, encórreguen en dita pena aplicadora ut supra.

164. Ittem que los dits almaserers si hauran de passar de

⁶⁸⁰Al 14c "de fulla de llata".

⁶⁸¹Al LME "y fiels de oli".

⁶⁸²Al LME "cherra".

⁶⁸³Al 14c "al gloriós sant Juan" i al LME " a la obra de murs y valls de la present vila".

⁶⁸⁴Al 14c i al LME "puixen".

⁶⁸⁵Al 14c "piñols entregues".

un test en altre lo oli que se haurà de rebre, lo ajen de posar dos ores abans que lo fiel lo reba y si lo fiel vendrà a rebre dit oli y no haurà dos ores que l'haurà posat⁶⁸⁶, tinga obligació lo tal almaserer de manifestar al dit o al tal fiel com no ha pasat lo dit test⁶⁸⁷ y si no u farà, encórrega per cascuna vegada que contra dites coses y cascuna de aquelles farà, en pena de xixanta sous, etc.

165. Ittem que los dits almaserers /

f49v ajen de tenir en ses almàseres carabasí per a què lo fiel puixa⁶⁸⁸ plegar dit oli y lo que⁶⁸⁹ dit carabasí aja de tenir un forat en mig, en lo qual forat no puixa⁶⁹⁰ haver canella ne altra cosa; en pena de vint sous aplicadors ut supra.

166. Ittem que lo dit fiel o medidor de oli⁶⁹¹ no puixa rebre ni reba oli de test que estarà desflorat o està remenat, com és dit, e haurà meñys de dos ores que haurà possat aquell de altre test ab carabasí que no tinga forat, com és dit, o tinga canella en lo tal forat. Encórrega en pena per cascuna vegada lo contrari farà de vint sous aplicadors ut supra, e sots dita pena, tinga obligació⁶⁹² de manifestar los fraus que en dites almàseres trobarà, etc.

167. Ittem que ningú ni alguns sien gosats de medir oli, olives, forment, çivada ni acarrejar⁶⁹³ /

f50 dit oli, olives que no sien nomenats per los jurats; en pena de xixanta sous aplicadors ut supra.

168. Ittem que los dits fiels medidores o acarrejadors⁶⁹⁴ no

⁶⁸⁶Al 14c "que lo aurau mudat".

⁶⁸⁷ Al LME "temps".

⁶⁸⁸Al 14c "puxa".

⁶⁸⁹Al LME "y que lo dit carabací".

⁶⁹⁰Al LME "puxa".

⁶⁹¹Al LME "lo dit fiel de medir dit oli".

⁶⁹²Al LME "lo tal fiel".

⁶⁹³Al 14c "acarregar" i al LME "acarrechar".

⁶⁹⁴Al LME "acarrechadors".

sien gozats de llevar per son dret e treball més de lo acostumat o és estat tachat⁶⁹⁵ per medir dit oli o acarrejar⁶⁹⁶ aquell o posar caldera, per lo Consell o justícia o jurats en nom de aquell; en pena de xixanta sous aplicadors ut supra.

169. Ittem que los dits fiels o acarrejadors de acarrejar e medir dit oli, no sien gozats de carrejar-lo⁶⁹⁷ ni medir-lo de nit; en pena de de xixanta sous aplicadors ut supra.

170. Ittem que los dits acarrejadors de oli ni altres per aquells no sien gosats de aprés ni abans de haver acabat de acarrejar dit oli posar a escórrer los cuyros que hau-/ f50v ran acarrejat⁶⁹⁸ dit oli; en pena de deu sous aplicadors⁶⁹⁹ ut supra.

171. Ittem que lo tal acarrejador⁷⁰⁰ cascuna vegada que buydarà lo oli dels cuyros en casa de son amo de aquell, escórrega bé lo oli y prema⁷⁰¹ dits cuyros y si no u farà⁷⁰², encórrega en pena de vint sous aplicadors ut supra.

Cremadors de soses y barrelles

172. Ittem que ningú ni alguns, així vehýns com estrañys de la present universitat, no sien gosats de vendre sosa per barrella ni sosa grossa per prima ni cremant aquella, no posen pedres, terra ni erbes prohybides ni encamaren les dites coses unes ab altres y si a lo contrari faran de les dites coses e qualsevol de aquelles, encórreguen en pena de cent⁷⁰³ sous

⁶⁹⁵Al 14c "charchat".

⁶⁹⁶Al 14c "acarregar" i al LME "acarrechar".

⁶⁹⁷Al 14c "de carregar-lo" i al LME "o acarrechadors... de acarrechar-lo".

⁶⁹⁸Al LME "acarrechadors...acarrechar... aurà acarrechat".

⁶⁹⁹Al LME "de deu lliures de moneda aplicadores".

⁷⁰⁰Al LME "acarrechador".

⁷⁰¹Al LME "y espreme".

⁷⁰²Al 14c i al LME "no o farà".

⁷⁰³Al 14c "sinch", sembla un error.

aplicadors /

f51 conforme en los antecedents capítols se contenen y les soses y barrelles perdudes, etc.

173. Ittem que los cremadors de les soses y barrelles no sien gosats llevar per son treball més de lo tachat per lo Consell que són çinch sous; en pena de xixanta sous, etc.

Abellotes y almeles

174. Ittem que qualsevol persona que portarà a vendre o vendrà en la present universitat abellotes o almeles, no sia gosat vendre aquelles encamarades o mesclades, ço és, abellotes de carrasca ab abellotes de coscolla, almeles dolçes ab amargues; en pena de xixanta sous aplicadors ut supra.

175. Ittem que les coses desús prohybides se entenguen y comprenquen /

f51v no poder-se fer en la present universitat ni vendre ni portar a vendre de altra part ad aquella; sots les penes en dits capítols, en qualsevol de aquells posades.

Velluters, velluts, setins, coses de çeda⁷⁰⁴

176. Ittem que ninguna persona, així vehýna com estrangera⁷⁰⁵ de la present universitat, velluters com altres [com altres] qualsevol persona⁷⁰⁶ no sien gosats vendre ni tenir per a vendre ninguna tela de vellut senar que tinga més de vint-y-dos lligadures ni en ninguna tela de vellut vellutat⁷⁰⁷ de més de vint-y-una lligadura ni ninguna tela de vellut doble de meñys⁷⁰⁸ de vint⁷⁰⁹ lligadures ni ninguna tela

⁷⁰⁴Al 14c "Velluters y altres".

⁷⁰⁵Al LME "així vehijna com estraña, dich, estranjera". En aquest aclariment es fa palés que s'usaven indistintament, encara que hi havia coneixement que no eren sinònims.

⁷⁰⁶Al LME "persones".

⁷⁰⁷Al LME "que tinga meins de".

⁷⁰⁸Al LME "meins".

⁷⁰⁹Al 14c "vint-y-dos".

de setí de meñys⁷¹⁰ de dites vint lligadures ni ninguna tela de domàs que tinga de vint-y-quatre lligadu-/

f52 res en avall; en pena de ser perduda la dita tela o cremada o pagar deu lliures de moneda, etc. Aplicadora dita pena: lo ters al acusador e lo ters al Almustaçaf y lo altre ters als jurats y si acusador no y haurà, apliquen dit ters a la obra del señor sant Juan.⁷¹¹

177. Ittem, qualsevol persona que portarà a vendre dits velluts o vendrà en la present universitat e son terme, no sia gosat portar ningun vellut, setí de qualsevol conte que sia, domàs, chamellot, picholat⁷¹² o obrat que sia la trama de dites çedes o qualsevol de aquelles de fil filadís, cotó, cadars, aducar, primichols, escumaretes, aducaretes⁷¹³ ni de qualsevol altra (tra)ma⁷¹⁴ sinó⁷¹⁵ de çeda pura fina; en pena de vint-y-cinch lliures e perder dita tela o teles e cremada, aplicadora dita pena ut supra./

f52v 178. Ittem que les dites persones que portaran a vendre o vendran en la present universitat o tendran en aquella vellut vellutat, domàs, setí, chamellots que seran tramats ab çeda crua, en cas que sia fina, encórreguen en pena de perdre los dits draps e çedes e de dos cents sous⁷¹⁶, aplicadors ut supra,⁷¹⁷ per quant la çeda crua talla la seda cuya e per dites ordenacions són donats per falços.

179. Ittem que qualsevol persona que portarà per a vendre

⁷¹⁰Idem.

⁷¹¹Al 14c "aplique's dita pena al gloriós sant Juan" i al LME "sia dels murs...".

⁷¹²Al LME "picolat".

⁷¹³Al LME "escumarets, aducarets".

⁷¹⁴Al LME "ni de qualsevol altra trama".

⁷¹⁵Al 14c "sinós".

⁷¹⁶Al LME " de pedre dites robes e de cent sous".

⁷¹⁷Al 14c s'omet la resta.

o vendrà setí o setins⁷¹⁸ en gros o en menut, sia tengut a manifestar al comprador o compradors de quants llisos són los setins que vendrà o farà vendre, en manera que lo comprador sàpia⁷¹⁹ quina roba compra e no sia desebut ni engañat⁷²⁰ y si lo contrari farà, encórrega en pena de xixanta sous aplicadors ut supra./

f53 180. Ittem que dites persones que portaran per a vendre a la present universitat o vendran en aquella, no sien gosats de portar ne vendre nengun vellut ni envellutat ni en domàs ni en tafatà ni en saga⁷²¹ de seda engomat ni ninguna altra⁷²² manera de aygua posada en aquells si no seran les vores del domàs perquè estiga tes; sots pena de tres-çents sous aplicadors ut supra.

(Al marge:) Amplària de les sedes.

181. Ittem que les desús dites persones que portaran a vendre dits draps de seda, ço és, velluts, domasos, setins, tafatans, sages⁷²³ de seda tinguen y ajen de tenir dos pams⁷²⁴ y mig de ample que si alguna tela de dites sedes o qualsevol de aquelles serà otrobada⁷²⁵ de meñys⁷²⁶ o menor amplària, no obstant que es diga que la tal pesa per ser molt tapida és estada més estreta, sia perduda la tal /

f53v pesa sens remissió alguna, aplicadora dita pena ut supra.

⁷¹⁸Al 14c "setís".

⁷¹⁹Al 14c "sàbia".

⁷²⁰Al 14c "sia sebut ni engañat" i al LME "sia engañat".

⁷²¹Al 14c "tafetà ni en sarcha de seda" i al LME "tafetà ni en saya de seda".

⁷²²Al 14c "ni en nengun altra".

⁷²³Al 14c "setís, tafetans, sarges" i al LME "setins, tafetans, sayes".

⁷²⁴Al 14c "pamps".

⁷²⁵Al 14c i al LME "atrobada".

⁷²⁶Al LME "meins".

(Al marge:) Los señals que han de tenir los velluts.⁷²⁷

182. Ittem que les sedes que portaran a vendre a la present universitat per⁷²⁸ los compradors ajen de saber e tener notícias dels velluts que compren, han de tenir los señals següents: Primo, los velluts de tres pèls han de portar en les vores o cordons tres fils de or o tres de seda groga, e lo vellut de dos pèls tinga e porte dos fils de or o de seda groga, e lo vellut de pèl y mig porte o tinga un fil de argent o un fil de seda blanca, e lo vellut de tres caps, un fil de seda vermella, e lo vellut de un pèl no porte fil algú perquè sia diferenciat dels altres velluts e lo qual sia així en los velluts negres com de qualsevol color. E[n]⁷²⁹ lo qui vendrà dits velluts sens los dits señals⁷³⁰, per velluts de la ciutat de València, encórrega en pena de deu lliures per /

f54 cascuna vegada, ultra de perdre dits velluts, aplicadora dita pena lo ters al acusador y lo ters als jurats y lo ters al Almustaçaf y si acusador no y haurà, apliquen dit ters al beneyt sant Juan⁷³¹.

183. Ittem que los setins llaugers⁷³² que són de huyt fins deu llisos plans no porten ni ajen de portar fils alguns ne llistes en les vores e los setis⁷³³ de conte de huyt a dotze lliços y de deu y dotze o deu y vint-y-tres, vint-y-quatre, porten e ajen [e ajen] de portar un fil o més de or o seda groga en les vores o cordons de les peses; sots la dita pena de deu lliures, aplicadora ut supra.

(Al marge:) Setins.

184. Ittem que los dits velluters o venedors de velluts no

⁷²⁷Aquest és l'últim capítol del 14c.

⁷²⁸Al LME "per a què".

⁷²⁹Al LME "e lo qui".

⁷³⁰Al LME "señals".

⁷³¹Al LME "a murs..."

⁷³²Al LME "lauchers".

⁷³³Al LME "setins".

puixen en les parades en la present universitat, per a vendre en aquella, mesclar velluts o sedes de València ab sedes de Ytàlia o de altre part sinó /

f54v que la roba de València, la ajen de tenir de per si e la de Ytàlia de per si e la de altra qualsevol part de per si; y que als compradors compraran o vendran o compraran dites sedes, los ajen de manifestar de on són. Y si contravendrà a les dites coeses e qualsevol de aquelles, encórreguen en pena de cent sous aplicadors ut supra, ultra de recuperar les sedes que venut hauran.

(Al marge:) Lo señal que ha de tenir la seda valenciana.

185. Ittem que los que portaran a vendre a la present universitat les dites sedes o faran parada ab aquelles en la present universitat, y manifestaran ser sedes de la ciutat de València e no portaran los señals desús dits e marques de dita ciutat de València o manifestaran una cosa per altra o portaran los señals contrafets als de la ciutat de València, encórreguen en pena de vint-y-çinch lliures inre-/

f55 misiblement executades⁷³⁴, aplicadora dita pena ut supra. E perquè és bé que sàpien les marques de València, conforme los capítols de dita ciutat, han de dur⁷³⁵ dos bolles de plom, en la una les armes reals y corona y en la altra lo señal: lo offici de dita ciutat.

186. Ittem que lo dit Almotaçaf puixa una y quantes vegades voldrà per a la bona administració de son offici, investigar si es contravé als dits capítols de la desús dita crida e coeses en ella contengudes e si les tals sedes són falçes e no conformes en lo que és dit e ordenat, puixa entrar per les cases e posades de les tals personnes que portaran a vendre les dites coeses a la present universitat o les vendran en aquella a regonéixer aquelles, /

f55v així de son offici com a instància de part, y si trobarà algú o alguns contravenir als desús dits capítols o qualsevol de aquells, aja de conéixer a relació de personnes expertes per ell

⁷³⁴Al LME "eixecutades".

⁷³⁵Al LME "portar".

nomenades, y si algú o alguns presumiran fer-li enpaig o contradicció, encórrreguen en les penes per furs e privilegis conforme a justícia contra los semblants estatuhýdes e aposades, e perquè ygnorància no sia al·legada, mana fer la present pública crida a tothom avisar, etc.

f56 **Taula de les coses que contenen en lo present Libre**
Primo, de regonéixer un march doble. Capítol 1, foli 1
Ittem, de regonéixer un march senar etc. Capítol 2, foli 1
Ittem, per regonéixer los pesos y mesures dels aboticaris.

 Capítol 3, foli 1

Ittem, de regonéixer los pesos dels argenters.

 Capítol 4, foli 1

Ittem, de regonéixer qualsevol pes. Capítol 5, foli 1

Ittem, de regonéixer los pesos dels moliners.

 Capítol 6, foli 1

Medides de oli /

f56v Ittem, de regonéixer una arrova o donar-la, etc. Capítol 7, foli 1
Ittem, de regonéixer arrova vella, etc. Capítol 8, foli 2
Ittem, de señalar una arrova nova de oli, etc. Capítol 9, foli 2
Ittem, de señalar mijas lliura de oli nova, etc. Capítol 10, foli 2
Ittem, per regonéixer mijas lliura de oli vella, etc. Capítol 11, foli 2
Ittem, per señalar dinal nou de medir oli, etc. Capítol 12, foli 2
Ittem, per regonéixer dinal vell de medir oli, etc. Capítol 13, foli 2

Medides de vi

Ittem, per un cànter nou de medir vi, etc.

 Capítol 14, foli 2

Ittem, per señalar un cànter nou de medir vi, etc.

 Capítol 15, foli 2

Ittem, per regonéixer un cànter/

f57 [Ittem, per regonéixer un cànter] vell de medir vi.

	Capítol 16, foli 3
Ittem, per cascuna quarta nova, etc.	Capítol 17, foli 3
Ittem, per regonéixer una quarta vella.	Capítol 18, foli 3
Ittem, de una mesura nova o per señalar la vella o regonéixer-la.	Capítol 19, foli 3

Barçelles

Ittem, per señalar una barçella nova.	Capítol 20, foli 3
Ittem, per regonéixer una barçella vella.	Capítol 21, foli 3
Ittem, per regonéixer un almut.	Capítol 22, foli 3
Ittem, per señalar un almut nou.	Capítol 23, foli 3

Arroves y lliures

Ittem, per una arrova de pedra.	Capítol 24, foli 4/
f57v Ittem, de regonéixer una arrova de pedra.	Capítol 25, foli 4
Ittem, per mijia arrova de pedra o un quarteró.	
	Capítol 26, foli 4
Ittem, per regonéixer dita pedra.	Capítol 27, foli 4
Ittem, per una lliura, mijia lliura o altres pedres chiques.	
	Capítol 28, foli 4
Ittem, per señalar una arrova de ferro.	Capítol 29, foli 4
Ittem, per regonéixer una arrova o mijia arrova de ferro.	
	Capítol 30, foli 4
Ittem, de señalar quarterons o lliures de ferro.	
	Capítol 31, foli 4
Ittem, per les pedres dels panaders que donaran.	
	Capítol 32, foli 4/

f58 Alnes

Ittem, per cascuna alna nova donarà lo Almotaçaf.	
	Capítol 33, foli 5
Ittem, per regonéixer una alna.	Capítol 34, foli 5
Ittem, per regonéixer mijia alna.	Capítol 35, foli 5

Ittem, per la alna donarà al foraster fora de fira.

Capítol 36, foli 5

Canó de salça

Ittem, per un canó de salça.	Capítol 37, foli 5
------------------------------	--------------------

Romana

Ittem, per regonéixer una romana.	Capítol 38, foli 5/
-----------------------------------	---------------------

f58v

Vi

Ittem, per una bóta de vi de quaranta cànters.

Capítol 39, foli 5

Ittem, per cascuna càrrega de vi de deu cànters.

Capítol 40, foli 6

Arròs y altres coses

Ittem, per cascuna càrrega de arròs, formatge, sucre, confits, confitures, salça, safrà, espesieries, torrons.

Capítol 41, foli 6

Sebes y altres

Ittem, per cascuna càrrega de sebes, safanòries, naps, chirivies, peix, melons, rabes.

Capítol 42, foli 7

Ittem, per cada càrrega de castañes, piñons, anous, almeles, cañamons/

f59 faves, sigrons, abellotes, alegria, tot gènero de llegum.

Capítol 43, foli 7

Ittem, per cada càrrega de lli, mel, almeló, piñons pelats.

Capítol 44, foli 7

Ittem, per cada res de carn salvagina.

Capítol 45, foli 7

Ittem, el orde que ha de tenir lo Almustaçaf en temps de fira.

Capítol 46, foli 7

Ittem, de lloguers de les taules de la plaça.

Capítol 47, foli 7

Ittem, que ningú pare per los carrers sinó en plaça.

Capítol 48, foli 8

Ittem, lo modo que ha de tenir lo Almustaçaf en fer netejar los carrers o llevar los femers.

Capítol 49, foli 8

Ittem, que lo dit Almustaçaf no puxa fer remissió de xixanta sous si no serà convocant los jurats.

Capítol 50, foli 8/

f59v Ittem, que lo dit Almustaçaf no puixa llegir més dret del que té per Capítols.

Capítol 51, foli 8

Crida del offici del Almustaçaf

Primo, que porten a refiniar los pesos y medides.

Capítol 1, foli 10

Ittem, que no gozen vendren sens refiniar los pesos.

Capítol 2, foli 11

Ittem, que manifesten ans de vendre y no venen sens pes del Almustaçaf ni façen fals manifest.

Capítol 3, foli 11

Ittem, que no manlleven pesos, medides que ningú les dexe.

Capítol 4, foli 12

Ittem, que puixen tenir mals pesos ni medides.

Capítol 5, foli 13

Ittem, que no venen per los carrers los dies de la fira.

Capítol 6, foli 13/

f60 Ittem, que no estrenyguen carrers, camins ni lleven vertent ni neguen dits camins. Capítol 7, foli 14

Ittem, que no gozen posar fem en los camins, plaçes, etc.

Capítol 8, foli 14

Ittem, que no llançen aygues pudentes ni inmundícies.

Capítol 9, foli 14

Drapers y draps

Ittem, que no venen ni tinguen per a vendre draps teñits ab tintes falçes. Capítol 10, foli 15

Ittem, que no sien gozats vendre draps mal aparellats,

Capítol 11, foli 15

Ittem, que no puixen vendre draps mallorquins.

Capítol 13, foli 16

Ittem, que no puixen vendre draps sens manifestar.

Capítol 12, foli 16

Ittem que los draps ajen de tenir/

f60v tot compliment. Capítol 14, foli 16

Ittem, que lo boller no bolle los draps falços mal aparellats. Capítol 15, foli 17

Ittem, que lo qui té dañy en algun drap, dins güit dies o demane. Capítol 16, foli 17

Ittem, que lo vehedor no puixa llevar més de sis dinés per son dret. Capítol 17, foli 17

Ittem, que quantes vegades entrarà lo drap pague's y es bolle. Capítol 18, foli 18

Perayres

Ittem, que los perayres no mesclen pentinó ab llana ni altres cosses. Capítol 19, foli 18

Botigués o venedors de draps o sedes

Ittem, que los botiguers o venedors de draps o sedes no adornen ses/

- f61 botigues. Capítol 20, foli 19
Ittem, que los botiguers no compren draps o sedes per a revendre. Capítol 21, foli 20
Ittem, que los venedors de coses de seda no mesclen dites sedes ab filadís o altra cosa. Capítol 22, foli 20
Ittem, lo orde per a medir coses de seda o llana. Capítol 23, foli 21
Ittem, que los venedors de sedes, draps, llenços ni altra cosa no sien gozats vendre dies de dumenjes o festes. Capítol 24, foli 21
Ittem, que dits dumenjes e festes no puixen albardar bèsties. Capítol 25, foli 22
- Pintors, ymàgens**
- Ittem, que los pintors no venen/ f61v una cosa per altra. Capítol 26, foli 22
Ittem, que no puixen pintar ni vendre ymages per los carrers i plaçes. Capítol 27, foli 23
- Obrers de vila, fusters y manobres**
- Ittem, que los obrés y manobres pagant-los son jornal vajen a obrar. Capítol 28, foli 23
Ittem, que los sobredits no demanen a menjar ni a beure. Capítol 29, foli 23
Ittem, que dits mestres no tinguen part en jornals de peons. Capítol 30, foli 24
Ittem, que ningun mestre o menescal compre cantitat de fusta, etc. Capítol 31, foli 23
Ittem, que ningun fuster puxa [te]/ f62 tenir ninguna obra fora. Capítol 32, foli 24
Ittem, que cada pesa farà sia de una fusta. Capítol 33, foli 25
Ittem, que no sien gozats de cascuna pesa faran, fer-la de pesa apedasada y sobreposada. Capítol 34, foli 25
- Corregers**
- Ittem, de què ha de fer les correges. Capítol 35, foli 26
Ittem, que no façen xàquimes sens forrar. Capítol 36, foli 26
Ittem, que no façen obra de cuyro cremat, que és de dos sals. Capítol 37, foli 26

Espasers

Ittem, que los espasers no puixen fer baynes de badana la carn
fora/

f62v Capítol 38, foli 27

Ittem, que no puixen llimpiar espasa ni daga si no serà llevant
la guarnició.

Capítol 39, foli 27

Ittem, de quin modo se han de cosir les baynes de espasa o
daga, etc.

Capítol 40, foli 27

Sombrerers

Ittem, los sombrerers ajen de fer los sombreros de anils
negres.

Capítol 41, foli 28

Ittem, que los sombreros ajen de fer ben teñits y no forrats de
tafatà vell.

Capítol 42, foli 28

Ittem, que los vels de dits sombreros sien nous.

Capítol 43, foli 28/

f63 Sastres

Ittem, que los sastres no puixen cosir los dumenes y festes.

Capítol 44, foli 29

Ittem, que no puixen tenir draps per a vendre.

Capítol 45, foli 29

Ittem, que ajen de enserar les coses de çeda o chamellot o
altres.

Capítol 46, foli 29

Ittem, lo horde se ha de tenir quant los sastres gastaran los
vestits o coses que tallaran.

Capítol 47, foli 29

Sabaters

Ittem, que los sabaters no mesclen badana ab cordovà.

Capítol 48, foli 30

Ittem, que no posen en les sabates de dos soles vires de badana
ni la jusola no sia sinó de bou.

Capítol 49, foli 31

Ittem, que no cusguen les çabates a la banbúrria.

Capítol 50, foli 31/

f63v Ittem, que no tinguen soles de rossí ni de altres allimañyes
sinó de bou.

Capítol 51, foli 31

Ittem, en les sabates de badana ajen de posar soles de cuiro de
bou o de vedell o badana doble.

Capítol 52, foli 32

Ferrers y otros

Ittem, que los ferrers ni otros no gozen comprar ferro vell ni

baratar-lo.

Capítol 53, foli 32

Abaxadors

Ittem, que los abaxadors no lleven més dret de lo taçat.

Capítol 54, foli 32

Ittem, que no es queden del drap que abaxaran.

Capítol 55, foli 33

Calçeters

Ittem, que los calçeters no ta-/

f64 llen calçes sens bollar.

Capítol 56, foli 33

Calderers

Ittem, que los calderers no puxen vendre calderes ni altres coses apedaçades. Capítol 57, foli 34

Ittem, que no puixen pesar aram ab ferro. Capítol 58, foli 35

Ittem, que en pesar lo aram no engañen a nengú.

Capítol 59, foli 35

Serers

Ittem, los fils que han de tenir los siris y les antorches.

Capítol 60, foli 36

Polvorista

Ittem, que los polvoristes no façen cohets encamarats ni venen una cosa per altra. Capítol 61, foli 37

Ittem, que no posen en la pòlvora/

f64v altre carbó si no serà de baladre y de sarments y de salser y de gramisa. Capítol 62, foli 38

Corders

Ittem, que los corders ajen de posar en lo diner de fil palomar dotze brasses. Capítol 63, foli 38

Ittem, lo que han de tenir los cordells de açot y de jasos y altres. Capítol 64, foli 38

Ittem, lo que ha de tenir la bona mecha. Capítol 65, foli 39

Ittem, lo que ha de tenir lo fil de cosir espardeñes.

Capítol 66, foli 39

Ittem, què han de tenir les bones singles.

Capítol 67, foli 39

Espardeñers

Ittem, les cordes que han de tenir les espardeñes de cànem/

f65 y de espart. Capítol 68, foli 39

Ittem, que les espardeñes siguen de bon càrem.

Capítol 67, foli 40

Ittem, les cordes y punts que han de tenir les espardeñes de
espart. Capítol 70, foli 40

Caneles de sèu

Ittem, que els que faran caneles de sèu no puixen encamarar
aquelles; que lo povil sia de cotó. Capítol 71, foli 41

Ittem, que no puixen vendre a més de la postura.

Capítol 72, foli 41

Ittem, que aja de vendre greix en menut. Capítol 73, foli 42

Ittem, que ajen de fer dos dinés de greix.

Capítol 74, foli 42

Ostalers/

f65v Ittem, que los ostalers no tinguen porchs ne gallines.

Capítol 75, foli 42

Ittem, que no paren taula ans de exir de missa.

Capítol 76, foli 43

Ittem, que no tinguen pa i vi ni altra cosa per a vendre.

Capítol 77, foli 43

Ittem, que guarden los aranzels, etc. Capítol 78, foli 43

Ortolans

Ittem, que los ortolans ni altres puxen agavellar ninguna
cosa. Capítol 79, foli 44

Ittem, que no puixen vendre ni fer per a vendre dàtil adobat.

Capítol 80, foli 44

Ittem, a quin preu han de vendre los dàtil.

Capítol 81, foli 44/

f66 Ittem, lo que han de donar per un diner de alcandia o paniz.
Capítol 82, foli 45

Ittem, quanta alfalfa han de dar per un diner.

Capítol 83, foli 45

Ittem, que no venen la ortaliza ab terra. Capítol 84, foli 45

Ittem, no mesclen la ortaliza estantisa ab la ortaliza fresca
ni venen ortaliza collida de més de vint-i-quatre hores.

Capítol 85, foli 46

Ittem, no façen madurar la fruyta per força.

Capítol 86, foli 46

Forners

Ittem, quina pena tenen los forners que gastaran lo pa, etc.

Capítol 87, foli 46

Ittem, pa olivat o fet lle-/

f66v vat. Capítol 88, foli 47

Ittem, que dits fornrs no puixen pastar pa per a vendre ni coguen dumenges ni festes. Capítol 89, foli 47

Ittem, que nengun tender ni oficial obra les portes de les sues tendes abans de missa major. Capítol 90, foli 48

Tenders

Ittem, que los tenders façen un diner de lo que vendran.

Capítol 91, foli 48

Ittem, que no tinguen los pesos trencats. Capítol 92, foli 49

Ittem, que no venen çafrans carregats ne mesclats ab alaçor ne ab altre. Capítol 93, foli 49/

f67

Carnisers

Ittem, que los carnisers no venen una carn per altra ni coses gastades. Capítol 94, foli 50

Ittem, que no peguen bolsada, etc. Capítol 95, foli 50

Ittem, que no venen lo cap a pes ni los peus ni fege de bou ni de porc. Capítol 96, foli 50

Ittem, que no unplen les botifarres de sanch de moltó. Capítol 97, foli 51

Ittem, que no gosen unflar les reses ab la boca després de morta. Capítol 98, foli 51

Ittem, que los caps, frexures, peus, ventres no·ls venen a més preu de lo acostumat. Capítol 99, foli 52/

f67v Ittem, que no dexen susietat ni altra brutedat en los moltons. Capítol 100, foli 52

Ittem, que no degollen ab lo cap en alt, etc. Capítol 101, foli 52

Ittem, que no lleven més de un diner per escorchar lo cap y que no lleven los quexos, etc. Capítol 102, foli 53

Ittem, no palpen ni manumplen la carn, etc.

Capítol 103, foli 53

Moliners

- Ittem, que los moliners molguen ab tanda. Capítol 104, foli 54
Ittem, no lleven a més per barçella. Capítol 105, foli 55
Ittem, no tinguen gallines, porchs ni altres coses.
Capítol 106, foli 55
Ittem, no lleven més de sis dinés per cada barçella de sal.
Capítol 107, foli 56/
f68 Ittem, tinguen un quarteró de farina cascú en lo seu caixó.
Capítol 108, folio 56
Ittem, no molguen remijons sens pesar. Capítol 109, foli 57
Ittem, no lleven als seus molins sens pesar.
Capítol 110, foli 57
Ittem, que lleven les taleques recta via als molins.
Capítol 111, foli 57
Ittem, que lo fiel del Almodí pese les taleques.
Capítol 112, foli 58
Ittem, lo fiel no dexe acostar los moliners al pes.
Capítol 113, foli 58
Ittem, los moliners tinguen los albarans a la boca de les
taleques. Capítol 114, foli 58/
f68v Ittem que no arruxen los molins. Capítol 115, foli 59
Ittem, no puixen llevar en gra ni en farina cosa alguna de les
taleques. Capítol 116, foli 59
Ittem, no cambien ni baraten lo blat. Capítol 117, foli 59
Ittem, tinguen paleta, recalcedor y granera.
Capítol 118, foli 60
Ittem, no piquen més de una vegada al dia y després posen
remòlta. Capítol 119, foli 60
Ittem, que lleven la estora un dit de la mola.
Capítol 120, foli 60
Ittem, que ajen de lligar dita estora y no la posen ab
forcall. Capítol 121, foli 61/
f69 Ittem, no façen farina ni pasten pa per a vendre.
Capítol 122, foli 61
Ittem, no acullguen forasters, cases ni corrals.
Capítol 123, foli 62

Algepsers

Ittem, que los algepsers ajen de dar son just.

Capítol 124, foli 62

Ittem, no posen terra en lo algeps. Capítol 125, foli 63

Calsiners

Ittem, que la cals no es puixa medir sinó en la universitat.

Capítol 126, foli 63

Pastadores

Ittem, que les pastadores ajen/

f69v de donar son just en pasta y en pa. Capítol 127, foli 64

Ittem, no posen molt llevat, etc. Capítol 128, foli 65

Ittem, si pastaran farina de forment castellà no tinguen farina
de çivada. Capítol 129, foli 65

Ittem, no venen farina. Capítol 130, foli 65

Ittem, que no façen qüernes y lo pa sia de colp.

Capítol 131, foli 65

Ittem, no puixen estar sens vendre pa a la porta vint-y-quatre
ores. Capítol 132, foli 66

Fariners

Ittem, no puixen tenir sinó una farina los fariners.

Capítol 133, foli 66/

f70

Taverners

Ittem, que los taverners no puixen mesclar lo vi ni altres
coses, etc. Capítol 134, foli 67

Ittem, que no adoben lo vi, etc. Capítol 135, foli 68

Ittem, no venen revenedors vi a la axeta.
Capítol 136, foli 68

Ittem, que les provisions no's venen a revenedors.

Capítol 137, foli 69

Ittem, que no venen sens postura. Capítol 138, foli 69

Ittem, no venen lo peix fora la peixcateria.

Capítol 139, foli 69

Ittem, no venen fruyta passades vint-y-quatre hores.

Capítol 140, foli 70/

f70v Ittem, no venen peix passades dotze hores.

Capítol 141, foli 70

Ittem, del peixos, bestiars o musola lleven el morro, coha,
bulls. Capítol 142, foli 71

Ittem, no venen peix gastat ni aus. Capítol 143, foli 71

Ittem, la llet no s'encamare y la aja de vendre al preu del vi. Capítol 144, foli 71

Ittem, no penjen cresols en estores. Capítol 145, foli 71

Ittem, què han de tenir les cordes del sabó.

Capítol 146, foli 72

Venedors de carbó/

f71 Ittem, que en lo carbó no aja tisnons que's pesarà en lo pes del rey. Capítol 147, foli 72

Ittem, la obligació del fiel del pes de la romana.

Capítol 148, foli 73

Ittem, los carreters entren ab les mules del cabestre.

Capítol 149, foli 73

Ittem, no lleven les mules a beure sens cabestre.

Capítol 150, foli 73

Ittem, no tinguen carros en los carrers. Capítol 151, foli 73

Lleñaters

Ittem, què ha de pesar la dinada de la lleña.

Capítol 152, foli 74

Ittem, les càrregues de lleña/

f71v no estiguen enparellades a cornillal. Capítol 153, foli 74

Ittem, no llaven en les fonts ni en la çèquia, damunt los abeuradors, etc. Capítol 154, foli 75

Collidores

Ittem, les collidores no cullguen ab sarandeta y ab ramaços. Capítol 155, foli 75

Venedors de sabó moll

Ittem, que los que venen sabó moll y altres coses lleven pes. Capítol 156, foli 75

Arena

Ittem, la càrrega del arena ha de tenir 10 a.

Capítol 157, foli 76/

f72 Ittem en los carrers no llansen inmundícies ni tinguen porchs, etc. Capítol 158, foli 76

Ittem, no vajen porchs ne gallines per los carrers.

Capítol 159, foli 76

Venedors de oli

Ittem, que los venedors de oli medixquen sobre ambut, dexen

escórrer.

Capítol 160, foli 77

Almaserers

Ittem, los almaserers no tinguen gerres en les almàseres,
etc. Capítol 161, foli 77

Ittem, no lleven més de tres sous per remolinada.

Capítol 162, foli 78/

f72v Ittem, no desfloren lo test. Capítol 163, foli 78

Ittem, passen lo oli en altre test dos hores ans de medir-lo,
etc. Capítol 164, foli 78

Ittem, tinguen carabasí foradat. Capítol 165, foli 79

Ittem, lo fiel del oli no reba oli de test desflorat o
remenat. Capítol 166, foli 78

Ittem, ningú acarreje ni medeixca oli si no serà nomenat.

Capítol 167, foli 79

Ittem, lleven acostumat los fiels per son treball.

Capítol 168, foli 80

Ittem, no acarrejen oli de nit. Capítol 169, foli 80

Ittem, no escórreguen los cuyros. Capítol 170, foli 80/

f73 Ittem, escórrega bé el acarrejador lo cuiro a casa de son amo
del oli. Capítol 171, foli 80

Cremadors de soses y barrelles

Ittem, que ningun soser puixa vendre sosa per barrella.
Capítol 172, foli 81

Ittem, no lleven los cremadors pus de çinch sous.

Capítol 173, foli 81

Abellotes y almeles

Ittem, que no venen abellotes ni almeles encamarades, etc.
Capítol 174, foli 82

Ittem, en les coses damunt dites no es puixen fer en dita
Univer-/

f73v sitat. Capítol 175, foli 82

Velluters, velluts, setins, coses de çeda

Ittem, quines lligadures han de tenir coses de çeda.
Capítol 176, foli 82

Ittem, que la trama de dites teles que sia de çeda fina.
Capítol 177, foli 83

Ittem, que no posen çeda crua en trama ni ordim.

- Capítol 178, foli 83
- Ittem, que los que vendran velluts, altres çedes manifesten lo conte de dites çedes. Capítol 179, foli 84
- Ittem, no porten velluts ni domasos engomats. Capítol 180, foli 84
- Ittem, que han de tenir les teles de çeda dos pams y mig. Capítol 181, foli 85/
- f74 Ittem, ab quins señals han de estar señalats los velluts. Capítol 182, foli 85
- Ittem, quins señals han de tenir los setins. Capítol 183, foli 86
- Ittem, que cascuna romà de velluts e setins de cascuna part en les parades estiga de per si y es manifeste als compradors per lo que és. Capítol 184, foli 86
- Ittem, que les çedes de València porten les marques de València y no manifesten una cosa per altra ni porten marques contrafetes. Capítol 185, foli 87
- Ittem, que lo Almustaçaf puixa regonéixer les cases o posades dels ve-/
- f74v nedors de les desús dites mercaderies e no sia empachat per persona alguna, etc. Capítol 186, foli 87

4.5. DOCUMENT 15

f1v Relació
Die XVII mensis octobris anno Domini MDCLVIII.
Fa relació Antoni Carles, menistre y corredor públich de la present universitat, ell haver preconisat la sobredita crida y cosses en aquella contengudes en la plasa de la universitat de Sent Juan del present marquessat de Elig, lloch acostumat a on se fan semblants crides; y així en fa relació.
Retulit Carlos Gràcia, notari per lo scrivà./

f2 Relasió

Die septimo mensis octobris MDCLXI.

Retulit Antoni Carles, ministre y corredor públich de la present universitat, ell haver preconisat la sobredita crida y coses en aquella contengudes en la plaça de la present universitat de Sant Juan, en nom de sa merced de Andreu Navarro, almotasaf de la present universitat, en presència de molta gent; y així fa relació.

Retulit Cortell, scrivà

Relació

Die quinto mensis octobris anno MDCLXII.

Retulit Antoni Carles, ministre, trompeta y corredor públich de la present vil·la y universitat de Sent Juan, ell haver preconisat la sobredita crida y coses en aquella contengudes en la plasa de la present universitat de Sant Juan, en nom de sa merced de Juseph Mollà, admotasaf de la present universitat, en presència de molta gent; y així fa relació.

Retulit Gràcia, notari per lo scrivà.

Relació

Die XXIII mensis maii anno Domini MDCLXIII.

Retulit Antoni Carles, ministre, trompeta y corredor públich de la present vil·la y universitat de Sent Juan del present marquesat de Elig, ell en lo dia de huy aver preconisat la sobredita crida y coses en aquella contengudes en la plasa de dita universitat de Sent Juan en nom de ses merceds de Françés Masià de Valero y de Andreu Ruís, jurats de la present universitat de Sant Juan, en presència de molta gent, voce tube et conis ut moris est; y així fa relació.

Retulit Gràcia, notari per lo scrivà.

f2v

Relació

Die quinto mensis juny anno a Nativitate Domini MDCLXIV.

Retulit Antoni Carles, menistre, corredor, trompeta de la universitat del marquesat de Elig, ell en lo dia de güi aver pregonisat la sobredita crida y coses en contengudes en la plasa dita universitat Sent Juan, en nom de ses mercens Fracés

Valero y Jusep Mollà ,jurats de la present universitat de Sent Juan, en presènsia de molta gent, vos tube et pregonis ut moris est, y axí fa relació.

Diego Agulló, notarius pro scriba.

Relació

Die sexto mensis octobris anno Domini MDCLXIII.

Retulit Antoni Carles, ministre, trompeta y corredor públich de la present universitat de Sant Juan, ell de provisió de sa merced de Andreu Navarro, admotasaf de dita universitat, haver preconisat la sobredita crida y lo contés en aquella ab so de trompeta y ab veu alta y entelegible en la plasa Major de dita universitat, lloch acostumat a on se solen fer semblants crides, en presència de molta gent, vose tube et preconis ut moris est; y així fa relació.

Retulit Gràcia, notari per lo scrivà.

f3

Relació

Die XXX mensis maii anno MDCLXV.

Retulit Antoni Carles, menistre, trompeta y corredor públic de la present universitat de Sant Juan, ell de provisió de ses merceds Juan Martines, en primer lloch, y Jaume Tarí, jurats de la present universitat de Sant Juan, en presència de molta jent, vose tube et preconis ut moris est; y axí fa relació.

Retulit Sansano, pro scriba.

Relació

Die secundo mensis octobris anno a Nativitate Domini MDCLXV.

Retulit Antoni Carles, menistre, trompeta y corredor públich de la present universitat de Sent Juan, ell de provisió de sa merçed Diego Pasqual, almutasaf de la present universitat, aver pregonisat la crida en la plaça Major en presència de molta gent, ut moris est; y axí fa relació.

Retulit Diego Agulló, notarius pro scriba.

Relació

Die XXVI mensis junii anno Domini MDCLXVI.

Retulit Antoni Carles, menistre, trompeta y coredor pùblic de la present universitat de Sent Juan del marquesat de Elig, ell de provisió de ses merceds Vicent Anton, en primer lloch, y de Andreu Navarro, jurats de la present universitat de Sent Juan, en presènsia de molta gent haver preconisat la sobredita crida y contés en aquella ab so de trompeta y ab veu alta en la plasa Major de dita Universitat, lloch acostumat ha on se solen fer semblants crides en /

f3v presènsia de molta gent, vose tube et preconis ut moris est; y axí fa relació.

Retulit Amat, notarius pro escriba.

Crida de Amutacén.

Die XVIII, mensis octobris, anno Domini MDCLXVI.

Retulit Antoni Carles, ministre, trompeta y corredor pùblic de la present universitat de Sent Juan del marquesat de Elig, ell de provisió de sa merced de Juan Fenoll, Amutacén de dita universitat este corrent añy, haver preconisat la sobredita crida y lo contés en aquella ab so de trompeta y en veu alta e inteligible en la plaça Major de dita universitat, lloch acostumat on se fan consemblants crides, en presència de molta jent, vose tube et preconis ut moris est; y així fa relació.

Retulit Guilló, notarius pro scriba.

Relació

Die primo mensis junii anno a Nativitate Domini MDCLXVII.

Retulit Antoni Carles, menistre, trompeta y coredor pùblic de la present universitat de Sen Juan y del marquesat de Elig, ell de provisió de ses mersens de Geroni Guilló y Joseph Mollà, Jurats de la present universitat de Sen Juan, en presènsia de molta gent, aver preconisat la sobredita crida y contés en aquella a so de trompeta y ab veu alta en la plasa Major de dita universitat, lloch acostumat a on se solen fer semblants crides, vose tube et preconis ut moris est; y axí fa

relació.

Retulit Joseph Montoro, notarius pro scriba.

Relació

Die XIX, mensis augusti, MDCLXVIII.

Retulit Diego de la Torre, haver preconisat la sobredita crida en la plaça Major de la present universitat(...)

Retulit Castell

f4

Relació

Die XIII mensis octobris anno MDCLXXIII.

Pere Ribes, ministre trompeta y corredor públich de la present universitat de San Juan del present marquesat, haver preconisat la crida del almotasaf y tot lo en aquella contengut en la plasa Major de dita universitat, que és lo lloch acostumat hon se solen fer semblants crides, ab veu de trompeta, ut moris est; y axí fa relació.

Recepit Uberna, scrivà.

Relació

Die tercio mensis julii anno MDCLXXV.

Retulit Pere Ribes, ministre, trompeta y corredor públich de la present universitat de Sent Juan del marquesat de Elig, en nom de Diego Pasqual y Juan Casanova, jurats de la dita universitat, haver preconisat la crida y capítols tocants a la Crida de Jurats per a la bona administració de sos officis en la plasa Major de dita universitat, vose tube et preconis; y axí en fa relació.

Recepit Uberna, scrivà.

Relació

Die XXIX mencis septenbris ano MDCLXXV.

Retulit Pere Ribes, ministre y corredor de la present universitat de Sent Juan del marquesat de Elig, ha instànsia y requesta de Juan Mira, almistasaf, y en nom de aquell haver publicat la crida y capítols del dit offici de almistasaf en la plasa(...) vose tube est(...)

f4v

Recepit, Uberna, scrivà

Relació

Die XXVIII mensis maii anno Domini MDCLXXVI.

Pere Ribes, menistre, trompeta y coredor públich dels jurats de la present universitat, ell en lo dia de hui aver preconisat la sobredita crida en la plassa Major de dita universitat, iloch acostumat, voce tube est preconis ut moris est; y així en fa relació.

Recepit, Vicent Anton de Jusep, notarius pro scriba.

Relació

Die dos mensis octobris 1685.

Pere Ribes, ministre, trompeta y coredor públich de la present universitat de Sent Juan, fa relació ell en lo dia de hui haver preconisat la antesedent crida y lo contés en cascun capítol de aquella en la Llonja de dita universitat a co de trompeta, vose tube et preconis ut moris est, en presència de molta jent; y així fa relació.

Recepit Joseph Medina, scrivà.

Inventari del almoustasaf Diego Solbes a favor de Inàcio Martines, mustasaf.

Die 30, setembre, 1685

Es troba ca de Diego Soler los béns següents:

Primo, dos pesos grans de fero.

Ittem, altre pes més chich.

Ittem, un march gran de coure cumplit.

Ittem, una vara de medir de ferro.

Un quarteró.

Tres lliures.

Dos lliures.

Una lliura.

Y mijia lliura.

Un martell de ferro.

Un mig almut y dos barselles de fusta, la una ferrada y l'altra plana, una a colmo, altra ras.

Ittem, mijà lliura de medir oli.
Dos mijes quartes, una de aram, altra de baro.
Ittem, dos claus grans del pes.
Y dos llibres del amustasaf y ordinacions.

Els qual béns se entrega de (...) Inàcio Martines, mustasaf, y promet donar bon conte y rahó de aquells sempre que pro quibus etc. obligació de (...) /

f5 Relació de crida de Amustasaf

Die 2, octubre, 1686.

Pere Ribes, trompeta y coredor pùblich de la present universitat, fa relació ell haver preconisat en lo dia de hui la crida de amustasaf y capítols de aquella en la plasa de dita universitat a co de trompeta ut moris est, em presència de molta jent; y axí fa relació.

Recepit Joseph Medina, scrivà.

f6 Die secundo mensis junii anno Domini MDCLVII.

Sa mersé de Ginés Soler y Pere Anton, jurats, y Miquel Torres, almutasaf, y Jayme Agilar, síndich, tots ofisials de la present huniversitat de Sent Juan de la vila d'Eliç feren Visita General.

Diego Agulló, notarius pro scriba.

f7 Inventari del Almostasapf

Primo, un pes gran de fero.

Ittem, altre pes migà de fero.

Ittem, altre peset de fero.

Ittem, un quarteró de fero

més tres lliures de fero.

Ittem, dos lliures de fero.

Ittem, una lliura de ferro.

Ittem, migà lliura de fero.

Ittem, migà cànter de aram.

Ittem, migà quarta de aram.

Ittem, migà quarta de terra.

Ittem, migà lliura de aram de oli.

Ittem, una barsella ferrada.

Ittem, una barsella de colmo
més mig almut.

Ittem, un alna de fero.

Ittem, un marc de coure entrege de 32 onses.

Item, un llibre.

Ittem, un martell de fero.

Ittem, mig cànter de tera.

Ittem, mig uarta de tera.

Jaume Aguilar, añ 1662, per a Juseph Mollà.

f7v Relació

Die quarto mensis octubre anno ad Domini MDCLXX.

Retulit Antoni Carles, menistre, trompeta y corredor públich de la present universitat de Sent Juan, marquesat de Elig, de provisió de sa merced Juan Casano, almutasaf de dita universidà de este corrent añy, aver preconissat la sobredita crida y conteses en aquella a so de trompeta, ut moris est, en la plasa Major de dita universitat, lloch acostumat on se solen fer solens crides, vose tube et preconis, en presència de molta gent; y axí fa relació.

Recepit Inasio Castell, notarius pro scriba.

Relació.

Die XXV mensis maii MDCLXXI.

Retulit Antoni Carles, menistre, trompeta y corredor públich de la present universitat de Sent Juan y del marquesat de Elig, ell de provisió de ses mersens de Juan Mira y Francés Vañon, jurats de la present universitat de Sent Juan, en presència de molta gent aver preconisat la sobredita crida y contés en aquella a so de trompeta y ab veu alta en la plasa Major de dita universitat, lloch acostumat a on se solen fer semblants crides, vose tube et preconis ut moris est; y axí fa relació.

Retulit Ignàsio Castell, notarius pro scriba.

f8 Relació Die desimo mensis octobris anno domini
MDCLXVII

Retulit Antoni Carles, ministre, trompeta y coredor pùblich de la present universitat de Sen Juan del marquesat de Elig, ell de provisió de sa merced de Fransés Valero, amutasaf de dita universitat este corrent añy, aver preconisat la sobre dita crida y lo contés en aquella ab so de trompeta ut moris est, en la plasa Major de dita universitat, lloch acostumat on se solen fer senblants crides, vose tube et preconis, en presència de molta gent; y axí fa relació.

Retulit Josep Montoro, notarius pro scriba.

Relació

Die XXIIII mensis novembris MDCLXVIII

Retulit Antoni Carles, ministre, trompeta y corredor pùblich de la present universitat de Sant Juan de la present vila de Elig, ell de provisió de Francés Valero, amutasaf de dita universitat este corrent añy, haver preconisat la sobre dita crida y lo contés en aquella a so de trompeta ut moris est, en la plasa Major de dita universitat, lloch acostumat hon se solen fer senblants crides, vose tube et preconis, en presència de molta gent; y axí fa relació.

Retulit Sansano, pro scriba.

Relació

Die XXVI mensis junio ano MDCLXX.

Retulit Antoni Carles, ministre, ell de manament de ses merceds de Diego Pasqual y Pere Anton, aver preconisat y notificat a totes e qualsevols personnes que ningú sia gosat de vendre cosa alguna, així de menjar/

f8v com de altres coses sen que primerament no aver pres postura de ses merceds, sots pena de sexanta sous per cascuna vegada que contravendran en dites coses, y asò a so de trompeta ut moris est, en presència de molta jent en la plasa Major de dita universitat; y axí fa relació.

Retulit Juseph Montoro, notarius pro scriba.

f9v Nominació de bollador
en 27, juny, 1691.

Ses merceds de Francés Vañon y Agustí Pomares, jurats de la universitat de Sant Juan, nomenen per bollador de tota la roba que entrerà en la present universitat a Antoni Galiano, sastre, per a què ab lo sell y armes de dita universitat bolle les peses de llana que haurà en les botigues de la present universitat o les que entraran a vendre, ab tal que lo tal boller haija de prestar lo jurament acostumat , e com fos presents lo dit Antoni Galiano, jurat etc. sot virtut del qual jurament promet y se obliga que acudirà a la obligació de son offici ab tota puntualitat y cuidado y bollarà tota la roba que portaran a la present universitat. Actum Elig etc.

Testes: Ginés Soler y Diego Eredia.

Recepit Fèlix Mazon, scrivà.

f10

Nominació de boller.

Die XII mensis novembris anno MDCLXI.

Ses merceds de Juan Mira y Pere Anton, jurats de la present universitat de Sant Juan del marquesat de Elig, provehexen que nomenen per boller de dita universitat a Nicolau Vives, sastre de dita universitat, per a què ab lo sell y armes de dita universitat bolle les peses de llana que trobarà en la casa y botiga de Diego Pasqual, botiguer, y en altres cases de dita universitat ; y que se li reba lo jurament ad aquell in similibus acostumat etc. providet meliori modo ect.

Retulit Castell, scrivà.

Jurament

Dictis die et anno.

Nicolau Vives, sastre de la present universitat de Sant Juan, nomenat per ses merceds dels jurats de dita universitat de Sant Juan, lo qual jura per nostre senyor Déu in forma juris etc virtute cuius etc., promet haver-se bé e llealment en dit ofici de boller y que ab tota puntualitat exsersirà y acudirà a bollar les robes que portaran a bendre a dita universitat, axí en la botiga de Diego Pasqual com en altres cases particulars de dita universitat de quibus etc. actum en dita universitat ut supra.

Testes foren presents Mateu Alfonso/

f10v y Bertomeu Hernandes, de dita universitat habitadors.

Retulit Castell, scrivà.

Enantament a bollar

Dictis die et anno.

Ses merceds de dits jurats ensemps ab lo doctor Nazàrio Valero, generós advocat de la Sala y Consell de la present universitat de Sant Juan, de Jaume Aguilar, síndich ordinari de aquella, y del notari y scrivà, boller y testimonis infra escrits accediren a la casa y botiga de Diego Pasqual, botiquer de la present universitat, y manaren a Nicolau Vives, boller nomenat per ses merceds, bollàs les robes de llana que estan en la botiga de dit Diego Pasqual y en execució de dit manament enantà a bollar dites robes y en presència de ses merceds posà bolles en nou peses de diferents robes de llana y enantà a bollar les demés. De totes les quals coses ses merceds requeriren a mi, lo notari y scrivà infra escrit, ne rebés acte públich, lo qual per mi Martí Castell, notari y scrivà, fonch rebut en dita casa ut supra.

Testes predicti.

Retulit Castell, scrivà.

f11 Et in continent dictis die et anno. Los dits jurats, advocat, síndich, escrivà, boller y testes infra escrits acudiren a la casa de Viçent Llofriu, de dita universitat, y manaren a dit Vives, boller, bollàs les robes que trobaria en dita casa y en presència de ses merceds bollà nou peses de different roba de llana ab lo sell y bolla de dita universitat, de quibus etc., actum en dita casa ut supra.

Testes foren presents: Joseph Pasqual y Pere Vaello, de dita universitat habitadors.

Retulit Castell, scrivà.

Et in continent, dictis die et anno. Los dits jurats, advocat, síndich, boller, escrivà y testes infra escrits accediren a la casa de Andreu Navarro de dita universitat on ses merceds tenien notícia venien roba de llana, y sent en dita casa, manaren a dit boller bollàs la roba que trobaria de llana en dita casa, y per medi del boller, foren bollades dos peses de escot blanch y un tros de escot negre y una pesa de roba que

es nomena teleta del mar que foren atrobades en un aposento de
dita casa, de quibus etc./
f11v actum en dita casa ut supra.

Testes: Joseph Pasqual y Viçent Irles, de Elig
habitadors.

Retulit Castell, scrivà.

Et in continentí dictis die et anno. Los dits jurats y
demés ofisials, boller y escrivà y testes accediren a la casa
de Martí Torres, vehý de la present universitat de Sant Juan,
on tanbé tenien notícia acostumava vendre roba de llana y per
ses merceds foren trobades dos peses de estameña y una sargeta
y manaren a dit boller bollàs aquelles, y, en execució de asò,
lo dit boller bollà dites tres peses ab la bolla y sell de dita
universitat de quibus etc., actum en dita casa ut supra.

Testes predicti.

Retulit Castell, scrivà.

Crida.

Ara ojats que os fan a saber de part de ses merceds de
Juan Mira y Pere Anton, jurats de la present universitat de
Sant Juan, com ab veu de la present pública crida manen y
notifiquen a totes e qualsevols perçones que bendran en ses
cases y botigues en dita universitat robes de llana, observen
y guarden ses ordinasions y capitols inmediate següents, sots
les penes aposades en cascú dels/

f12 capitols.

Primerament provehexen, ordenen y manen que totes e
qualsevols perçones que portaran roba de llana y hauran de
bendre en la present universitat de Sant Juan y tendran casa o
botiga per a vendre ajen de manifestar a Nicolau Vives, boller
que huy és nomenat per ses merceds, o al que per temps serà,
decontinent que la portaran, sots pena de sexanta sous la
primera volta que es trobarà en frau y la segona volta, de
sexanta sous y la roba que no es trobarà bollada perduda,
aplicadora dita pena : lo ters a l'acusador y los dos terços a
ses merceds y si acusador no aurà, sia aplicat a pobres
miserables de dita universitat.

Ittem, ordenen y manen no puguen los que tendran en ses cases dites robes, bollar-les per altra persona més que per lo bollador nomenat per ses merceds, sots pena de sexanta sous aplicadors ut supra.

Ittem li ajen de pagar al dit bollador per cascuna pesa que bollarà sis dinés.

Ittem, que el que tendrà dita roba tinga obligació de fer la bollar dins tres dies aprés lo manifest, y lo bollador de bollar-la, sots pena de sexanta sous y sots la matexa pena se li mana al bollador la aja de bollar dins tres dies/
f12v aprés lo manifest, aplicadora ut supra.

Ittem, que el tal bollador que huy és o per temps serà, tinga obligació de llevar llibre on asente los manifests y bolles que haurà posat, cada partida calandanada del dia que la manifestaran y bollarà, sots dita pena aplicadora ut supra.

Ittem, que si es trobarà que algú aurà tallat sens bollar la pesa, tinga perduda aquella y sia aplicada ut supra.

Y perquè vinga a notisia de tots es mana fer la present pública crida a tot hom avisar. Datis en dita universitat die XII mensis novembris MDCLXI.

Juan Mira, jurat.

Relació

Dictis die et anno. Retulit Antoni Carles, ministre, trompeta y corredor públich de la present universitat, ell en lo dia de huy haver preconisat la sobre dita crida en la plaça Major de dita universitat de Sant Juan voçe tube ut moris est, en presència de molta gent.

Retulit Castell, scrivà.

Relació

Die 19, juny, 1686.

Pere Ribes, ministre, trompeta y coredor públich de la present universitat de Sent Juan, fa relació ell en lo dia de hui haver publicat et preconisat la antesedent pública crida y

lo contés en aquella en la Llonja de dita universitat, lloch y puesto acostumat hon se solen fer y preconisar semblants crides, vose tube ut moris est; y així fa relació.

Recepit Joseph Medina, scrivà./

f13 Inventari dels béns que se li entreguen a Joan Tari, almotasaf de la present universitat de Sent Juan.

Die XIX mensis augusti anno a Nativitate Domini MDCLXVIII.

Primo, un pes ab ses balançes de ferro.

Ittem, dos pesets chichs ab ses balançes de lo mateix.

Ittem, un march.

Ittem, un quarteró de ferro.

Ittem, tres lliures de ferro.

Dos lliures de ferro.

Una lliura de ferro y mijia lliura de ferro.

Ittem, mig cànter de medir vi de aram.

Ittem, mijia quarta de medir vi de aram.

Ittem, dos mijes quartes de medir vi de terra.

Ittem, mijia lliura de medir oli de aram.

Ittem, un martell de ferro.

Ittem, una alna de ferro.

Ittem, altra de fusta.

Ittem, dos barcelles, la una ferrada y la altra de colmo.

Ittem, mig almut.

Ittem, un llibre de dit ofici de Almotaf.

Ittem, altre llibre de lo mateix.

Ittem, mig cànter de terra de medir vi.

De quibus etc., actum Elig.

Testes: Nicolau Vives y Juan Salines, de Elig.

Recepit Castell, scrivà./

f13v Inventari dels ments (sic) que se entreguen a Juan Cassano, almotasaf de la present universitat de Sent Juan.

Die quinto mensis octobris anno ad Domini MDCLXX.

Primo, un pes ab ses balances de ferro.

f14

- Ittem, dos pesos chichs ab ses balances de lo mateix.
Ittem, un march.
Ittem, un quarteró de ferro.
Ittem, tres lliures de ferro.
Ittem, dos lliures de ferro.
Ittem, una lliura de ferro y mijia lliura de ferro.
Ittem, una barsella ferrada.
Ittem, un alna de ferro.
Ittem, mig cànter de aram.
Ittem, mijia quarta de aram de medir lo vi.
Ittem, mijia lliura de aram de medir oli.
Ittem, un martell de ferro.
Ittem, una barsella de colmo.
Ittem, mig almut.
Ittem, un llibre en què lo que trata de almutasaf.
Ittem, dos miges quartes de terra./
Ittem, altre llibre vell de lo mateix.
Ittem, mig cànter de terra de medir vi.
De quibus etc., actum Elig etc.
Testes: Juan Morra y Geroni Anton.
Recepit Inàsio Castell.

Inventari dels béns que se li entreguen a Juseph Mollà,
almustasaf de la present universitat de Sent Juan.

- Die XXVIIII mensis septembris anno ad Domini MDCLXXI.
Primo, dos pesos ab ses balandes de fero grans de pesar
carn y fer pedres grans.
Ittem, altres dos pesos de fero migans.
Ittem, un march doble.
Ittem, un quarteró de fero.
Ittem, tres lleures de fero.
Ittem, dos lleures de fero.
Ittem, huna lleura de fero y miga lleura de fero.
Ittem, dos barselles de ferades.
Ittem, huna alna de fero y altra de fusta.
Ittem, mig cànter de aram de medir vi y dos miges quartes
de vi de tera y miga quarta de aram de medir vi.

- Ittem, miga lleura de aram de medir oli.
Ittem, un martell de fero y una barsella de colmo.
Ittem, dos migs almuts de fusta.
Ittem, hun llibre del ofici de amostasaf.
Ittem, altre llibre de lo mateix gran./
- f14v Dos claus del pes de la carn grans.
De lo qual es fa entrego dit Joseph Mollà, de quibus etc.,
actum Elig etc.
Testes: Francés Guilabert y Damià Guilabert, de Elig
habitadors.
Recepit Ignàsio Castell, escrivà.
- Relació de crida
Die quarto mensis octobris anno a Nativitate Domini
MDCLXXII.
- Retulit Antoni Carles, ministre, aver preconisat la crida
de mustasaf y boller y tot lo contingut en aquella en la plasa
major de la present universitat de Sent Juan del present
marquesat de Elig, vose tube et preconis ut moris est, en
presència de molta gent; y axí fa relació.
- Retulit Montoro, notarius pro scriba./
- f15 Inventari dels béns que se li entreguen a Juan Casanova,
almustasaf de la present universitat de Sent Juan.
Die desimo mensis octobris anno ad Domini MDCLXXIII.
Primo, dos pesos ab ses balandes de fero grans de pesar
carn y fer pedres grans.
Ittem, (esborrat: "altres dos pesos") un pes de fero
migans.
Ittem, un march doble.
Ittem, un quarteró de fero.
Ittem, tres lliures de fero.
Ittem, dos lliures de fero.
Ittem, una lliura de fero i micha lliura de fero.
Ittem, dos barselles ferades.
Ittem, dos barselles de colmo.
Ittem, una alna de ferro y altra de fusta.
Ittem, mig cànter de aram de medir vi y dos miches

quartes de terra.

Ittem, micha quarta de aram de medir vi.

Ittem, micha lliura de oli de aram.

Ittem, un martell de ferro.

Ittem, dos mig almuts de fusta.

Ittem, un llibre del ofisi de almustersaf.

Ittem, altre llibre de lo mateix.

Ittem, dos claus del pes de la carn grans.

De lo qual es fa entrego Juan Casanova de quibus etc., actum ELig etc.

Testes foren presents: Juan Pinoll Menor y Miquel Marco de Mingol, de Elig habitadors.

Recepit Ignàsio Castell, notari.

f15v Inventari de les alaxes del ofici de Almutasaf.

Die primo mensis octobris anno a Nativitate Domini MDCLXXV.

Andreu Navarro, almutasaf que és etc., de la present universitat de Sent Juan del marquesat de Elig, entrega a sa merced de Juan Mira, almutasaf que de present és, les alaxes del offici de almutasaf que són les següents:

Primo, tres pesos de ferro, el hun de onzes y los altres de lliures.

Ittem, un march entregue.

Ittem, un quarteró de ferro.

Ittem, tres lliures de ferro.

Ittem, dos lliures de ferro.

Ittem, una lliura de ferro.

Ittem, mijia lliura de ferro.

Ittem, un martell de ferro.

Ittem, dos claus agrahats per a posar les balances y fer lliures.

Ittem, una alna de ferro.

Ittem, una alna de fusta.

Ittem, mijia lliura patró de aram de medir oli.

Ittem, mijia quarta de aram de medir vi patró.

Ittem, mig cànter de aram patró del vi.

Ittem, mig cànter de terra de medir vi.

Ittem, dos miges quartes de terra per a medir vi.

Ittem, cinch barselles patrons, tres ferrades y dos de colmo.

Ittem, lo present llibre.

Ittem, altre llibre on dependre la rahó per a fer pedres de pa y altres coses.

Ittem, dos romanes ab ses pilons.

Tots los quals béns confesa haver rebut y tenir en son poder y los entregarà aquells per aquelles al altre almutasaf/

f16 que serà cumplit son añy, de quibus etc. acte Elig etc.

Testes: Fransés Senpere de Agulló y Pere Ribes, de Elig habitadors.

Recepit Uberna, scrivà.

Inventari dels béns tocants al offici de Almustasaf de la present universitat de Sen Juan del marquesat de Elig, entregats per Diego Pasqual, amustasaf qu'és estat en lo any 1676 fins lo dia de sen Miquel del any 1677, entregats a Andreu Ruís, amustasaf fins lo dia de sent Miquel del 1678, los quals li foren entregats huy 24 de octubre, 1677, en forma següent:

Primo, tres pesos de ferro, los dos grans y el altre chich.

Ittem, un march doble entregue.

Ittem, un quarteró de ferro.

Tres lliures de ferro.

Dos lliures de ferro.

Una lliura de ferro.

Mija lliura de ferro.

Un martell de ferro.

Dos claus de ferro del pes de la carniseria.

Una alna de ferro, altra de fusta.

Mija lliura de aram de medir oli.

Mija quarta de aram de medir vi.

Mig cànter de aram de medir vi.

Mig cànter de terra de medir vi/

- f16v Ittem, mijà quarta de terra de medir vi.
 Dos barselles ferrades.
 Dos barselles de colmo.
 Dos romanès ab sos pilons.
Ittem, un llibre del offici de almoustasaf.
El present llibre.
De tots los quals béns es dóna per entregat ittem, per
ittem, lo dit Andreu Ruís, almoustasaf, ab obligació de donar bon
conte, sots obligació etc. de quibus etc. actum Elig ut supra.
Testes: Fransés Sànchez, notari, y Pere Ribes, de Elig
habitadors.
Recepit Joseph Major, notari i scrivà./
- f17 Crida dels magnífichs jurats de la universitat de Sent
Juan del marquesat de Elig.
Ara ojats que os fan a saber de part de ses merceds de
Diego Pasqual.
Relació
Die XXVII mensis junii anno Domini MDCLXXXXI.
Retulit Jusepe Gonzales, menistre y trompeta públich, ell
en lo dia de huy haver publicat y preconisat en la dita plaça
de la universitat en presència de molta gent la crida dels
jurats de la present universitat sobre la bolla de les robes.
Recepit Fèlix Mazon, notari./
- f18 Relació.
Die XXVII mensis novenbris anno MDCLXXVII.
Retulit Pere Ribes, menistre y corredor públich de la
present vila, ell haver preconisat la crida de Andreu Roís,
almoustasaf de la universitat de Sant Juan de la vila de Elig,
en la plasa de dita universitat vose tube ut preconis ut moris
est; y axí fa relació.
Recepit Andreu Sansano, notarius pro scriba.
- Relació
Die XXVIII mensis julii anno a Nativitate Domini
MDCLXXVI.
Retulit Pere Ribes, menistre y corredor públich de la present

vila, ell haver preconisat la crida sobresequier a instància de Francés Valero, en la plasa del raval vose tube et preconis ut moris est; y axí fa relació.

Recepit Andreu Sansano, notarius pro scriba./

f19 Inventari dels béns tocants al offici del amustasaf de la present universitat de Sen Juan de la present vila de Elig, entregats per Andreu Ruiz, amustasaf que és estat des de lo dia de sen Miquel del 1677 fins lo dia de sen Miquel de 1678, a Joseph Mollà, almoustasaf que de present és des de dit dia fins lo dia de sen Miquel de 1679, los qual són los següents:

Primo, dos pesos de ferro grans.

Un pes de ferro chich.

Un march doble entregue.

Un quarteró de ferro.

Tres lliures de ferro,

Dos lliures de ferro.

Una lliura de ferro.

Mija lliura de ferro.

Un martell de ferro.

Dos claus de ferro del pes de la carniseria.

Una alna de ferro.

Altra alna de fusta.

Mija lliura de aram de medir oli.

Mija quarta de aram de medir vi.

Mig cànter de aram de medir vi.

Mig cànter de terra de medir vi.

Mija quarta de terra.

Dos barselles ferrades.

Dos romanès ab dos pilons.

Un llibre chich del amustasaf.

El present llibre.

Mig almut/

f19v Tots los quals béns es dóna per entregats lo dit Joseph Mollà, ab obligació que fa de donar bon conte de aquells sempre que se li demanarà sots obligació etc. actum Elig ut supra.

Testes: Juan Cassanova y Pere Anton de Macià, de Elig habitadors.

Recepit Mazon, scrivà./

f20 Inventari dels béns del ofici de Almostasafs entregats per Pere Mira, cuitador síndich del Consell de la universitat del raval, entregats a Juan Mora, almostasaf, per aver cumplit lo dia de sant Miquel proposat.

Die secundo mensis octobris anno a Nativitate Domini MDCLXXIX.

Per mi, Andreu Sansano, notarius pro scriba de la Sala del Consell de la universitat de Sant Juan del marquesat de Elig, de horde dels jurats y síndich de dita universitat on foren entregats los béns següents a Juan Mora, almostasaf de dita universitat.

Primo, dos pesos de ferro grans.

Un pes de ferro chich.

Un march doble entregue.

Un quarteró de ferro.

Tres lliures de ferro.

Dos lliures de ferro.

Una lliura de ferro.

Mija lliura de ferro.

Un martell de ferro.

Dos claus de ferro del pes de la carneseria.

Una alna de ferro.

Altra alna de fusta.

Mija lliura de aram de medir oly.

Mija quarta de aram de medir vii./

f20v Mig cànter de aram de medir vii.

Mig cànter de terra de medir vi.

Mija quarta de terra.

Dos barselles ferrades y dos sens ferrar.

Dos romanes ab dos pilons.

Un llibre chich y altre gran del almostasaf.

Tots los quals béns se dóna per entregat lo dit Juan Mora ab obligació que fa de donar bon conte de aquells sempre que se li demanaran sots obligació etc. actum Elig etc.

Testes: Juan Marco de Dies y Ignacio Martínez, de Elig.

Recepit Andreu Sansano, notarius pro scriba.

Relació.

Distis die et anno.

Retulit Pere Ribes, menistre y corredor públich de la present vila de Elig, ell en lo dia de huy a instància de Juan Mora, almostasaf de la universitat del raval, haver preconisat la crida tocant a son ofisi en la plasa de dita universitat vose tube et preconis ut moris est, en presència de molta jent; y axí fa relació.

Recepit Sansano, notarius pro scriba./

f21

Relació.

Die XVI mensis junii anno a Nativitate Domini MDCLXXX.

Pere Ribes, ministre y coredor públich de la present universitat, fa relació ell haver preconisat la damunt dita crida y lo contés en aquella de orde dels señors jurats a prima línia usque ad ultimam en lo lloch acostumat hon se solen fer y preconisar semblants crides voce tube et preconis ut moris est.

Recepit Josephus Medina, notarius pro scriba.

Relació.

Die 31, maig, 1683.

Joseph Usurbal, ministre y coredor fa relació ell aver preconisat la present crida per part dels señors jurats qui són Joan (...) y (...) Bru y lo contés en aquella en esta Llonga de la present universitat voce tube et preconis est, en presència de molta gent.

Recepit Joseph Medina, scrivà./

f21v

Inventari dels béns del offici del almoustasaf entregats per Diego Pasqual, síndich de la present universitat, a Agustí Pomares, almoustasaf, per haver cumplit Andreu Bru lo dia de sen Miquel, són los següents:

Die VII mensis octobris anno a Nativitate Domini MDCLXXXVII.

Per mi, Onofre Serrano, notarius en nom e per loch dit

escrivà de la present universitat de Sen Juan decetere, dels jurats y síndich de dita huniversitat, foren entregats los béns següents a Agustí Pomares, almuestasaf del any corent 1687 en 1688.

Primo, dos pessos de ferro grans.

Ittem, un pesset chiquet.

Ittem, un march doble.

Ittem, un quarteró de ferro.

Ittem, tres lliures ferro.

Ittem, dos lliures ferro.

Ittem, una lliura.

Ittem, mijia lliura,

Ittem, dos claus de ferro per a tenir els pessos.

Ittem, una vara de ferro.

Ittem, altra de fusta.

Ittem, dos llibres uno gran y altre chich.

Ittem, dos barselles una ferrada y altra sens ferrar.

Ittem, un rraedor.

Ittem, un mich almut de fusta./

f22 Ittem, mig cànter de aram.

Ittem, altre mig cànter de terra.

Ittem, mijia quarta de aram.

Ittem, mijia de terra.

Ittem, mijia lliura de oli de aram.

Ittem, un martellet.

De tots los quals béns se dóna per entregats al sobredit Agustí Pomares, almuestasaf de la present universitat en lo any corrent 1687 en 1688, prometé rrestituir aquells al fi de son any de la forma que se li a entregat per a lo qual cumplir obliga etc. renuntia etc. sots metes etc. de quibus etc. actum Elig etc.

Testes: doctor Francés Soler y Juseph Usurbe, menistre.

Recepit Onofre Serrano, notarius pro scriba.

Die secundo mensis octobris anno a Nativitate Domini
MDCLXXXIX.

Relació.

Juseph Usurbe, trompeta y corredor pùblich de la present vila, fa relació haver preconisat en lo dia de huy en la plasa de la universitat del raval los capítols tocats al amostasaf en presència de molta gent, vose tube et preconis; y axí fa relació.

Recepit Sansano, notarius pro scriba./

f22v Acte de entrega.

Dictis die et anno.

Juan Cassanova, almostasaf que és estat de la universitat del raval, fa entrego a Juseph Martines de Tarí, almostasaf en lo present añ de huytanta-nou, de tots los béns que toca tenir en lo dit ofici, com són los matexos y aquelles per aquells, ittem per ytem los matexos que Agostí Pomares, almostasaf que fonch, que li entregà a Juan Cassanova, segons consta acte rebut per Nofre Serano, notari, en 7 de octubre, 1687. Los quals béns entrega dit Cassanova y sent present dit Juseph Martines es dóna per entregat de aquells y promet y se obliga que darà conte y raó de aquells a son temps de quibus etc. actum Elig etc.

Testes foren presents : Lauriano Bru y Gaspar Martines, de Elig habitadors.

Recepit Andreu Sansano y Fuentes(?), notarius pro scriba./

f23 Inventari de totes les cosses de pes y mesura tocant al offici de Amustasaf de la present universitat de Sent Juan, entregades a Diego Soler, amustasaf en lo corrent any, per Diego Pasqual, síndich ordinari de aquella.

Die VII mensis novembris anno Domini MDCLXXXX.

Primo, dos pesos de ferro.

Ittem, altre chiquet de ferro.

Ittem, un march doble.

Ittem, un quarteró de ferro.

Ittem, tres lliures de ferro.

Ittem, dos lliures de ferro.

Ittem, una lliura de ferro.

Ittem, mijia lliura de ferro.

Ittem, un martellet de ferro.
Ittem, dos claus per a els pesos.
Ittem, una alna de ferro.
Ittem, altra alna de fusta.
Ittem, un mij cànter de aram.
Ittem, dos mijes quartes, una de aram y altra de barro.
Ittem, mijia lliura de medir oli de aram.
Ittem, dos barselles, una ferrada y altra de colmo.
Ittem, un mij almut y un raedor.

Tots los quals béns entrega lo dit Diego Pasqual,/

f23v síndich de la present universitat, a Diego Soler, amustasaf, el qual, sent present, confesa tenir en son poder aquells y de restituir-los ittem per ittem complit lo any de son offici, sots obligació que fa de sos béns etc. de quibus etc. actum Elig etc.

Testes: Christòfol Ortiz y Francés Torregrosa, de Elig habitadors.

Recepit Fèlix Mazon, escrivà.

Relació.

Dictis die et anno.

Christòfol Ortiz, menistre y trompeta públich de la present universitat de Sent Juan, fa relació ell en lo dia de hui haver publicat y preconisat voce tube et preconis ut moris est la crida y demés capitols tocants al amustasaf de dita universitat en la plasa Major de aquella en presència de molta jent.

Recepit Feliz Mazon, scrivà./

f24 Relació de crida.

Die XXIX mensis maii anno a Nativitate Domini MDCLXXXXII.

Pere de la Fiebra, comisari, coreodor y trompeta de la present universitat de Sent Juan, fa relació ell en lo dia de hui aver publicat y preconisat la crida dels señors jurats y los capitols contesos en aquella a prima linea usque ad ultimam en la plasa Major de dita universitat, lloch y puesto acostumat a fer y preconisar semblants crides, a co de trompeta ut moris

est; y així fa relació.

Recepit Joseph Medina, notarius pro scriba./

f24v Inventari memorial y cabreu dels béns del amustasaf de la universitat de Sent Juan trets de casa de Andreu Bru, mutasaf que a estat en lo any 92 des de lo dia de sent Miquel 91 fins lo 28 de octubre 92, que fon Miquel Peres nou amustasaf, y que es féu entregó dels infra scrits béns.

Die 28 de octubre, 1692.

Primo, (...) llibre.

Ittem, el llibre chich del govern de les ordenances y demés que contenen y neseciten per a el dit amustasaf.

Ittem, pes de balansa ab ses dos peces de aram.

Ittem, altre peset chiquet de lo mateix.

Ittem, un quarteró de ferro.

Ittem, tres lliures de ferro.

Ittem, dos lliures de ferro.

Ittem, una lliura de ferro.

Ittem, mijia lliura de fero.

Ittem, un march doble cabal.

Ittem, un martellet.

Ittem, una vara de ferro.

Ittem, altra vara de fusta.

Ittem, un mig cànter de aram.

Ittem, el patró de aram de la mijia quarta de vi.

Ittem, el patró de la mi(ja) lliura de oli.

Ittem, mijia quarta de medir vi de barro.

Ittem, un mig almut de madera.

Ittem, una barsella ferrada ab son raedor.

Ittem, altra barsella sens ferrar.

Ittem, altre pes de balansa de aram ab ses dos peses.

Tots los quals béns li foren entregats, a Miquel Peres, mustacaf de la present universitat, des de dit dia de hui en avant , confesa tenir en son poder y promet donar bon conte y rahó de aquells sempre que etc. de quibus etc. actum Elig etc.

Testes: Pere de la Fiebra y Guillermo Bernioles, de Elig habitadors.

Recepit Joseph Medina, notarius pro scriba./

f25 Relació de aver publicat la crida del amustasaf.

Die quarto mensis novembris anno a Nativitate Domini
MDCLXXXXII.

Pere de la Fiebra, ministre, trompeta y corredor públich de la present universitat de Sent Juan de la vila y marquesat de Elig, fa relació ell en lo dia de hui haver preconisat y publicat a so de trompeta la crida del señor mustasaf de la dita universitat de Sent Juan en la plasa de la Lloncha de dita universitat a prima linea usque ad ultima, voce tube et preconis ut moris est, en presènsia de molta gent; y així fa relació.

Recepit Joseph Medina, notarius pro scriba.

Inventari dels béns del amustasaf.

Die 18, octubre, 1693.

Miquel Peres, mustasaf que és estat en lo any 1692 en 1693, fa entrego a Inàsio Martines, mustasaf que a entrat en dit dia 18 de 93 en avant, los béns següents:

Primo, un march cabal de onses.

Ittem, tres pesos de aram, uno gran y dos chiquets.

Ittem, una alna de ferro y altra de fusta.

Ittem, un quarteró eo sis lliures de ferro.

Tres lliures de ferro.

Dos lliures de ferro.

Una lliura y mijia lliura que tot fa una arova y mi(ja) lliura/

f25v Ittem, mig cànter de medir vi de aram.

Ittem, mijia quarta de aram.

Ittem, altra mijia quarta de barro.

Ittem, de medir oli mijia lliura de aram.

Ittem, una barsella ferada ab son raedor a rras.

Ittem, altra barsella de colmo.

Ittem, mig almut.

Ittem, dos claus de fero.

Ittem, un martellet per a fer les pedres.

Ittem, dos llibres de les ordenanses, uno gran y altre

chiquet.

(Esborrat: Ittem, un clau gran per a el pes)

Tots los quals béns pren en encomanda lo dit Hinàsio Martines, mustasaf, y promet donar bon conte y rahó de aquells sempre que etc. sots obligació, y fa de sa persona y béns etc. de quibus etc. actum Elig etc.

Testes: (...) Boix y Diego Ortís, de Elig habitadors.

Recepit Joseph Medina, scrivà.

Relació.

Die 20, otubre, 1693.

Pere de la Fiebra, ministre, coredor públich de la universitat de Sent Juan del present marquesat de Elig, fa relació ell haver preconisat y publicat en lo dia de hui la crida del señor amustasaf, Inàsio Martines, y los capítols de aquella a prima linea usque ad ultimam, en la placa de dita universitat; y així fa relació.

Recepit Joseph Medina, scrivà./

f26 Relació de crida de jurats, de Fransés Varon y Onofre Serano.

Die secundo mensis junii anno Domini MDCLXXXVIIII.

Pere de la Fiebra, ministre y coredor de la present universitat de Sent Juan de la vila y marquesat de Elig, fa relació ell en lo dia de hui aver preconisat y publicat la crida y capítols en aquella contesos, tocants a la administrasió de ses merceds dels señors jurats, en la plasa Major de la present universitat, voce tube et preconis ut moris est, en presència de molta gent; y així fa relació.

Recepit Joseph Medina, scrivà.

Entrego dels béns del antecedent inventari fet a Pau Sempere, mustasaf que entra a exersir son ofisi des de lo dia de hui contants hu de dembre 94 en avant, el qual entrego se a fet a Pau Sempere, mustasaf que a entrat de la present universitat, que són los béns següents:

Primo, tres pesos de aram, dos grans y huno chiquet.

Ittem, un march cabal ab ses onses.

Una alna de fero.

Altra alna de fusta.

Sis lliures de fero, tres lliures de fero, dos lliures de fero, una lliura de fero, mijà lliura de fero que tot fa mijà arova y mijà lliura.

Mig cànter de aram de medir vi.

Mijà quarta de aram.

Mijà quarta de baro.

De medir oli mijà lliura de fulla.

Una barsella ferrada ab son raedor.

Altra barsella de colmo.

Mig almut (entre línies:) mig almut.

Dos claus de fero, uno gran per a el pes y altre per a el peset.

Un martellet per a fer les/
f26v pedres.

Dos llibres de les ordenanses, uno gran y altre chich.

Tots los qual bens pren en encomanda dit Pau Sempere y promet donar bon conte y rahó de aquells sempre que li seran demanats sots obligació que fa de sa persona y bens, de quibus etc actum Elig etc.

Testes: Pere de la Fiebra y Pere Marmont, de Elig habitadors.

Recepit Joseph Medina, scrivà.

Relació.

Die primo mensis desembris anno Domini MDCLXXXVIIII.

Pere de la Fiebra, menistre, trompeta y coreador pùblich de la present universitat, ell en lo dia de hui haver publicat y preconisat la crida del señor mustasaf y lo contés en aquells en la plasa de la present universitat de Sent Juan, a so de trompeta ut moris est; y així fa relació.

Recepit Joseph Medina, scrivà.

Relació.

Die XXX mensis maii anno Domini MDCLXXXXV.

Pere de la Fiebra, ministre y coredor de la present universitat, fa relació ell haver preconisat la antecedent publica crida y lo contés en aquella en la plasa Major de la present universitat a co de trompeta, voce tube et preconis ut moris est, em presència de molta gent; y així fa relació.

Recepit Joseph Medina, notarius pro scriba./

f27

Inventari.

Die XI mensis octrobris anno Domini MDCLXXXXV.

Inventari memorial y cabreu dels béns y trastos del amustasaf de la universitat de Sent Juan que són los següents:

Primo, un march cabal de onses.

Ittem, tres pesos de aram, dos grans y huno chiquet, el huno està en la taula de la carniseria.

Ittem, una alna de fero y altra de fusta.

Ittem, un quarteró eo sis lliures de fero.

Tres lliures de fero.

Dos lliures de fero.

Una lliura de fero.

Y mijia lliura de ferro.

Ittem, mig cànter de medir vi de aram.

Ittem, mijia quarta de aram.

Ittem, mijia quarta de barro.

Ittem, mijia lliura de medir oli de aram.

Ittem, una barsella ferrada.

Ittem, altra barsella de colmo.

Ittem, mig almut.

Ittem, dos claus de fero (esborrat:uno gran).

Ittem, un martellet per a fer les pedres.

Ittem, dos llibres de les ordinacions del bon govern, huno gran y altre chiquet.

Tots los quals béns pren en encomanda Onofre Serano y promet donar conte y rahó de aquells etc. de quibus etc. actum Elig etc.

Recepit Joseph Medina, scrivà./

f27v Relasio de crida.

Die XVI mensis octobris anno Domini MDCLXXXXV.

Pere de la Fiebra, ministre y coredor de la present universitat de Sent Juan, fa relasió ell haver preconisat y publicat la crida de mustasaf en lo dia de hui en la Lloncha de la universitat de Sent Juan, lloch y puesto acostumat etc. a prima linea usque ad ultimam, a ço de trompeta ut moris est em presènsia de molta jent; y així fa relasió.

Recepit Joseph Medina , scrivà.

II.5. DOCUMENT 97

f1 ELIG, AÑY 1697//LO PROCURADOR FISCAL DE LA PRESENT// VILA Y MARQUESAT DE ELIG// A// ALONSO SAIS, CARLOS Y VISENT POMARES// Y ALTRES SOBRE UNA TALA DE PINS, ETC.//CORT DEL GENERAL GOVERNADOR// SCRIVÀ BONIFACIO MEDINA//ARXIU MUNICIPAL D'ELX, LLIGALL H-49, Nº 22/

f2 Ittem, que ningú sia gosat de tallar pins de seu sens llisènsia de sa merced, sots pena de deu lliures per cascun pi y si aquelles no porran pagar, encórrreguen en penes arbitràries a sa merced imposadores, aplicadores, etc.

Item, lo present Ittem ut jaset de pròpia mà escrit, estret y treslladat bé e fielment del Llibre de Crides y de la crida ordinària, de imposicions de diferents penes y estatuts posats per sa merced del noble don Gaspar Jordà, governador general de la present vila y marquesat de Elig, y los antesesors, el qual resta archivat en los Archius del Tribunal de la Governasió de dita vila, per mi, Joseph Medina, notari y escrivà criminal de dit Tribunal. Y per a què en qualsevol part fe y crèdit li sia donada y atribuhida, yo, dit notari y escrivà,/

f2v pose aquí este mon acostumat de notaria signe: Josephus Medina./

f3 Crida:

Ara ojats que os fan ha saber de part de sa merset de don Jaume Guanter, llochtinent de general governador de la present vila y marquesat de Elig, aconsellat ab lo dotor Miquel Simó, generós asesor general de dita vila y marquesat, per devot y parer de Pere Sepulcre, doctor en cascun dret, advocat y procurador fiscal de dita present vila y marquesat de Elig, considerant que se an fet grans quemades en la serra del Port y

altres puestos del terme de la present vila, en major dañy y prejuhí del patrimoni de sa Excelència y del bé públich dels veïns de la present vila, y que es presumeix y ab tota evidència es mostra que los que an ocasionat dites tales són los que tenen interés en fer dit carbó y llenya en la dita serra del Port y terme de /

- f3v la present vila. Per ço, per a cuitar semblants dañys y que serveixca de escarment y castich, ordena, proveheix y mana que nenguna perçona, així estrañy com vehí, no sia osada en nenguna manera a fer carbó ni llenya en nengú dels dits cremats de la dita serra del Port ni de més puestos del terme de dita vila, que no sia ans de totes coses, obtenir llicència de sa merced per escrit, sots pena de vint-y-sinch lliures de moneda del present regne, cavalgadures y veixells ab què es portarà lo dit carbó perdut⁷³⁶; aplicador dita pena: lo un ters a sa merced, lo altre ters al cofres de sa excelència y lo altre ters a l'acusador, si acusador no aurà, sia lo dit ters de sa excelència. Y, així mateix, encórreguen en dita /
- f4 pena encara que no sien atrobats perçonalment, el dia que ab prova suficien constarà dels tals que auran fet dit carbó y llenya. Y, perquè ignorància no sia adlegada, es mana fer la present pública crida, a tothom avisar.

Item, la present crida ut jaset, de pròpia mà escrita, estreta y treslladada bé y fielment del Llibre de Crides y de la crida ordinària, de imposicions de diferents penes y estatuts posats per sa merced de don Jaume Guanter, llochtinent de general governador de la present vila y marquesat de Elix y sos antessessors, el qual resta archivat en los Archius del Tribunal de la Governació de dita vila, per mi, Bonifàcio Medina, notari y escrivà criminal/

[pose aquí este mon acostumat de notaria signe: Josephus Medina.]

- f4v del Tribunal de la Governació.

Y per a què en qualsevol part tota fe y crèdit li sia donada y atribuyda yo, dit notari y escrivà, pose este mon

⁷³⁶Subratllat en l'original.

acostumat signe.

- f6 Informació de testimonis ex officio rebuda per lo general governador a Alonso Sais sobre la tala dels pins y carbó y altres.

Die XX mensis julii anno Domine MDCLXXXXVII.

Juseph Marín, alguasil major de la present vila y marquesat de Elig, de edat que dix ser de quaranta-y-set anys, poch més o meňys, testimoni, etc., lo qual jurà, etc., dir veritat, etc.

Fonch interrogat, etc.

E dix que lo dijous, contants díhuit dels corrents, annava ell, testimoni, com alguasil major corrent y rondant el terme de la present vila acompañat de Gaspar Ferrandes y de Grabiel Morales, y a la que serien a cosa de sis ores del matí, del referit dia, aplegaren a la partida dita de les Vallongues y en un canal que y a entre muntañes, prop la eretat de Felip Sempera que té arrendada Alonso Sais, trobaren y véu ell, testimoni, pus de huitanta pins grosos tallats de peu y, entre a haquells, ne avia alguns grosos com cos y mig de home, y al aredor de dits pins, véu y trobà ell, testimoni, dos carboneres que es coneixia que de la lleña de dits pins avien fet carbó. Y que aquells estaven en terra de realench, al paréixer de ell, testimoni, perquè no es coneix ni a vestigi algú que manifeste se acha llaurat en [en] la vida el pu(e)sto on fonch atrobada dita tala. Tot lo qual sab ell, testimoni, per aver-se trobat present a les damunt dites coses. Així mateix, sab ell, testimoni, que qui a comés dita tala de carbó y pins és estat y és el referit Alfonso Sais per aver-lo-y/ f6v confesat aquell, a ell, testimoni, y aver-lo-y oït dir, a Nadal Pomares y Jaume Guilabert. Per lo qual delicte y atentat ell, testimoni, portà pres al referit Sais a la present Fortalea de Palàcio, a hon de present està per dita causa. Y també està en memòria ell, testimoni, que afian-li, al referit Sais, este atreviment y com se avia pasat a tallar tants pins, li respongué que perquè tenia llisència de son amo Felip Sempere.

Y açò, etc, fuit sibilectum et perseveravit, etc., e com

sabés escriure, ferma sa deposició, etc.

Joseph Marin, alguasil major.

Recepit Bonifàcio Medina, notari y escrivà.

Dictis die ett anno

Gaspar Ferrandes, treballador, de la present vila de Elig, de edat que dix ser de quaranta-y-sinch anys, poch més o meñys, testimoni, etc., lo qual jurà, etc., dir veritat, etc.

Fonch interrogat, etc.

E dix que lo dijous, contants díhuit dels corrents, a cosa de les sis ores del matí, poch més o meñys, anava Jusep Marín, alguasil major de la present,

f7 vila y marquesat de Elig, corrent y rondant el terme de aquella en companyia de ell, testimoni, y de Graniel Morales, y a la que tots tres foren a la partida dita les Valongues, en una canal de muntañes que està prop y és vertent de la eretat de Felip Sempere, trobaren y véu ell, testimoni, tallats de tronch y peu huitanta pins grosos y que entre ells ne auria molts com un cos de home, en terra y puesto de realench, puesto que no es coneix aver-se llaurant y ni pogut llaurar en la vida. Lo que dix saber ell, testimoni, per la esperència que té y aver-se contat dits pins en sa presència.

Y açò, etc., fuit sibilectum, etc., e com no sabés escriure, féu una creu per firma.

Joseph Marín. Juan Pareja.

Recepit Bonifacio Medina, escrivà.

Dictis die ett anno

Gaspar Ferrandes, treballador, de la present vila de Elig, testimoni, etc., lo qual jura, etc., dir veritat, etc.

Fonch interrogat, etc..

E dix adent a la deposició que supra té feta; dix que en la referida ocació y puesto de què parla en aquella, està en bona memòria ell, testimoni, que véu y ad-/

f7v vertí que junts dits pins tallats y prop de aquells i avia dos forns vells de fer carbó que ab evidència es llança de veure que poch ans, de la llena de dits pins, se avia fet carbó. Lo

que dix saber ell, testimoni, per aver-lo-y ohít dit, així mateix, a Nadal Pomares y aver-o confesat dit Alonso Sais en presència de ell, testimoni, dient que avia tallat dits pins perquè tenia llicència del seu amo.

Y açò, etc., fuit sibilectum, etc., e com no sabés escriure, féu una creu per ferma.

Joseph Marín. Juan Pareja.

Recepit Bonifacio Medina, notari y escrivà.

Die XXII mensis julii anno Domine MDCLXXXVII.

Grabiel Morales, treballador, de la present vila de Elig, de edat que dix ser de vint-y-nou anys, poch més o meñys, testimoni, etc., lo qual jurà, etc., dir veritat, etc.

Fonch interrogat, etc..

E dix que lo dijous, contants díhuit dels corrents, Ju^seph Marín, alguasil major de la present vila y marquesat, anava corrent y rondant el terme de aquella en companya de ell, testimoni, y de Gaspar Ferrandes, y a cosa de sis ores del matí, aplega-/⁷³⁷

f10 ren a la partida de les Vallongues y en un canal echo barran que i a entre dos muntañes prop la heretat de Felip Sempere, trobaren y véu ell, testimoni, tallats de tron més de huitanta pins que contà en sa presència dit alguasil major, també véu y advertí ell, testimoni, que front de dits pins y avia dos forns de fer carbó que es coneixia**b** evidència que poc temps abans de dits pins, se avia fet carbó en aquells. Y que qui a comés dita tala y dany és estat y és Alonso Sais, alendador de la eretat de Felip Sempere. Lo que dix saber ell, testimoni, perquè fen-li càrrech de dit atentat y treviment, respongué dit Sais en presència de ell, testimoni, que o havia fet perquè tenia llicència de son amo y sa hama, per lo que dit alguasil portà pres al referit Sais a la present Fortalea de Palàcio. Y encara, advertí y véu ell, testimoni, que entre dits pins tallats n·i avia molts grosos com cos y mig de home, y que en la terra y puesto hon foren atrobats, no es coneix sia

⁷³⁷ Els folis 8 i 9 els transcrivim al final, ja que és un plec insertat.

llauradís ni que se aja llaurat en la vida y, així, pareix ser realench. Tot lo qual sab ell, testimoni, per la rahó de sència que supra té referida y aver-se trobat present a les damunt dites coses, com té dit ell, testimoni, y experiència que té segons son art de tre-/

f10v ballador.

Y açò, etc., fuit sibilectum et perseveravit, etc., e com no sabés escriure, féu una creu en presència dels infraescrits, etc.

Joseph Marín. Juan Pareja.

Recepit Bonifacio Medina, notari y escrivà.

Die XXVI mensis julii anno Domine MDCLXXXXVII.

Onofre Guilabert, treballador, de la present vila de Eliç, de edat que dix ser de vint-y-sis anys, poch més o meňys, testimoni, etc., lo qual jurà, etc., dir veritat, etc.

Fonch interrogat, etc.

E dix que aurà cosa de dos mesos, poch més o menys, que sert dia a cosa de mijorn, residí ell, testimoni, a la partida de les Valongues, terme de la present vila, y en un canal que i a entre dos serres, prop la heretat de Felip Sempere, trobà y véu ell, testimoni, tallant mols pins de peu en terra de realench y no llauradisa a Alonso Sais, arrendador de la eretat de dit Sempere, y dien-li ell, testimoni, que com feia aquella tala y tallava tans pins, li respongué aquell que ia tenia llicència y permís del dit Felipe Sempere, el qual li a dit que bé podia tallar que/

f11 ell o ajustaria. Los quals pasen de sent vint, segons lo acte que en sa presència (féu) Bonifacio Medina, escrivà, al qual se refir, entre els quals reparà y advertí ell, testimoni, que n·i avia grosos com lo cos y més de un home y, així mateix, véu y advertí ell, testimoni, com al arededor de dits pins, y avia quatre carboneres que es coneixia ab evidència que poch ans avien fet y cremat de la lleña dels dits pins. Tot lo qual sab ell, testimoni, per aver-se trobat present y aver-o vist, com supra o té referit. Y, així mateix, està en bona memòria y veritat ell, testimoni, com aurà cosa de quatre mesos ab poca

deferència que sert dia, que al present no es recorda, anà a dita partida de les Vallongues, també, en altre canal y entre dos serres trobà y véu ell, testimoni, prop de la referida tala, cosa de unes mil pases, en dita partida y barranch dit del Siprer, véu també ell, testimoni, al dit Sais que en companyia de Carlos y Visent Pomares y Tomàs Brotoms, tots quatre tallaven ab ses destrals molts pins de tron, que, / f11v aven-se rebut acte per el escrivà criminal y contat per lo alguasil major, foren atrobats pus de dos-sents, y que entre aquells ne avia molts grosos com cos y mig de home. Y que en esta tala, també véu ell, testimoni, que al aredor de dits pins y avia quatre carboneres que es coneixia aver-se fet carbó, en aquelles, de la lleña y trons de dits pins. De manera que lo que inferix ell, testimoni, de lo sobre dit y a hoït dir (és) que los referits quatre: Sais, Pomares y Brotoms, tenien sosietat y germania per a fer dites tales y carbó, venen-lo a la ciutat de Alacant y altres parts.

Y açò, etc., fuit sibilectum et perseveravit, etc., e perquè dix no saber escriure, féu una creu em presència dels infraescrits.

Joseph Marín. Juan Pareja.

Recepit Bonifacio Medina, escrivà.

Dictis die ett anno.

Jusep Guilabert, llaurador, de la present vila de Elig, de edat que dix ser de vint-y-tres anys, poch més o meñys, testimoni, etc., lo qual jurà, etc., dir veritat, etc.

Fonch interrogat, etc.

E dix que a ocasió de viure ell, testimoni, / f12 prop la heretat que té y poseheix Felip Sempere en la partida dita les Vallongues que té arrendada Alonso Sais, aurà com cosa de dos mesos que se asertà ha pasar ell, testimoni, per un canal que y a entre dos montanes, prop dita eretat, y véu al referit Sais com estava tallant uns pins de tronch y que entre aquells ne avia molts grosos com un cos de home, los quals avent-se contat, a hoït dir ell, testimoni, que pasen de sent, y que se'n rebé acte per lo escrivà criminal, al qual se

refir. Així mateix, véu y advertí ell, testimoni, que en dita ocació com junt de dits pins tallats, y avia quatre carboneres que es coneixia ab evidència que de la llena de aquells poch ans se avia fet y cremat carbó. Y, així mateix, a hoït dir públicament que lo referit Alonso Sais, Carlos y Visent Pomares, jermans, y Tomàs Brotoms poch ans y en dita partida prop de la dita canal y tala supra referida, tots quatre també feien altra tala de pus de dos-cents pins, que al arrededor de aquells també tenien quatre carboneres, que tots quatre de conformitat/

f12v y germania tallaven , feien y venien dit carbó a diferents parts, segons, així mateix, o ha oït dir, tot lo desús en dita partida.

Y açò, etc., fuit sibilectum et perseveravit, etc., e perquè dix no saber escriure, féu una creu per ferma en presència dels infraescrits.

Joseph Marín. Juan Pareja.

Recepit Bonifàcio Medina, escrivà.

Conficions ex officio fetes per Alonso Sais, de la present vila de Elig, presoner de la Torre de Palàcio.

Die XXVII mensis julii anno Domine MDCLXXXXVII.

Alonso Sais, presoner en les presons de la Fortalea del Palàcio, de edat que dix ser de sinchquanta⁷³⁸ anys, poch més o meñys, confesant y testimoni, etc., lo qual jurà, etc., dir veritat justa foris forma, etc.

Et primo, fonch interrogat: y diga que de a on és ell, confesant, com se diu y nomena.

E dix que a pus de quaranta anys que viu en la present vila de Elig y que es diu y nome-/

f13 na Alonso Sais.

Item, interrogat: diga que ell, confesant y testimoni, té arrendada una eretat y casa que Felip Sempere dix y poseheix en la partida dita les Vallongues, terme de dita vila.

⁷³⁸Aquest mot a l'original es troba separat, a finals i a començament de línia: "sinch- quanta".

E dix que és ver dit interrogatori.

Item, interrogat: diga que prop de dita eretat y a un canal entre dos muntañes a on se an criat molts pins y que aurà cosa de dos mesos a tallat pus de sent y vint pins, y entre aquells ne avia molts grosos com lo cos de un home y cos y mig de home.

E dix que és ver que ha tallat en dit puesto molts pins, conforme es conté en dit interrogatori, però no sab que sien sent y vint per no aver-los contat.

Item, interrogat: diga que qui li a·judat y en companya de qui a tallat dits pins.

E dix que Carlos Pomares y Visent Pomares, jermàs, li agudaven alguns dies perquè ell, confesant, no entenia bé aquell ofisi y empleo.

Item, interrogat : diga que dits pins tallats de tron estaven en terra de realench y no llauradisa perquè en la vida se a llaurat el/

f13v puesto y terra a on se an atrobat aquells o la major part de dits pins tallats, per estar y ser entre serres y peñes a hon se a·trobat la referida tala de pins o la major part de aquells.

E dix que en lo dit puesto, a hon se an trobat dits pins tallats, es poden llaurar quatre jornals de terra sens trobar una pedra, però que no se atrevix a dir ell, testimoni, quant aurà que no se a llaurat el referit puesto.

Item, interrogat: diga que junt de dits pins tallats de tron y avia quatre carboneres que poch temps ha de la lleña de dits pins ell, confesant, els referits Pomares y Tomàs Brotons feien y cremaven carbó, en aquelles, y el portaven a vendre a la ciutat de Alacant y a·ltres parts.

E dix que és ver, y avia quatre carboneres en lo referit puesto que les tres serviren per a fer carbó de dits pins tallats, en lo qual ministeri y ocupació li ajudaven, a ell, confessant, pagan-los son jornal, els referits Visent y Carlos Pomares, jermans, y que el carbó prosehít dels dits pins y carboneres, [y] ell, confesant, lo portava a vendre a la present vila.

Item, interrogat: diga que, així mateix, a cosa de/
f14 mil pasos del referit puesto de tala y carboneres, se atrobat
altra tala, també de pins tallats de tron, en altre canal de
serres que es diu y nomena la canada del Siprer, a hon foren
atrobats tallats de tron pus de dos-sents y trenta pins de peu,
y que esta tala, també la ha feta ell, confessant, en companyia
de los referits Visent y Carlos Pomares, jermans, y Tomàs
Brotons.

E dix que és ver dit interrogatori en la forma que se
expresa perquè la una y altra li an ajudat los dits Pomares,
però en ninguna lo dit Brotons.

Item, interrogat: diga que, així mateix, en la referida
tala de dits dos-sents y trenta pins de la cañada dita el
Siprer, y avia quatre carboneres , en les quals ell, confesan,
y els referits Pomares, jermans, de la lleña y trons de dits
pins feien carbó y el portaven a vendre a la present vila y
altres parts y que dita tala també estava en terra de
realench y no llauradisa.

E dix que és ver lo dit interrogatori com en aquell se
conté, meñys en lo cap de ser terra de realench perquè aquella
és terra llauradisa y amargenada y ab alguns trons de garrofer
perquè tot lo puesto y terres/

f14v on se an tallat dits pins són propis de Felip Sempera.

Item, interrogat: diga que ell, confessant, no pot ignorar
per aver tants anys que viu en la present vila el que està
prohibit en aquella ab crides y decrets de sa excelència: que no
es poden tallar pins ni fer carbó sens llicència expresa del
general governador de la present vila y marquesat.

E dix que com may a tractat fins ara en dites coses, no
s'a ocupat en preguntar y saber si està prohibit o no el
tallar pins y fer carbó, que la causa per la qual a tallat
dits pins és per aver-li dit, al referit Felip, que si gustava,
tallaria dits pins y trauria aquella terra folgada que si li
podia venir algun prejuhí de fer-o. Y aquell respongué que bé
o podia fer perquè en ses terres podia tallar dits pins per a
llimpiar-les. Y per esta causa y motiu féu les dites tales y
tallà los referits pins, tant de la una tala com del altra.

Y açò, etc., fuit sibilectum, etc., e com no sabés escriure,
féu una creu.

Juan Pareja. Juseph Marín.

Recepit Bonifacio Medina, escrivà./

f15

Die XXVIII mensis julii anno Domine MDCLXXXXVII.

Nadal Pomares, de la present vila de Elig, llaurador, de
edad que dix ser de sexanta anys, poch més o meňys, testimoni,
etc., lo qual jurà, etc., dir veritat, etc.

Fonch interrogat, etc.

E dix que a ucació de viure ell, testimoni, en sa casa y
hasienda, que la té en la partida de les Vallongues, terme de
la present vila, a hon també viu Alonso Sais en una casa y
eretat que té arrendada de Felip Sempere, a comunicat algunes
vegades ab dit Sais y dien-li y confesan-li este a ell,
testimoni, com tallava uns pins per a llimpiar unes terres
del dit Sempere y que feia carbó de la lleña de dits pins
perquè tenia llisència per a hello del amo de la heretat, li
replicà y advertí ell, testimoni,:

- Homes, ves en cuidado perquè axò no es pot fer sens
llicència del governador y tenir-la en el bolso.

Y que, no obstant lo referit, a hohit dir ell, testimoni,
públicament lo que és públich y notori, pública veu y fama en
la present vila: que el dit Sais està pres per rahó de dita
tala de pins y aver fet aquells carbó sens llicència del
governador/

f15v general de la present vila y marquesat.

Y açò, etc., fuit sibilectum et perseveravit, e com dix no
saber escriure, féu una creu per ferma.

Joseph Marín. Juan Pareja.

Recepit Bonifacio Medina, escrivà./

f16

Acte de fuga.

Die quarto mensis agustii anno Domine MDCLXXXXVII.

Havent acsedit Juseph Marín, alguasil major de la present
vila y marquesat de Elig, ensembs a mi, lo notari y escrivà,

infraescrit, a la partida de la Vallonga y eretat de Visent Pomares, que la té en dita partida, a fi y efecte de capturar y aver a mas de la justícia la persona del dit Visent Pomares y, avent fet lo degut escorcoll als y baixos de aquella, no fonch atrobat, y com no se atrobat present nengú en dita casa y partida, es deixa de demanar quant temps ha que/

f16v falta de dita cassa lo dit Visent Pomares.

Y dit alguasil em requerí ne fos rebut acte de totes les damunt dites coses, el qual fonch rebut, etc., de quibus, etc., actum, etc., Elig, en dita cassa y partida de la Vallonga ut supra.

Testes: Damià Guilabert y Salvador Guilabert, de Elig habitadors.

Recepit Bonifaciò Medina, notari y escrivà./

f17 Die quinto mensis agustii anno Domine MDCLXXXVII.

Jaume Guilabert, llaurador, de la present vila de Elig, de edat que dix ser de sexanta-y-set anys, poch més o meñys, testimoni, etc., lo qual jurà, etc., dir veritat, etc.

Fonch interrogat, etc.

E dix que ha ocació de viure ell, testimoni, molts anys ha, en una cassa y heretat que té y poseheix en la partida dita de les Vallongues, terme de dita vila, prop de la de Felip Sempere que té arrendada Alonso Sais, sab molt bé ell, testimoni, que prop de dita heretat en un canal que i a entre dos serres, el referit Sais, en aquella, a fet una tala de pus de cent y vint pins tallats de tron, y que aquells estaven en terra de realench y montaña, pues lo més que es pot ductar, si estan o no en terra llauradisa, vindrà a ser uns deu pins perquè tots los demés, sens ducte algú, estan en terra de realench. En la qual tala, sab ell, testimoni, que també li ajudaven a tallar y fer carbó, al referit Sais, Carlos y Visent Pomares, jermans, si bé no sab ell, testimoni, si estos anaven y li aju-/

f17v daven, al referit Sais, al jornal o com a prensipals en dita tala, y que tots tres de la llenya y tronts de dits pins,

feien carbó en dos o tres carboneres que junt de aquells tenien. Tot lo qual sab ell, testimoni, per aver-o hoït dir públicament, aver-lo-y confesat, així ma(teix) tots los referits Carlos y Visent Pomares, com per aver-los comonicat en dita ocació moltes vegades. Per lo qual delicte y atentat, sab ell, testimoni, que lo referit Alonso y Carlos estan presos en la present Fortalesa de Palàcio, y que el referit Visent Pomares ha fet fuga. Y, així mateix, sab ell, testimoni, com los referits Alonso Sais, Carlos, Visent Pomares y Tomàs Brotons en altre canal y canada dita del Siprer, en la mateixa partida de les Vallongues, feren altra tala de pins, en la qual tallaren pus de dos-sents y vint pins de tron, dels quals la mitat ab poca diferència estan en terra llauradisa y l'altra mitat en terra de realench y llomes, y que de la llena de dits pins feien aquells carbó en tres o quatre carboneres que tenien junt aquells./

f18 Tot lo qual sab ell, testimoni, així per aver-los comonicat repetides vegades durant lo temps de dita tala, com per aver-lo-y confesat, a ell, testimoni, tant la una com l'altra així lo dit Alonso Sais, com los dits Pomares. Però tampoch sab ell, testimoni, si en esta anaven los referits Pomares llogats o com a prinsipals.

Y açò, etc., fuit sibilectum et perseveravit, e com no sabés escriure, féu una creu per ferma.

Joseph Marín. Juan Pareja.

Recepit Bonifacio Medina, escrivà.

Confecions ex officio fetes per Carlos Pomares, pricioner en la Fortalesa de Palàcio de la present vila.

Dictis die ett anno.

Carlos Pomares, llaurador, de la present vila de Elig, de edat que dix ser de vint-y-sis anys, poch més o meñys, confesant y testimoni, etc., lo qual jura, etc., dir veritat, etc.

Et primo, interrogat: diga que és veritat que Alonso Sais, de la present vila, té arrendada/

f18v una casa y eretat de Felip Sempere que té y poseheix en la

partida dita de les Vallongues.

E dix que és ver dit interrogatori.

Item, interrogat: diga que el referit Alonso Sais, ell confesan, y Visent Pomares, son jermà, prop de dita heretat en un canal que i a entre dos serres y montañes, feren una tala, en la qual tallaren de peu tots tres pus de sent y vint pins.

E dix que nega dit interrogatori per co que qui a fet dita tala és estat lo referit Alonso, que ell, confesant, y son jermà sols li an ajudat a fer carbó pagats son jornal, ell, confesant, y el dit Visent, son jermà.

Item, interrogat: diga que el referit carbó es féu y feien en tres o quatre carboneres que y avia junt de dits pins de la lleña de aquells.

E dix que és ver dit interrogatori.

Item, interrogat: diga que del proscrit preu y diner del dit carbó tots tres se'l partien com a prinsipals y camarades en dita tala.

E dix que nega dit interrogatori per co que el dit Sais és el que a venut y despachat dit carbó y pagat a ell, confesant, ses jornals/

f19 en palla per aver estat sols quatre o sis los dies que li ajudà.

Item, interrogat: diga que, així mateix, el referit Alonso Sais, ell, confesant y testimoni, Visent Pomares, son jermà, y Tomàs Brotons, així mateix, feren altra tala en dita partida en lo canal dit del Siprer, en la qual tallaren pus de dos-sents y vint pins.

E dix que nega dit interrogatori per co que el referit Sais a soles a tallat dits pins, lo que sab ell, confesant y testimoni, per aver-lo-y dit y confesat el mateix Alonso Sais, y que el dit son jermà sols li ajudà uns quants dies a cremar.

Item, interrogat: diga que en esta tala y avia tres o quatre carboneres junt[s] de dits pins y que de la lleña de estos feien carbó y el venien y repartien tots quatre com a prinsipals en dita tala.

E dix que nega dit interrogatori per co que el prinsipal era el referit Sais y el dit son jermà sols li ajudà a cremar

dos o tres dies, y no sab altra cosa ell, confesan y testimoni.

Item, interrogat diga que tant esta con l'altra tala de pins, foren tallats de tron en terra de/

f19v realench y no llauradisa perquè la major part de aquells estaven en llomes, barrancks y montañes.

E dix que en la tala que ell, confesant, a vist y se ha trobat ajudar a cremar a dit Sais, la major part de dits pins estan en terra llauradisa.

Y açò, etc., fuit sibilectum et perseveravit, e perquè dix no saber escriure, féu una creu per ferma, etc.

Antoni Agullò. Joseph Miralles.

Recepit Bonifacio Medina, notari y escrivà.

Acte de fuga.

Die quinto mensis agustii anno Domine MDCLXXXXVII.

Havent acsedit Juseph Marín, menorstiñent de alguasil major de la present vila y marquesat de Elig, ensembs a·mi, lo notari y escrivà, cassa de Tomàs Brotons, que la té dins los murs de la present vila en lo carrer apelat de Sempere, a fi y efecte de capturar y aver a mans de la justícia al dit Thomàs Brotons, y, avent fet en dita casa lo degut/

f20 escorcoll als y baixos de aquella, no fonch atrobat, y, aven-se trobat en dita casa Maria Garsia, sa muller, li fonch demanat per dit alguasil, medio juramento que prestà a nostre señor Déu, etc., diga y declare quant temps ha que no a vist al dit Tomàs Brotons, son marit. La qual dix y respost que vint-y-un dia ha que no lo a vist.

Y dit alguasil em requerí ne fos rebut acte de fuga, de quibus, etc., actum Elig, etc.

Testes: Juseph Espí y Juseph Martines, de Elig habitadors.

Recepit Bonifàcio Medina, notari y escrivà.

f8

Acte:

Die XXIII mensis julii anno Domine MDCLXXXXVII.

Avent acsedit Juseph Marín, alguasil major de la present vila y marquesat de Elig, ensembs a·mi, Bonifacio Medina, notari y escrivà, y testimonis infraescrits a la partida dita de les Vallongues, terme de dita vila de Elig, a una cañada echo

canal que està prop la heretat de Felip Sempere, al ponent de esta entre dos montaños, y sent en aquella, foren atrobats y contats per dit alguasil major cent y vint-y-huit pins tallats de peu, y entre aquells se coneixen aver-ne molts grosos com los cos de un home, y que dits pins o la major part de aquells se veu y coneix estar en terra que en la/

f8v vida se a llaurat per estar entre peñes y montaños y, així mateix, prop dits pins y tala, foren vistes y atrobades quatre carboneres eho forns en què es coneixia que poch ans se avien fet carbó. De les quals, dos ne avia més prop de dits pins y la tercera y quarta, més apartades.

De totes les quals coses em requerí, a mi, dit escrivà, ne rebés acte públich, el qual fonch rebut, etc., de quibus, etc., actum Elig, en la partida de la Vallonga ut supra.

Testes: Onofre Guilabert y Gaspar Ferrandes, de Elig habitadors.

Recepit Bonifaci Medina, notari y escrivà./

f9 Acte:

Hincontinenti Dictis die ett anno.

Lo dit Juseph Marín, alguasil major de la present vila y marquesat, ensembs a mi, Bonifacio Medina, notari y escrivà criminal, y testimonis infraescrits, acsedí a cosa de dos mil masos (sic), poch més o meñys, y en dita partida de la Vallonga y cañada del Siprer ha un canal que i a al ponent de la casa de Ginés Dies, de la vila de Asp, terme de la present vila, y entre llomes en un canal llauradís, fonch atrobat una tala de pins tallats de peu ab quatre forns de fer carbó, y sen-los contats per dit alguasil y testimonis, foren atrobats dos-centos trenta-y-quatre, y que la llena de estos, al paréixer de ells, testimonis, se an fet y cremat carbó en dits forns y puestos./

f9v De totes les quals coses em requerí, a mí, lo dit alguasil major ne rebés acte públich, el qual fonch rebut en dita forma expresada, etc., de quibus, etc., actum Elig, etc., en dita partida Cañada del Siprer y puesto, etc.

Testes: Gaspar Ferrandes y Nofre Guilabert, de Elig habitadors.

Recepit Bonifacio Medina, escrivà.